

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

6-8

červen – srpen

2018

38. ročník

02

Čechoslováci první republiky byli hrdí. Na svého prezidenta Masaryka, jehož lídři světa ctili tak, že ho nechali založit stát, který by spojil Čechy, Slováky, Němce, Poláky, Maďary, Rusíny a Židy v druhé Švýcarsko. Na své legie, tak úspěšné na frontách Velké války. A na svou demokracii, jež při všech slabostech (jak dobře je známe dnes!) zaručovala práva a svobody sousedům upřené.

Hrdost to byla, která dovolila i za světové krize stavět z peněz daňových poplatníků pohraniční pevnosti budící úctu ještě za sto let. A když dvacetiletou republiku odsoudil Hitler k zániku, zmobilizovat za pár hodin milión občanů, kteří za ni chtěli nasadit život. I po tolika letech vidím lidské moře zalévající kulaté náměstí v Bubenci před generálním štáblem a slyším – „Dejte nám zbraně, dali jsme si na ně!“ A cítím, jak ani strach, který nás ochromoval, když Němci vymazali obec Lidice ze života i z map, nepřehlušil hrdost na naše vojáky z Anglie, jimž je přiznán největší odbojový čin v Evropě: zabitím Heydricha vymizíkovali diktát z Mnichova a vrátili nám původní hranice.

Ale už květen 1945 ukázal, že ta morálka byla poškozena. Mnichovská kapitulace způsobila jak kolaboraci mnoha zklamaných s okupanty, tak obecnou nedůvěru k západním demokraciím, které ji dopustily. Přidala se důvodná nenávisť k zdejším Němcům, bohužel zneužitá těmi Čechy, v nichž se probudila podobná zvrhlost nebo si vyražovali alibi vlastenců. Hrdost komunistů, že v únoru 1948 dokázali dík selhání demokratů provést puč tak „legálně“, až jej potvrdil prezident Beneš, se proměnila v opak, když Chruščov přiznal zločinnou podstatu stalinismu.

* * *

Pocit, že mohou být na vlast hrdí, vracela Čechům i Slovákům léta šedesátá, kdy se šokovaní komunisté snažili zachránit čest návratem k původním ideálům. Podporováni většinou obyvatel, jež pochopila šanci postupně se zbavit sovětské kurately, byli v srpnu 1968 poučeni tanky, že chtěli reformovat nereformovatelné. A že vedení státostrany okupaci schválilo, dolomilo páteř společnosti ohnutou od Mnichova. Čest „šedé zóně“, která se skrytě pokoušela předat dětem národní paměť. Zbytky hrdosti zadupaly umělecké celebrity v čele s dnes tak bezpaměťově zbožněným Mistrem, když je – zbavené konkurence a režimem uplácené – dvacet let nenapadlo zastat se kolegů a spoluobčanů existenčně ničících za to, že zůstali hrdí aspoň na sebe.

Doba normalizace tak nenormální a dlouhé, až dosáhla třetinu průměrného věku, se zažrala do charakteru většiny společnosti. Komu osud dovolil prožít se na práh stovky z první republiky, ji neidealizuje; zažil v ní i hroznou chudobu a rozepře sedmi národností, jimž byl naopak odepřen čas, aby se šily. Ale pořád v sobě nese prvotní hrdost, kterou mu vždy připomene stará hymna, kterou třeba mladší výtvarník David Černý prohlašuje za „jednu z metafor národní povahy, kterou by filmové vystihl statický záběr na prdel!“

Člověk dozrálý k chápavosti ho neodsuzuje, že jako bohém, od něhož nelze čekat potřebu zkoumat dějinné zvraty tu povahu formující, se dá „opracovat“ hlavním proudem současného myšlení, jehož úhlavní hodnotou je úspěch a prospěch. Odkud čerpat hrdost, když jí nejsou bodygárdy ani poslanci, hejtmani a prezidentí?

* * *

Lidstvo vždy vkládá naději do příštích pokolení, věří, že přinesou čerstvou sílu a morálku. Jenže každé je v dětství formováno předchodcím, takže trvá i generace, než jsou staré zlovyky vytlačeny novými. Zato dlouhý život, který dovolí geneticky obdařenému šťastlivci i v „přesčas“ normálně myslet a jednat, ho chrání před pesimismem – vždyť přežil doby o moc horší. Pročež jsem, i když řeším něco jiného, podprahově hrdý, kdykoli

- i jen na okamžik zahlédnu úchvatnou siluetu Hradčan, z níž vyzařuje energie tisíciletí,
- jde nahoru opona v Zlaté kapliče, která zhmotňuje vůli předků přesáhnout fyzickou existenci duchovním rozměrem,
- obdivuji obětavost tolika občanů z nevládních organizací, krotících bídu a zoufalství všude na světě,
- zažívám v tramvaji či v metru, že mi pokaždé někdo nabídne místo, zatímco ve Vídni je nabízím potřebnějším ze zděděné výchovy já,
- zasnu nad umem současných potomků středověkých řemeslníků, kteří dokážou zprovoznit starý psací stroj stejně jako turbínu jaderného milíře,
- obdivuji své lékaře – a že jich je pořád víc! – ať ve fakultní nemocnici či na venku, jak jsou nadaní a pečliví a obětaví a všestranně vzdělaní,
- se přesvědčuji o rostoucím respektu světa k našim vojákům, bojujícím v zahraničních misích za celou civilizaci,
- zaznamenám skokový nárůst životní i kulturní úrovně v Sázavě, jedné z přibývajících obcí, které si vypěstovaly vlastní úspěšné a nepodplatné politiky,
- vnímám jakožto „střídavý volič“, že svobodné a tajné volby skutečně slouží k očištění celé pyramidy aparátů demokratické moci,
- sleduji, jak mé děti a děti mých dětí, kterým rodiče i v cizině zachovali mateřštinu, jsou už ve všem Evropané, ale v ničem nepřestaly být Čechy,
- zjišťuji, kolik cizinců tu přejalo s jazykem i životní styl, takže se jim má vlast stává domovem, jakým se mně stalo v nouzi Rakousko,
- čtu průzkumy dokazující sílící poznání i kritických občanů, že konec Unie by proměnil Evropu ve stará bojiště a nakonec vydal novým barbarům,
- srovnávám nejruznější jevy u nás a v zemích, které nás před čtvrtstoletím nedostizně předháněly, a teď jsme jim v patách – a to vše je pro mne pravá tvář mé země,

zatímco anonymní žumpa internetu, vysmátí kmotři, prolhaní tuneláři, úplatní policajti, mediální kanálnici, špatně zvolení funkcionáři, rádobyvlastenci, kteří chtějí češství vyskákat, rasisti odprava doleva i úmorní dobrolidové zakazující ostatním, co nemohou či nedovedou sami,

patří k odpadu, který tu nechaly včerejšky.

Cítím, že příští Češi (a taktéž Slováci!) budou zas podobně hrdí jako první Čechoslováci! A držím palce, aby se toho pocitu dožili i ti, jimž se celá vlast jeví jako statický záběr viz výše...

Psáno pro 17. číslo měsíčníku Reportér v lednu 2016

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

pondělní promítání filmů, ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni a Velvyslanectvím ČR v Rakousku, pokračuje po letní pauze v kině Velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien, a to druhé zářijové pondělí 2018 v obvyklou dobu v 19:30. Program filmových přestavení bude ohlášen v zářijovém čísle časopisu Kulturní klub a na naší domácí internetové stránce www.kulturklub.at.

Naší poslední akcí tohoto pololetí byla 13. června 2018 prezentace knihy s názvem **Bedřich Smetana: Korespondence I (1840-1862)** za přítomnosti editorů dr. Olgý Mojžíšové, dr. Milana Pospíšila a dr. Jiřího K. Kroupy.

O programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v dalších číslech Kulturního klubu nebo na naší domácí stránce www.kulturklub.at.

Další číslo Kulturního klubu je plánováno na září.

Příjemné posezení nad stránkami prázdninového čísla našeho časopisu Vám přeje

redakce Kulturního klubu

Obsah

Fejeton	2
Editorial, obsah, impressum	3
Kalendář: červenec – září 2018	4
Církevní kalendář	6
Kultura	7
Události	26
Zajímavosti	27
Ekonomika	36
Správy zo Slovenska	44
Sokol & sport	52
Úvahy & postřehy	57
Z české a slovenské Vídně a okolí	59
Oznámení	74
Informace & inzerce	84
Příloha: Čtení na léto	I-IV

Na přední straně obálky:

Aleš HUDEČEK: Kourř, 2002, kombinovaná technika, papír

Aleš HUDEČEK (nar. 31. 5. 1973, Uherské Hradiště) studoval na Střední umělecko-průmyslové škole v Uherském Hradišti (1987-1991), na Katedře výtvarné tvorby Ostravské univerzity (1992-1997) a v ateliéru malby Daniela Balabána. Skupinově vystavuje od roku 1995, samostatně od roku 1996. Vyučuje malbu na SUŠ, žije v Ostravě. V centru jeho zájmu jsou vedle malby především vizuální média, kresba, psaní hudby a paleozoologie. Je členem výtvarné skupiny VY3.498. Námětově pracuje s figurativními tématy. Sám vysvětluje princip své tvorby takto: „Zdobím například užitékované předměty motivy, které vytvářejí ve svých malbách a sochách umělci z Ostravy nebo s Ostravou spjatí. Nezajímá mě přitom tzv. regionální umění, ale především takové, jež je známo i za hranicemi regionu. Znalost ostravských umělců a jejich děl, která je jistým klíčem ke čtení mých maleb, je důležitá, ale není nutnou podmínkou k jejich vstřebání.“

Na zadní straně obálky:

Jiří BALCAR: Figura II (Deska), 1963

Jiří BALCAR (26. 8. 1929, Kolín – 28. 8. 1968, Praha) patřil k autorům, kteří svou tvorbu uvádějí do aktuálního vztahu s děním společnosti. Snažil se zachytit neklidné bytí člověka. V roce 1964 v podstatě končí s abstrakcí. Jeho následná figurativní tvorba bývá označována jako český pop art, má však své odlišnosti.

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturní klub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY

07. 07. – 15. 09. Miroslav CIPÁR: *Designer der Abstraktion*

07. 07. 17:00 Vernissage

Miroslav Cipár (* 1935) ist ein Großer der Slowakei: Zeichner, Illustrator, Grafik-Designer, Schöpfer vieler bekannter Logos und leidenschaftlicher Maler. Als solcher gilt er als wichtigster Vertreter der abstrakten Kunst in der Slowakei. Mit seinem unverwechselbaren Stil, in dem er seit den 1960er-Jahren malt, transformiert er die kalligraphische Eleganz einer handsicheren Linie in ein abstraktes System, das dabei stets die Ästhetik eines filigran geschriebenen Textes bewahrt. Durch eine feine Linienführung erzeugt Cipár in seinen Werken dynamische Effekte. Auch in seiner Malerei kommen die Prägnanz eines Graphikers und die kommunikativen Fähigkeiten eines Designers von einprägsamen Logos, etwa für die Slowakische Nationalgalerie, zum Ausdruck.

Die Finissage findet am 15. 09. um 17:00 Uhr statt.

Bellart Galerie, Fasangasse 42, 1030 Wien

Mehr Informationen unter www.bellart-gallery.com

bis 26. 08. *Klimt ist nicht das Ende. Aufbruch in Mitteleuropa*

Zu sehen sind Werke von rund achzig Künstler_innen wie Josef Čapek, Albin Egger-Lienz, Gustav Klimt, Oskar Koschka, Koloman Moser oder Egon Schiele.

Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

www.belvedere.at

bis 02. 09. 2018 *Andere Mechanismen*

Mit Arbeiten von Zarouhie Abdalian, Lutz Bacher, Nairy Baghramian, Eva Barto, Patricia L Boyd, Nina Canell & Robin Watkins, Jay DeFeo, Trisha Donnelly, Harun Farocki, Howard Fried, Aaron Flint Jamison, Jacob Kassay, Garry Neill Kennedy, Friedrich Kiesler, Pope.L, Louise Lawler, Sam Lewitt, Park McArthur, Jean-Luc Moulène, Cameron Rowland, Sturtevant, Danh Vo.

Andere Mechanismen nimmt eine Gegenwart in den Blick, in der Maschinen nicht sonderlich nach Maschinen aussehen. Viele heißen noch nicht einmal mehr Maschinen. Die schwere överschmierte Maschinerie von einst wurde durch die glatten Benutzeroberflächen digitaler Apparate und die Schwerelosigkeit der Cloud abgelöst...

Vereinigung bildender KünstlerInnen Wiener Secession, Friedrichstraße 12, 1010 Wien, Tel.: +43/1/587 53 07

office@secession.at; <https://www.secession.at/exhibition>

Öffnungszeiten: Dienstag – Sonntag 10:00-18:00 Uhr

Führungen: jeden Samstag um 11:00 Uhr in Englisch und um 14:00 Uhr in Deutsch

bis 07. 09. Xénia BERGEROVÁ

Xénia Bergerová (* 1977) absolvierte das Studium der Malerei an der Akademie für bildende Künste in Bratislava. Sie ist eine der bedeutendsten akademischen MalerInnen in der Slowakei und Vertreterin der abstrakten Malerei und Kunst. Ihre Werke sind durch ornamentale Symmetrie, visuellen Raum sowie farbige Impression gekennzeichnet. 2011 gewann sie den speziellen Preis der Kritik im Rahmen des Internationalen Prestigewettbewerb „Premio Internationale d'Arte“ in San Crispino (Italien). Seit 2004 unterrichtet sie an der Akademie für bildende Künste in Bratislava und wirkt als Leiterin des Ateliers für Restaurierung. Sie präsentierte zahlreiche Einzelausstellungen sowie Kollektivausstellungen: 2014 „Parallelen XIII in bildender Kunst“, Bratislava; 2012 „Arte a Confronto“, Porto Sant'Elpidio (Italien); 2011 „Arte 2000“, Mostra Internazionale D'Arte, Montegrano (Italien); 2011 „Premio Internationale d'Arte, San

Crispino“ (Italien); 2010 „Individual Stories“, Orange County Center for Contemporary Art, Los Angeles (USA).

Kuratorin: Xénia Lettrichová

Slowakisches Institut in Wien

bis 23. 09. *300 Jahre Wiener Porzellanmanufaktur*

MAK-Ausstellungshalle, MAK, Stubenring 5, 1010 Wien

Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00, Mi – So 10:00-18:00

bis 28. 10. *Josef Hoffmann – Koloman Moser*

Josef Hoffmann Museum in Brtnice, eine gemeinsame Expositur der Mährischen Galerie in Brno und des MAK, widmet sich heuer dem Verhältnis der beiden Künstlerfreunde und prägenden Entwerfer der Wiener Moderne. Die Werke Koloman Mosers (1868-1918) gelten als künstlerischer Gegenpol zu Josef Hoffmanns (1870-1956) an der Architektur ausgerichteten Entwurfspraxis: Während Hoffmann immer der tektonisch-strenge Gestalter bleibt, vertritt Moser ein dekorativ, malerisches Element. Entwürfe und Objekte aus den Bereichen Grafik, Glas und Keramik setzen in der Ausstellung die Werke der Ausnahmekünstler in Dialog zueinander und machen ihren jeweiligen individuellen Duktus sichtbar.

Josef Hoffmann Museum, Brtnice (Eine gemeinsame Expositur der Mährischen Galerie in Brno und des MAK, Wien), náměstí Svobody 263, CZ-588 32 Brtnice

Öffnungszeiten: Juni: Di-So 10:00-17:00; Juli – August: täglich 10:00-17:00; September – Oktober: Di-So 10:00-17:00. Sowie nach telefonischer Vereinbarung.

Eintrittsschluss: 16:00 Uhr

bis 30. 12. *Ausstellung zum Republikjubiläum*

METRO Kinokulturhaus, Johannesgasse 4, 1010 Wien

täglich 15:00-21:00

www.filmarchiv.at

ALBERTINA

ab 21. 09. **Claude Monet**

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM

bis 08. 07. *The Shape of Time*

10:00-18:00, Do 10:00-21:00

Maria-Theresien-Platz, 1010 Wien, www.khm.at

MUZEUM LEOPOLD

bis 29. 07. **Wow! The Heidi Horten Collection**

bis 06. 08. **Zoran Mušič. Poesie der Stille**

bis 04. 11. **Egon Schiele. Die Jubiläumsschau**

bis 04. 11. **Gustav Klimt**

13. 07. – 29. 10. **Machen Sie Mich Schön, Madame d'Ora. Die Fotografin d'Ora 1907-1957**

24. 08. – 29. 10. **Moriz Nähr. Fotografie und Wiener Moderne**

05. 11. – 05. 12. **Schliessung des Hauses wegen Bau Libelle**

OBERES BELVEDERE, www.belvedere.at

bis 23. 09. **Carlone Contemporary – Iignes Doujak**

bis 14. 10. **Der Canaletto-Blick**

ORANGERIE BELVEDERE

bis 30. 09. **Sag's durch die Blume! Österreichische Blumenmalerei von Waldmüller bis Klimt**

BELVEDERE 21bis 29. 07. *Rachel Whiteread*bis 12. 08. *Günter Brus. Unruhe nach dem Sturm*bis 30. 09. *Alexander Kluge. Pluriversum***JEDNOTLIVÉ AKCE**

01. 08. Koncert k 100. výročí založení Československa
Koncert Pražského filharmonického sboru v rámci Brengenzského operního festivalu připomene rovněž 90. výročí úmrtí Leoše Janáčka.

10. 09. 19:30 Film Žert (Československo, 1968, 77 min., angl. titulky)

Režie: Jaromil Jireš; předloha: Milan Kundera (kniha); scénář: Jaromil Jireš, Milan Kundera; kamera: Jan Čuřík; hudba: Zdeněk Pololáník, Jan Seidel

Hrají: Josef Somr, Jana Dítěťová, Luděk Munzar, Jaroslava Obermaierová, Evald Schorm, Milan Švrčina, Miloš Rejchrt, Věra Křesadlová, Jaromír Hanzlík, Michal Pavlata, Jiří Sýkora, Jiří Cimický, Emil Haluška, Josef Žluťák Hrubý, Michal Knapčík, Stanislav Litera, Jiří Štíbr, Václav Svěrák, Jan Svoboda, Dušan Trančík, Rostislav Volf ad.

Univerzitní posluchač Ludvík Jahn pošle z jakéhosi školení své dívce a zároveň kolegyni pohlednici, na níž mimo jiné napsal: „Optimismus je opium lidstva! Zdravý duch páchne blbostí. Ať žije Trockij!“ A protože se píší léta padesátá, následky na sebe nenechají dlouho čekat. Dívka, jatá posvátným citem stranické povinnosti, předá pohlednici fakultní organizaci, Jahn je vyloučen ze strany, vyhozen z fakulty a jako obyčejný voják poslán do trestního pracovního útvaru nazývaného Černý prapor a pověstného mimořádně surovým zacházením.

Kinosál Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV

21. 09. 18:30 Slavnostní večer u příležitosti 150 let Akademického spolku ve Vídni
Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien
AS

22. 09. 15:00 Setkání přednášejících v Akademickém spolku s veřejností
Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien 1010
AS

23. 09. 12:00 Zahradní párty absolventů škol Komen- ský, členů a přátel Akademického spolku
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
AS

KONCERTY

Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien
Tel.: +43 1 5125550
www.konzerthaus.at

100. VÝROČÍ VYHLÁŠENÍ RAKOUSKÉ REPUBLIKY
Přehled akcí k výročí vzniku Rakouské republiky, nad kterými převzal záštitu exprezident Heinz Fischer, je zveřejněn na stránkách www.oesterreich100.at.

INFORMACE

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně každou středu v 15:00 v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.
Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:**ČESKÉ CENTRUM:**

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň.

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ

Duchovní správce:

P. Jiří Šindelář CSsR, Salvatorgasse 12, 1010 Wien
tel.: +43 677 614 182 32, e-mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com

FB: Jiří Šindelář

Kancelář:

Kláster redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien

Chrám Panny Marie na Nábřeží:

Passauer Platz 1, 1010 Wien

Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:

Rennweg 63, 1030 Wien

Klemens Maria Hofbauer klub:

Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien

Obecná škola Komenský:

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Reálné gymnázium Komenský:

Schützengasse 31, 1030 Wien

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2017/18
(Pozn.: O letních prázdninách máme pouze nedělní bohoslužby v chrámu P. Marie v 08:30.)

NEDELE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	každá 2. neděle v měsíci v 10:00 příprava dětí na 1. sv. přijímání	
	každá 4. neděle v měsíci v 10:00 mše sv. s tematickou promluvou	
	(1. a 3. neděle v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)	
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěvní hodiny liché týdny, Obecná škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěvní hodiny sudé týdny, Gymnázium Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	růženec, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-20:30	Biblický kroužek, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-22:15	Studentský pěvecký sbor a studentský klub, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA 1. v měsíci	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien

Připravujeme

Letní tábor pro děti a mládež 29. 7. – 4. 8. 2018

Česká duchovní služba v Rakousku srdečně zve na další tábor v přírodě. Tábor bude veden opět v křesťanském duchu a je určen pro max. 30 účastníků ve věku 12-19 let, přidat se mohou i mladší děti, ale musí je doprovázet někdo z rodičů nebo osoba starší osmnácti let. První tři dny budeme ubytováni v areálu kláštera cisterciáků ve Vyšším Brodě a zaměříme se na lehkou turistiku v rekreační oblasti Vyšší Brod a Lipno. Poté nás čeká čtyřdenní vodácký kurz jízdy na kánoích a splouvání řeky Vltavy. Pod vedením kvalifikovaných instruktorů popluje po trase Vyšší Brod – Rožmberk – Český Krumlov – Zlatá koruna – Boršov.

Doporučené vybavení: Plavky, tričko, krátký, pokrývka hlavy, sluneční brýle, opalovací krém, boty do vody, pláštěnka, stan (možnost zapůjčení), karimatka a spacák, teplejší oblečení pro případ ochlazení (tepláky, bunda), něco na převlečení a na spaní, pevné boty, toaletní potřeby, léky, ručník, čelovka nebo baterka, zavírací nůž.

Cena: Dotovaná 150 €, reálná 300 €, sponzorská 450 €. Zahrnuje dopravu, ubytování, stravování, vodácký kurz, vstupné a celodenní program. Vyberte si cenu dle Vašich finančních možností a zaplatte ji laskavě

s uvedením jména účastníka do 16. 7. na účet Kath. Mission, IBAN: AT21 2011 1300 3230 1124.

Kapesné: 500-1000 Kč (20-40 €). Z kapesného si účastníci hradí 4x oběd v restauraci.

Doprava: Individuální nebo společná z Vídně objednaným autobusem.

Místo konání: Jižní Čechy, Šumava, klášter Vyšší Brod, přehrada Lipno, Český Krumlov, řeka Vltava.

Přihlášky do 16. 7. 2018!

Prázdniny na kole 10.-19. 8. 2018

Další prázdninová akce se koná na kolech. Účastníky čeká šest etap na kole během deseti dnů. Délka jednotlivých etap se pohybuje mezi 40-90 km. Pojedeme krásnou krajinou po trase Č. Budějovice, Linz, Gaming, Mariazell, Melk, Vídeň, Břeclav. Doprovodná vozidla, společné ubytování apod. máme zajištěné. V případě zájmu Vám zašleme další informace a přihlášku, kterou je třeba vyplnit nejpozději do 27. 7.

Přihlášky a informace: jiri.sindelar.cssr@gmail.com.

Baroko Hynka Martince na výstavě

Pražský Šternberský palác se stal místem, ve kterém se lze setkat s neobvyklým výtvarným projektem. Malíř Hynek Martinec připravil ve spolupráci s pražskou Národní galerií výstavu obrazů nazvanou *Cesta na Island*. Jde o originální zpracování klasických témat osvědčených barokních mistrů.

Proč umělec nazval expozici tak zvláště, když baroko je pevně spjaté s Itálií, případně Francií nebo i Čechami, ale ostrov daleko na severu? Jádro tkví v ne zcela doloženém příběhu architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera, který dostal zakázku od islandského učence Arneho Magnussena postavit tam klášter. Architekt, mimo jiné autor kláštera v Broumově, to však nedokázal, i když na Island osobně vyrazil. Hynek Martinec si tuto historku vzal coby ideový fundament a rozhodl se baroko interpretovat současným jazykem. Na obrazech cituje témata děl a přetváří je moderní optikou na postmoderní koláže. Aby ale divák byl schopen pochopit celý koncept, předpokládá se u něj znalost originálu, jinak je klíč k dílu naprosto nedostupný. Určitou pomůckou může být prohlídka některých originálů ve vedlejších křídle paláce.

Nejvděčnějším olejem je bezpochyby *Poslední portrét Harveyho Weinsteina*, chlapíka, který spustil tsunami MeToo. Tvůrce se inspiroval Rubensovým obrazem *Samson a Dalila*, tedy věčným zápasem ženy a muže. Aby akcentoval Weinsteinovo chlapáctví, namaloval mu předimenzovaný biceps.

„Baroko nám pořád má co dát,“ tvrdí sedmatřicetiletý malíř Hynek Martinec, který žije v Londýně a patří tam k uznávaným autorům. Jeho díla vlastní anglická Národní galerie, ale ani ta česká není pozadu. I ona má práce Hynka Martince ve sbírce a právě nyní tomuto umělci připravila výstavu v prostorách sbírky barokního umění ve Šternberském paláci na Hradčanském náměstí v Praze.

Lebky, kosti, ztvrdlý chléb a citron coby symboly pomíjivosti patří k baroku stejně jako extatické výjevy svatých, baculatá nahá těla, satyrové a kentauři. To vše se na obrazech Martincovy výstavy nazvané *Cesta na Island* samozřejmě objevuje.

Martinec maluje dokonale barokně, přesto se divák na výstavě, která jeho plátna míchá se čtyři sta let starými díly, nespole. Jeho práce jsou jako pohled přes skleněný hranol, který známý výjev rozkládá, tříští a nějakým omylem dosazuje současné atributy: kentaur má nasazené 3D brýle, světíci pod krkem zdobí obří motýlek. Do obrazů se surreálně přimíchávají motivy odjinud. Jednotlivá díla nesou podivné názvy – je tu *Rembrandtova kyčle*, *Bičování barokního koně* nebo *Poslední portrét Harveyho Weinsteina*. Jméno hollywoodského producenta, jehož kauza byla na počátku iniciativy #MeToo, malíř přiřadil k obrazu Samsona podle slavného plátna Petera Paula Rubense, jež visí v londýnské National Gallery. Samson tvrdě spí na klíně Dalily, která se ho chystá zradit: ustřížením vlasů jej zbaví nadpozemské síly a biblický hrdina se potupně dostane do vězení. Martinec z Dalily zachytil jen nahé poprsí, obraz soustředil hlavně na Samsona, jehož biceps je mnoho-

násobně zvětšený. „Weinstein si také myslel, že je Samson, vládce planety,“ dodává k tomu malíř, který prý ještě před třemi lety říkal, že umění nemá být politické. „Pak jsem ale vytvořil obraz na téma brexitu a po něm další, menší politicky motivované věci,“ vysvětluje.

Samson byl posledním obrazem pro pražskou výstavu. Právě když Martinec hledal téma, v Hollywoodu vypukla aféra s nařčeními ze sexuálního obtěžování. „Chtěl jsem to téma zpracovat, proto jsem si vybral Samsona a Dalilu. On je totální zabiják, ona ho podvede a zničí ho. Je to nekonečný příběh mezi mužem a ženou. Stejný v biblických časech, v baroku i nyní. Muž je stále ten, který to tady drží a škrtí,“ prohlašuje autor. *Poslední portrét Harveyho Weinsteina* považuje za svou intervenci do budoucnosti. „Jméno Weinstein za padesát let vyšumí, ale protože jsem tak pojmenoval obraz, může si to někdo v budoucnosti vyhledat, bude tady záznam. Nejspíš se nedočte, že Weinstein vytvořil ty a ty filmy, ale že zneužíval ženy. To už mu nikdo nesmaže,“ říká Martinec.

Podle něho je výzva #MeToo na Západě stále živá. „V Londýně to tedy hodně rezonuje. Tady by muselo být místo Weinsteina dosazené jméno nějakého drsného politika, kterému věříme od devadesátých let. Pak teprve by to se společností cuklo,“ porovnává malíř Anglii se svojí vlastí.

Do zahraničí vyrazil Hynek Martinec hned po absolvování pražské AVU v ateliéru Zdeňka Berana roku 2005. Nejprve žil dva roky v Paříži, pak se odstěhoval do Londýna. Tam získal pozornost, když s hyperrealistickým portrétem své přítelkyně Zuzany vyhrál prestižní cenu pro mladé umělce udělovanou Národní portrétní galerií.

„Paříž byla trochu omyl,“ vzpomíná umělec, podle něhož už francouzská metropole dávno není pravým uměleckým centrem. „Je hodně orientovaná na koncept, pro malíře je složité tam existovat. To, co bylo před sto lety, je pryč.“

Zato Londýn je prý výrazně živější. „Proti poetické Paříži sice drsný, rychlý, ale pojme daleko víc umělců,“ dodává Martinec, podle něhož v anglické metropoli silný umělecký náboj v devadesátých letech vykřesala skupina YBA – Young British Artists. „Začali něco, co stále pokračuje. Do určité míry to převzalo také Glasgow, kde se vyrojila spousta zajímavých umělců.“

Výstava Hynka Martince pod názvem *Cesta na Island* je ve Šternberském paláci v Praze k vidění do 26. srpna.

(mk)

Zemřel významný sklářský výtvarník René Roubíček

Ve věku šestadevadesáti let zemřel 29. dubna významný sklářský výtvarník René Roubíček, který patřil k otcům moderního sklářského umění. Jeho vizionářský styl okouzluje tři generace tvůrců a milovníků skla z celého světa. Roubíček významně přispěl k tomu, že se sklo začalo používat jako materiál ve volné sochařské tvorbě. Se sklem spojil i novou dimenzi – volný prostor.

Jak uvedla ředitelka Uměleckoprůmyslového muzea (UPM) Helena Koenigsmarková, patřil k otcům moderního

sklářského umění. Jeho vizionářský styl okouznil tři generace tvůrců a milovníků skla z celého světa. Roubíček významně přispěl k tomu, že se sklo začalo používat jako materiál ve volné sochařské tvorbě.

„René Roubíček byl umělec, který ve druhé polovině 20. století zásadně posunul vnímání a využití skla jako plnohodnotného sochařského materiálu,“ řekl Milan Hlaveš, vedoucí sbírek skla, keramiky a porcelánu Umělecko-průmyslového musea v Praze. Zároveň se podle něj stal spolutvůrcem fenoménu, na jehož vzniku se ve světovém kontextu podíleli čeští výtvarníci. „Originálně při tom využíval tu nejpřirozenější možnost zpracování skla: přímou součinnost s mistry skláři při improvizaci na sklářské huti,“ uvedl kurátor.

Roubíček začal společně se Stanislavem Libenským, Josefem Hospodkou a dalšími souputníky po druhé světové válce naplňovat v severních Čechách, které museli v rámci odsunu opustit němečtí skláři, vlastní představu o uměleckém skle. Svými pozdějšími rozměrnými realizacemi a objekty výrazně ovlivnil podobu přelomové české expozice na výstavě Expo 58 v Bruselu a následujících světových výstav v Montrealu 1967 a Ósace 1970 a sklídl za to mezinárodní uznání.

Vývoj jeho skla vedl od komorních objektů ke sloupům volně inspirovaným přírodou, přes monumentální sestavy štíhlých prutů na kovových konstrukcích, foukané lidské hlavy a části ženských těl nebo oblíbené klarinety, až po hry se skleněnými zlomky lepenými na tabulové sklo a zpět k manipulaci s tekutým horkým skleněným materiálem.

Součástí jeho tvorby bylo od konce šedesátých let navrhování svítidel. Zdobí mnohé veřejné prostory včetně několika českých velvyslanectví nebo například vstup do hotelu Thermal v Karlových Varech. Designérsky spolupracoval se sklárnou Moser, firmou Preciosa a Lasvit.

René Roubíček se narodil 23. ledna 1922 v Praze, studoval na Vysoké škole umělecko-průmyslové. Vyučoval na odborné škole sklářské v Kamenickém Šenově, po angažmá v několika sklářských podnicích byl od poloviny šedesátých let na volné noze. Byl uveden do Síně slávy českého designu a byl nositelem mnoha dalších ocenění. Umělecko-průmyslové museum v Praze má podle Hlaveše nejucelenější sbírku jeho artefaktů od počátků tvorby po nedávnou dobu. Pro zrekonstruovanou budovu muzea vytvořil rozměrné svítidlo, jež dominuje jednomu z historických sálů.

Roubíček se v šedesátých letech stal poručíkem budoucího designéra Bořka Šípka, který v jeho rodině vyrůstal poté, co osiřel. Významnou sklářskou umělkyní byla také jeho žena Miluše Roubíčková, která zemřela v roce 2015.

(mk)

Co nám válka dala a vzala

Výstavou s názvem *Rok 1918 – Co nám válka dala a vzala* slaví Muzeum města Brna sídlící na hradě Špilberk sté výročí založení republiky.

Úvod expozice evokuje hrůzy války – k vidění jsou zbraně, přilby i protetické náhrady. „Poprvé se tehdy používaly automatické zbraně, máme tu například i těžké kulometry. Válčilo se v zákopech. Ukazujeme různé typy ručních gra-

nátů, plynové masky nebo přilby, které už skutečně chránily hlavu a nebyly jen na okrasu jako dřív,“ uvedl kurátor výstavy Radim Dufek.

Návštěvníci mohou usednout na stoletou lavičku a v uniformě se vyfotit s vojáky ze Špilberku. Ti odvážnější mohou vyzkoušet repliky zbraní, se kterými se za války bojovalo. Výstava dokáže, že první světová válka měla i pozitivní důsledky, a to především technologický rozmach. Některé tehdejší vynálezy vydržely dodnes – jmenovitě například náramkové hodinky nebo hygienické vložky. Válka také překreslila mapy – rozpadla se evropská impéria a vznikly nové republiky, včetně Československé.

Zájemci se také dozvědí, co všechno vojáci na frontách prožili a jaký osud je čekal v nové vlasti. Ne každý přitom bojoval právě za ni. Výstava připomíná, že většina vojáků z českých zemí bojovala na straně Rakouska-Uherska a že pouze malá část z nich byla v legiích. Legionáři také nezůstali opomenuti – lidé se seznámí s jejich uniformami nebo výstrojí a na mapě zjistí, kudy po světě československé legie putovaly až do vlasti.

Výstava také přiblíží brněnské události z konce války, kdy na náměstí Svobody mimo jiné poškodili vlastenci sochu Wehrmanna. „Do dřevěné sochy rytíře v plné zbroji mohli během války lidé zatlouct zakoupený hřebík a podpořit tak vdovy a sirotky po padlých vojácích. Wehrmann měl oslavovat hrdinství rakousko-uherských vojsk, pro českou veřejnost byl ale nenáviděným symbolem monarchie a němečtí,“ vysvětlil Dufek. Návštěvníci mohou vidět Wehrmanna coby repliku s uraženou částí hlavy a zavěšenou vyhláškou Národního výboru – tedy tak, jak vypadal při vyhlašování Československa.

Návštěvníci na výstavě najdou i připomínku sokolských hlídek či medailony různých osobností, např. válečného chirurga, císaře Karla I. nebo prvorepublikového architekta Ernsta Wiesnera, který za války sloužil v armádě. V samém závěru výstavy návštěvníky čeká módní salón z dvacátých let.

Expozici *Co nám válka dala a vzala* je možné na Špilberku navštívit do konce letošního roku.

(mk)

Jiří Kolář

Od konce května 2018 je v Paláci Kinských k vidění výstava Jiřího Koláře. Tato výstava navazuje na výstavy, které se v Národní galerii již v minulosti uskutečnily.

Národní galerie v Praze uspořádala v roce 2000 rozsáhlou retrospektivu Jiřího Koláře. Před několika lety se k jeho dílu vrátila ve Veletržním paláci znovu, a to výstavou *Korespondáž*, zaměřenou na jeho inspirativní komunikaci s mladou francouzskou adeptkou žurnalistiky Beatricí Bizot, probíhající v polovině osmdesátých let.

Výstava Jiřího Koláře se zaměřuje na takový výběr Kolářových prací, který v propojení s jeho básnickým dílem naznačuje, jak netradičně dovedl Kolář umělecky formulovat svůj účastný komentář ke světu. Významnou součástí výstavy je *Deník 1968*, soubor šedesáti šesti doličných koláží mapujících dramatické události tohoto roku. Doplnují ho další cykly mnohdy neznámých prací, které ukazují, jak Kolář výtvarně otevřeně budoval od druhé poloviny čtyřicátých let až do sklonku života orbis pictus naší doby. Mezi vybranými díly jsou práce z Národní galerie v Praze, Musea

Kampa, pozůstalosti Jiřího Koláře, Neues Museum Nürnberg i dalších soukromých sbírek.

Expozice Jiřího Koláře bude k vidění v Paláci Kinských do 2. září tohoto roku.

(mk)

Jiří Kolář: *Autoportrét*

Maria Lassnig 1919-2014 ve Veletržním paláci Národní galerie v Praze

Národní galerie v Praze představuje první velkou výstavu průlomové tvorby jedné z nejvýznamnějších umělkyní současnosti Marii Lassnig.

Výstava zahrnující přes padesát velkorozměrných obrazů, kreseb a akvarelových cyklů, sovkulptur a filmů, které odhalují dlouhodobý zájem Marii Lassnig o zkoumání těla a sebereprezentaci, pokrývá celé, více než sedm desetiletí trvající profesní působení umělkyně. Ukazuje její tvůrčí vývoj od abstraktních děl, která vznikala ve Vídni čtyřicátých let, přes malířské experimenty z doby jejího pařížského a newyorského pobytu včetně progresivní filmařské tvorby až po zralé dílo vytvořené po návratu do Rakouska v roce 1980, včetně jen vzácně vystavovaných sovkulptur. Retrospektivu pak uzavírají obrazy, kresby a akvarely z posledních let života Marii Lassnig, které spadají do autoportrétní tvorby a zkoumají ideový základ, z něhož vychází většina jejích děl, zejména „vnímání těla“.

Maria Lassnig se od počátku inspirovala uměleckými hnutími, která vyjadřovala neformální a spontánní praxi, jako byl informel, tachismus a surrealismus, ale také body artem a performativním uměním. Pod těmito vlivy vytvořila dílo skládající se z expresivních olejomalb jasných barev, jejichž středobodem byla lidská postava – často fragmentovaná, deformovaná a groteskní. Tyto obrazy, na nichž je sama sobě modelem, upozorňují na křehkost těla, stárnutí a běh času. Jsou současně sebeznázorněním i sebeodhalením a vztahují se ke sloům samotné umělkyně: „Osamělost dané osoby, neschopnost využívat kohokoli jiného, meditace a použití skalpelu k vědeckému zkoumání ochotného subjektu, vlastního já.“

Maria Lassnig významně ovlivnila a ovlivňuje vývoj malířství 20. a 21. století, přestože se její tvorba donedávna netěšila odpovídající pozornosti. Její vizionářská a nekompromisní tvorba se setkala s pozitivním kritickým ohlasem a inspirovala další generace umělců, včetně Paula McCarthyho a Martina Kippenbergera. Spolu s Louise Bourgeois, Agnes Martin a Joan Mitchell je považována za jednu z nejdůležitějších umělkyní 20. století, která se stala průkopnicí ženské emancipace v uměleckém světě, jemuž dominují muži.

Výstavu bude otevřena ve Veletržním paláci v Praze do 17. června.

(mk)

Katharina Grosse: Wunderbild: výstava ve Veletržním paláci

Ve Velké Dvoraně Veletržního paláce v Praze se představuje výstava *Zázračný obraz Kathariny Grosse*.

Německá umělkyně žijící v Berlíně maluje monumentální obrazy a instalace, které se pohybují mezi americkým land artem a německým romantismem pozdního 19. století. Často tvoří pro konkrétní místa a tak tomu bylo i v případě pražské výstavy.

Katharina Grosse se narodila v německém Freiburgu a v současnosti žije v Berlíně. Studovala na Kunstakademie Düsseldorf a Kunstakademie Münster v Německu. Od druhé poloviny devadesátých let 20. století přestala používat štětce a pracuje téměř výhradně s průmyslovými pistolemi, s jejichž pomocí rozprašuje jasné akrylové barvy prakticky po jakémkoli dostupném povrchu.

Umělkyně vytvořila dílo, které odkazuje k prostoru Velké dvorany ve Veletržním paláci a vychází z něj. Podle jejích vlastních slov: „Inspirace pochází z prostoru samotného, z podmínek a vlastností, které nabízí. Je to semi-industriální prostor s prosklenou střechou, takže počasí – mraky, slunce – mění vnímání toho, kde jste. Je trochu pochmurný, šedivý, tvoří ho hlavně kámen a já jsem si říkala, jak se s tím vypořádám, na jakémkoli povrchu – může být na zemi, na stromech, na vaší ruce nebo oblíbené designové židli. Malba nabízí mnoho samostatných způsobů zobrazení, a tak jsem přemýšlela, jak využiji toto místo. A najednou jsem si řekla – vytvořím druhý prostor, který bude určitým způsobem manipulovat tím prvním. Použila jsem obrovské množství látky a vytvořila jsem dvě velkorozměrné malby, které pokrývají obě dlouhé zdi, a to tak, že pořád dobře vidíte architekturu. Vlastně se tu prolíná existující architektura s tou malovanou, kterou jsem přinesla já.“

Na otázku, kolikrát tady výtvarnice byla prozkoumat tento prostor, než začala tvořit, odpověděla: „Dvakrát, viděla jsem i Aj Wej-wejovu výstavu, která mi hodně napověděla, jak tomuto prostoru rozuměl on a jak o něm jako sochař přemýšlel. Myslím, že je hodně zajímavé, že teď jsem tu já coby malířka, což je skvělý tah ředitele a kurátora. Další věcí je, že Adama Budaka znám už dlouho, vztah s ním jako kurátorem má historii, což naši spolupráci urychlilo a usnadnilo.“

V souvislosti s danými prostorovými podmínkami Katharina Grosse řekla, že „otevřený strop hodně ovlivňuje atmosféru. Navíc nejde o prostor uzavřený v sobě, je propojený s vnějškem, okolím, počasím, dnem nebo nocí.“

Takové vlastnosti mají obvykle studia, třeba moje takové je. V určitém smyslu tady nejsem jen ve výstavním prostoru, cítím tu ambivalenci. Může to být trochu studio a trochu továrna, což taky úplně původně byla.“

Od devadesátých let nepoužívá umělkyně malířský štětec a na otázku, jaké techniky používá a jak maluje, odpověděla: „K uměleckému dílu vede několik fází, ale když už maluji, používám i štětce, ale mám moc ráda stříkací pistole, ze kterých se barva dostává ven tlakem. Pak mám dva, někdy tři metry dlouhou tyč, která prodlužuje moje tělo, což moje malování urychluje. Povrchy tak mohou přeměnit skoro bez námahy, takže malování mohou přizpůsobit svému myšlení.“

Být umělcem znamená mimo jiné vyjadřovat touhy. Jaké touhy lze najít v *Zázračném obraze*? „Mám zcela jistě touhu představovat realitu, jak ji vidím já. To, co ve mně vyvolává pocit něčeho reálného – třeba tramvaje nebo auta. Umění není v kontrastu s mým životem, naopak, umění, jak ho vnímám, a můj život spolu koexistují. Mojí touhou je učinit tímto směrem návrh a umožnit lidem nebo sobě

samé zažít něco, co si zatím neuvědomujeme jako skutečnost, ale co by mohlo být skutečností třeba zítra.“

V průvodním textu k dílu Kathariny Grosse je *Zázračný obraz* označen mimo jiné za výbuch malířské velkorysosti. Jak by to popsala sama umělkyně? „Ano, já myslím, že díky velkorysosti se naše zkušenost rozšiřuje, dosahujeme myšlenek i strachů a možná ignorujeme určité předepsané hranice. Můžeme je totiž překročit bez přemýšlení, protože chceme jít dál a jsme připraveni zažít něco, co bychom jinak neidentifikovali jako náš svět. Ale to je velmi složité, nemyslíte? Zanechat to, čím jsme si zcela jistí, ve prospěch něčeho jiného, co může být v daný moment účelnější. Je třeba se zbavit návyků a otevřít se zkušenosti, jakou jsme dosud neznali, být připravený zažít něco hodně zvláštního, cizího, s čím se normálně neidentifikujeme, a to jen abychom zjistili, jestli to pro nás může mít nějaký přínos.“

Výstavu *Zázračný obraz Kathariny Grosse* je možné navštívit do 7. ledna 2019. (mk)

VÝROČÍ

Miloslav Fekar (* 7. 6. 1973, Hranice na Moravě)
Sochař žije a pracuje v Bezměrově u Kroměříže.

Studium:

1988-1992: SUPŠ v Uherském Hradišti, obor malby

1992-1996: AVU v Praze, ateliéry sochařství

1996-1998: FaVU při VUT v Brně, ateliér sochařství

1996-2000: DAMU v Praze, obor scénografie

Tvorba Miloslava Fekara se zaměřuje na monumentální dřevěné plastiky pro exteriér. Po svém studiu začala Miloslava Fekara velmi záhy zajímat tvorba soch jako reakce na konkrétní prostředí. Od počátku bylo zřejmé, že jeho tvorbu bude určovat osobní tělesný prožitek prostoru a krajiny.

Fekarovy monumentální plastiky lze rozdělit zhruba do dvou kategorií: jsou to organicky citěné plastiky, jež vycházejí z oprostěné přírodní morfologie (např. *Ulita*, *Skořápka*), a sochy-architektury, jež charakterizuje geometrické tvarosloví a konstrukční, často variabilní princip. Od roku

Miloslav Fekar, instalace na zámku v Hranicích, 2002

2001 začíná Miloslav Fekar vytvářet děrované dřevěné organické objekty, do kterých umísťuje světlo (*Ulity*). Zájem diváka se tak přenáší od povrchu plastiky k jejímu vnitřku: socha se zde dotýká tajemství vzniku anebo může vypovídat o takřka magické emanaci hmoty. Své děrované objekty Fekar někdy též zavěšuje do korun stromů, což jim dodává nový, takřka kosmický význam.

Pro sochaře je též důležitý moment, kdy socha „ožije“, tj. když se jí lidé dotýkají, vstupují do ní, zkoumají ji. Odtud byl už jen krůček k sochařově uplatnění v užité tvorbě (návrhy mobiliáře parků, ekologického centra Sluňákov, rodinných domů a zahrad atp.).

Milan Salák: *Generace*, 1999, digitální tisk, kapa

Milan Salák (* 12. 6. 1973, Praha)
Milan Salák zasahuje multidisciplinárním způsobem do současného uměleckého provozu. Vedle samotných výtvarných realizací se zaměřuje na kurátorskou i kritickou činnost. Přístup autora nese rysy angažovanosti. Od umělecké činnosti požaduje, aby se věnovalo sociální, politické a kulturní reflexi a kritice. Autor se podílel na organizaci řady tematických výstav (*Sport-Gallery*, *Zelená*, *Zdroje nového stylu* atd.). Tyto výstavy vyjadřovaly nový kurátorský přístup, odlišný od tradiční skupinové nebo autorské prezentace. Přístup autora je do značné míry konceptuální. Myšlení se zde však odehrává v konkrétních vizuálních kódech, které nejsou pouhou ilustrací teoretické hypotézy.

Studium:

1995-96: Vysoká škola uměleckoprůmyslová,
 ateliér prof. P. Nešlehy
 1992-99: Akademie výtvarných umění,
 ateliéry prof. B. Dlouhého, M. Knížáka, J. Davida
 1987-91: Výtvarná škola Václava Hollara

Lukáš Rittstein (* 31. 7. 1973) je český sochař.

Dílo Lukáše Rittsteina je obsáhlé a významově víceznačné a mnohoznačné. Autorova hluboká představivost a intenzivní prožívání civilizačních momentů lidské existence ve vesmírném kontextu je všudypřítomná. Celé dílo Lukáše Rittsteina tak charakterizuje konfrontace vnitřního a vnějšího vesmíru.

Lukáš Rittstein absolvoval Akademii výtvarných umění v roce 1997. Již za studií se projevil jako sochař nezaměnitelných kvalit. Pro jeho tvorbu je charakteristické používání nejrůznějších předmětů denního života či industriálních materiálů, které někdy kombinuje s vlastními tvary, vyrobenými z laminátu. V neposlední řadě k jeho dílu přispěl zájem o ekologické a globálně platné otázky o osudech naší planety. To je živeno především jeho zájmem o přírodní národy, žijící v oblastech dosud nekontaminovaných naší ci-

vilizací. Zásadní význam měly expedice, které podnikl se svou přítelkyní Barborou Šlapetovou do Papuy Nové Guineje, kde se setkal s dosud netknutým životem některých tamních obyvatel.

Lukáš Rittstein: *Úsvit*, 2005, laminát, sklo, ocel

VZPOMÍNKA

Bohumír Matal (3. 1. 1922, Brno – 7. 7. 1988, Prudká u Doubravníku) patří k nejvýraznějším osobnostem české poválečné malby. Stal se nejmladším členem Skupiny 42, v jejímž rámci se seznámil s tvorbou Františka Grosse, Františka Hudečka, Jana Smetany, Jana Kotíka a Kamila Lhotáka. Rozvíjel také přátelské kontakty s Jiřím Kolářem, Jindřichem Chaloupeckým a básníkem Ivanem Blatným, který žil v emigraci ve Velké Británii, básníkem a hudebníkem Josefem Kainarem. Další z jeho přátel z Brna byl spisovatel Milan Kundera, který zůstal v Paříži. Jeho kamarádem z dětství byl také spisovatel Bohumil Hrabal.

Jindřich Chaloupecký: „Mirek již jako velmi mladý měl sám výstavu v Domě umění v Brně, kde monumentálními obrazy zaplnil celý tento Dům umění města Brna od shora až dolů a to se již nikdy nikomu nepodařilo.“

Jeho dílo vypovídá nejen o vytříbeném smyslu pro barvu a malířský prostor, o lásce k hudbě, literatuře a divadlu, ale také o vnitřním postoji člověka, jehož život zasáhla válka, nepřízeň padesátých let a příchod totalitního režimu, jehož konce se umělec nedožil. V průběhu padesátých let založili Bohumír Matal společně s Jánusem Kubíčkem tzv. brněnskou skupinu, později nazvanou Brno 57, ke které se přihlásili i další výrazní umělci – Pavel Navrátil, Josef Kubíček, Karel Hylíš, Vladimír Vašíček, Vladislav Vaculka a architekti Ivan Ruller, Zdeněk Řihák a skladatel Jan Novák. Matalův ateliér na České ulici v Brně se stal místem setkávání a diskusí.

Po srpnových událostech 1968 však umělec začal ztrácet jistotu, zda mezi lidmi, kteří do ateliéru chodí, nejsou udavači a špehové. Z Brna odešel a usadil se v údolí řeky Prudké u Doubravníku, kde si postupně uzpůsobil starý mlýn pro účely ateliéru. V panenské přírodě nacházel

klid pro výtvarnou koncentraci, ale i útočiště před sílícím tlakem komunistického režimu. Do popředí umělcovy tvorby vstoupil zájem o pravoúhlý tvar a čistotu barevného tónu.

Bohumil Matal: *Deštníkářova rodina*, 1947, olej, masonit

Jan Steklík (5. 6. 1938, Ústí nad Orlicí – 11. 11. 2017, Ústí nad Orlicí) – český výtvarník.

Spolu s Karlem Neprašem vedl Křižovnickou školu čistého humoru bez vtipu. Patřil k protagonistům umělecké generace nastupující v šedesátých letech 20. století. Byl velmi oceňovaným kreslířem a kolážistou i autorem akcí blízkých konceptuálnímu umění. Do uvedené školy mladých výtvarníků, hudebníků, literátů a dalších lidí podobného životního postoje patřili vedle ředitelů Karla Nepraše a Jana Steklíka a dalších členů zakladatelské generace s výtvarníky Otou Slavíkem, Zbyškem Sionem, Olafem Hanellem, Alešem Lamrem a dalšími také spisovatelé a básníci Eugen Brikcius, Petr Lampl, Ivan Martin Jirous, řečený Magor, mim Boris Hybner, herec Pavel Landovský, psychologka Dana Němcová, fotograf Václav Chochola, básníci Pavel Šrut, Ivan Wernisch nebo farář Svatopluk Karásek.

V době, kdy veřejná místa nebyla intelektuálům nakloněna, se uchýlovali do hospod. Neustále usměvavý výtvarník nikdy nepokládal pobyt v hospodě za ztracený čas, ale stejně jako žáci jeho školy za dobu naplněnou tvořivostí. Tam nacházel inspiraci pro tvorbu spojující každodennost s uměním, hrou i recesí.

Jan Steklík: *Jazzové kachny jdou do města*, 2007, kombinovaná technika, kov, plast

Steklík navíc ilustroval desítky knižních titulů, svého času také brněnský literární časopis *Host do domu* i magazíny *Věda a život* či *Veronica*. Podle kunsthistorika Karla Jaroše byl autorem „s nejjemnější kreslířskou linkou v Čechách“.

Nekonformnímu umělci byla blízká také tvorba koláží, propalované a přelepované kousky papíru, někdy s nalezenými texty, často proměňované v průběhu času. Za sebou má desítky výstav i happeningů. Jeho díla vlastní Národní galerie i další umělecké instituce.

Vedle hudby bylo další Steklíkovou dlouhodobou inspirací pivo. Coby vášnivý konzument pěnivého moku proměnil jeho gastronomické i sociální účinky na poetické. Proniká jeho tvorbou jako nevysychající zřídlo glosujících metafor i jako materiálová substance. Pivní akce dělali společně s Neprašem už v Křižovnické škole (*Pivo v umění, Křižovnický kalendář*), Steklík v nich však posléze pokračoval i samostatně. V sedmdesátých letech například zužitkoval účtenky za konzumaci piva z různých hospod a coby ready-madové struktury je použil pro své *Pivní kaligrafie*. Některé z nich vydal i jako samizdatové faksimile a věnoval je – stejně jako pozdější *Projekt kosmického pivova-*

ru (1994) – legendárnímu sládkovi Františkovi Ondřejovi Poupětovi, který se v 18. a 19. století výrazně zasloužil o rozvoj pivovarnictví v Čechách a na Moravě.

Jan Steklík: *Paramusica*, 1964

Ivan Sobotka (4. 2. 1927 – 23. 7. 2008, Praha) – malíř.

Ivan Sobotka: *Abrahám a Izák*, 1954, olej, plátno

Ivan Sobotka absolvoval roku 1951 AVU v Praze, zpočátku byl na volné noze (do roku 1955), poté vystřídal několik občanských povolání: pracoval jako kartolitograf, nátiškař, obtahovač štočků, správce depozitáře NG. Velký význam mělo pro něj zaměstnání v podniku Zahraniční literatura, který se zabýval dovozem knih a kde měl možnost studovat umělecké monografie. Několik let pracoval také v dokumentačním oddělení Státního ústavu památkové péče. Sobotka vystavoval sporadicky od šedesátých let, zejména na společných výstavách. Zásadní význam pro jeho práci mělo setkání s lidmi z okruhu Revolver Revue na začátku devadesátých let. Od té doby sílí zájem o jeho tvorbu a bylo uspořádáno již několik jeho samostatných výstav – největší z nich v galerii Klatovy / Klenová.

Vladimír Komárek (10. 8. 1928, Hořensko, Slaná – 24. 8. 2002, Jilemnice) – český malíř, grafik, ilustrátor a pedagog.

Vladimír Komárek,
malba na dřevě (spoluautor
Václav Plechatý), 2001

1981; Máchův *Máj*, 1982) a volnou grafikou (*Zátíší se zrcadlem*, 1987).

Stanislav Holý (25. 2. 1943 – 14. 8. 1998) byl český malíř, grafik a ilustrátor, tvůrce postav Jů a Hele, kreslíř-humorista, autor kreslených filmů aj. Od roku 1960 se zabýval kresleným humorem, jejímž hlavním hrdinou byla postava pana Pipa. Vystudoval VŠUP u prof. A. Hoffmeistera, veřejnosti je nejvíce známý jako výtvarník dětského televizního Studia Kamarád nebo výtvarník titulků k filmu *Jak svět přichází o básníky*. Jeho rozsah byl však daleko širší – přes různé realizace, instalace, filmy, volnou tvorbu až po ilustrace. K jeho nejvýznamnějším realizacím patří výtvarná řešení československé expozice k Mezinárodnímu roku dítěte v Montrealu v roce 1979, Pavilonu dětí ve vesničce UNESCO, Seibuen, Tokio v roce 1979 a výtvarné řešení pavilonu Zahrada dětí v kanadském Montrealu v roce 1980. Graficky spolupracoval na mezinárodních výstavách podniku zahraničního obchodu v Duisburgu, Tbilisi, Vídni, Izmiru, Jakartě, Tokiu, Moskvě, Budapešti, Sao

Paulu. Kreslený humor publikoval od roku 1960 v domácích i zahraničních časopisech. Podílel se na realizaci interiérů mnoha dětských heren a nemocničních zařízení. Jeho dílo bylo prezentováno v téměř devadesáti výstavách v období let 1971-2007.

Helena Emingerová (17. 8. 1858 – 4. 8. 1943) – malířka a grafička.

Zabývala se figurální a portrétní tvorbou a patřila k zakladatelské generaci moderní české grafiky. Její oblíbenou technikou byl pastel a lept.

Anna Zemánková: velká umělkyně art brut

Anna Zemánková (23. 8. 1908, Olomouc – 15. 1. 1986, Praha) patří v žánru českého art brut k nejvýjimečnějším autorkám a zároveň zaujímá pevné místo v panteonu mezinárodního „umění v syrovém stavu“. Její dílo působí jako herbář fantastických mimozemských rostlin – smyslné květy a zvláštní plody, fragmenty rostlin jakoby zvětšených pod mikroskopem. Svou tvorbou, zastoupenou mimo jiné v muzeu Collection de l'Art Brut ve švýcarském Lausanne, upoutala pozornost už za svého života, kdy tato žena v domácnosti pořádala ve svém bytě v pražských Dejvicích vernisáže. Anna Zemánková začala se svojí tvorbou na začátku šedesátých let, kdy jí bylo přes padesát let.

Potřebovala si emocionálně ulevit poté, co jí děti odešly z domova a ona se cítila osamělá a nevyužitá. Její první velká samostatná expozice se konala v Olomouci v roce 1999, ovšem zásadně bylo její dílo představeno až v roce 2013 na benátském bienále. Také vyšla její reprezentativní monografie. Historik umění Jiří Vykoukal v knize vzpomíná, že se u Anny Zemánkové pohádkovost prolínala s realitou a že byla vášnivá vypravěčka. Legenda o pozoruhodné kreslířce se donesla i k Olze Havlové, která tehdy pracovala jako uvaděčka v Divadle Na Zábradlí, kde své hry inscenoval Václav Havel. Ten je ostatně také podepsán v návštevni knize Anniny první veřejné výstavy, kterou v lednu roku 1966 pro foyer divadla připravil právě Jiří Vykoukal.

V jejích pozdních dílech převážil ornament kombinovaný s působivými abstraktními formami.

(mk)

Vladimír Jiránek (6. 6. 1938 – 6. 11. 2012) – český katurista, ilustrátor, kreslíř a scenárista a režisér animovaných filmů.

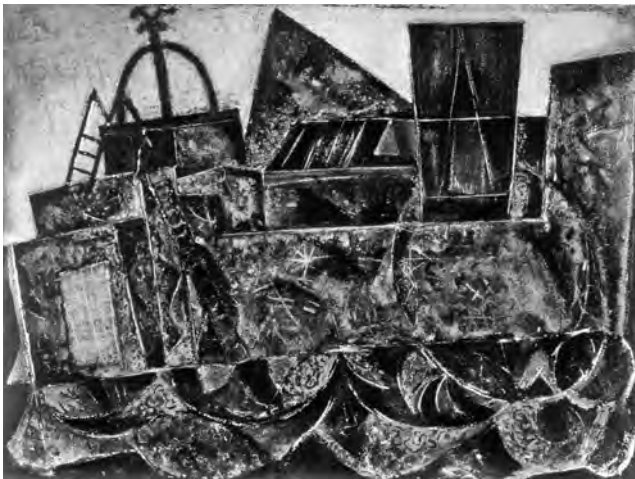
Pro Vladimíra Jiránka je charakteristická jednoduchá linka. Kromě stovek kreslených vtipů se proslavil především příběhy o králících z klobouku Bobovi a Bobkovi a dvou kutilech Patovi a Matovi. Měl několik samostatných děl, třeba animovanou bajku *Zahradní slavnost*, v níž líčí, co udělá náhlá svoboda se zvířaty ze zoologické zahrady, nebo animovanou grotesku *Co jsme udělali slepicím*, v níž provází kvokající hrdinky od řízené automatizované produkce vajec až na psychiatrii. Za ni dokonce v roce 1978 získal Zlatého medvěda na festivalu Berlinale.

„Cítím se stále bytostným humoristou, to znamená člověkem, který pozoruje svět a i při vědomí toho, že svět nikterak veselý není, přesto se pokouší najít úhel pohledu, který ho učiní stravitelnější,“ vyznal se jeden z nejznámějších českých kreslířů v jednom novinovém rozhovoru.

Jiří Balcar (26. 8. 1929, Kolín – 28. 8. 1968, Praha)
Balcar patřil k autorům, kteří svoji tvorbu uvádějí do aktuálního vztahu s děním společnosti. Snažil se zachytit neklidné bytí člověka. V roce 1964 v podstatě končí s abstrakcí. Jeho následná figurativní tvorba bývá označována jako český pop art, má však své odlišnosti.

Bohdan Kopecký (23. 8. 1928, Litomyšl – 22. 10. 2010, Litomyšl)

Životním tématem se Bohdanu Kopeckému stala krajina poškozená zásahy těžby uhlí, zejména na Mostecku. Kolem roku 1954 se propracoval k vlastnímu osobitému výtvarnému stylu. Řada jeho výtvarných děl věnovaných horníkům a mostecké krajině nese nejen stopu dobového dokumentu, ale i malířsky umocněného sdělení s hlubokým zaujetím pro osudy kraje a lidí. Na počátku šedesátých let přišel s novým přístupem k malbě krajiny, když dokázal ztvárnit i vnitřní strukturu krajiny (pohled z obrácené perspektivy), v dalším vývoji uplatnil pohled z „výšky“, připomínající snímky povrchu Země pořízené z kosmických sond. Rozšířil tradiční představy o hranicích krajinomalby a otevřel cestu k všestrannější interpretaci krajiny. Počátkem sedmdesátých let, kdy se vrátil do Litomyšle, kladl větší důraz na znakově symbolickou a metaforickou složku malby, vytvářel výtvarné paralely k situaci krajiny. Vnímané a prožívané v určitém vztahu k obklopujícímu, širšímu světu i kosmu. V devadesátých letech našel další velkou inspiraci v sopečné krajině při pobytu na Kanárských ostrovech a především na Havaji.

Bohdan Kopecký: *Větrná*, 1961

Josef Václav Myslbek (20. 6. 1848, Praha – 2. 6. 1922, Praha)

Josef Václav Myslbek

J. V. Myslbek byl nejvýznamnějším českým sochařem přelomu 19. a 20. století, představitel monumentálního realismu a zakladatel novodobého českého sochařství. Byl součástí tzv. generace českého Národního divadla. V roce 1885 se stal profesorem na Umělecko-průmyslové škole, roku 1896 přešel na Akademii výtvarných umění,

kde učil až do odchodu do důchodu v roce 1919. Vrcholem Myslbekovy monumentálně realistické tvorby je pak jezdecká socha sv. Václava, umístěná na pražském Václavském náměstí. Na tomto díle pracoval přes třicet let.

Mikoláš Aleš (18. 11. 1852 – 10. 7. 1913)

Mikoláš Aleš byl český malíř, kreslíř, dekoratér a ilustrátor, jedna z nejvýznamnějších osobností takzvané generace Národního divadla, klasik českého umění 19. století. Byl uznáván už za svého života, i když spíše jen jako kreslíř a dekoratér, jeho olejomalba byla doceněna až později, ve 20. století.

Mikoláš Aleš: *Zasvit mi ty slunko zlaté*, 1878

Quido Mánes (17. 7. 1828 – 5. 8. 1880) – český malíř, kreslíř a ilustrátor doby romantismu a realismu.

Byl synem Antonína Mánesa a bratrem Josefa Mánesa a Amalie Mánesové. Od svých deseti let studoval na pražské Akademii a v letech 1870-1871 studoval v Düsseldorfu. Maloval nejdříve historické a bitevní scény, později také studoval lidové typy pro galerii slovanských krajů. Jeho hlavním oborem se však stala naturalistická malba žánrových scén s postavami z městského i vesnického života. Po smrti svého bratra Josefa žil sám v Praze.

Quido Mánes: *Na Domažlicku*

Josef Drahoňovský (27. 3. 1877, Volavec pod Kozákovem – 20. 7. 1938, Praha) – sochař, rytec skla a medailér, profesor na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze.

Na doporučené studium Akademie ve Vídni Drahoňovský neměl prostředky a nepodařilo se mu najít stipendium. Přihlásil se proto do Dörflingerovy dílny ve Vídni jako rytec. Pracovalo se deset i dvanáct hodin denně. Po půldruhém roce si Drahoňovský naspořil na další studia, naučil se německy a nastudoval soudobé vídeňské umění i umělecké památky. Po absolutoriu Uměleckoprůmyslové školy v Praze si zařídil vlastní sochařskou dílnu na Novém Městě ve Smetanově (nyní Ostrovní) ulici čp. 127/II. Díky svým příznivcům z řad učitelů i novým zájemcům měl zakázek dostatek. Pracoval při výzdobě fasády a interiéru budovy Obchodní a živnostenské komory v Praze, budovy Umělecko-průmyslového muzea v Plzni, v Praze na Královských Vinohradech vyzdobil budovu měšťan-

ské školy Na Smetance u Riegrových sadů a další budovy v Praze a Plzni. Poprvé od doby vlády Rudolfa II. obnovil tradici nádob řezaných v horském křišťálu, které představují oproti sklu finančně náročnější dílo. Dále řezal poháry pro různé slavnostní i sportovní příležitosti. V posledních letech pracoval rovněž na vázách z vrstveného skla.

Vytvořil rozsáhlé dílo, opracovával jak pískovec, tak mramor, z hlíny modeloval své návrhy k bronzovým sochám a pro jiné kovy. Šperkařské práce ze zlata či stříbra a fasérské práce jeho intaglií často prováděli pražský klenotník Karel Ebner nebo plzeňský klenotník Felix Vincenc Kunc. K rytinám dále užíval čiré i matované křišťálové i vrstvené sklo, drahokam.

ARCHITEKTURA

Prague Design Week představil novinky českých designérů

V Kampusu Hybernská v centru Prahy se konala přehlídka designérské tvorby Prague Design Week. Nabídla novinky od více než osmdesáti designérů. Jednotliví tvůrci, studia, studenti, školy a výrobci představili nejen své výrobky, ale také své pracovní postupy. Výstavu doplnily workshopy,

každodenní přednášky, Design Kino a prezentace vybraných designérů ve výlohách blízke Pasáže českého designu. Mezi vystavovateli se představila například designérka Jana Hejdomová s kolekcí závěsných i stolních svítidel vyrobených starou řemeslnou technikou, Drum Barrel Furniture s nábytkem vyráběným ze starých plechových sudů, nebo sklářka Andrea Stašková.

VZPOMÍNKA

Karel Prager (24. 8. 1923 – 31. 5. 2001) – architekt.

Karel Prager kromě obytných domů je autorem i některých významných veřejných budov, například budovy Federálního shromáždění a Nové scény Národního divadla v Praze. Pocházel z Kroměříže, v roce 1949 absolvoval fakultu architektury na ČVUT v Praze a v Praze také stojí jeho nejznámější stavby. Tou bezesporu nejocenenější je budova Výzkumného ústavu makromolekulární chemie ČSAV v Břevnově, která byla v roce 2000 prohlášena za kulturní památku. Další jeho pražské realizace už tak jednoznačně přijímány nejsou. Někdo je nenávidí a někdo je jimi okouzlen, ať jde například o budovu někdejšího Federálního shromáždění, Novou scénu Národního divadla či Komerční banku na Smíchově ve tvaru komolého jehlanu. Prager se rovněž podílel na rekonstrukci Rudolfiny a řady dalších staveb. Mezi jeho poslední práce patří obytný soubor U Kříže v Jinonicích, který byl v roce 1999 oceněn titulem stavba roku. Architekt, proslulý nesmírnou životní vitalitou a neskutečným zaujetím pro zakázku, zemřel v nedožitých osmadesáti letech 31. května 2001. Nedlouho před svou smrtí obdržel Cenu Obce architektů za celoživotní dílo.

Květoslav Bubeník (29. 5. 1922, Kostelec na Hané – 19. 7. 1993, Dvůr Králové) – scénograf Národního divadla, jevištní výtvarník, grafik, ilustrátor, výtvarný architekt a pedagog.

S divadlem spolupracoval již za války ve Dvoře Králové (1943, amatérská divadelní skupina Palcát). Jako profesio-

nální výtvarník nastoupil v Divadle státního filmu, kde se stal v letech 1950-1952 šéfem výpravy. Zároveň působil také jako dekoráční malíř, ilustrátor a výtvarný architekt. Od 1. února 1952 přešel do ND nejprve jako jevištní výtvarník a asistent šéfa výpravy Josefa Svobody, později byl pověřen vedením malíren. V ND pracoval do roku 1988. Navrhoval také výpravy v Itálii, NSR a v Řecku. Vedle divadelní tvorby a návrhů pro film a televizi pracoval jako malíř a grafik. V roce 1975 získal stříbrnou medaili za scénografii na Pražském quadriennale.

Adolf Loos (10. 12. 1870, Brno – 3. 8. 1933, Vídeň)

Adolf Loos byl klasik moderní architektury a teoretik, představitel architektonického purismu. Spolu s Leopoldem Bauerem, Josephem Mariou Olbrichem a Josefem Hoffmannem patří k významným rodákům z Moravy a Slezska, kteří ovlivnili evropskou architekturu.

Díky svým článkům se Loos stal architektem, který získal větší slávu pro své myšlenky než kvůli svým budovám. Loos věřil, že účel stavby by měl určovat způsob, jakým bude stavba zpracována a postavena, a důrazně oponoval všem dekorativním slohům. Loosovou nejvýznamnější esejí pak byla jeho esej *Ornament a zločin* (1908), ve které psal o tom, že odstranění secesních ozdob je důležitým procesem ve vytváření moderní architektury. Loos dále věřil, že všechno, co nemá racionální odůvodnění na budově, by mělo být z exteriéru i interiéru budovy odstraněno.

VÝSTAVY

Hudba a pohádka - výstava krásných českých pohádek v ČMH

Na výstavě s názvem *Hudba a pohádka* si přijdou na své především rodiny s dětmi. Výstava je plná kouzel, dobra a zla a krásných českých pohádek.

Hravá výstava zaujme nejen rodiny s dětmi, ale i ty, kteří si rádi na své dětství zavzpomínají. Koho zajímá, co se stane, když se klasickou českou pohádkou inspirované hudbní skladatel, knižní ilustrátor nebo loutkař a které pohádky s hudbními motivy přímo počítají, najde na to odpovědi na cestě od pece hloupého Honzy přes tajuplný les, vodní říši, peklo až do královského zámku. Při humorném putování z pohádky do pohádky je možné potkat Rusalku, Čerta a Káču, Krysaře, Červenou karkulku, čaroděje, trpaslíky i obry, draky a vodníky. Ve světě plném příběhů zazní klasická „vázná“ hudba, filmové písničky i šlágry, připomeneme si pohádkové hity, ale také generacemi milované pohádkové knížky a jména slavných i méně známých skladatelů a výtvarníků.

Výstava představuje celou řadu uměleckých děl, která se inspirovala pohádkovými příběhy, přičemž prezentuje i díla pojednávající o čarovných hudbních nástrojích. Návštěvníky seznamuje také s filmovou a scénickou hudbou, s různými pracovními náčinými ilustrátorů, rytců či loutkářů, s výběrem scénických a kostýmních návrhů i s krásnými knižními publikacemi.

Vystavena budou například první nebo jinak cenná vydání knih Boženy Němcové, Karla Jaromíra Erbena, ale také staré tisky či *Dáblova zahrádka* od Josefa Váchala (1924) a další zajímavé knižní tituly.

V audio a video ukázkách si návštěvníci připomenou klíčové momenty z českých filmových pohádek a zavzpomínají tak i na skladatele filmové hudby Zdeňka Lišku, Václava Trojana, Petra Hapku nebo Karla Svobodu. Mnohé pohádkové postavy se představí jako protagonisté oper, baletů, populární hudby a orchestrálních i klavírních skladeb. Návštěvníci se mohou těšit na *Honzovo království* od Otakara Ostrčila, Dvořákovu *Rusalku* či *Čerta a Káču*.

Výstava s názvem *Hudba a pohádka* byla v Českém muzeu hudby prodloužena do 14. 10. letošního roku.

(mk)

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii

Šlechta českých zemí v evropské diplomacii je tématem, kterým v roce 2018 pokračuje úspěšný dlouhodobý projekt Národního památkového ústavu „Po stopách šlechtických rodů“. Jeho cílem je výzkum a prezentace odkazu šlechtických rodů zemí Koruny české, jejichž někdejší rezidence Národní památkový ústav spravuje. Každoročně se projekt zaměřuje buď na konkrétní rod, nebo reflektuje specifická témata spjatá se šlechtou. V letošním roce se projekt zaměřil na téma šlechtické diplomacie. Jeho cílem je mapovat „stopy“ šlechty českých zemí v evropských a světových událostech v souvislosti s jejich diplomatickými aktivitami, a to ze tří zásadních důvodů:

Šlechta se při svém privilegovaném společenském postavení v diplomacii angažovala již od středověku a vý-

znamní aristokraté pracovali v diplomatických službách i v éře občanské společnosti od 19. století včetně období první republiky.

Národní památkový ústav spravuje mimořádně hodnotný a početný soubor artefaktů souvisejících se šlechtickou diplomacií. Působení šlechty v diplomacii zanechalo nesmazatelnou stopu v evropské kulturní historii, a proto se jedná o téma mimořádně vhodné pro rok 2018, který Evropská komise vyhlásila rokem kulturního dědictví.

Rok Šlechty českých zemí v evropské diplomacii byl zahájen v březnu 2018 úvodní prezentací v pražském Černínském paláci, někdejší rezidenci diplomaticky aktivního rodu Černínů a v současném sídle Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Paralelně proběhlo evropské zahájení projektu v Bruselu, dějišti významných historických diplomatických událostí a centru současné evropské diplomacie. Jeho vyvrcholením bude otevření nové expozice na zámku v Jindřichově Hradci s názvem *Dokonalý diplomat. Černínové - vyslanci, cestovatelé a sběratelé*, které se uskuteční 21. července.

Na více než čtyřiceti vybraných objektech NPÚ budou probíhat dílčí aktivity „diplomatického roku“, reflektující v místě zachované předměty, dokumenty či témata. Například na zámku v Českém Krumlově bude nově prezentován příběh zlatého eggenberského kočáru, který byl vytvořen v Římě v roce 1638 speciálně pro nejvyšší diplomatickou misi knížete Jana Antonína I. z Eggenbergu – oznámení volby Ferdinanda III. Habsburského novým římským císařem papeži Urbanu VIII. Zámek Kynžvart připomene rozličnými aktivitami roli knížete Klementa Václava Metternicha v evropské diplomacii, zámek Červená Lhota zase posledního rakousko-uherského velvyslance ve Vatikánu, prince Johanna Schönburg-Hartensteina. Osobnost JUDr. Maxe Lobkowicze, jeho význam pro českou diplomacii a přátelské vztahy s Janem Masarykem představí náznaková instalace Lobkowiczovy pracovny a Masarykova pokoje na zámku v Jezeří. Prohlídková trasa zákupského zámku bude obohacena o tři reinstalované pokoje, které připomenou osobnost Orlíka, vévody zákupského.

Nabídka prohlídkových tras jednotlivých objektů rozšíří dílčí tematické výstavy. Výstava na zámku Hradec nad Moravicí zmapuje životní příběh diplomata Karla Maxmiliána VI. knížete Lichnovského. Výstava *Vchynský - diplomat ve službách Valdštejna v Benešově nad Ploučnicí* bude re-

flektovat roli hraběte Viléma Kinského ze Vchynic a Tetova v letech 1630-1634 při spiknutí Albrechta z Valdštejna proti císaři Ferdinandovi II. Štýrskému. Na významný šlechtický rod Kostků z Postupic, jehož členové byli pověřováni důležitými diplomatickými úkoly ve službách krále Jiřího z Poděbrad a Vladislava Jagellonského, zacílí výstava na hradě Bouzov. Další zajímavé výstavy budou k zhlédnutí na Červené Lhotě, Hluboké, Kozlu, v Liticích, Nových Hradech, na Rožmberku, Švihově, Třeboni nebo ve Velharticích.

Chybět nebudou ani speciální kulturní akce a prohlídky. Osobnost diplomata Ludvíka René Rohana, kardinála ze Štrasburku, bude přestavena v kontextu dobové hudby komponovaným večerem *Obrazy a hudba na Sychrově*. Květinové instalace v interiérech hradu Rožmberk s názvem Barvy světa ztvární jednotlivé země či části světa s ohledem na původ květin a barvy, které nesou další symboliku. Speciální prohlídky kláštera Kladruby o působení rodu Windischgrätzů v evropské diplomacii doprovází aranže z živých květin. Kostýmované noční prohlídky Krásného Dvora s názvem Z Istanbulu na Krásný Dvůr představí první majitele z rodu Černínů i orientální kuchyni, kostýmované prohlídky Duchcova zase nejznámějšího milovníka Giacoma Casanovu jako intrikána, špiona a diplomata. Noční prohlídky hradu Grabštejn představí osobnost diplomata Jana Václava z Gallasu. Exteriérové prohlídky zámku Náchod se zaměří na stavební aktivity Ottavia I. Piccolominiho a rodu Piccolominiů a provedou zájemce celým zámeckým areálem včetně zámecké kaple Nanebevzetí Panny Marie. Šermířská vystoupení na Bezdězu upozorní na významné osobnosti, které se zapsaly nejenom do dějin diplomacie a politiky, ale i do historie tohoto královského hradu. Akce Návštěva u pana Půty Švihovského na hradě Švihov umožní prožít den na dvoře tohoto středověkého šlechtice. Další speciální prohlídky nabídne Hrádek u Nечanic, Hrubý Rohozec, Horšovský Týn, Jaroměřice nad Rokytnou, Kunštát, Kynžvart, Lysice, Mnichovo Hradiště, Mníšek pod Brdy, klášter Plasy, Litice nebo Velké Březno.

Diplomatické cesty hraběte Erwina Dubského inspirovaly podobu nově instalované zámecké kavárny Dubsky na nádvoří zámku Lysice. Hosté budou mít možnost obdivovat nejen unikátní fotografie z jeho cest, ale ochutnat i místní speciality.

Pomyslnou tečku za „rokem diplomacie“ udělá výpravná kniha s názvem *Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*, která bude vydána v prosinci 2018.

(mk)

V Tančícím domě začíná výstava filmových kostýmů *Retro biják*

Výstava *Retro biják 60.-90. let*, která začíná v Praze v Galerii Tančící dům, připomene kinematografii bývalého Československa. Největší filmová výstava od roku 1987 představí dvě stě kostýmů z téměř sedmdesáti filmů, pohádek a seriálů, které byly natočeny v Československu ve druhé polovině minulého století. Zájemci uvidí například kostýmy ze seriálu *Návštěvníci* nebo originální velorex z filmu *Vrchní, prchni!* Expozice bude k vidění do 14. října. Všechny vystavené kostýmy jsou originály zapůjčené z Barrandovských ateliérů a České televize. Většina kostýmů je vystavena a ukázána veřejnosti poprvé. Výběr filmů byl sestaven na základě hlasování 400 000 diváků, výstava tak

ukáže průřez tím nejpůvodnějším z československé kinematografie.

Výstava *Retro biják 60.-90. let*

Charta Story

Loňské 40. výročí Charty 77 stále připomíná výstava *Charta Story*, která je instalována v Salmovském paláci na Hradčanském náměstí a pokud ji někdo nestihl navštívit v loňském roce, určitě stojí za zhlédnutí i letos.

Výstava *Charta Story* představuje Chartu 77 jako neformální občanskou iniciativu, kritizující nedodržování lidských a občanských práv a připomíná, že to byla nejen politická, ale i mravní záležitost.

Výstava, jejíž ústřední postavou je patron českého undergroundu – historik umění a básník Ivan Martin Jirous, představuje osudy známých i méně známých signatářů Charty prostřednictvím dobových dokumentů, samizdatů, fotografií, výtvarných děl, filmů i hudebních nahrávek undergroundových kapel. Vedle Martina Ivana Jirouse vystupují do popředí příběhy Václava Havla, filozofa Jana Patočky i básníka Jaroslava Seiferta. Autory výstavy jsou Zuzana Brikcius, Eugen Brikcius, Ondřej Kohout, Eva Kohout-Voneš, Petr Blažek a Veronika Tuckerová, celý projekt vznikl v partnerské spolupráci s Libri prohibiti, Knihovnou Václava Havla a Archivem Jana Patočky.

„Výstavu jsme chtěli rozšířit. Pro nás bylo důležité, upozornit na múzičnost, že Charta 77 nebyla jen politická, ale i mravní záležitost. Ta je důležitá pro nás i dnes. Chtěli jsme ukázat i na výtvarné umění, které svým neokázalým způsobem stále platí: nebylo poplatné době, nebylo tendenční ani konjunkturální, jak se s tím setkáváme dnes,“ vysvětluje Zuzana Brikcius.

Výstavu tvoří množství dokumentárních fotografií autorů Jiřího Bednáře, Viktora Stoilova, Ivana Kincla, Heleny Wilsonové, méně známých Jana Kašpara, Michaela Duse. „Nešlo nám tolik o uměleckou hodnotu fotografie, spíše o příběh, který z ní vychází.“

Výstava se zaměřuje na literární, divadelní, výtvarné i filmové zdroje. Dokumenty, které pořizovala Státní bezpečnost, připravil pro výstavu historik Petr Blažek. „Jde o snímky, které dokládají represí vůči signatářům Charty 77. Umožňuje nám podívat se na Chartu 77 očima represivního aparátu.“

Výstavu *Charta Story*, která přibližuje osudy lidí z různých společenských okruhů, jejichž spojnicí bylo souznění s duchem textu Charty a kteří byli jejími signatáři, je možné vidět až do 6. února 2019.

(mk)

LITERATURA

Švejk poprvé jako sluha Karla IV.

Na počest 135. výročí narození Jaroslava Haška se před časem konala v Lipnici nad Sázavou konference Jaroslav Hašek náš a světový. Pod patronací Mezinárodní společnosti J. Haška a spisovatelova vnuka Richarda se jí zúčastnili i hosté ze Slovenska, Polska, Ukrajiny a dalších zemí. Uskutečnil se i telemost s Chicagem, odkud promluvil dosud poslední překladatel Švejka do angličtiny Zeny Sadlon.

V programu konference zazněly i úplně novinky. Guru haškologie Radko Pytlík se přiznal, že po sedmdesáti letech bádání musí v určitém ohledu začít úplně znova. Podarilo se mu totiž rekonstruovat Haškovo mládí a zjistil, že v roce 1904 podnikl ze Slovenska, z tehdejších Horních Uher, cestu proti proudu Dunaje k Terstu, k městu Monfalcone, jemuž vévodí středověká pevnost La Rocca. V té oblasti byl 1. prapor 91. budějovického pluku, kde podle všeho mladý Hašek podstoupil takzvaný přijímač, protože se tehdy neúspěšně chtěl stát vojákem.

Pytlík dále zjistil, že Švejkova postava se poprvé objevila v roce 1911. Bylo to na schůzi Strany mírného pokroku v mezích zákona, která probíhala v pražské vinohradské restauraci Kravín, v Korunní ulici. Tam v kabaretním pásmu Pevnost, inspirovaném Monfalconem, vystupoval Švejk jako sluha Karla IV. Ten o zmiňovanou oblast vedl mocenské boje. V tom roce také vznikl text *Švejk táhne proti Itálii*. „Tak postava Josefa Švejka přešla postupně z kabaretu do literatury,“ řekl Pytlík a připomněl Haškovu práci, *Švejk táhne proti Rakousku* z roku 1916, kdy v čs. legiích oživil svého oblíbeného hrdinu.

V té souvislosti zazněl i příspěvek týkající se spisovatelova odchodu z legií na přelomu února a března roku 1916. Ukrajinská centrální rada podepsala s Německem a Rakouskem mírovou smlouvu a pozvala jejich armády k útoku na ruská vojska. Kyjev proto zabírala německá armáda. Hašek odmítl rozhodnutí M. R. Štefánika a T. G. Masaryka, že se mají čs. legie přesunout do Francie a teprve tam bojovat s německou armádou. Byl přesvědčen, že místem boje s rakouskou a německou armádou je Ukrajina.

Jaroslav Šerák, duše internetového muzea Haška i Švejka, seznámil přítomné s portrétem Greta Reinerové (1892, Praha – 1944, Osvětim). Překladatelka mnoha českých autorů do němčiny přeložila *Osudy dobrého vojáka Švejka* v roce 1926 a o životnosti jejího díla svědčí i to, že naposledy bylo publikováno v roce 2003. S němčinou se vydal Švejk do světa.

Jaroslav Šerák také připomněl publikaci *Jaroslav Hašek, sebrané verše*, kterou připravil s norským předsedou mezinárodní haškovské společnosti Jomarem Honsim. Zajímavá jsou slova z obálky sborníku, které napsala po manželově smrti paní Jarmila: „Plivli po něm naposled sladkým jedem vzpomínky na slabosti mrtvého génia. Mičeli o jeho díle. Chtěli je zadusit, udupat mladé dráče, odvážné, pravdivé, hrozné svým jasným smíchem, který zesměšňoval ukrutnost a hanbu století, strhávaje z ní poslední cár lidství: hrůzu a děs.“

Na konferenci také zaznělo, že v posledních letech se objevily Švejkovy sochy v Humenném, Olomouci, Putimi nebo u mostu v Kralupech nad Vltavou.

(mk)

Kampaň „Kniha ti sluší“

Proběhla kampaň „Kniha ti sluší“, iniciovaná Svazem českých knihkupců a nakladatelů, která je součástí Světového dne knihy a autorských práv. Stejně jako v minulých letech zůstává hlavním cílem podpora a propagace české knižní kultury. Do kampaně se zapojili nakladatelé, autoři, knihkupectví a také knihovny po celé České republice. Letošní ročník akcentoval třeba i problematiku autorských práv. Tváří letošního ročníku kampaně Kniha ti sluší se stal oblíbený youtuber Kovy, který je sám autorem úspěšné knihy. Světový den knihy se slaví od roku 1995 pravidelně ve více než stovce zemí světa.

Českým bestsellerem 2017 se stal Mackův *Saturnin se vrací*

Nejprodávanější knižní novinkou za uplynulý kalendářní rok v síti Knihcentrum.cz se stal *Saturnin se vrací* od Miroslava Macka. Příběh, který navazuje na slavnou knihu Zdeňka Jirotky, vyšel v nakladatelství Albatros Média. V české prodejní síti se ho prodalo přibližně 70 000 výtisků, což znamená sedmkrát překročenou hranici bestselleru. Ceny Český bestseller 2017 byly uděleny v jedenácti kategoriích. „Nejnapínavější byl i letos souboj o hlavní cenu Český bestseller 2017 v podobě sošky z dílny akademického sochaře Olbrama Zoubka. O tu letos usilovali i tak ostřílení autoři jako Halina Pawłowska s románem *Zase zoufalé ženy dělají zoufalé věci* či Vlastimil Vondruška a jeho pátý díl velmi úspěšné série *Husitská epopej*,“ uvedla Šárka Besedová, jednatelka společnosti Knihcentrum.cz.

V Praze skončil Svět knihy, akce překonala loňskou návštěvnost

Na mezinárodním veletrhu Svět knihy Praha na pražském Výstavišti se mimo jiné představil herec Igor Bareš, který přiblížil audioknihu *Dům z karet*. Zejména mládeži oblíbený stánek Fantasy & sci-fi seznámil se světem literární soutěže Daidalos pořádané měsíčníkem sci-fi a fantasy XB-1 a s možnostmi publikace vlastních textů. Čestný host veletrhu, stát Izrael, se prezentoval v pořadu s názvem Československo a Izrael – 70 let přátelství. Hlavními tématy letošního ročníku veletrhu byly Komiks a Převratné 20. století. Sál komiksů, který byl v rámci jednoho z hlavních témat otevřen, měl podle pořadatelů úspěch.

20. července oslaví devadesátiny spisovatel a dramatik Pavel Kohout

Pavel Kohout je bezpochyby jednou z nejvýraznějších osobností nejen literární historie Československa. V jeho lidském, ale i uměleckém životě se příznačně zrcadlí více

než půl století české země. Od nekompromisní podpory stalinismu postupně přešel mezi aktivní účastníky pražského jara, nutno dodat, že pokaždé působil jako jeden z nejvýraznějších aktérů.

Pro svůj veřejný nesouhlas s dosavadní kulturně-politickou orientací Československého svazu spisovatelů byl Pavel Kohout podroben disciplinárnímu řízení a jako jeden z představitelů pražského jara byl v roce 1969 vyloučen ze Svazu spisovatelů i KSČ.

Nicméně navázal spolupráci s podobně pronásledovanými, která vyvrcholila vznikem Charty 77. Nakonec se ho komunistický režim zbavil, když jemu a jeho ženě Jeleně Mašínové po téměř roční zahraniční cestě nedovolil vrátit se do republiky. Po nedobrovolné emigraci zůstal v Rakousku, kde v roce 1980 získal také rakouské občanství, v roce 1990 mu bylo vráceno původní.

V roce 1969 dostal rakouskou cenu Theodora Czokora jakožto „dramatik roku“ za hru *August, August, august*, v roce 1977 se stal nositelem Velké rakouské státní ceny za evropskou literaturu, v roce 1984 byl zvolen členem Německé akademie pro řeč a tvorbu, v roce 1997 mu byla přiznána tradiční cena občanů německého města Kasselu Sklo rozumu, v roce 1998 mu byl propůjčen Rakouský čestný kříž za vědu a kulturu 1. třídy, v roce 2000 obdržel v Basileji Evropskou cenu za kulturu a komunikaci, v roce 2002 přijal Velký kříž Řádu za zásluhy Spolkové republiky Německo a v roce 2004 mu byla udělena Čestná medaile hlavního města Vídeň ve zlatě. V roce 2014 dostal Čestné vyznamenání ve zlatě spolkové země Horní Rakousko.

„Za svá ocenění v Rakousku, Německu a Švýcarsku vděčím tomu, že mě tam poznali v lepší půli mého života.“ Pavel Kohout dnes žije zase v Praze.

Zemřel literát Pavel Šrut

Zemřel básník, autor knížek pro děti, textař a překladatel Pavel Šrut, bylo mu osmasedmdesát let.

Šrut byl nositelem prestižní Ceny Jaroslava Seiferta, Ceny Karla Čapka udělované českým PEN klubem, Státní

ceny za literaturu a překlad a ceny Magnesia litera za první díl populární knížky pro děti *Lichožrouti*. V roce 2010 převzal tradiční výroční Cenu českého střediska Mezinárodní asociace divadel pro děti a mládež, neboť podle jeho knih vznikla řada divadelních inscenací pro děti.

Pro díla Pavla Šruta je typická hravost, lehkost, humor a jazyková vynalézavost. Proslul zejména jako básník a autor knížek pro děti, psal ale i fejetony a povídky, překládal z angličtiny a španělštiny. V roce 1998 vydal sbírku překladů textů kanadského písničkáře a básníka Leonarda Cohena. Širokou popularitu mu vynesly jeho písňové texty, jež se staly hity repertoáru například Petra Skoumala, Luboše Pospíšila, Michala Prokopa či Vladimíra Mišíka. Šrut je podepsán například pod legendární písni *Kolej Yesterday*, která vznikla z jeho spolupráce s Michalem Prokopem a kapelou Framus 5.

Po maturitě absolvoval kurz na Hospodářské škole pro zahraniční obchod. Pak pracoval v podniku zahraničního obchodu Ferromet a poté jako rekvizitář Filmových studií Barrandov. V letech 1962-1967 studoval anglistiku a hispanistiku na Filozofické fakultě UK. V letech 1968-1971 byl redaktorem v nakladatelství Naše vojsko a od roku 1971 působil na volné noze. V devadesátých letech působil krátký čas v rozhlasové stanici Vltava a psal pravidelné sloupky do čtvrtletní literární přílohy *Práva Salon*.

Jeho první báseň vyšla roku 1960 v časopise *Kulturní tvorba*. Dále publikoval například v *Hostu do domu*, *Literárních novinách*, *Plameni*, *Sešitech pro mladou literaturu* a *Tváři*. Jeho tvorba vycházela během normalizace pouze v samizdatu. Některé texty pro děti publikoval pod pseudonymem Petr Karmín. Z poslední doby je asi nejznámější trilogie *Lichožrouti*, za jejíž první díl v roce 2009 dostal Cenu Magnesia Litera. V roce 2016 podle nich vznikl animovaný film spoluautorky této knihy, výtvarnice a režisérky Galiny Miklínové. Z oblasti jeho tvorby pro děti připomeňme ještě jeho text *Kdyby prase mělo křídla*, jenž byl inspirací pro stejnojmennou – veleúspěšnou – inscenaci pražského Divadla v Dlouhé, kde měl více zhudebněných básní pro děti.

VZPOMÍNKA / NĚKOLIK DAT

12. 6. 2008 zemřel Zdeněk Urbánek, český spisovatel, překladatel, vysokoškolský pedagog a disident-signatář Charty 77 (* 12. 10. 1917).

27. 6. 2008 zemřela Lenka Reinerová (* 17. 5. 1916), česká německy píšící spisovatelka, překladatelka, novinářka. Byla poslední žijící představitelkou pražské německé literární scény. Byla iniciátorkou přípravného výboru pro založení Muzea německy psané literatury v Čechách.

7. 7. 1908 se narodil Bedřich Svatoš, pedagog, publicista a spisovatel († 5. 4. 1990). Po dokončení Filozofické fakulty Univerzity Karlovy šel ve šlépějích svého otce a stal se středoškolským profesorem. Po válce do svého odchodu do ciziny žil se svou rodinou v Milíně. Od roku 1946 vyučoval český jazyk na univerzitách v Lille ve Francii a v Bruselu, zároveň byl i profesorem německého jazyka na Vysoké ob-

chodní škole v Lille. Po politickém převratu v Československu roku 1948 zůstává Bedřich Svatoš s rodinou natrvalo ve Francii. Pod jménem Frédéric Svatos se i nadále věnuje profesorské práci, za kterou obdržel několik akademických vyznamenání a belgický Řád krále Alberta I. Jako autor venkovských románů nejvíc rozšířil povědomost o tehdejší životě na české vesnici.

9. 7. 1988 zemřel Miloš Václav Kratochvíl (* 6. 1. 1904), český spisovatel-prozaik, autor historické beletrie, filmový scenárista, dramaturg a pedagog. Děťství strávil Miloš V. Kratochvíl v rodné Vídni. Prostředím, které ho formovalo, bylo však Podřipsko, odkud pocházel jeho rod a kde trávil prázdniny, a Praha.

10. 7. 1868 se narodila Růžena Svobodová, spisovatelka, zakladatelka ženského psychologického románu v českých

Růžena Svobodová
v roce 1918

zemích († 1. 1. 1920). V roce 1890 se provdala za básníka F. X. Svobodu v naději, že získá společenskou nezávislost. Měla svůj salón, který navštěvoval Antonín Sova, Vilém Mrštík, František Václav Krejčí, F. X. Šalda, herečka Hana Kvapilová, z literárně činných žen Božena Benešová a později i Marie Pujmanová. V průběhu první světové války působila v Českém srdci. Roku 1918 založila časopis *Lípa*, který sama redigovala.

28. 7. 2008 zemřela Milena Lukešová, autorka knížek pro děti a překladatelka (* 16. 6. 1922).

6. 8. 1928 zemřel Antonín Sova, básník, prozaik (* 26. 2. 1864). Vedle Karla Hlaváčka byl zakladatelem české moderní lyrické prózy a básně v próze. Od roku 1898 do důchodu působil jako ředitel Městské knihovny v Praze.

22. 8. 1878 se narodil Ladislav Klíma, autor filozofických statí a úvah, prozaik († 19. 4. 1928). Ladislav Klíma byl jednou z nejpozoruhodnějších a nejsložitějších osobností české kultury z období kolem první světové války.

DIVADLO

Pražská Laterna magika oslavila šedesátiny

První multimediální scéna na světě, pražská Laterna magika, která vznikla pro československou expozici na Světové výstavě Expo 58 v Bruselu, vstoupila v letošním roce do šedesátého roku své existence. V rámci oslav se ve videogalerii Nové scény Národního divadla v Praze uskutečnila vernisáž audiovizuální instalace Františka Pecháčka *Sladkých šedesát*, která diváky provedla historií Laterny magiky. Poté uvedl soubor třetí novodobou rekonstrukci legendární inscenace kantáty Bohuslava Martinů *Otvírání studánek* v režii Alfréda Radoka a choreografky Zory Šemberové. A symbolicky nato i nejnovější inscenaci *Cube*, která původní principy Laterny magiky spojila s novými prostředky: současným tancem a videomappingem. Součástí oslav byl i křest publikace *Laterna magika: Zlatá éra očima pamětníků*.

Oslavy pokračovaly ve foyeru Nové scény diskusí na téma historie a současnosti Laterny magiky, jíž se zúčastnili odborníci zvenčí i vedoucí uměleckého souboru Pavel Knolle. A rovněž byla uvedena inscenace *Kouzelný cirkus*.

Dále pak zájemce čekala zajímavá prohlídka zákulisí. Diváci si mimo jiné vyzkoušeli, jak se cítí tanečníci, když se jim v inscenaci *Cube* rozběhne projekce přímo pod nohama.

Koncem května představil nové dílo inspirované Laternou audiovizuální umělec Jakub Nepraš. Jeho instalace je od 22. května umístěna ve venkovním prostoru u provozní budovy Národního divadla. Projekt, volně inspirovaný *Zahradou* Jiřího Trnky, který bude mít premiéru 20. prosince, spojuje moderní choreografii, loutky, černé divadlo, filmové i animované projekce s videomappingem.

(mk)

Národní divadlo oslavilo 150 let od položení základního kamene

Národní divadlo si připomnělo 150. výročí položení základního kamene ke stavbě budovy. Historické události zrekonstruovali v hraném představení členové činohry. Následovala zdravice zástupců obcí, z nichž dvacítká zá-

kladních kamenů pochází. Součástí akce byly i prohlídky fasády divadla, vystoupení folklórních souborů nebo výuka staročeské polky pod vedením sólistů baletu.

Položení kamene ke stavbě Národního divadla se v roce 1868 stalo jednou z největších českých manifestací 19. století. Celá slavnost tehdy trvala tři dny a podle odhadů se jí zúčastnilo až 150 000 lidí. Nejzásadnější okamžik přišel 16. května, kdy na žulový kvádr z Louňovic na Černokostelecku poklepali pozlaceným kladívkem „otec národa“ František Palacký, politik Ladislav Rieger, herec Josef Jiří Kolár a skladatel Bedřich Smetana.

Pod baldachýnem jsou uloženy kamenné bloky z Řípu a dalších památných hor, 16. května 1868

Ve věku 71 let zemřel bývalý generální ředitel Českého rozhlasu Peter Duhan

Zemřel bývalý generální ředitel Českého rozhlasu Peter Duhan, bylo mu sedmdesát let. Rozhlas vedl Duhan od roku 2010. Krátce po revoluci byl také ředitelem tehdejšího Československého rozhlasu. V éteru po sobě zanechal nesmazatelnou stopu v podobě tří nových stanic – Český rozhlas Plus, Jazz a Rádio Junior. Peter Duhan byl původně vystudovaný scenárista, k novinářině se dostal až později. V roce 2015 ze zdravotních důvodů rezignoval.

Cenu Pavla Kouteckého získal dokument *Švéd v žigulíku*

Cenu Pavla Kouteckého za nejlepší celovečerní dokument získal Petr Horký. Porota ocenila jeho snímek *Švéd v žigulíku*, který je sondou do zákulisí obrody legendární ruské automobilky Lada. Snímek je zprávou o současném stavu Ruska. Snaha západního manažera, který se zasekává na zdánlivých maličkostech připomínajících sovětské pořádky, vyvolává na tvářích diváků úsměv. Krátkometrážní kategorii ovládl Matěj Šmelko s filmem *Úhorná*. Je to sonda do krušného života obyvatel jedné slovenské vesničky. Zvláštní uznání poroty získali Klára Tasovská a Lukáš Kokeš za snímek *Nic jako dřív*.

Za dvanáct let existence má Cena Pavla Kouteckého vysoké renomé. Třiaosmdesát snímků letos přihlásilo 104 tvůrců. Uděluje finanční ocenění pro režiséra vítězného celovečerního i krátkometrážního snímku (100 000, respektive 40 000 korun). Ceny byly předány v ústeckém Činoherním studiu. Kouteckého cena je nově součástí festivalu ELBE DOCK.

Anifilm přilákal 30 000 diváků, zvítězil film z Jižní Koreje

Hlavní cenu za celovečerní film pro dospělé získal na mezinárodním festivalu animovaných filmů Anifilm v Třeboni jihokorejský film *Skončím prostě na ulici*. Mezi celovečerními snímky pro děti zvítězil irský *Živitel*. Program přilákal přes 30 000 diváků. Přehlídka nabídla na 500 filmů, z toho 129 soutěžních. Cenu za celoživotní přínos animovanému filmu převzala na Anifilmu 1. května Libuše Čihařová (87), spoluautorka večerníčků *Bob a Bobek* či *Maxipes Fík*.

Novinkou byla soutěž Český obzor. V sekci krátkých filmů zvítězil Vít Pancíř se snímkem *Chůze a běhy*, nejlepším studentským dílem je *WOO-HOO!* Dávida Štumpfa z pražské FAMU. Jedním z cílů Českého obzoru bylo, aby diváci viděli české filmy. „Zdaleka nejsilnější je (v ČR) studentská tvorba, co do počtu, tak dost často i do kvality,“ řekl ČTK ředitel Anifilmu Tomáš Rychecký.

Seriál *Strážce hradu* vyhrál hlavní cenu festivalu Serial Killer

Chorvatský seriál *Strážce hradu* se stal hlavním vítězem letošního premiérového festivalu seriálů v Brně. Čtyřdenní akci nazvanou Serial Killer navštívilo asi 2 500 lidí. V kategorii internetové tvorby uspělo české dílo *Lajna* a čestné uznání v televizní soutěži dostala estonská *Banka*.

Ceny se rozdávaly ve dvou kategoriích zaměřených na filmovou a internetovou seriálovou tvorbu ze střední a východní Evropy. Přehlídka nabídla akční thrillery, autorská dramata i britké satiry včetně novinek z produkce Netflixu, HBO, České televize nebo Stream.cz. Festival uvedl hlavně novinky a premiérové tituly z loňského roku. Vedle toho se chce každoročně zaměřit na jednu zemi. Letošní první ročník mířil na Dánsko, například uvedl klasiku v podobě *Království* Larse von Triera nebo cenami ověřené rodinné drama *Dědictví*.

Karlovarský festival uctí památku Formana a ocení Hanzlíka

Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary uctí památku nedávno zesnulého režiséra Miloše Formana a jako zahajovací film uvede jeho snímek *Lásky jedné plavovlásky*. Novinářům to řekl prezident festivalu Jiří Bartoška. Cenu prezidenta festivalu za umělecký přínos české kinematografii dostane herec Jaromír Hanzlík. Festival při této příležitosti uvede snímek *Bloudění* z roku 1965 Antonína Máši a Jana Čuříka. Podle Bartošky rozpočet festivalu bude přibližně 140 milionů korun, 53. ročník tradiční přehlídky se koná od 29. června do 7. července. Festival krátce před jeho zahájením opustil dlouholetý sponzor, jímž byla skupina ČEZ. Bartoška uvedl, že festival zatím nemá generálního partnera. Ministerstvo kultury přispívá 30 miliony korun.

Zaplněný Obecní dům vzdal poctu filmaři Miloši Formanovi

Zaplněná Smetanova síň Obecního domu v Praze potleskem na konci projekce filmu *Amadeus* vzdala poctu památce Miloše Formana. Vzpomínkový večer nabídl režisérskou verzi filmu *Amadeus* trvajícím 3,5 hodiny. Součástí komponovaného večera byl i dosud neuvedený dokument o Formanovi z roku 1998, který natočili mladí režiséři z FAMU. Forman se v něm při příležitosti udělení čestného doktorátu FAMU zamýšlí nad tím, jak je pro umělce nesnadné pravdou pobavit a ještě vydělat nějaké peníze.

Obecní dům vzdal poctu filmaři Miloši Formanovi

JUBILEA

7. 6. 1953 se narodila Libuše Šafránková, divadelní a filmová herečka.

11. 6. 1938 se narodil Petr Kostka, herec.

9. 8. 1943 se narodil František Němec, herec.

VZPOMÍNKA / NĚKOLIK DAT

Zdeněk Štěpánek

Zdeněk Štěpánek (* 22. 9. 1896) byl český herec, dramatik, režisér a scenárista, dlouholetý člen činohry Národního divadla v Praze, jeden z nejvýznamnějších a největších českých herců 20. století. Herec statné mužné vysoké postavy, podmanivých očí a charakteristického drsného, ale přesto melodického hlasu na divadelních pódiiích, před kamerami i před mikrofonom vytvořil desítky charakterních kreací těch nejvýznamnějších postav českého i světového repertoáru. Kromě herectví se věnoval i režijní činnosti (*Lucerna, Maryša, Naši furianti, Tři sestry*), psaní divadelních her (*Nezbedný bakalář, Monastýr nad tajgou, Kamaráde, kde jsi?*), především s legionářskou tematikou, a díky svým mimořádným hlasovým dispozicím také umělecké recitaci a četbě.

Realistické herectví Zdeňka Štěpánka bylo vnímáno jako pokračování vojanovské a vydrovské tradice. Na Vinohradech sehrál postavy záporných i kladných charakterů jdoucích neochvějně za svým cílem. Takový byl jeho Hamlet, Loupežník nebo Jánošík. Druhou polohou byli muži vnitřně rozervaní a rozporuplní (v inscenacích *Živá mrt-*

Zdeněk Štěpánek

vola, Bratři Karamazovi, Král Václav IV. či Idiot). Prošel všemi žánry, různorodým repertoárem, uplatňoval se jak v rolích tragických, tak tragikomických i komických. Po příchodu do Národního divadla své herecké polohy ještě více rozvinul.

Byl otcem herečky Jany Štěpánkové a herců Martina a Petra Štěpánkových a divadelní režisérky Kristiny Taberyové.

Zdeněk Štěpánek měl každopádně celý svůj život rozporuplné názory. Jako legionář bojoval za vznik republiky a znal se s Masarykem, přesto ale litoval rozpadu monarchie a hájil císaře pána. Po válce točil budovatelské filmy, i když komunisty nenáviděl. V padesátých letech byl dokonce na vrcholu. Točil tehdy své neúspěšnější filmy (*Císařův pekař a Pekařův císař, Jan Hus, Jan Žižka*), hrál v Národním divadle a tamní činohře dokonce v letech 1953-1956 i šéfoval. Zemřel 20. června 1968, dva měsíce před příchodem ruských okupačních vojsk.

Několik dat

10. 6. 1958 se narodil Vladimír Dlouhý, herec († 20. 6. 2010).

8. 8. 1978 zemřel Josef Hlinomaz, herec (* 9. 10. 1914).

19. 8. 1938 se narodila Věra Galatíková, herečka († 21. 12. 2007).

26. 8. 2008 zemřel Michal Dočolomanský, herec (* 25. 3. 1942).

26. 8. 1968 zemřel Martin (přezdívaný Mac) Frič, filmový režisér, scenárista a herec, autor devadesáti filmů (* 29. 3. 1902). Jeden z nejlepších filmařů minulého století.

19. 7. 1993 zemřel Elmar Klos, filmový režisér a scenárista, dramaturg, pedagog a filmový manažer. Brněnský rodák v nerozlučné autorské dvojici s Jánem Kadárem triumfoval v roce 1966 za Atlantikem v nejslavnější filmové soutěži světa. Získali Oscara za nejlepší cizojazyčný snímek *Obchod na korze*, natočený o rok dříve.

19. 6. 1898 – začátek české kinematografie; fotograf Jan Kříženecký poprvé promítal české snímky v nově otevřeném Pavilonu českého kinematografu.

6. 6. 1858 se narodil Viktor Ponrepo (vlastním jménem Dismas Šlambor), průkopník české kinematografie († 4. 12. 1926).

FOTOGRAFIE

Fotograf Robert Vano v dokumentu Adolfa Ziky

„Dotýkal se nejslavnějších mužů i nejkrásnějších žen, potkal největší ikony světového šoubyznysu. Vydělával tisíce dolarů denně, a přesto nikdy nezbohatl,“ říká o fotografu Robertu Vanovi a svém příteli režisér Adolf Zika ve svém dokumentu *Robert Vano – Příběh člověka*, který uvedla Česká televize.

Film natočený k letošním Vanovým sedmdesátinám bude promítán i ve vybraných kinech. V pražské Galerii Leica pak Zika zároveň připravil výstavu *Jmenuji se Robert Vano*, která představuje tvorbu charismatického fotografa od roku 1968.

Robert Vano – mladík pocházející z maďarské rodiny a ze slovenských Nových Zámků – se prý původně chtěl stát hercem, ale místo pozvánky ke studiu na DAMU přišel povolávací rozkaz. S kamarádem a jeho přítelkyní se poté

rozhodli z komunistického Československa raději uprchnout. Z uzavřeného vlaku do Bulharska se jim podařilo utéct a dostat se do Itálie. Odtud pak Vano zamířil do Ameriky, nejdřív se usadil v New Yorku, později se přestěhoval do Filadelphie.

„Pořád jsem psal domů a bylo mi divné, že jsem nikdy nedostal odpověď,“ zmiňuje Robert Vano v dokumentu jeden z nejbolestivějších momentů spojených s emigrací. Až o desítky let později zjistil, že všechny pohlednice a dopisy zabavila StB.

Pracoval ve sklárně, myl nádobí. Náhoda ho zavedla do kadeřnictví a jeho cesta k úspěchu se otevřela. Stal se vyhledávaným kadeřníkem, v legendárním Studiu 54 se potkal s Andym Warholem. Následoval pád. Po patnáctileté drogové závislosti mu zachránil život přítel s manželkou. „Jsem věřící a slíbil jsem Bohu, že už se toho nedotknu,“ popisuje Robert Vano, jak se mu na konec povedlo vypořádat se s drogovou závislostí.

Další náhoda mu pomohla stát se vizážistou a spolupracovat se světovými fotografy, kterým se při práci začal dívat pod ruce. V dokumentu s úsměvem vzpomíná, jak se vydal do Itálie a sebevědomě se představil jako špička v oboru, přestože teprve začínal: „Naštěstí fotograf, s kterým jsem měl pracovat, nesnášel složité a dlouhé líčení a česání, muselo to být co nejpřirozenější, a to jsem uměl.“

Později se sám Robert Vano proslavil jako fotograf, pracoval pro časopisy *Harper's Bazaar*, *Vogue*, *Elle*, *Cosmopolitan* a další. „Sláva mi dala to, že můžu dělat věci ze

své touhy, nemusím dělat to, co nechci,“ říká v dokumentu Vano, který se po sametové revoluci usadil v Praze a na deset let se stal uměleckým ředitelem módního časopisu *Elle*. Proslul tvorbou pro módní časopisy a mužskými akty, ale fotografuje i známé osobnosti, přírodu nebo zátiší.

(mk)

Red. poznámka: V současnosti probíhá v Českém centru ve Vídni výstava fotografií Roberta Vana, který se osobně účastnil vernisáže.

Robert Vano si na výstavě v Leica Gallery potřásá rukou s režisérem Adolfem Zikou, který o něm natočil dokument

VZPOMÍNKA

Miroslav Hák (9. 5. 1911, Nová Paka – 29. 6. 1978, Praha) – významný meziválečný fotograf.

Studoval u svého otce, fotografa Františka Háka. Mezi lety 1925 a 1931 pracoval jako fotograf v Praze a v Bratislavě.

Od svých dvaceti let aktivně obesílal různé soutěže a umělecké salóny. Jako neznámý autor byl oceněn na Mezinárodní výstavě fotografií v Praze v roce 1936; jeho snímky vzbudily pozornost a okamžitě ho přiřadily k významným osobnostem české avantgardy. Vystavoval společně s takovými autory, jako byli například John Heartfield, Man Ray, László Moholy-Nagy, Brett Weston či Alexandr Rodčenko.

Od roku 1937 pracoval jako fotograf pro Divadlo E. F. Buriana, v letech 1942-1944 působil v obrazové redakci *Věstníku fotografů*, koncem války převzal živnost v Nové Pace. K jeho dominantním zájmům patřily divadlo, akty a lyrické náměty.

Byl členem sdružení umělců Skupiny 42 a jako jedna z nejvýraznějších postav v dějinách české moderní fotografie se zařadil mezi plodné, avšak nikdy plně uznávané a poznané osobnosti v oblasti českého fotografického umění.

Miroslav Hák: *Ve dvoře*, 1943

HUDBA

Iva Bittová oslaví 22. července 60. narozeniny

Iva Bittová patří k nejvýraznějším osobnostem české alternativní scény. Upozornila na sebe ještě jako studentka rolí Eržiky v *Baladě pro banditu*, před herectvím ale nakonec dala přednost houslím a zpěvu. Výjimku udělala v letech 2003 a 2007, kdy se představila ve filmech *Želary* a *Tajnosti*.

Bittová se pohybuje v mnoha hudebních žánrech. Patří k nim alternativa (kapela Dunaj, spolupráce s Pavlem Fajtem či účinkování s Vladimírem Václavkem) i experimentální jazz, rock, lidová či klasická hudba (spolupráce se Škampovým kvartetem). Hostovala také například v Mozartově opeře *Don Giovanni*. Celkem se Bittová podílela na třech desítkách alb a neustále vystupuje.

Bittová čím dál větší pozornost věnuje také moderní tvorbě. V Česku je stále zafixovaná jako osobnost takzvané brněnské alternativy, byť v uplynulých letech zpívala lidové písně Luciana Beria, Schnittkeho faustovskou kantátu či Schönbergovu skladbu *Pierrot Lunaire* užívající intonovanou mluvu.

Iva Bittová

Iva Bittová se narodila 22. července 1958 v Bruntále jako prostřední ze tří dcer Kolomana a Ludmily Bittových.

Otec pocházel z jižního Slovenska a byl všestranný muzikant. Maminka vyrostla na Slovácku a celý život zpívala v různých pěveckých tělesech. Hudbou se „nakazila“ i starší sestra Ivy, Ida Kellarová.

Zpěvák Mikolas Josef skončil na Eurovizi šestý

Zpěvák Mikolas Josef v soutěži Eurovize se umístil na 6. místě – a to je nejlepší výsledek Česka v této hudební soutěži. Už počtvrté soutěž vyhrál Izrael, tentokrát zpěvačka Netta. Soutěže se letos účastnili zástupci třiačtyřiceti zemí. O výsledcích klání rozhodují hlasy národních porotců všech zúčastněných států, k nimž se pak přičtou hlasy diváků. Právě u nich měl Mikolas Josef, který vystoupil s vlastní písní *Lie To Me*, velký úspěch.

Zemřel bavič a bývalý člen kapely Fešáci Josef Mladý

Ve věku třiašedesáti let zemřel populární bavič a někdejší spolupracovník country kapely Fešáci Josef Mladý. Přes třicet let vystupoval ve dvojici s Josefem Aloisem Náhlovským.

Josef Mladý od osmdesátých let vystupoval ve dvojici s Náhlovským v hudebně zábavných programech či silvestrovských televizních show. Loni si zahrál v komedii *Špindl* režiséra Milana Cieslara. Jeho koníčkem bylo létání s ultralehkými letadly a vrtulníky.

Proběhl 73. ročník Pražského jara

12. května začal koncertem v Obecním domě 73. ročník Pražského jara. *Mou vlast* na zahajovacím koncertu zahrála Česká filharmonie s Tomášem Netopilem. Koncert byl přímým přenosem vysílán také do osmi kin napříč Českou republikou. Hlavní dramaturgickou linkou letošního Pražského jara byla připomínka 100. výročí založení Československé republiky. Závěrečný koncert 3. června proto patřil Slovenské filharmonii s novým šéfdirigentem Jamesem Judem. Festival nabídl šedesát koncertů, rezidenčním umělcem byl houslista Julian Rachlin.

VZPOMÍNKA

1. 6. 1868 zemřel František Sušil

František Sušil byl národní buditel, moravský teolog a kněz. Vydal sbírku téměř 2 400 lidových písní pod názvem *Moravské národní písně s nápěvy do textů vřazenými*. *Moravské národní písně* vyšly v první menší sbírce poprvé v roce 1835, velké vydání pak roku 1860.

20. 6. 1928 se narodil skladatel Miloš Vacek

Hudební skladatel, dirigent, varhaník a sbormistr Miloš Vacek († 29. 2. 2012) napsal řadu děl v oboru vážné hudby,

jeho melodie ale doprovodily i desítky filmů a kreslených seriálů, mimo jiné snímky *Král Šumavy*, *Procesí k panence* a *Atentát* a dětské seriály o Krtečkovi, *O kocouru Mikešovi* a *O chytré kmotře lišce*. Vacek složil i hudbu pro filmy *Práče* nebo *Dobrodružství na Zlaté zátoce*, byl autorem znělek Československého filmového týdeníku a *Závodu míru*. Psal hudbu ke spartakiádním skladbám, scénickou hudbu pro divadla a balety, mimo jiné *Vítr ve vlasech* a *Milá sedmi loupežníků*. Složil také opery *Jan Želivský*, *Romance pro křídlovku* a *Kocour Mikeš* a muzikály *Noc je můj den*

a *Vítr z Alabamy* nebo muzikál *Císařovy nové šaty*, který napsal na motivy pohádky Hanse Christiana Andersena. Komponoval i skladby vokální, melodramy, orchestrální, komorní a vokálně symfonické. Na některých z nich spolupracoval se svou ženou, libretistkou Nadou Mauerovou-Gajerovou. Je autorem autobiografické knihy *Má životní Capriccia*.

6. 7. 2008 zemřel zpěvák Karel Hála

Na české scéně pop music Karel Hála působil již od padesátých let 20. století až do své smrti, je považován za jednoho z nejlepších českých swingarů druhé poloviny 20. století. Mimořádný zpěvák se narodil 2. října 1933 v Hradci Králové. V devíti letech přišel o otce, kterého Němci zatkl za odbojovou činnost. „Moc o tom nevím, byl jsem tehdy malý a rodina se bála, abych se třeba někde nepoděkl. Tak jen vím, že tatínka zastřelili v Kobylisích v roce 1942,“ prozradil v jednom rozhovoru. Jenže o dva roky později gestapo zatkl i maminku, která prožila zbytek války v koncentračním táboře Mauthausen a v roce 1947 zemřela na následky věznění.

Po absolvování konzervatoře Karel Hála dostal bez problémů angažmá v Armádní opeře, v níž účinkoval necelé tři roky. Pak byla scéna zrušena a Hála přešel do pražského Hudebního divadla Karlín. Účinkoval ale také v Divadlech ABC, Rokoko a Apollo a právě z této doby pocházejí jeho nesmrtelné hity *Já žil, jak jsem žil*, *Můj otčenáš* či *Dej mi pár okovů* a spousta dalších. Nazpíval neuvěřitelných tisíc osm písní, k těm nejslavnějším patří *Ona je krásná*, *Dívka toulavá*, *Růžová nálada* či *Hádej, Matyldo*. „Hity nedělají zpěváci, ale publikum. A samozřejmě textaři a autoři,“ říkával.

1. 8. 1848 se narodil František Kmoch

František Kmoch byl skladatelem dechové hudby a kapelníkem († 30. 4. 1912). Kmochův otec, krejčí, byl hráč na klarinet a hrál lidovou hudbu. Již jako dítě se František naučil hrát na housle a v deseti letech psal první drobné skladby.

V roce 1868 studoval na pedagogické škole v Praze a roku 1869 nastoupil na místo učitele v Suchdolu. Kromě výuky hrál často v různých orchestrech, skládal hudbu a začal dirigovat. Roku 1873 byl odvolán z učitelského místa s odůvodněním, že zanedbával svoje učitelské povinnosti a místo toho vystupoval s hudebními soubory na plesech. Je však také možné, že šlo o politické rozhodnutí související s Kmochovou neskrývanou podporou Sokola. Kmoch byl totiž dirigentem kolínského Sokolského dechového orchestru; ten sehrál v roce 1873 významnou roli při zahajovacím ceremonálu Gymnastického festivalu v Praze, kdy návštěvníci oceňovali jak jeho interpretaci lidových písní, tak i původní Kmochovy skladby.

Za dirigenta si Kmoch zvolila také kolínská městská kapela; při ní Kmoch založil školu hudby, která získala státní uznání roku 1882. Se svým orchestrem hostoval ve Vídni, Budapešti a Krakově a podnikl dokonce tříměsíční turné po Rusku.

Od roku 1961 organizuje město Kolín každoroční festival dechových orchestrů Kmochův Kolín; na něj pravidelně přijíždějí nejlepší dechové orchestry z celé Evropy. V kolínském parku byl Kmochovi vztyčen pomník; jeho jméno také stále nese městský dechový orchestr. Roku 1998 při

příležitosti 150. výročí jeho narození vydala Česká národní banka stříbrnou pamětní minci s jeho portrétem v nominální hodnotě 200 Kč.

Kmoch je spolu s Juliem Fučíkem považován za nejoblíbenějšího českého skladatele pochodu. Jeho dílo zahrnuje asi 500 skladeb, z nichž mnohé zlidověly.

12. 8. 1928 zemřel hudební skladatel Leoš Janáček

Leoš Janáček je světově uznávaným skladatelem klasické hudby. Je ceněný především pro nezvyklou melodiku vycházející z lidové hudby moravských regionů, zejména Slovácka a Lašska. Ve světě je Janáček znám hlavně díky svým operám, orchestrálně-vokálnímu dílu *Glagolská mše*, *Sinfoniettě*, symfonické básni *Taras Bulba* a komorním skladbám, především smyčcovým kvartetům.

Jeden z neoriginálnějších zjevů české a světové hudby moderny Leoš Janáček se narodil v obci Hukvaldy na severovýchodní Moravě 3. července 1854. Studoval nejprve klášterní školu v Brně, kde se mu dostalo základního hudebního vzdělání. Tamtéž posléze absolvoval gymnázium. Poté odešel do Prahy, kde studoval na varhanické škole a dalšího hudebního vzdělání se mu dostalo v Lipsku a Vídni. Posléze se vrací zpět do Brna, stává se ředitelem varhanické školy, působí jako dirigent a velmi brzy zahajuje též svoji kariéru skladatele. Po vzniku Československa působí jako profesor brněnské pobočky mistrovské školy pražské konzervatoře.

Janáčkově se dostává prvního ocenění – opera *Její pastorkyňa* byla v roce 1904 nadšeně přijata brněnským publikem. K pražské premiéře *Její pastorkyně* dochází však až v roce 1916, pod názvem *Jenůfa* zaznamenává ještě téhož roku významný úspěch ve Vídni, který otevře Janáčkově dveře do celého světa, posléze v Německu a v roce 1924 v New Yorku. Od roku 1916 skládá dalších pět významných operních děl, dva smyčcové kvartety, několik suit a písňové cykly (nejznámější je *Zápisník zmiřelého*).

Poslední období skladatelova života přináší neoriginálnější, nejvyzrálejší a světově proslulá díla orchestrální, především *Sinfoniettu*, symfonickou báseň *Taras Bulba* a slavnou *Glagolskou mši*, jednu z nejsvébytnějších skladeb světové hudby vůbec, mši napsanou ve staroslověnské štině. I v tomto vrcholném období Janáčkovy tvorby zůstává její významnou složkou tvorba operní. Opery *Výlety pana Broučka*, *Věc Makropulos*, ale především *Káta Kabanová* a *Příhody lišky Bystroušky* dodnes dobývají s velkým úspěchem světové hudební scény. Poslední Janáčkovy opera *Z mrtvého domu* na motivy Dostojevského románu je velmi důstojným završením skladatelovy tvorby, zdůrazňující humanismus a vyjadřující jak soucit s trpícím člověkem, tak víru v možnost duchovní očisty i člověka společností zavrženého.

Leoš Janáček byl členem České akademie, Pruské akademie umění, dopisujícím členem The School of Slavonic Studies v Londýně a předsedou Klubu moravských skladatelů. Jeho stěžejní díla byla poctěna mnoha cenami. Masarykova univerzita v Brně udělila Leoši Janáčkově čestný doktorát filozofie za jeho celoživotní tvůrčí odkaz.

Leoš Janáček umírá náhle v ostravské nemocnici 12. srpna 1928 na zápal plic, když se předtím nachladil za svého prázdninového pobytu v Hukvaldech.

Prezident Zeman by měl opět jet na návštěvu Číny

Prezident Miloš Zeman by měl na podzim opět navštívit Čínu. Do Šanghaje podle informací ČTK poletí především na mezinárodní veletrh věnovaný dovozu do Číny. Konat se bude v první polovině listopadu. Detaily cesty Pražský hrad teprve chystá, do programu bude chtít včlenit i jednání s politickými představiteli Číny nebo Šanghaje.

Zeman by měl také letos navštívit Izrael, kam ho pozval izraelský prezident Reuven Rivlin. Cesta by měla proběhnout ke konci roku.

Jourová: Pro státy EU je existenční nutnost vydržet pohromadě

Pro evropské státy je existenční nutností vydržet pohromadě. Na konferenci Výzvy pro Evropu to řekla eurokomisařka Věra Jourová. Zároveň se postavila za návrh, aby Evropská unie rozhodovala o méně oblastech, ale zajistila v nich lepší spolupráci než dosud. Jourová uvedla, že situace ve světě se změnila a lidé i evropské státy si musí uvědomit, že nic už nebude stejné, jako tomu bylo v uplynulých desetiletích. „Řešení je, abychom si uvědomili, že je to existenční nutnost držet v Evropě pohromadě, protože je tady řada výzev a ohrožení zvenčí,“ řekla eurokomisařka. Zároveň ale podle ní je třeba zajistit, aby státy neměly pocit, že je jim společná evropská politika příliš těsná.

Jourová také vyzvala Česko, aby bylo v EU aktivnější a aby se nesnažilo být za každou cenu solidární s Maďarskem a s Polskem, které Evropská komise obviňuje, že omezují liberální demokracii. Pokud Česko nebude aktivní při hledání evropských řešení problémů a bude pouze kritizovat, mohlo by to pro něj v budoucnu znamenat problém, řekla eurokomisařka.

ČSSD začíná v referendu hlasovat o vstupu do vlády

Sociální demokracie začíná v referendu rozhodovat o případném vstupu do menšinové vlády s hnutím ANO. Hlasování se bude konat do 14. června na schůzích téměř 1 100 místních organizací strany. Právo vyjádřit se bude mít více než 17 500 straníků. Strana je ohledně názoru na účast ve vládě Andreje Babiše (ANO) rozdělená. Očekává se těsný výsledek hlasování.

Vedení strany se svých členů v referendu ptá, zda souhlasí se vstupem do vlády na základě podmínek uvedených v návrhu koaliční smlouvy a návrhu programového prohlášení. Hlasování na schůzích místních organizací bude tajné.

Česko chce pečovatelky z Ukrajiny. Ministerstvo připraví program

Česko chce zavést zvláštní program pro získávání pečovatelů z Ukrajiny. Navrhuje to ministryně práce v demisi Jaroslava Němcová (ANO). Podle ní stojí na české ambasádě v Kyjevě žadatelé o práci v Česku hodiny ve frontě a často i úplně zbytečně. Chce proto zrychlit proces jejich přijímání – pomoci by měla jednodušší administrati-

va. Na zdlouhavý proces si stěžují i čeští zaměstnavatelé. „Tady nám chybí v sociálních službách až kolem 2 000 lidí. Víme, že bychom je mohli zaměstnat velmi rychle,“ uvedla Němcová.

Současná vláda umožnila pro letošní rok příchod až 20 tisícům pracovníků z Ukrajiny, místo původních 10 tisíc. Podle ministryně práce to ale situaci s nedostatkem zaměstnanců v sociálních službách neřeší. V Česku teď podle ministerstva práce pracuje přes 370 tisíc cizinců. Z toho 70 tisíc lidí je z Ukrajiny.

Předseda PS Vondráček v Terezíně apeloval na připomínání hrůz nacismu

Hrůzy nacismu musíme stále připomínat a říkat o nich budoucím generacím. V hlavním projevu letošní Tereziánské tryzny to řekl předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček (ANO). Za současné zlo označil antisemitismus. Druhá světová válka a nacismus mají být podle Vondráčka mementem. Mladší generace by si podle šéfa Sněmovny měly uvědomit i to, že demokracie, ve které žijeme, není samozřejmostí. Předseda Českého svazu bojovníků za svobodu Jaroslav Vodička zdůraznil, že věří v to, že demokracie bude i nadále pevnou pojistkou proti selhání politiků. Na Národním hřbitově projevy poslouchaly stovky lidí, kteří si přišli připomenout oběti tereziánského ghetta a zdejší věznic gestapa. Mezi přihlížejícími byli i ti, kteří tereziánským ghettem prošli. Tryzna se konala již po dvaasedmdesáté.

Nacisté zavlékli mezi lety 1941 a 1945 do tereziánského ghetta na 155 000 Židů z celé Evropy. Na 117 000 z nich se nedožilo osvobození. Věznic gestapa v Malé pevnosti prošlo na 32 000 mužů a žen. V Terezíně jich zahynulo 2 600, další tisíce potom v jiných nacistických táborech.

Historička: O společnosti vypovídá i to, jaké slaví svátky a jak

Ze vzniku Československa v roce 1918 se neradoval každý, později stát vydával instrukce, jak se má tento svátek slavět. Jak se 28. říjen slavil v minulosti a jak to bylo s dalšími svátky z první republiky, zkoumalo šest historiků. Vypravili se do knihoven a archivů v regionech a na Slovensko. Dagmar Hájková z Masarykova ústavu a Archivu v rozhovoru pro ČTK uvedla, že svátky hodně vypovídají o společnosti, politické atmosféře i napětí mezi menšinami. Je to vidět už na samotném datu 28. října, kdy se připomíná vznik samostatného Československa.

Letos od jeho založení uplyne 100 let. Ve skutečnosti ale není toto datum tak jednoznačné. Slováci o vyhlášení státu 28. října 1918 ještě nevěděli a důležitější je pro ně až přijetí Martinské deklarace 30. října. Komunisté si raději připomínali 14. říjen, což byl den generální stávk. Ta byla někdy chápána jako počátek samostatnosti. A Němci nebo Maďari 28. říjen nikdy slavit nechtěli. Od roku 1925 bylo slavení 28. října vymahatelné, vstoupil totiž v platnost zákon, který uzákonil „státotvorné“ svátky. V roce 1939 se státní svátek změnil v demonstraci za svobodu, při které byl smrtelně postřelen student Jan Opletal. Až do konce války se vznik státu slavit nesměl. Po válce připadl na 28. říjen i den znárodnění. Od roku 1953 už nebyl vznik Československa státním svátkem. Později se 28. říjen připomínal

jako den federalizace. Až v roce 1988 se stal 28. říjen opět dnem pracovního volna, jak je tomu i dnes.

Posselt: Sudetští Němci chtějí pokračovat v cestě smíření s Čechy

Sudetští Němci chtějí pokračovat v dosavadní cestě usmíření s Čechy, ujistil jejich šéf Bernd Posselt. Na sjezdu sudetských Němců v bavorském Augsburgu také jasně odmítl nacionalistické tendence, které se dnes znovu objevují. Nacionalismus je podle něj jedním z nejhroších výmyslů lidstva. Posselt pochválil cestu ke smíření, kterou se oběma stranám v posledních letech podařilo ujit. „Nechceme tuto cestu opustit a apelujeme na ostatní, aby tuto cestu

neopouštěli,“ zdůraznil. Je možné, že tím apeloval i na některé německé politiky. Jeden z nich – státní tajemník německého ministerstva vnitra Stephan Mayer (CSU) – totiž prohlásil, že takzvané Benešovy dekrety nepatří do dnešní Evropy. Posselt na dotaz ČTK zdůraznil, že rozhodnutí o možném zrušení Benešových dekretů je výhradně na ČR.

I když letos po dvou letech na sudetoněmeckém sjezdu nejsou zástupci české vlády, ocenil Posselt přítomnost jiných českých politiků a také českého velvyslance v Německu Tomáše Podivínského. Vztahy Čechů a sudetských Němců se v posledních letech výrazně zlepšily. Pokrok posledních let ve svém projevu ocenil i bavorský premiér Markus Söder (CSU). Ještě podle něj ale zbývá ujit kus cesty.

NĚKOLIK DAT

24. 6. 1913 se narodil Jan Kubiš, voják-rotmistr, bojovník proti fašismu, který provedl atentát na Reinharda Heydricha († 18. 6. 1942).

11. 7. 1933 se narodila Olga Havlová, první manželka prezidenta Václava Havla († 27. 1. 1996).

11. 8. 1948 se narodil Jan Palach, student filozofické fakulty, který se upálil na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy 21. 8. 1968; stal se symbolem odboje († 19. 1. 1969).

27. 6. 1968 *Literární listy*, *Mladá fronta*, *Práce* a *Zemědělské noviny* zveřejnily prohlášení *Dva tisíce slov*, které požadovalo změnu poměrů v Československu.

21. 8. 1968 vojska pěti států Varšavské smlouvy (SSSR, Polsko, NDR, Maďarsko a Bulharsko) v noci z 20. na 21. srpna překročila státní hranice ČSSR a obsadila Československo pod falešnou záminkou kontrarevoluce; obsazení trvalo do června 1991.

30. 6. 1993 byla Česká republika přijata za člena Rady Evropy.

25. 7. 2003 zemřel prof. dr. Jiří Horák, první polistopadový předseda československé sociální demokracie (* 24. 4. 1924).

21. 8. 1968

Generál Laudon – největší 3D socha v Čechách

Vojenský stratég z 18. století je slavný i dnes. Expozice, která mu byla věnována, vznikla v roce 2014 v Novém Jičíně v Moravskoslezském kraji.

V domě, dnes již v „Laudonově domě,“ kde rakouský generál 14. července 1790 zemřel, se mohou zájemci seznámit se všemi etapami jeho života. V první místnosti jsou k dispozici informace o Laudonově dětství a mládí. Řada velkých i malých návštěvníků neodolá pokušení vyzkoušet si dobové oblečení – lidé si zde mohou zkusit různé věci podle svých představ a také fotit. Téměř v každé místnosti je na stěně tablet, kde si lidé dohledají historické podrobnosti.

Jedním z nejatraktivnějších exponátů je třímetrová dioráma s více než pěti stovkami cínových vojáků, kte-

ré ilustruje bitvu u Domašova. Zachycuje okamžik, kdy se v průběhu sedmileté války střetly 30. června 1758 rakouské a pruské jednotky u moravské vesnice Domašov nad Bystřicí. Dioráma je dílem místního autora Jaroslava Podmola, který odlévá cínové vojáků doma v dílně a vlastnoručně je maluje. Model je ozvučený, a aby návštěvníci měli zcela autentický dojem a vnímali atmosféru doby, mohou ve sluchátkách slyšet i to, o čem se zřejmě bavili vojáci při bitvě. Návštěvníci mají možnost volby, ve kterém jazyku chtějí informace poslouchat.

V místnosti s modelem bitvy je možné vidět další raritu, sousoší vyrobené 3D tiskem, největší v Čechách – v loňském roce v září bylo zapsáno do České knihy rekordů. Je zde v životní velikosti zobrazen generál Laudon, kůň a pes.

Jak funguje interaktivní dělo, si mohou vyzkoušet zájemci v místnosti s názvem Turecké tažení, která přibližuje dobytí pevnosti v Bělehradě.

V roce 1790 se v okolí Nového Jičína shromáždila velká armáda, s níž se měl Laudon pokusit vybojovat znovu pro Rakousko ztracené Slezsko. Jenže koncem června onemocněl a musel být převezzen do Nového Jičína, kde zemřel. V úmrtním pokoji se projektanti snažili přiblížit hodinu jeho smrti. Je tady umístěna figurína generála Laudona v uniformě.

Největších poct se generálu Laudonovi dostává ve Vídni a také v Novém Jičíně. V někdejším Livonsku (území dnešního Estonska a Lotyšska), kde se v roce 1717 narodil, se na něj trochu zapomíná.

Návštěvnícké centrum i expozice generála Laudona sídlí v tzv. Laudonově domě, kde vojevůdce v roce 1790 zemřel

V roce 2017 u příležitosti 300. výročí narození vojevůdce byla na jeho domě v Jičíně odhalena pamětní deska a busta. Oslava generála Laudona v Novém Jičíně není zaměřena pouze na jeho dům a expozici, ale na jednoho z nejslavnějších vojevůdců 18. století tady vzpomínají pravidelně například v rámci slavností města, kdy jsou pořádány i rekonstrukce bitev.

(mk)

Náprstkovo muzeum koupilo sbírku buddhistického umění

Sbírku buddhistického umění z Mongolska zpřístupní od května město Třeboň v Kotěrově vodárenské věži. Poslední roky byla věž přístupná nepravidelně. Asi polovinu sbírky koupilo od jejího vlastníka Národní muzeum, za každý z devětatřiceti obrazů zaplatilo desítky tisíc Kč. O koupi druhé části sbírky jedná. Galerii buddhistického umění bude nově provozovat město. Novinářům to řekli zástupci muzea a radnice.

Sbírku shromáždil v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století třeboňský rodák Milan Klečka, když pracoval jako geolog v Mongolsku. Část sbírky, devětatřicet maleb, získalo loni Národní muzeum – Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, jež uchovává exponáty tibetského buddhismu.

Sklářská škola v Kamenickém Šenově spolupracuje s německými kolegy

Na zachování tradičních uměleckých řemesel spolupracuje Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská v Kamenickém

Šenově na Českolipsku s německým Reichenbachem a Libereckým krajem. Díky projektu „Škola a sklo – inkubátor na cestě do života“ se setkávají studenti uměleckých oborů z Česka a Německa a společně i tvoří, kamenickošenovská sklářská škola navíc díky projektu za zhruba 26 milionů korun vybuduje nové ateliéry a dílny. ČTK o tom informovala krajská radní pro evropské projekty Radka Loučková Kotasová (ANO).

Společný česko-německý projekt je podle radní pro školství zaměřený na zachování tradičních uměleckých řemesel v přhraničí, a to zejména uměleckého sklářství, a také na péči o společné kulturní dědictví. Přispět by měl ke zvýšení zaměstnanosti a zlepšení uplatnění absolventů středních škol na trhu práce. Součástí projektu je i výměna zkušeností pedagogů a studentů a zlepšení jejich jazykové vybavenosti.

Elektrárna Dlouhé stráně v Jeseníkách zahájila novou turistickou sezónu

Vodní přečerpávací elektrárna Dlouhé stráně v Chráněné krajinné oblasti Jeseníky se od května opět otevírá turistům v letním provozu. Zájemci si zde tak mohou prohlédnout horní nádrž elektrárny, která se nachází v nadmořské výšce 1 350 metrů. Dlouhé stráně jsou nejnavštěvovanější elektrárnou Skupiny ČEZ a zároveň nejpopulárnějším cestovatelským cílem v Olomouckém kraji.

Dlouhé stráně jsou třetí největší přečerpávací vodní elektrárnou na světě. Je to zároveň elektrárna s největším spádem v České republice a největším výkonem, její součástí je také největší reverzní vodní turbína v Evropě.

Muzeum Brněnska chystá výstavu o podnikatelské rodině Fuhrmannů

Muzeum Brněnska chystá výstavu o brněnské podnikatelské rodině židovského původu – Fuhrmannových. Podle historika Jakuba Pernese jsou osudy rodiny součástí pestré mozaiky příběhu Brna, jakožto moravského Manchesteru. Výstava bude k vidění v Galerii Celnice v zahradě Vily Löw-Beer v Brně od září.

Výstava ponese název *Celý svět chodí po Fuhrmannových kobercích*. „Fuhrmannovi byli německá židovská rodina věnující se výrobě koberců, plyšů, krimrů a žerzeje. Moriz Fuhrmann vybudoval rodinnou firmu na sklonku 19. století úplně od píky a rychle se stal bohatým a váženým mužem. Jeho synové Hans a Heinrich podnik převzali a vedli ho až do druhé světové války,“ uvedl Pernes. Nastup nacismu byl pro rodinu neštěstím. Jeden z bratrů zahynul v koncentračním táboře, zbytek příbuzných uprchl do zahraničí. „Na rozdíl od mnoha jiných se ale po válce mohli Fuhrmannovi vrátit – Morizův vnuk Robert bojoval v exilovém vojsku a po návratu mu bylo potvrzeno československé občanství. Tři roky vedl rodinnou firmu, avšak po komunistickém převratu byla rodině opět zabavena,“ uvedl Pernes. Potomci rodiny dnes žijí v Kanadě a USA.

Kunovicemi po dvouleté pauze opět projel král se svou družinou

Ulicemi Kunovic na Uherskohradištsku po dvouleté pauze opět prošel průvod Jízdy králů. V jeho čele jel na papírový-

mi růžemi ozdobeném koni třináctiletý král Adam Škrášek tradičně oblečený do dívčího kroje a s rozkvetlou růží v ústech. Pestrobarevnou podívanou na mladého krále a jeho početnou družinu si v Kunovicích nenechaly ujít tisíce lidí. Mladík Škrášek před Jízdou králů dlouho pilně nacvičoval zpěv, verbování i samotnou jízdu na koni, aby vše klaplo. Několik měsíců před dnešní Jízdou králů zahájily místní ženy výrobu tisíců papírových růžiček, kterými byly ozdobeny postroje koní. Celkem jich bylo třeba zhotovit více než čtyřicet tisíc. Jízdu králů v Kunovicích vrcholí třídenní slavnosti, jejichž součástí jsou výstavy, folklórní vystoupení nebo Formanské odpoledne s přehlídkou rozmanitých plemen koní.

Kunovická Jízda králů se jezdí jednou za dva roky, obnovena byla v roce 1996. Ve Zlínském kraji se Jízda králů, která je od roku 2011 zapsaná na seznam světového nehmotného kulturního dědictví UNESCO, koná také jednou za tři roky v Hluku a každoročně ve Vlčnově. Jízda králů patří k nejznámějším folklórním zvykům v zemi. Pochází zřejmě už z pohanských dob.

Nejcennější medaili Fucimanovy sbírky vydražili za 90 000 eur

V Praze se dražily mince a medaile ze sbírky Jiřího Fucimana. Nejcennějším draženým předmětem byla zlatá medaile Dokončení stavby Chrámu sv. Víta z roku 1929, která se prodala za 90 000 eur (zhruba 2,3 miliónu Kč) bez aukční přírážky. „Druhou nejvýznamnější položkou byl desetikát z roku 1930, který se prodal za 42 000 eur,“ řekl majitel dražební společnosti Pavel Kroužek. Některé položky se vydražily za mnohem vyšší cenu, než byla vyvolávací. „Největším překvapením dražby byl jednodukát Marie Terezie z roku 1751, který se prodal za 14 000 eur,“ uvedl Kroužek. Jeho cena začínala na 1 200 eurech. Do aukce se zapojilo zhruba sedmdesát kupců z různých zemí, vedle Česka také ze Slovenska, Maďarska, USA a Japonska.

Jiří Fuciman byl dlouholetým členem Československé a poté České numismatické společnosti. Budoval kolekci mincí především z období habsburské monarchie. Podle Kroužka obsahovala jeho sbírka také vzácné tolary ražené na českém území – v Praze, Jáchymově a Kutné Hoře. Fuciman zemřel v roce 2017. Jeho dědicové se rozhodli, že ve sbírání mincí nebudou pokračovat.

Archiv chystá knihu o brněnském gestapu

Archiv města Brna chce do konce tohoto roku vydat rozsáhlou publikaci, která bude mapovat působení gestapa v Brně za druhé světové války. Je výsledkem dlouholetého bádání historika Vladimíra Černého. Podobně rozsáhlá studie zaměřená na nacistickou státní policii dosud v ČR nevyšla, sdělili ČTK zástupci archivu. Kniha zahrnuje vývoj nacistického bezpečnostního aparátu jak v Německu, tak v Protektorátu Čechy a Morava.

„Pozornost bude věnována i věznicím, které nacisté využívali na území města Brna, a exekucím, jež zde prováděli zejména v areálu věznice v Kounicových studentských kolejích. Závěrečné pasáže budou věnovány poválečnému stíhání nacistických válečných zločinců a soudním procesům, které s nimi probíhaly před Mimořádným lidovým soudem v Brně,“ řekl ČTK ke knize její autor histo-

rik Černý. Podle něj brněnské gestapo vynikalo především v budování sítě konfidentů a jejím praktickém využití, proti tomu pražské v boji proti parašutistickým skupinám. Zatímco v největší věznici Kounicových kolejích bylo za války popraveno téměř 700 Čechů, na šibenici skončilo po válce zhruba čtyřicítka příslušníků gestapa.

Praha bude mít pomník Marie Terezie

Rok po odhalení základního kamene radní Prahy 6 osouhlasili uzavření smlouvy se sochařem Janem Kovářkem, který vytvoří pomník Marie Terezie. Bude stát v Morávkově parku jižně od třídy Milady Horákové. Socha ze sklobetonu bude vysoká 5,5 metru. Loni v květnu, kdy od narození Marie Terezie uplynulo 300 let, byl v parku odhalen základní kámen pomníku.

Marie Terezie se narodila 13. května 1717. Její otec, císař Karel VI., zemřel bez mužských potomků, proto se stala v roce 1740 první a jedinou habsburskou vladařkou Rakouského arcivévodství. Modernizovala státní správu, armádu, hospodářství a vzdělání.

Dvě výstavy připomenou 100 let od vzniku Československa

Dokumenty spojené se vznikem samostatného státu v roce 1918 i předměty, které jsou spojené s nejvýznamnějšími okamžiky a osobnostmi československých dějin, mohou zhlédnout návštěvníci dvou samostatných výstav v Praze. První pořádají v budově Akademie věd tři ústavy této instituce, druhou připravil Vojenský historický ústav a bude k vidění v Jízdně Pražského hradu. V Akademii věd bude poprvé pět dní veřejně vystaven originál prvního návrhu takzvané Washingtonské deklarace. Jde o prohlášení, že český a slovenský národ mají nárok na nezávislý stát. Sepsal ho v říjnu 1918 pozdější prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Po úpravách se svými spolupracovníky ho zaslal do Evropy, kde bylo 18. října vydáno.

Začíná také expozice *Doteky státnosti* na Pražském hradě. Pro ni Vojenský historický ústav připravil nejzajímavější exponáty týkající se přelomových událostí mezi lety 1918-2018. Jádrem výstavy tvoří návrhy státní symboliky, originály Ústavy a písemnosti týkající se mnichovské dohody a období protektorátu. Připraveny jsou ale také další předměty, které vypovídají o významu Československa. Je to například bomba Jana Kubiše, vlajka 312. československé peruti RAF či nebo skafandr, ve kterém do vesmíru cestoval Vladimír Remek.

Nadané děti nemají ve školách dobrou podporu, shodli se odborníci

Nadané děti v Česku nemají ve školách dobrou podporu. Učitelé na jejich vzdělávání nejsou systematicky připravováni a mnoho z nich neví, jak talent dítěte rozvíjet. Shodli se na tom účastníci konference Fenomén nadaných dětí, kterou v Poslanecké sněmovně pořádala vzdělávací organizace EDULAB. Stát na podporu nadaných žáků dává 0,25 procenta z peněz, které jsou určeny pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, uvedla Ivana Blažková z oddělení speciálního vzdělávání ministerstva školství. V každém ročníku populace je podle odborníků zhruba

deset procent nadaných a dvě procenta mimořádně nadaných, v ČR se je ale často nedaří odhalit.

Rumburk si připomněl 100. výročí vzpoury

Rumburk ožil oslavami 100. výročí Rumburské vzpoury. Součástí programu byly bojové ukázky, pieta či pestrý doprovodný program. Vojenská vzpoura, která vypukla v úterý 21. května 1918 ráno, byla největším protiválečným vystoupením vojáků na českém území za první světové války. Její scénické ztvárnění s přímým vstupem vojáků je divácky atraktivním tahákem. Na návštěvníky čekal dobový vojenský tábor či historická mincovna, kde si lidé mohli osobně vyrazit pamětní minci, kterou město k výročí vydalo.

Na pochod Praha – Prčice se vydalo nejvíce turistů od roku 1983

Na 53. ročník pochodu Praha – Prčice se vydalo přes 24 473 turistů, více jich bylo naposledy v roce 1983. Podle pořadatelů mohlo větší množství lidí přilákat dlouhodobě pěkné počasí, ale i skutečnost, že pro českou reprezentaci skončilo mistrovství světa v hokeji, lidé tak nemají potřebu sledovat v televizi utkání. Chodci si mohli vybírat ze šestnácti tras, další byly připraveny pro cyklisty a vozíčkáře. Loni se do Prčice vydalo asi 20 800 turistů. Připravené trasy pro pěší měřily od 23 do 70 kilometrů. První chodec, který vyrazil na nejdelší trasu, dorazil do cíle kolem 12:30.

Legendární pochod se bez přerušení koná od roku 1966, kdy se necelá pětistovka turistů vydala překonat vzdálenost 100 000 loktů českých, což odpovídá zhruba 60 kilometrům.

Ve Špindlerově Mlýně zahájila denní provoz lanovka na Medvědin

V největším krkonošském středisku Špindlerův Mlýn zahájila denní provoz lanovka na Medvědin. Z horní stanice ve výšce 1235 metrů nad mořem se lidé mohou vydat na cestu po hřebenech, například k Labské boudě. Druhá špindlerovská lanovka ze Svatého Petra na Pláně pojedí o posledním květnovém víkend, do denního provozu se rozjede 1. června. Se začátkem června ve Špindlerově Mlýně také zahájí provoz různé atrakce. Na sjezdovkách ve Svatém Petru bude otevřen bike park, provoz zahájí půjčovna čtyřmístných šlapacích vozítek s pomocným elektropohonem, půjčovna terénních tříkolek a trampolínové hřiště na Medvědině.

Historický výčep U Pinkasů

Uběhlo již hodně času od okamžiku, kdy krejčí Jakub Pinkas pověsil krejčovské řemeslo na hřebík a stal se hostinským. Stalo se tak 8. dubna 1843, kdy dostal od povozníka Martina Salzmana dvě vědra „nového piva“ z Plzně.

Na rozdíl od ostatních hostinských v té době nenaléval Jakub Pinkas pivo do konvic, z nichž si ho hosté přelévali do sklenic, ale čepoval ho přímo do půllitrů. Tím velmi stoupla jeho kvalita a brzy se po Praze rozkřiklo, že Jakub Pinkas nabízí jedinečné pivo. V tu chvíli se začal psát příběh Restaurace U Pinkasů.

Podnik, kterým procházely dějiny, otevřel nově zrekonstruované prostory Pinkasovy formanky, kde si mohou návštěvníci prohlédnout historický výčep na místě, kde původně čepoval pivo sám Jakub Pinkas. Podle ředitele restaurace U Pinkasů Františka Novotného byl Jakub Pinkas velice přísný, co se týká kvality, a ke stejnému přístupu nutil i své podřízené. Tím se stal noční můrou všech pražských výčepníků.

Kromě otevření historického výčepu připravila restaurace v rámci výročí výstavu archivních fotografií a předmětů. „Je až k nevíře, kolik skvostů s vazbou na Pinkasovy se najde na půdách či v domácích archivech našich hostů. Mají často naši restauraci spojenou s vlastními zážitky nebo vzpomínkami svých předků, kteří k nám chodili na pivo. Je vidět, že Pinkasovi patří a patřili k pražskému koloritu ve všech dobách,“ vylíčil František Novotný a uvedl konkrétní případ: „Povedlo se například zachránit Pinkasův jídelní lístek z roku 1850, který nám přinesla paní Petrana Slámová. S šéfkuchařem Robertem Kourou jsme se rozhodli vyzkoušet několik jídel nabízených v restauraci v dobách Jakuba Pinkase a ty budou po určitou dobu zpestřením ke stálému jídelníčku hostů u Pinkasů.“

Restaurace chtěla k výstavě přispět také svými předměty. „Když jsme přemýšleli, čím výstavu oživit, napadlo nás sundat z vchodových dveří ozdobnou kovanou kliku, za kterou brávali již Josef Jungmann, František Palacký, Karel Kramář, Tomáš Garrigue Masaryk, Karel Havlíček Borovský, Voskovec s Werichem, Vlasta Burian, Rudolf Hrušínský, manželé Zátopkovi, Václav Havel a mnozí další,“ vypočetl František Novotný slavné hosty restaurace a vysvětlil: „Původní klika, která je pro nás symbolem setkávání, bude také vystavena v Pinkasově formance. Za tuto kliku brali slavní známí i neznámí, kteří měli ale společné jedno – lásku k dobrému pivu.“

(mk)

U Pinkasů

Pozvánka na výlet: Do Pardubic za hvězdami

Česká republika je zemí s nejhustší sítí malých hvězdárniček na světě. Svůj zcela zásadní přínos na tom jistě měl pardubický rodák baron Artur Kraus, po kterém nese místní hvězdárna svoje jméno.

Baron Artur Kraus před sto pěti lety přiblížil právě v Pardubicích poprvé hvězdnou oblohu široké veřejnosti.

Studoval astronomii ve Francii, u známého Camilla Flammariona, a po návratu se rozhodl seznámit s ní i obyčejní lidi v okolí. V Pardubicích založil dvě observatoře – první, tehdy ještě ryze soukromou, umístil na pardubický zámek a odtud prováděl svá astronomická pozorování. Druhou, o poznání významnější, otevřel v roce 1912 ve svém domě na dnešní třídě Míru a nazval ji Lidová hvězdárna v Pardubicích. Měl do ní zdarma přístup každý, kdo požádal o výklad. Do Pardubic se brzy začali sjíždět lidé z různých končin, aby si prohlédli hvězdnou oblohu.

Jednalo se o něco zcela unikátního, do té doby byla astronomie uzavřena v těch nejužších kruzích, ale Artur Kraus se jí snažil co nejvíce zpopularizovat, aby mohla proniknout nejen mezi lidi z měst, ale i malých vesniček. V tom byl jeho obrovský přínos.

Baron Kraus během svého života nepřinesl do Pardubic jen astronomii, ale jako nadšenec do techniky nahlédl do mnoha dalších oborů lidské činnosti. Byl průkopníkem cyklistiky, fotografování, tenisu i lyžování. Jako první ve městě vlastnil psací stroj, telefon, jízdní kolo nebo motocykl. V Pardubicích založil fotografický spolek a pokoušel se, neúspěšně, postavit si vlastní letadlo. Na základě toho se rozhodl později raději podporovat snahy jiného aviatika, slavného Jana Kašpara.

Po smrti barona Artura Krause v roce 1930 hvězdárna rychle zanikla a její vybavení bylo rozprodáno. Trvalo dlouho, než na baronův odkaz mohli astronomičtí nadšenci navázat – dnešní hvězdárna byla otevřena v roce 1992. Její vedoucí Petr Komárek sám sebe neřadí mezi profesionály, ale přesto se astronomii věnuje již od patnácti let. Podobní nadšenci jako je on, jsou podle něj v Česku v převaze.

„Jinde na světě je devadesát procent profesionálů a jen malé procento amatérů. U nás je to přesně naopak. Máme velké procento nadšených amatérských astronomů, každý pozoruje a vytváří takovou odbornou činnost, jaká ho baví.“ Dobré souhře mezi profesionály a amatéry podle něj pomáhá hlavně Česká astronomická společnost, na jejíž založení měl baron Kraus ten zásadní podíl – k tomu mu dopomohl hlavně jeho vliv a bohaté kontakty mezi rousko-uherskými úředníky.

Pardubická hvězdárna jde i dnes ve stopách svého slavného zakladatele a slouží především popularizaci astronomie, probíhají tu astronomické kroužky, školní exkurze a večerní pozorování.

Hvězdárna v Pardubicích

Zájemci se učí například i složitý proces zpracování astronomické fotografie. Začínal tady i světově známý Petr Horálek, který dnes zastupuje Českou republiku jako fotoambasador na Evropské jižní observatoři. Jeho snímky mají v domovské observatoři stálou expozici.

Pardubická hvězdárna vlastní také jeden z největších veřejně přístupných astronomických dalekohledů v Česku – pozorovat oblohu je samozřejmě možné po celý rok a v každém ročním období člověk spatří jiná souhvězdí a objekty.

(mk)

Baví nás časopisy pro děti

Vrátit se do světa dětství a znovu nahlédnout do časopisů, které zpříjemňovaly školní léta, nabízí aktuálně návštěvníkům Památník písemnictví na Moravě.

Výstava *Baví nás časopisy pro děti* mapuje minulá dvě století, ve kterých se o přízeň českých dětí a mládeže ucházelo na 130 specializovaných titulů spolu s dvacítkou příloh a dětských rubrik v novinách a časopisech pro dospělé.

Německý psaný *Kinderfreund* byl tištěn současně v Lipsku, Halle a Praze již okolo roku 1775. Pozdější obrozenecké snahy o zrovnoprávnění českého jazyka dostaly spolu s kalendáři, divadelními hrami a knihami podobu časopisů s dnes až úsměvnými názvy, jako byly *Povídatel*, *Kratochvilník* nebo *Přítel mládeže*. Důraz na původní beletrii a její výchovný vliv šířily mezi kantory tituly *Komenský* a *Posel z Budče* stejně jako dětem určená *Budečská zahrada*.

Také vznik Československa podnítil vydavatelské aktivity. O přízeň malých čtenářů a místo na trhu soupeřily časopisy s podporou spolků, organizací a církví, jejichž ideje propagovaly. Protektorátní *Kuratorium* v roce 1941 časopisy pro děti nahradilo svými tituly, plnými nacistické propagandy. Rovněž po vítězném únoru mohly vycházet pouze oficiální časopisy, které ve velké míře transformovaly do tuzemského prostředí sovětskou realitu.

Ne každý z časopisů se může pochlubit dlouhou řadou ročníků. Mezi relativní stálice se řadí *Anděl strážný – Časopis pro křesťanskou mládež* vydávaný v Brně v letech 1882-1941 a 1945-1948 Papežskou knihtiskárnou benediktinův rajhradských. *Malý čtenář* se ve vydavatelství J. R. Vilímka „dožil“ téměř šedesátky. Absolutní jedničkou se ovšem stala *Mateřídouška*, z níž si děti začaly číst v roce 1945 a těší se na ni po sedmdesáti letech i ty současné.

Ne každý očený časopis je pouhým dobovým dokumentem. Mnohý nabízí i po letech zajímavý čtenářský prožitek. A nemusí se jednat pouze o *Mladého hlasatele* s *Rychlými šípy*, skautské tituly nebo *ABC* či *VTM*, zprostředkující technické a přírodovědecké poznatky a objevy. Možnost nahlédnout do starších výtisků v rajhradské pobočce Muzea Brněnska jistě ocení nejen pamětníci. Pro školní a předškolní kolektivy jsou v Památníku písemnictví na Moravě připraveny doprovodné programy, při nichž si příští redaktori, editoři, ilustrátoři a dopisovatelé prakticky vyzkoušejí přípravu svého časopisu.

Výstava *Baví nás časopisy pro děti* se koná v Památníku písemnictví na Moravě v areálu benediktinského kláštera v Rajhradě do 14. října 2018.

(mk)

Letecký den připomene výročí Kbelského letiště

9. června se konal letecký den 24. základny dopravního letectva k 100. výročí založení letiště Praha-Kbely. Na letišti ve Kbelsích se začala psát historie československého vojenského i civilního letectví. Letecký pluk 1, který získal ve dvacátých letech minulého století čestný název „Letecký pluk 1 TGM,“ tvořil jeho základ. Kbely se staly také záze-
mí pro Československé aerolinie. A právě tady, po skončení druhé světové války, byli jako hrdinové přivítáni letci z Anglie. Na leteckém dnu se proto právem prezentovala i historická letecká technika.

(mk)

Z kbelského letiště odlétají i přepravní letouny CASA s koňmi Převalského

Něco z historie: Oldřich Rosenbaum – úspěšný prvorepublikový návrhář

Oldřich Rosenbaum byl jediným českým prvorepublikovým návrhářem, který dokázal být úspěšný stejně dobře u zákaznic v Praze i v New Yorku.

První, kdo se v podnikavé židovské rodině Rosenbaumů začal věnovat šití šatů, byla Eliška, která si svou živnost nechala zapsat už v roce 1881 a za nějaký čas se zavedla v pražských kruzích pod firmou Rosenbaum.

Když v roce 1917 Eliška zemřela, její dědicové se dohodli, že ve firmě bude pokračovat syn Oldřich, který už dříve pomáhal matce s obchodem. Kvůli převzetí obchodu musel složit tovaryšskou zkoušku a díky tomu mohl získat titul mistr krejčovský.

Oldřich Rosenbaum v roce 1935 v Karlových Varech

Oldřich Rosenbaum začal budovat moderní krejčovský závod, do kterého zapojil i zbytek rodiny – celým jeho životem ho provázely především sestry Hedvika a Johanna. Hedvika, nebo také Heda Mayerová, doprovázela svého bratra na jeho cestách za obchodem a také často modely ze salónu Rosenbaum předváděla. Koncem třicátých let spolu s manželem i bratrem Československo opustila.

Místo mladší sestry Johanny se do firmy zapojil její manžel František Schiller, který se stal prokuristou vídeňské pobočky salónu. V roce 1942 pak zahynul v polském pracovním táboře Ujazdów. Johanně s dcerou se podařilo včas před nacisty uprchnout za bratrem Oldřichem.

Deset let strávila ve firmě za první republiky kreslířka a návrhářka Zdeňka Mayerová. Jejím úkolem byla také čtyřikrát ročně účast na módních přehlídkách v Paříži, protože podle Francie se řídila móda v celé Evropě.

Kreslíři měli dobrou optickou paměť, a tak přestože se na přehlídkách nic zaznamenávat nesmělo, po skončení akce si v první kavárně předváděné kolekce skicovali. O tyto ilustrace byl pak velký zájem v redakcích ženských a módních časopisů. Kresby Zdeňky Mayerové se objevovaly v časopisech *Vkus* a *Eva*, kde je doprovázela vlastním komentářem.

Dalšími nepostradatelnými pracovníci byly samozřejmě švadleny. Oldřich Rosenbaum nešil a svoje kreace modeloval přímo na manekýnách. Na to vzpomínala herečka Adina Mandlová, která si u něj jako velmi mladá přivydělávala. Dívky prý stály celé hodiny v dílnách a Rosenbaum na nich zkoušel své fantazie.

To, že je pro modelový dům vždy velmi důležitá prestižní adresa, si Rosenbaum dobře uvědomoval, a tak se v roce 1928 nastěhoval do moderního paláce na Národní třídě 17, dnes 15. Zatímco v přízemí a v prvním patře sídlil salón pánské módy Františka Bárty, další dvě patra si Rosenbaum upravil pro sebe. Měla vlastní výtah a byla oddělena od ostatního provozu v domě. Samotný provoz pak vypadal tak, že v době největšího rozkvětu kolem roku 1930 v něm pracovalo kolem 150 zaměstnanců. Vedoucí salónu měla podle francouzského vzoru titul direktice a řídila odbornou produkci.

Kreslíři vytvářeli jednotlivé návrhy kolekce, představené pak na módních přehlídkách. Po nich byly kreslené modely vyloženy na stolicích v přijímací místnosti, kde si je prohlížely zákaznice, s nimiž komunikovaly speciální prodavačky v rolích módních poradkyň. Stálé zákaznice měly v salónu svoji krejčovskou figurínu, na kterou se šilo a průběžně zkoušelo. Přesto byla samozřejmě potřeba i zkouška na tělo. Jednotlivé zákaznice byly evidovány na kartách, které obsahovaly různé informace, například záznamy o společenském prostředí, v němž se pohybovaly. Zvláště náročným zákaznicím předváděly chystané modely kabinové manekýny. Patřila mezi ně i Adina Mandlová, která tu vystupovala pod jménem Sascha nebo Gréta.

Krejčí a švadleny byli odměňováni formou hodinové mzdy, byly jim placeny přesčas a všichni byli přihlášení k nemocenskému pojištění.

Vysoké ceny za modely od Rosenbauma si mohly dovolit platit manželky podnikatelů, diplomatů nebo příslušnice šlechtických rodů. Nové modely si zde pořizovala a nechávala přešívát starší i Alice Masaryková, dcera T. G. Masaryka. Marie Baťová, manželka Tomáše Bati, platila u Ro-

senbauma jednou v roce před Vánocemi kolem 110 000 korun za celoroční útratu.

V únoru 1937 se Oldřich Rosenbaum nastěhoval do rodinné vily v Podolí, kterou si pořídil společně s mladší sestrou a její rodinou. Sám rodinu neměl, jeho život byl ovlivněn jeho homosexuální orientací. Již v roce 1938 se Rosenbaum připravoval na cestu do Spojených států. Tam jeho kariéra mohla úspěšně odstartovat díky podpoře jeho bratra Quida, který žil v New Yorku již od roku 1921. Oldřich si na žádosti o americké občanství upravil jméno na Oldric Royce a od té doby již vystupoval pod touto novou identitou.

V roce 1941 si pronajal dvě patra budovy na východní dvaapadesáté ulici a jeho zaměstnancem se stal Béla Ross,

talentovaný návrhář, který byl příbuzný Quidovy manželky. S jeho pomocí dokázal Rosenbaum nabízet modely šité na míru po celých následujících dvacet pět let. Jeho klientelu tvořily bohaté ženy, mezi kterými nechyběly ani manželky bývalých amerických prezidentů nebo slavné herečky z Broadwaye.

V roce 1965 odešel Oldric na odpočinek a podnik převedl na svoje dlouholeté zaměstnance Rosse a Abata. Salón ale stále navštěvoval a dožil se věku čtyřidevadesáti let.

Původní Rosenbaumův závod fungoval v socialistickém Československu jako Salón Styl. Bohužel v nových poměrech po listopadu 1989 postupně upadal a v polovině devadesátých let definitivně zanikl.

(mk)

NĚKOLIK HISTORICKÝCH DAT

5. 7. 863 – příchod Cyrila a Metoděje na Moravu.

26. 8. 1278 Přemysl Otakar II. padl v bitvě na Moravském poli (* 1228).

10. 6. 1348 pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic položil základní kámen hradu Karlštejn.

1. 8. 1348 zemřela Blanka (Markéta) z Valois, česká královna, první manželka Karla IV. (* 1316). Pohřbena je v pražském chrámu sv. Víta. Dcera Kateřina byla provdána za Rudolfa Habsburského. Rudolf IV. Habsburský (1. 11. 1339, Vídeň – 27. 7. 1365, Milán) byl rakouský a korutan-
ský vévoda a hrabě tyrolský z dynastie habsburské.

Blanka

15. 6. 1363 byl Václav IV. korunován na českého krále.

29. 5. 1438 se v Praze se konala korunovace Albrechta II. Habsburského za českého krále. Albrecht II. Habsburský (10. 8. 1397? – 27. 10. 1439) – rakouský vévoda, dru-

hý panovník z dynastie Habsburků na českém trůně, král uherský a římský. Jako český a uherský král byl Albrecht I., jako římský král Albrecht II. Manžel Alžběty, dcery Zikmunda Lucemburského. Jeho synem byl Ladislav Pohrobek (22. 2. 1440 – 23. 11. 1457).

22. 6. 1503 byla v Praze dokončena stavba Karlova mostu (zahájena 9. 7. 1357).

9. 7. 1578 se ve Štýrském Hradci narodil Ferdinand II., římský císař, český a uherský král († 15. 2. 1637). Ferdinand II. již ve svém testamentu z roku 1621 vyjádřil myšlenku nedělitelnosti habsburských držav pod vládou dědičného panovníka. Vydal Obnovené zřízení zemské, které mj. s konečnou platností vyhlásilo dědičnost českého trůnu v habsburské dynastii. Jeho činy spíše poukazují na cílevědomého politika, který se snažil vyhýbat kompromisům zvláště v otázkách víry, avšak pod tlakem okolností uměl na takový kompromis i přistoupit.

Neznámý autor: *Ferdinand II.*, 1614

13. 7. 1608 se ve Štýrském Hradci narodil římský císař, český a uherský král Ferdinand III. († 2. 4. 1657, Vídeň). Ještě za otcova života se zúčastnil třicetileté války. Ferdinandova vláda znamenala nejen pokračování a posléze ukončení vyčerpávajícího válečného konfliktu, ale i dovršení počáteční fáze pobělohorské rekatolizace.

25. 7. 1648 švédská vojska obsadila Malou Stranu a Hradčany, města drancována střídavými útoky; obležení bylo ukončeno 1. listopadu.

28. 6. 1723 bylo zavedeno první stálé osvětlení ulic v Praze. Olejové lampy byly instalovány na trase Hradčanské náměstí – Nerudova – Karlův most – Karlova – Celetná – Prašná brána.

5. 8. 1748 Marie Terezie povolila Židům návrat do Prahy. Od 24. 9. byla současně obnovena soudní pravomoc pražské židovské obce.

16. 7. 1783 byla v pražských branách a při radnicích pražských měst zrušena městská stráž a dozor převzala státní policie.

20. 7. 1858 byla zřízena obecní stráž pro dozor nad městskými sady v Praze, která se stala základem pozdější pražské městské policie.

29. 6. 1875 zemřel v Praze Ferdinand I./V. Dobrotivý (* 19. 4. 1793, Vídeň) – rakouský císař, český a uherský

král. Dne 7. 9. 1836 proběhla poslední korunovace českého krále (jako Ferdinand V.), 2. 12. 1848 se zřekl trůnu ve prospěch synovce Františka Josefa I. Po své abdikaci žil Ferdinand na Pražském hradě, věnoval se hudbě, heraldice, podporoval různé vědní disciplíny.

Leopold Kupelwieser:
Ferdinand I., 1847

24. 6. 1928 byla v Praze na Petříně otevřena Lidová hvězdárna.

24. 7. 1933 byla zahájena výstavba letiště v Ruzyni. Provoz byl zahájen 5. 4. 1937.

12. 8. 1978 byl do provozu uveden první úsek trasy A pražského metra – trasa vedla z náměstí Míru do Dejvic.

3. 6. 1998 byla znovu otevřena pro veřejnost po pětileté generální opravě Vrtbovská zahrada.

Jan Skácel: *Noc s Věstonickou venuší* *Sonet o červencové noci na Vysočině*

Večer si lehá tiše do polí
Na kamenech se leskne zlatá slída
Měsíc jak chromý pastýř o holi
jedinou hvězdu nad dědinou hlídá

Od potoka je slyšet rozhovor
Z hospody domů vracejí se chlapi
a přou se potmě. Něco je moc trápí
Noční chlad dotýká se hor

Posléze všechno ztichne Naprosto
Jen slepá můra do žárovky vráží
Na chvíli vyjdeme si na zápraží

a ohromí nás noci majestát
Tisíce hvězd Ach byli bychom s to
Po celou noc pod tímto nebem stát

Stanislav Kostka Neumann:

Kniha lesů, vod a strání

Letní apostrofa

Ej, ticho,
těch našich sečí srázných ticho horké,
když hmyzů legion se snoubí na květech
a tančí, zpívá, šílí v zlatém žáru –

ej, ticho,
těch našich lučin ticho vonné, vroucí,
když úběl kopretin a modře šalvějů
se mísí v zeleň kypící a vlahou –

ej, ticho,
těch našich polí ticho oslavné,
když vlnící se reť se pyšně vymetá
pod blankytem, jímž oblak pluje bílý –

ej, ticho, ticho,
jen o trochu víc jasu ještě daruj
mé myslí pokojné, by rozmar milenčin
jí nevyrušil z poledního míru,
v němž zastavuje se jak v strání květina!

(mk)

Jaroslav Vrchlický: *Abeceda květů*

Slunečnice

Ó velké slunečnice!
Ó zlaté slunečnice!
Což jste zvědavě k nám dívaly se
do světnice!

Ó, jak se po zdích táhly
ty vaše stíny, táhly,
měkkou rukou její na podušku
bílou sáhly
Ó, ležela tam hlava,
ta její krásná hlava
vedle mojí – drozda zněla z dálky
píseň lkavá!

Ó velké slunečnice!
Ó zlaté slunečnice!
Smály jste se, jak jste dívaly se
do světnice!

(mk)

ČERVEN / ČERVENEC / SRPEN

Červen

Červen je měsíc, v němž začíná léto. Původ názvu tohoto měsíce není úplně zřejmý, je několik možných variant jeho původu. Jednou variantou je, že vzniklo od slova červenat, protože některé ovoce se v tomto měsíci vybarvuje. Druhá možnost spojuje měsíc červen se slovem červ, protože v tomto měsíci červi způsobují škody na stromech a ovoci. Poslední možností je, že název měsíce vznikl od červce, který se v tomto měsíci sbírá, aby se z něj vyrobilo barvivo.

(mk)

Pranostiky na červen

Co v červnu nedá do klasu, červenec nažene v času.
 Červen mokrá a studená – bývají žně vždy zkaženy.
 Červen stálý – prosinec dokonalejší.
 Červen studený – sedlák krčí rameny.
 Červnové večerní hřmění – ryb a raků nadělení.
 Červen-li více sucho než mokro bývá, urodí se hojnost dobrého vína.
 Často-li se v červnu hrom ozývá, kalné léto potom přichází.
 Hřímá-li v červnu, zvede se obilí.
 Chladný květen, červen vlažný – je pro sýpky, sudy blažný.
 Jaká parna se v červnu dostaví, tak se i prosincové mraky postaví.
 Jak červen teplem září, takový bude i měsíc září.
 Jaký červen, takový i prosinec.
 Je-li červen mírný, nebude v prosinci mráz silný.
 Jestli červen mokrá bývá, obilí pak málo rodívá.
 Když v červnu severní větry vějí, tu se bouřky opozdělí.
 Když kvete chrpa, za čtyři neděle chop se srpna.
 Netřeba v červnu o dešť prositi, přijde, jak začnem kosití.
 Pláče-li červen a neoschne žitko, v zajících, koroptvích bude mít řídko.
 V červnu blýská-li se, hřímá, sedlák spokojeně dřímá.
 V červnu deštivo a chladno způsobí rok neúrodný snadno.
 Ze suchého června rádi nebýváme, za vlhkého – vína, chleba nemíváme.

(mk)

Červenec

Měsíc červenec je v České republice prvním měsícem velkých letních prázdnin, a i proto je tento měsíc považován za jeden z nejoblíbenějších. Název tohoto měsíce vznikl původně tak, že se vzal název předcházejícího měsíce (červen), a přidala se k tomu přípona -ec, která měla vyjadřovat následnost měsíce.

(mk)

Pranostiky na červenec

V červenci dne ubývá a horka přibývá.
 Červenec dává parna, kroupy a medovice, je hojný na bouřky i na vichřice.
 Jsou-li dny v červenci jasné a čisté, přináší dary hojnosti jisté.
 Červenec horký, jsou pěkné vdolky.
 Je-li červenec mokrá, přináší bouřky a kroupy.
 V červenci ženci na pole a včely z pole.
 V červenci, kdo v dešti seče, za sucha sklízí.
 Chladný červenec celé léto odradí.
 Jaký je červenec, takový bývá příští leden.
 V červenci, když dny nás hřejí – Vánoce se zimou skvějí.
 Jsou-li mraveniště v červenci výše, přijde tuhá zima spíše.
 Červenec přináší žniva a parné dny mívá.
 V červenci se svlíkni do košile, v prosinci se obleč po uši.
 Slunce peče – dešť poteče.

(mk)

Srpen

Měsíc srpen je osmý měsíc podle gregoriánského kalendáře. Název tohoto měsíce vznikl pravděpodobně ze slova srp, což je nástroj typický pro období žní, tedy i pro tento měsíc.

(mk)

Pranostiky na srpen

Srpen má nejkrásnější počasí v roce.
 Když v srpnu naprší, tak než se oběd pojí, všechno slunce vysuší.
 V srpnu mlhy na výšinách – jistá voda, když v nížinách – to pohoda.
 Když v srpnu moc hřímá, bude na sníh bohatá zima.
 Když pálí srpen, bude pálit i víno.
 Srpen z počátku-li hřeje, zima pak se dlouho sněhem skvěje.
 Moc hub srpnových – moc vánic sněhových.
 Nejsou-li v srpnu hříby, nebude v zimě sněhu.
 Jsou-li v srpnu hory kalné, budou v zimě mrazy valné.
 Jak Vavřinec zavaří, Bartoloměj zasmaží, tak se podzimek daří.
 Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí.
 Srpen začíná, co červenec končil.
 Co červenec neuvaří, srpen nedopeče.
 Co červenec neupeče, to již srpnu neuteče.
 Co srpen neuvaří, to už září nedosmaží.
 Srpen a únor – tepla a zimy úmor.
 Rosí-li v srpnu silně tráva, pěkné povětří se očekává.
 Když je v srpnu ráno hodně rosy, mají z toho radost vosy.
 Když fouká v srpnu severák, bude dlouho pěkně pak.
 V srpnu když půlnoční vítr věje, bez deště slunéčko hřeje.
 Půlnoční větry v srpnu přinášejí stálé počasí.
 I když ze strniště občas fučí, horko nás přece jen mučí.

(mk)

MMF letos očekává růst české ekonomiky o 3,7 procenta

Česká ekonomika letos podle odhadu Mezinárodního měnového fondu (MMF) stoupne o 3,7 procenta. Příští rok by měl růst zpomalit na 3,2 procenta. Vyplývá to z pravidelné zprávy mise Mezinárodního měnového fondu v ČR, o které zástupci fondu informovali na tiskové konferenci. Ve střednědobém horizontu by měla podle zprávy ekonomika růst zhruba o 2,5 procenta. V české ekonomice podle MMF nejsou vidět žádné nerovnováhy, nezaměstnanost je nejnižší v EU a rychlý růst mezd odpovídá silné poptávce po pracovnících. Celkově se tak české ekonomice daří a její silný růst je rozprostřen téměř mezi všechny její části. Hlavní výzvou je podle MMF udržet růst ekonomiky i mimo současný ekonomický cyklus.

ČNB zlepšila odhad růstu české ekonomiky, podle EK naopak zpomalí

Česká národní banka v nové prognóze zlepšila odhad růstu české ekonomiky v letošním i příštím roce. Letos ČNB čeká růst ekonomiky o 3,9 procenta a příští rok o 3,4 procenta. Podle Evropské komise naopak v letošním i příštím roce růst české ekonomiky zpomalí. V tomto roce se má hrubý domácí produkt zvýšit o 3,4 procenta, příští rok o 3,1 procenta. Stále by měla být hlavním důvodem růstu domácí spotřeba. Komise také upozornila, že v České republice je teď nejnižší míra nezaměstnanosti ze všech zemí Evropské unie. Právě rostoucí nedostatek pracovní síly by mohl zbrzdit ekonomický růst v blízké budoucnosti.

Český Aeroholding po fúzi s Letištěm Praha skončí, rozhodla vláda

Český Aeroholding skončí. Spojí se do jedné firmy s Letištěm Praha, které bude nástupnickou společností. Rozhodla o tom vláda, která projednala fúzi obou firem. Na tiskové konferenci po jednání kabinetu to oznámil premiér v demisi Andrej Babiš (ANO). Letiště Praha bylo klíčovým aktivem Českého Aeroholdingu, který dosud fungoval jako vlastník veškeré letištní infrastruktury, zatímco Letiště Praha mělo na starosti chod letiště.

Průměrná sazba hypoték v dubnu stoupla na 2,51 procenta

Průměrná úroková sazba hypoték letos v dubnu stoupla na 2,51 procenta z březnových 2,46 procenta, jejich růst tak zpomalil. Vyplývá to z údajů Fincentra Hypoindexu. Předloni v prosinci byla sazba na minimu 1,77 procenta. Počet klientů, kteří uzavřeli v dubnu hypotéku, v meziměsíčním srovnání klesl o 1 191 smluv na 7 896. Meziročně klesl o 659. Jak uvedl hypoteční specialista společnosti Chytřý Honza Daniel Horňák, propad objemu i počtu není během jarních kampaní obvyklý. Na nemovitost dosáhne méně lidí, stále trvá jejich nedostatek a zvyšující se cena úvěrů žene lidi do nájemního bydlení. Hypoteční boom tedy již skončil, objemy z minulého roku se nevrátí, poznamenal.

Růst sazeb nevidí jako hlavní problém developeři nové bytové výstavby. Větší hrozbou jsou podle nich regulační kroky České národní banky. Podle mluvčí Central Group Marcely Fialkové jsou dražší hypotéky lepší regulací než omezení objemu vlastních zdrojů, které musí kupující složit. „Při aktuální průměrné ceně nového bytu v Praze totiž musí zájemce o osmdesátiprocentní hypotéku dodat z vlastních zdrojů více než milion korun, což omezuje okruh potenciálních kupujících,“ dodala. V ČR a hlavně v Praze se dlouhodobě nedaří uspokojovat vysokou poptávku po nemovitostech, což vede k nepřetržitému růstu cen.

Ministerstvo financí naplánovalo schodek rozpočtu 50 mld. Kč i do dalších let

Ministerstvo financí počítá v prvním návrhu státního rozpočtu na příští rok se schodkem 50 miliard korun. Se stejným schodkem počítá i v dalších letech až do roku 2021. Prioritami rozpočtu v příštím roce je zvýšení důchodů, platů učitelů nebo růst investic. Vyplývá to z materiálu, který má ČTK k dispozici. Ministryně financí v demisi Alena Schillerová (za ANO) již dříve několikrát zopakovala, že schodek je ospravedlnitelný, pokud všechny tyto peníze budou směřovány do investic. Z celkových výdajů rozpočtu 1,482 biliónu Kč tvoří mandatorní výdaje, tedy povinné, zhruba 825 miliard korun. Návrh rozpočtu byl upraven na základě dubnové makroekonomické predikce ministerstva financí, která příští rok počítá s růstem ekonomiky o 3,3 procenta, v roce 2020 o 2,6 procenta a v roce 2021 o 2,4 procenta. Veřejné finance by přitom podle plánu MF měly zůstat až do roku 2021 v přebytku.

Většina úřadů a ministerstev by měla mít příští rok na výdaje více peněz. Největší růst, o 41,4 miliardy Kč, je u ministerstva práce a sociálních věcí, následuje ministerstvo školství s růstem 28,6 miliardy Kč. Naopak největší pokles v absolutní částce je u ministerstva zdravotnictví, a to o 1,4 miliardy korun.

Třinecké železárny chtějí koupit ArcelorMittal Ostrava

Mezi firmami, které podaly nabídku na koupi ArcelorMittalu Ostrava, jsou Třinecké železárny. Skupina ArcelorMittal chce koupit italskou ocelárnu Ilva a prodej ostravské huti je součástí kompenzačního balíčku. Skupina chce slezský podnik prodat do konce roku. Jména ani počty dalších zájemců nejsou známa. Koupi ArcelorMittalu Ostrava doporučoval Třineckým železárnám také prezident Miloš Zeman, podle kterého by podniky měly pokud možno zůstat ve vlastnictví domácího kapitálu.

Nezaměstnanost klesá

Počet nezaměstnaných by měl v dalších měsících podle analytiků oslovených ČTK nadále klesat. Někteří nevylučují její pokles až pod tříprocentní hranici. Zároveň s tím nadále poroste tlak na růst mezd. Za dubnovým poklesem je pak podle ekonomů především nástup sezónních prací. Nezaměstnanost v Česku v dubnu klesla na 3,2 procenta z březnových 3,5 procenta. Úřady práce registrovaly 242 798 uchazečů o místo, což bylo nejméně od

srpna 1997. Klíčovým způsobem poklesu nezaměstnanosti přitom podle hlavního ekonoma Cyrus Lukáše Kovandy přispěl rozjezd sezónního zaměstnávání. „V dubnu poprvé nastal převis volných pracovních míst nad počtem nezaměstnaných. Taková situace nemá v Evropě obdoby a jinde ve světě je typická snad jen pro Japonsko,“ upozornil hlavní ekonom UniCredit bank Pavel Sobíšek. V následujících měsících půjde podle něj počet nezaměstnaných ještě mírně dolů, nečeká ovšem, že by nezaměstnanost klesla pod tři procenta. Na této hranici také vidí přirozený limit pro míru nezaměstnanosti. Pokles pod tři procenta v průběhu podzimních měsíců připouští analytik Raiffeisenbank Milan Frydrych.

Nejnižší nezaměstnanost vykazovaly na konci dubna okresy Rychnov nad Kněžnou a Praha – východ (shodně 1,2 procenta). Naopak nejhorší situace je na Karvinsku, kde míra nezaměstnanosti dosáhla 7,5 procenta. Podíl nezaměstnaných osob stejný nebo vyšší než republikový průměr hlásí 31 firemů.

Českým firmám v současné době chybí minimálně 300 000 zaměstnanců, tedy větší počet, než ukazují oficiální statistiky. Kvůli rekordnímu počtu neobsazených pracovních míst také dochází k velkým škodám v české ekonomice. Jen státní kasa tratí letos nejméně 84 miliard korun na daních a odvodech. Na trhu práce se také stále častěji objevují predátorské praktiky při přetahování zaměstnanců. Uvádí to aktuální analýza Hospodářské komory ČR, kterou má ČTK k dispozici. Komora od srpna 2016 firmám zajistila na 15 000 kvalifikovaných pracovních sil z Ukrajiny minimálně s výučním listem, převážně řemeslníky. O Ukrajině podle komory žádá již 2 000 firem měsíčně. Nedávno začala vyřizovat žádosti firem také o pracovníky z Filipín a Mongolska. Do ČR ale přichází pracovat čím dál více cizinců i ze zemí EU, nejčastěji jde o občany Španělska, Řecka a Itálie. Řada podniků se také snaží zefektivnit výrobu robotizací a digitalizací.

Ekonomická úroveň ČR se bude nadále přibližovat zemím eurozóny

Ekonomická úroveň Česka v poměru k devatenácti zemím eurozóny v následujících letech poroste. Ministerstvo financí (MF) v aktuální dubnové makroekonomické prognóze letos očekává, že český hrubý domácí produkt na obyvatele v poměru k eurozóně stoupne na 85 procent a příští rok na 87 procent. Česko by tak na tom mělo být lépe než Polsko, Maďarsko, Slovensko, Portugalsko či Slovinsko. Cenová hladina v ČR loni podle odhadů MF stoupla na 66 procent průměru eurozóny z 64 procent v roce 2016. Ekonomická úroveň zemí se srovnává na základě běžné parity kupní síly. To je poměr mezi měnami, který vyjadřuje schopnost koupit stejný soubor zboží nebo služeb v obou zemích.

ČNB nechala úrokové sazby beze změny

Bankovní rada České národní banky nechala úrokové sazby beze změny. Základní úroková sazba, od které se odvíjí úročení komerčních úvěrů, tak zůstala na 0,75 procenta. Informoval o tom mluvčí centrální banky Marek Zeman. ČNB naposledy zvýšila úrokové sazby letos na po-

čátku února. Základní úroková sazba stoupla o 0,25 procentního bodu. V březnu ČNB sazby nechala beze změny.

Místopředseda EK: Systém Galileo přinesl Česku 2,7 miliardy Kč

Satelitní systém Galileo a umístění Agentury pro evropský globální navigační družicový systém (GSA) do Prahy přineslo české ekonomice příjmy okolo 2,7 miliardy korun. Při diskusi o fungování Galilea a dalších vesmírných aktivit EU to řekl místopředseda Evropské komise Maroš Šefčovič. Systém zatím pracuje v omezeném provozu, plné zprovoznění je plánováno do roku 2020. Vedle zapojení řady českých firem do vývoje satelitní technologie pomáhá agentura také například k lepší technické připravenosti českých firem při různých technologických projektech, dodal Šefčovič. Poznamenal, že po plném zprovoznění systému se bude Galileo podílet na zhruba deseti procentech hrubého domácího produktu celé EU. V novém rozpočtu unie se proto zvýšil rozpočet na provoz systému na 16 miliard eur. Systém bude podle Šefčoviče využíván nejen pro řízení dopravy, ale v řadě jiných oblastí, například zdravotnictví, zemědělství a řízení bezpečnosti. Zefektivní mimo jiné také bankovní transakce a přenos elektřiny.

Galileo je evropský globální satelitní systém. Díky celkem 30 satelitům ve vesmíru by měl být schopen poskytovat přesné určení polohy až na 20 centimetrů a měl by tak být přesnější než americký konkurenční systém GPS. Řízením Galilea je pověřena agentura GSA, která od roku 2012 sídlí v Praze a je jedinou agenturou EU se sídlem v České republice.

České stavebnictví brzdí ve větším růstu nepřipravenost velkých infrastrukturních projektů

V průběhu roku by však těchto zakázek mělo přibývat. Uvedli to analytici, které ČTK oslovila. Podle některých z nich by stavebnictví mohlo letos vzrůst téměř o desetinu. Za první čtvrtletí stoupla v souhrnu o 11,1 procenta. „Nezvykle teplé lednové počasí umožnilo nastartovat letošní stavební sezónu dříve, než je obvyklé. Tak vysoký růst jako v prvním čtvrtletí tady byl naposledy před dlouhými jedenácti lety,“ uvedl analytik Komerční banky Jan Vejmelk. I nadále podle něj platí, že stavebnictví táhne především investiční aktivita soukromého sektoru.

Michlovský získal hlavní prestižní cenu za Rulandské bílé

Moravští vinaři vezou další významné ocenění ze zahraničí. Vinselekt Michlovský vyhrál na prestižní mezinárodní soutěži bílých vín Concours des Grands Vins Blancs du Monde, která se každoročně koná ve Štrasburku, kategorii odrůdy Rulandské bílé. Celkově si čeští a moravští vinaři z Francie odvázejí sedmáct medailí, uvedl Vinařský fond v tiskové zprávě. Společnost Vinselekt Michlovský uspěla se vzorkem Rulandské bílé, pozdní sběr 2015. Víno pochází z cca pětadvacitileté vinice.

Medaile ve Francii získala dále vinařství Sonberk, Znovín Znojmo, Vinařství Josef Valihrach, Vinařství Nepraš a Rodinné vinařství Vican.

VĚDA A TECHNIKA

Lékařským fakultám by mělo jít za deset let 6,5 miliardy navíc

Lékařským fakultám by mělo jít za deset let 6,5 miliardy korun navíc. Každý rok by měly navýšit počet přijatých studentů o patnáct procent. Podle premiéra v demisi Andreje Babiše (ANO) vládá počítá s prvními 135 milióny korun už letos v září. Navýšení počtu studentů má zažehnat hrozící nedostatek lékařů. Babiš a ministři školství a zdravotnictví to řekli novinářům po jednání s děkany lékařských fakult. „Se současným počtem absolventů nejsme schopni vykrýt odchody lékařů do důchodu. V roce 2020 bude třetina lékařů starší 60 let a podíl se bude zvyšovat,“ řekl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (za ANO). Nyní dostávají fakulty podle děkanů asi dvě třetiny toho, kolik na zajištění studia potřebují. Zbytek získávají hlavně od studentů ze zahraničí, kteří studují anglické studijní programy.

Čeští vědci otestovali látku, která může být účinná i proti encefalitidě nebo viru zika

Čeští vědci otestovali na živých buňkách látku, která může podle nich fungovat jako lék proti klíšťové encefalitidě, horečce dengue nebo viru zika. Uvedla to Česká televize. Proti těmto onemocněním zatím účinný lék neexistuje. Látka už přitom je od roku 2009 součástí existujícího přípravku. V Rusku a v Číně se používá pro léčbu a prevenci chřipky.

Podle vedoucího výzkumu Daniela Růžka je výhodou, že látka už prošla klinickým testováním a proces výroby případného léku by to ulehčilo. Laboratorní testy budou podle Růžka trvat ještě zhruba rok. Pokud budou úspěšné, můžou vědci přejít i ke klinickým testům.

Významní čeští badatelé si převzali ocenění za přínos vědě

Učená společnost České republiky v pražském Karolinu ocenila úspěšné vědce. Medaili za zásluhy o rozvoj vědy si převzal mimo jiné profesor Mojmir Petráň, který vynalezl konfokální mikroskop s dvojitým řádkováním a výrazně tak přispěl k vývoji molekulární buněčné biologie. Učená společnost ocenila taky dva mladé vědecké pracovníky a patnáct středoškolských studentů, kteří se vědě úspěšně věnují. Společnou cenu dostali taky tři středoškolské učitelé za to, že u svých žáků podporují zájem o vědu a výzkum.

Vědkyně získala na výzkum rakoviny 1,75 miliónu euro

Vědecká skupina Zuzany Kečkové z Ústavu organické chemie a biochemie (ÚOCHB) Akademie věd ČR získala na výzkum nových léčiv proti rakovině částku 1,75 miliónu eur (asi 44 miliónů Kč). V letech 2018-2022 ji poskytnou společnost BTCZ Ventures, se kterou ústav nedávno podepsal smlouvu. Kečková se jako jedna z prvních vědkyň vydala ve výzkumu netradiční cestou. Místo zaměření na rakovinné buňky začala hledat příčiny, proč některé tkáně lidského těla rakovinou téměř či vůbec netrpí. Podařilo se jí tak objevit bílkovinu, která právě tyto orgány dokáže před rakovinou účinně chránit. Na výzkumu začala vědkyně pracovat již při pobytu na Massachusettském technologickém institutu v USA. Loni na podzim založila na ÚOCHB skupinu zaměřenou na toto téma.

JUBILEUM

Mons. prof. PhDr.
Tomáš Halík, Th.D.

Tomáš Halík

1. 6. 1948 se narodil duchovní římskokatolické církve Mons. prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D. Je profesorem Filozofické fakulty UK (přednáší filozofii a sociologii náboženství), od roku 1990 je prezidentem České křesťanské akademie a rektorem kostela Nejsvětějšího Salvátora, od 1. 10. 2004 farářem nově zřízené pražské akademické farnosti. Věnuje se rovněž mezináboženskému dialogu. Jeho knihy vycházejí rovněž v angličtině, němčině, polštině, italštině, francouzštině, španělštině, portugalštině, slovinštině, chorvatštině, ukrajinštině, maďarštině, nizozemštině, turečtině a čínštině.

Tomáš Halík: *Nástup populistů umožňují cílené útoky na morální elity a na vzdělané lidi, na všechny, kteří by moh-*

li pomoci rozumu a svědomí vítězit nad hloupostí, fanatismem a rozbouřenými emocemi. Nálepky „sluníčkářů“, „pražské kavárny“ apod. mají zalepit ústa těch, jejichž hlas je třeba slyšet, protože povzbuzují ke kritickému myšlení a mohou hrát roli imunitního systému společnosti proti rakovinovému bujení strachu, lži a nenávisti.

V rámci církve i akademické obce je třeba rozvíjet „public theology“, diagnostiku duchovní a morální situace doby ve spolupráci se sociology, politology a historiky, a to jazykem srozumitelným i sekulární veřejnosti. Jde o tu již zmíněnou „prorocko-kritickou roli církvi“. Je třeba „public theologians“, charismatických osobností, které se dovedou statečně postavit zlu, jako byli Dietrich Bonhoeffer proti nacismu, Martin Luther King vůči rasismu, kardinál Beran, Josef Zvěřina a mnozí další vůči komunismu, papež František vůči lhostejnosti, strachu a nenávisti v době masové migrace. Dnešní vzednutí populismu, xenofobie, nacionalismu a náboženského fundamentalismu si žádá takové osobnosti, i když budou „znamením, jemuž se bude odporovat“, a nebudou to mít vůbec lehké.

Miroslav Holub

14. července 1998 zemřel Miroslav Holub, povoláním lékař-imunolog, spisovatel a překladatel (* 13. 9. 1923). To, že byl Miroslav Holub skutečnou vědeckou kapacitou, dokazuje titul kandidáta a doktora věd, čestný doktorát z americké univerzity v Oberlinu a řada stáží po celém světě. Impozantní je i počet vědeckých publikací – vydal jich přes sto padesát.

František Václav Pštross

12. června 1863 zemřel František Václav Pštross, český průmyslník a veřejný činitel, pražský purkmistr.

26. srpna 1860 byla vládním nařízením obnovena volitelnost samospráv a poté vypsány obecní volby. Podle volebního řádu z roku 1850 se jich dne 11. března 1861 v Praze zúčastnilo 5 344 oprávněných měšťanských voličů (město mělo v té době 150 000 obyvatel). Vítězem se stali čeští liberálové, kteří šli do volebního klání pod heslem „Pokrokem k lepšímu“, a začali se proto nazývat „strana pokroková“. Ve sboru obecních starších získali 52 mandátů z 90, zatímco německy orientovaná strana „přátel svobodomyšlné ústavy“ obsadila pouze deset míst (zbylých 28 obecních starších bylo zvoleno ze společných kandidátů ve smíšených obvodech). Výsledek voleb znamenal převrat v dosavadním složení i pojetí městské správy a její přechod do rukou české většiny.

Do čela čtyřiařicetileté městské rady byl 11. dubna zvolen továrník František Václav Pštross. Narodil se 14. března 1823 v koželužské rodině na Novém Městě, v ulici, která se dnes nazývá jeho jménem. V roce 1848 poprvé zasáhl do městské politiky a byl zvolen členem měšťanského výboru. Soustavně se vzdělával v právních a národohospodářských oborech. Získal si i velkou vážnost v podnikatelských kruzích. To mu vyneslo funkci místopředsedy a od roku 1858 předsedy pražské obchodní a živnostenské komory.

Dne 11. září 1861 přijal sbor obecních starších usnesení o zavedení češtiny jako vyučovacího jazyka do všech měšťanských škol. Pro minoritu užívající německou obcovací řeč – hlásilo se k ní asi 20 % obyvatel města – měly být založeny nové menšinové školy. Dnem 1. listopadu pak byla zavedena čeština jako vnitřní úřední řeč ve všech měšťanských úřadech a institucích. Do služeb obce měli být napříště přijímáni pouze zaměstnanci dokonale ovládající český jazyk. Tím byl založen po celá desetiletí trvající rozkol mezi orgány státní a zemské správy, které úřadovaly německy, a český úřadující pražskou samosprávou. Pražská radnice se jaksí automaticky stala organizátorem i mluvčím českých národních a vlasteneckých snah.

V Praze během Pštrossova purkmistrovství vznikly desítky českých spolků a kulturních institucí, včetně těch nejvýznamnějších, jako byly Hlahol, Sokol, Svatobor, Typografie, Merkur, Umělecká beseda a další. V listopadu 1862 byla otevřena stálá česká divadelní scéna, Královské zemské prozatímní národní divadlo, o rok později první městská vyšší dívčí škola. Vznikly první české záložny a banky

i průmyslové muzeum Vojty Náprstka pro šíření osvěty mezi řemeslníky a živnostníky.

Purkmistrovské období Františka Pštrosse skončilo nečekaně již 12. června 1863. Nadějný čtyřicetiletý politik podlehl v několika dnech prudkému zánětu mozkových blan.

František Palacký

14. června 1798 se narodil František Palacký, český politik a historik († 26. 5. 1876). Palacký byl rovněž spisovatelem a organizátorem veřejného kulturního a vědeckého života v soudobé Praze. Je považován za zakladatele moderního českého dějepiscetví, přezdívá se mu Otec národa. František Palacký inicioval založení Musejního sboru pro pěstění české řeči a literatury, založení Matice české, rozšíření muzejních sbírek a organizační změny ve prospěch českého jazyka v Královské české společnosti nauk. Byl i uznávaným představitelem austroslavismu (sjednocení Slovany v rámci federalizované rakouské říše). Odmítl začlenění českých zemí do říše německé. Předsedal Slovanskému sjezdu v Praze, byl rovněž poslancem Ústavodárného sněmu.

Byl poslancem zemského sněmu, působil v panské sněmovně říšské rady, spolu s F. L. Riegrem stál v čele staročeského křídla národní strany. Své názory na státoprávní uspořádání v rámci Rakouska vyjádřil František Palacký v roce 1865 ve spisu *Idea státu rakouského*. Po ztroskotání snah o uznání státního celku zemí Koruny české se v roce 1872 vzdal František Palacký aktivní politiky.

Za svého života dosáhl František Palacký četných mezinárodních uznání, byl členem mnoha vědeckých společností. Jeho pohřeb se stal celonárodní manifestací.

František Palacký

Radoslav Jirí Kinský, D.Vet., Ph.D. (14. 6. 1928, Obo-ra-Kněžičky u Chlumce nad Cidlinou – 12. 10. 2008, Ždár nad Sázavou), známý jako Radslav, byl český imunobiolog, zakladatel reprodukční imunologie, třetí český velkopřevor Řádu sv. Lazara Jeruzalémského a čestný a devoční rytíř Maltézského řádu. Pocházel ze starého šlechtického rodu Kinských. Zabýval se získanou specifickou tolerancí, transplantační a reprodukční imunologií. Otec Zdenko Radslav podepsal v září 1938 a v září 1939 deklarace české a moravské šlechty na obranu československého státu a národa.

110 let Národního technického muzea Praha

Národní technické muzeum v Praze je největší českou institucí specializovanou na muzejní sbírky technického charakteru. Muzeum bylo založeno 5. července 1908 jako Technické muzeum Království českého. K předchůdcům Národního technického muzea v Praze (NTM) můžeme zařadit sběratelské aktivity stavovské inženýrské školy (založena 1717 v Praze), na ně navazující aktivity polytechnického ústavu (založen 1806) a konečně otevření Českého průmyslového muzea, založeného Vojtěchem Náprstkem roku 1862. Část jeho sbírek byla dokonce později ve 20. století předána do dnešního NTM. NTM se zrodilo z iniciativy technické inteligence, především profesorů české vysoké školy technické v Praze.

Národní technické muzeum
Kostelní 42, 170 78 Praha 7
<http://www.ntm.cz/muzeum/kontakty>

Václav Klement

Konec 19. století byl zlatou érou rozvoje průmyslu, v té době byly položeny základy řady dodnes prosperujících podniků. Jedním z nich je i společnost Škoda Auto, jejíž předchůdce – firma Laurin & Klement – byla založena v roce 1895. Původní profesí knihkupec Václav Klement (* 16. 10. 1868) zahájil v roce 1895 v Mladé Boleslavi s několika dělníky a třemi obráběcími stroji výrobu jízdních kol Slavia. Záhy se spojil s technikem a turnovským výrobcem kol Václavem Laurinem. Později prodal knihkupectví a utržené peníze investoval do továrny, ve které začali v roce 1899 vyrábět motocykly a motorové tříkolky. Stroje značky Laurin & Klement si brzy získaly skvělou pověst v celé Evropě, zvláště poté, co český závodník Václav Vondřich

Václav Klement

na jednom z nich v roce 1905 zvítězil v tehdy nejvýznamnějším silničním závodě motocyklů v Dourdanu ve Francii. Klement coby generální ředitel dokázal plně využít svůj obchodní talent a manažerské schopnosti k rozvoji podniku.

Klement se celý život angažoval v automobilovém průmyslu. Stal se členem správní rady a generálním radou Škodových závodů. Mimo jiné usiloval o celní ochranu československého automobilového průmyslu. Zemřel 13. srpna 1938.

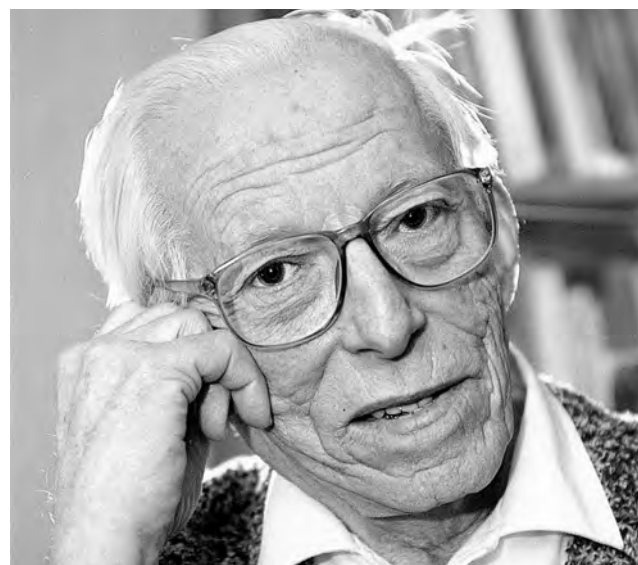
František Trávníček

17. srpna 1888 se narodil František Trávníček, vědec, obor mluvnické jazyka českého se zvláštním zřetelem k dialektologii († 6. 6. 1961).

František Trávníček byl český a československý slavista, bohemista, profesor českého jazyka na Masarykově univerzitě v Brně, akademik ČSAV. V letech 1956-1961 položil základy brněnské pobočky Ústavu pro jazyk český ČSAV.

Otto Wichterle

18. srpna 1998 zemřel Otto Wichterle (* 27. 10. 1913), vědec, chemik (organická a makromolekulární chemie). Otto Wichterle byl světově proslulý český vědec a vynálezce, pracující zejména v oblasti makromolekulární organické chemie, mezi jejíž zakladatele patřil, a objevitel kontaktních čoček i silonu.

Otto Wichterle

Jan „Eskymo“ Welzl (15. 8. 1868, Zábřeh na Moravě – 18. 9. 1948, Dawson City, Kanada)

Jan Welzl nebo Jan Eskymo Welzl, dle svých slov „Čech moravské národnosti“, byl cestovatel, dobrodruh, lovec, zlatokop, nejvyšší soudce v Nové Sibíři a vypravěč uvedený jako spisovatel. Je znám pod pseudonymem Eskymo Welzl nebo také Arctic Bismarck. Ve Welzlově rodišti v Zábřehu na Moravě je umístěna jeho socha a muzeum a po dobrodruhovi pojmenovali ve městě i pivovar. Svérázný rodák ze Zábřehu inspiroval i vznik jedné z nejslavnějších, i když fikčních postav českých dějin – Jára Cimrmana.

Herní krajina na Portáškách už má základy, začíná montáž atrakcí

Nad Velkou Úpou na Trutnovsku roste nová krkonošská atrakce. Herní krajina bude složena ze tří celků: vodní svět, svět v korunách stromů a luční část. Jedna část vznikne na louce, druhá v lese a třetí na rozhraní lesa a louky. Zajímavostí bude lesní část, kterou půjdou lidé po chodníku zavěšeném nad zemí mezi kmeny stromů. V této části budou moci například procházet modely hnízd ptáků typických pro Krkonoše. Herní krajina bude mít více než deset stanovišť s dřevěnými sochami znázorňujícími charakteristická zvířata, hmyz nebo ptáky Krkonoš. K dispozici bude i půjčovna koloběžek.

Stezka za 40 miliónů korun bude bez vstupného a otevřená po celou letní sezónu. Herní krajina vznikne v rámci přeshraniční česko-polské spolupráce. Česká část bude zaměřena na přírodu Krkonoš a polská, která vznikne na Karpaczi, na kulturu a historii Krkonoš.

Ropákem roku se stal Foldyna, Zelenou perlu má zmocněnec Štuller

Ropákem roku 2017 je poslanec Jaroslav Foldyna z ČSSD. Oznámil to Miroslav Patrik ze spolku Děti Země, který anketu pořádá. Antiekologickou cenu Foldyna dostal za návrh změny zákona o ochraně přírody. Ten omezoval účast spolků v územních a ve stavebních řízeních pro stavby, u kterých nebylo vydané stanovisko EIA o vlivu na životní prostředí. Změna platí od ledna 2018.

Cenu Zelená perla 2017 za antiekologický výrok získal vládní zmocněnec pro jadernou energetiku Ján Štuller, který na přednášce na katedře jaderné chemie ČVUT uvedl: „Cokoliv studujete, studenti a studentky, a cokoliv se učíte, co má souvislost s jadernou energetikou, je velice čestné, průzračné a potřebné, protože to patří k základním potřebám člověka vedle pitné vody, potravin a střechy nad hlavou.“

Na Třeboňsku a Novohradsku žijí vlci

V oblasti Novohradských hor na Českokubějovicku a okolí Třeboně na Jindřichohradecku se pravidelně začali obje-

vat vlci. Jejich populace ve střední Evropě narůstá a jednotlivá zvířata obsazují nová teritoria, kde nacházejí dostatek vhodných podmínek pro život. Vlk je relativně velká šelma a vlčí rodina potřebuje pro svůj život rozlehlé území, takže není předpoklad, že by se u nás stal vyloženě početným zvířetem. Může však obsadit více lesnatých oblastí v kraji.

Na rakouské straně Novohradských hor odchoval vlčí pár čtyři vlčata, ale vzhledem k tomu, že se vlci pohybují na ploše o rozloze desítek až stovek čtverečních kilometrů, vyskytují se i na českém území. V jižní části Třeboňska tak byli opakovaně pozorováni dva dospělí jedinci. Zvířata nikdo do přírody uměle nevyasadil, jedná se o jedince, kteří se na území Jihočeského kraje dostali migrací z jiných míst. „Do těchto míst ve volné přírodě se postupně začali vracet před dvěma lety. Předtím zde 150 let nežili, protože je člověk podobně jako i jiné velké šelmy vyhubil,“ řekl Bureš.

Nejvíce párů puštíka bělavého žije na Šumavě

V Česku žije přibližně osm desítek párů vzácné sovy puštíka bělavého, většina z nich se vyskytuje na Šumavě. Kriticky ohrožený puštíka bělavý z české přírody prakticky zmizel ve třicátých letech minulého století. Masivnější návrat pak přinesl rok 1995, kdy sovu ornitologové na Šumavě uměle vysadili. Momentálně je počet puštíků bělohavých v ČR relativně stabilizovaný. ČTK to řekl Bohuslav Kloubec z České společnosti ornitologické. Uvedl, že tři desítky párů žijí v Beskydech a zbytek na Šumavě, kde se jich nejvíce vyskytuje v okolí vojenského újezdu v Boleticích. „Možná tomu částečně prospívá i fakt, že se jedná o lokalitu, kde není výraznější osídlení a je minimální turistický ruch,“ řekl. Hnízdění puštíka bělavého podporují i Vojenské lesy, které na části boletického újezdu působí. „Celkem jsme pro něj instalovali ve spolupráci s ornitology šest desítek budek, třicet z nich jen v uplynulém roce,“ uvedl ředitel divize vojenských lesů v Horní Plané Petr Král.

Rybářství Třeboň chybí kvůli suchu v rybnících 40 procent vody

Rybářství Třeboň chybí kvůli suchu v rybnících zhruba 40 procent vody. Firma proto omezila kapacity sádek, používá hlavně ty v Třeboni, z nichž se voda vrací do rybníční soustavy. Úhyn ryb kvůli suchu nezaznamenala. ČTK to řekl předseda představenstva Rybářství Třeboň Josef Malecha.

Při letošních jarních výlovehách měla firma výnos téměř 150 tun tržních ryb. Od roku 2002 zažívá podle Malechy republika extrémy, povodně nebo velká sucha. Letošní rok považuje oproti předešlým za mimořádný v tom, že sucho přišlo velmi brzy. Po teplém lednu i únoru nastaly mrazy v březnu. „A z toho přišlo léto. Příroda si s námi docela hraje. Nebyl žádný sníh, žádné srážky. Již na začátku května se potýkáme se situací, která přicházela v červenci, srpnu a ne na začátku sezóny. To je nový extrém. Máme výhodu Zlatou stoku (vodní kanál napájějící rybníční soustavu), která je schopná – když je voda v Lužnici – nám významně

pomoci. Ale voda už není ani v Lužnici," řekl Malecha. Rybářství Třeboň je největším producentem sladkovodních ryb v Evropě.

V Národním muzeu se ukrývala nejstarší rostlinná makrofosilie na světě

Vědcům z Národního muzea se podařilo nalézt světový unikát – větévku nejstarší dosud objevené suchozemské rostliny. Její tělo uložené v sopečných uloženinách před 432 milióny let dokazuje, že tehdejší suchozemská flóra už byla schopna produkovat kyslík, a musela proto mít zelenou barvu. Objev oznámili vědci z Národního muzea, Přírodovědecké fakulty UK a Geologického ústavu AV ČR ve vědeckém časopise *Nature Plants*.

Kuriózní je na celé věci fakt, že rostlinu muzejní depozitáře ukrývaly celých 150 let. Nalezl ji totiž ve skalách u středočeských Loděnic už věhlasný francouzský paleontolog Joachim Barrande, s jehož sbírkou se později dostala do sbírek Vlasteneckého (dnešního Národního) muzea. Nikdo však fosilii nevěnoval pozornost.

Dozvědět se o životě rysa ostrovida, vyrazit na procházku do divočiny a především seznámit se s pralesy můžete letos v Národním Parku Šumava

Co všechno na návštěvníky čeká, představí tiskový mluvčí parku Jan Dvořák: „Letošní rok jsme na Šumavě věnovali pralesům. Letos je to totiž přesně 160 let od počátku ochrany nejznámějšího pralesa v Česku, tedy Boubínskému pralesu, a také 180 let od počátku ochrany jednoho z nejstarších pralesů vůbec v Evropě, tedy Žofínského pralesa. Je sice u sousedních Novohradských hor, ale přesto jde o výročí velmi významné. Kolem toho se pak točí celý náš rok, kdy chceme představit návštěvníkům další místa, která jsou také pralesy, leží na Šumavě a je možné je navštívit. Jsou to například Prameny Vltavy, Plešné jezero, Trojmezí... Tímto směrem se chceme zaměřit a představit tato místa třeba i formou komentovaných procházek s odborníky.

Hned teď na začátku sezóny bude možné do výběhu s jeleny vejít pouze v rámci komentovaných prohlídek s obsluhou návštěvníckého centra, ale připravujeme i další technická opatření, aby tam mohli lidé vstoupit i bez obsluhy, byla tam udělána určitá bariéra mezi zvířaty a návštěv-

níky. Ta technická opatření budeme realizovat až v průběhu sezóny.

V nejbližší době nemáme určitě v plánu stavbu dalšího návštěvníckého centra nebo obohacení stávajících o další zvířata. Podle nás je v celku dostatečná stávající nabídka. V Srní je možné navštívit vlky, v Kvildě pak rysa a jelena a v Borových Ladách sovi voliéry. Lidé se mohou také podívat do naší záchranné stanice v Klášterci a seznámit se s léčenými nebo už vyléčenými zvířaty, která ale z nějakého důvodu nemohou být vypuštěna zpět do přírody. Myslíme si, že nabídka pro návštěvníky je v tomto ohledu dostačující a spíše jim říkáme, ať jdou sami navštívit krásnou divokou přírodu Šumavy.“

Před osmdesáti lety 25. 8. 1938 zemřel první ředitel pražské ZOO Jiří Janda

Jiří Janda byl středoškolský profesor, ornitolog, zakladatel zoologické zahrady v Praze a první předseda Československé společnosti ornithologické.

Příroda a ptactvo Jandu, narozeného 24. dubna 1865 v Praze, enormně zajímaly už od dětství. Po svém otci, spisovateli Bohumilu Jandovi Cidlinském, zdědil literární schopnosti, které později využil ve svých publikacích. Dovedl mistrně stylizovat své postřehy ze života zvířat, především ptáků. Po studiu přírodních věd zůstal Janda na univerzitě a napsal několik prací o strunovcích a pavoucích, ale obor bezobratlých živočichů jej příliš nezaujal. Prohlásil, že „tato oficiální zoologická věda se zabývá jen mrtvými živočichy a nepozoruje jejich život a nedbá krás živé přírody“.

Až v roce 1922 věnoval velkostatkář Alois Svoboda městu pozemky v Troji s podmínkou, že na nich má být vybudováno také ZOO. Zahrada oficiálně vznikla 28. září 1931 a Janda se stal jejím prvním ředitelem. Mezi první zvířata patřila vlčice Lotta, koně Převalského, jejichž chovem se později Praha celosvětově proslavila, a tygři. Postupně přibývala další zvířata a ZOO se úspěšně rozrůstala. V raných dobách si mohli návštěvníci prohlédnout na osmi hektarech ve spodní části zahrady osmdesát savců a ptáků.

Řada Jandových prací byla přeložena do světových jazyků: *Malá ornithologie*, *Ptačí profily*, *Velký ilustrovaný přírodopis všech tří říší*, *Záchrana přírodního rázu Republiky československé*, *Naše zpěvné ptactvo* a *Zoologická zahrada*.

Jandovo jméno připomíná pamětní deska umístěná na zdi administrativní budovy pražské ZOO.

ARCHEOLOGIE

Archeologický výzkum na trase D11 za Hradcem Králové je u konce

U Jaroměře na Náchodsku letos zhruba po dvanácti měsících skončil největší záchranný archeologický průzkum v historii České republiky. Archeologové pracovali na budoucím staveništi dálnice D11 mezi Hradcem Králové a Jaroměří. Souběžně s vykopávkami dělali průzkum na celkové ploše v délce 25 kilometrů a šířce 60 metrů rozdělené do patnácti úseků. ČTK to sdělili zástupci stavebních firem

a archeologů. Ředitelství silnic a dálnic zahájilo výstavbu D11 mezi Smiřicemi a Jaroměří. Silnice v délce 7,15 kilometru bude stát 1,5 miliardy korun bez DPH a hotová by měla být do konce roku 2021.

„Stavenišťe dálnice protíná část krajiny, která byla v minulosti nejhustěji osídlená. Kolem těchto míst jsme jezdili mnoho let a teď víme, jaké poznání se zde skrývá,“ uvedl archeolog Radomír Tichý z Univerzity Hradec Králové, která se na výzkumu podílela. Nálezy začínají mladší dobou kamennou, tedy zemědělským pravěkem, ne-

chybějí domy a pohřebiště ze starší doby bronzové, pohřebiště raného středověku či pozůstatky polních opevnění armád z 18. století či z prusko-rakouské války roku 1866. Zajímavostí jsou i zaniklé zpevněné cesty se stopami kol. Oblast mezi Hradcem a Jaroměří, kudy dálnice povede, patří z archeologického hlediska mezi nejbohatší místa v zemi. Zpracovávat nálezy budou odborníci ještě dva roky.

Záchrana malostranské rotundy získala prestižní evropské ocenění

Projekt záchrany rotundy svatého Václava v budově Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy na Malostranském náměstí získal prestižní Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví, kterou uděluje nevládní organizace Europa Nostra. Nezávislé poroty expertů hodnotily 160 soutěžních přihlášek organizací a jednotlivců z jednatřiceti evropských zemí. Ocenění získalo devětadvacet projektů ze sedmnácti zemí, a to za mimořádné výsledky v oblasti restaurování, výzkumu, specializovaných služeb a vzdělání, výchovy či popularizace památek. Ocenění budou předána 22. června v Berlíně během prvního Evropského summitu kulturního dědictví.

Rotunda sv. Václava byla dlouho považována odborníky za zaniklou, ale před čtrnácti lety byly její fragmenty objeveny při rekonstrukci budovy Matematicko-fyzikální fakulty UK. Je jednou z nejstarších církevních staveb na území Prahy.

DOPRAVA

Ťok: Stát letos zahájí výstavbu 61 kilometrů nových dálnic

Stát by letos mohl zahájit výstavbu 61 kilometrů nových dálnic, v současnosti je rozestavěných přibližně 64 kilometrů. Na Žofínském fóru to uvedl ministr dopravy Dan Ťok (za ANO). Vzhledem k nynějšímu tempu by se podle ministra mohlo podařit splnit závazek z vládního prohlášení současné vlády v demisi do roku 2021 a zprovoznit celkem 110 kilometrů nových dálnic. Za poslední tři roky, tedy již za Ťokova působení, byla zahájena výstavba celkem 148 kilometrů nových dálnic a bylo dokončeno 97 kilometrů. Ministr zopakoval, že stát nestihne zmodernizovat dálnici D1 z Prahy do Brna do roku 2020. Kvůli protestům ekologických organizací se modernizace zhruba o jeden rok posune.

České dráhy otevírají historické nádražní salóňky

Komentovanými prohlídkami historických salóňků na pražském hlavním a Masarykově nádraží oslaví České dráhy sté výročí vzniku Československé republiky. Reprezentativní prostory dříve využívali panovníci a později českoslovenští a čeští prezidenti při cestách po železnici. Možnost navštívit salóňky budou mít zájemci každou poslední sobotu v měsíci až do konce letošního roku. Návštěvníci si tu prohlédnou nejen architektonicky cenné interiéry, ale také historické fotografie obou nádraží. Zároveň budou mít možnost zakoupit si upomínkové předměty (pohlednice, turistické vizitky apod.) nebo otisknout pamětní razítko. Kdo se bude chtít dozvědět detaily z historie pražské železnice,

může se vydat na komentovanou vycházku mezi hlavním a Masarykovým nádražím.

Mezinárodní srovnání dopravců: České dráhy nabízejí nejlepší jídlo

České dráhy zvítězily v kategorii „jídlo na palubě“ v prvním mezinárodním srovnání kvality železnic. Žebříček nejlepších evropských železnic sestavila společnost Loco2. Gastronomický servis ve vlacích Českých drah zajišťuje firma JLV. Nejlepším evropským železničním dopravcem byly vyhlášeny švýcarské dráhy SBB. České dráhy rovněž získaly dvě třetí místa v podkategoriích služby pro batůžkáře a „romantika na kolejích“.

První přímý nákladní vlak z Číny dorazil do Vídně

Po čtrnácti dnech jízdy zdolal první přímý nákladní vlak z Číny trasu dlouhou 9 800 km do rakouského hlavního města, kam dorazil koncem dubna. Jeho náklad sestával ze 44 kontejnerů s elektronickými součástkami i dalším zbožím. Na takzvané hedvábné cestě chce Rail Cargo Group (RCG), dceřiná firma Rakouských spolkových drah, provozovat ročně až 600 vlaků. Doba jízdy se má v budoucnu zkrátit na deset dní, doprava po moři trvá o čtyři týdny déle než po kolejích. RCG, která je po Deutsche Bahn v kolejové nákladní dopravě na druhém místě v Evropě a zaměstnává 8 700 pracovníků, obstarává nákladní dopravu i mezi Čínou a Německem.

Zdroj: *Obzor*
Zaslal ing. Jiří Zajíček

KULTÚRNE PODUJATIA NA SLOVENSKU

Gurmán Fest Bratislava 2018

Čo už môže byť krajšie ako prežiť skvelý deň v nádherom prostredí najkrajšieho Sadu v Bratislave a pri tom ochutnávať skvostné jedlá od tých najlepších reštaurácií a šéfkuchárov z celého Slovenska? Gurmán Fest toto menu úžasných pocitov pre vás pripravil aj tento rok v dňoch 22. až 24. 6. 2018. Čo je nové vo svete gastronómie, aké sú trendy v pečení či nové postupy vo varení, aké nové nápoje či produkty si pre nás pripravili vinári, barmani a farmári. Všetko sa môžete dozvedieť a uvidieť na vlastné oči práve cez gurmánsky víkend. Urobte si piknik s celou rodinou či priateľmi a využijete bohatý program pripravený pre vás. Gurmán Fest Bratislava 2018 sa uskutoční pod záštitou primátora Bratislavy pána Iva Nesrovnala a pod záštitou starostu Petržalky Vladimíra Bajana.

Beer & Burger Fest Bratislava 2018

Rok 2018 znamená pre Bratislavu začiatok novej etapy. Posledný júnový víkend si rezervujte na príjemnú akciu na Tyršovom nábreží neďaleko brehov Dunaja. Je to jedinečný a prvý open air festival, kde vás okrem stánkov s remeselnými pivovarmi z celého Slovenska a Česka poteší výber tých najkvalitnejších burgerov z celej strednej Európy. Posledný júnový piatok môžete odštartovať už od 11:00 obedom s perfektným výhľadom na Bratislavu a chutným burgerom v ruke. Zapíjať sa bude samozrejme kvalitnými pivkami, ktoré potešia aj šoférov svojou chutnou nealko verziou, ale samozrejme, že to nie je všetko. Počas celého festivalu bude účastníkom so psíkmi k dispozícii festivalový Hafpark, kde sa môžu miláčikovia osviežiť v bazéne s lopťčkami, zjesť skvelý bafburger a zašantiť si so svojimi psíkmi aj ľudskými kamarátmi. V areáli tiež bude zábavný park so súťažami a hrami pre deti. Po výdatnom jedle si budete môcť oddýchnuť v chillout zóne a osviežiť sa letným miešaným nápojom. Počas oboch dní konania festivalu bude na hlavnom pódiu pestrý hudobný program. Môžete sa tešiť na skupiny ako Puding Pani Elvisovej, Homo Sapiens a večer zahrajú rockové šlágre AC/DC Revival a Guns and Roses Revival. Pre všetkých kulinárov máme pripravené vo workshopovom stane lekcie školy varenia. Budete sa môcť učiť grilovať, burgrovať a súťažiť o skvelé ceny. Termín podujatia je 29. a 30. 6. 2018.

Fyzulnačka Pezinok 2018

Fyzulnačka je medzinárodná súťaž vo varení fazuľovej polievky, v rámci ktorej súťažné tímy varia v 30-50 litrových kotlinách. Fyzulnačku hodnotí odborná porota, ktorá určí troch najlepších. Možnosť hlasovať má aj široká verejnosť, ktorá vyberie najchutnejšiu polievku. Fyzulnačka sa prvýkrát konala v roku 2003, prvých 6 ročníkov prebiehalo ako sprievodné podujatie v rámci Vinobrania. Od roku 2009 sa koná ako samostatné podujatie koncom augusta. V roku 2011 sa podujatie neuskutočnilo. Tento rok sa môžete prísť

pozrieť a ochutnať dobroty 25. 8. 2018 na Radničnom námestí v Pezinku.

Stredovek v Sade Janka Kráľa 2018 Bratislava – Petržalka

Príďte si užiť atmosféru stredoveku 16. júna 2018 medzi 10:00 a 20:00 do Sadu Janka Kráľa! Môžete sa tešiť na historické stanové tábory, rekonštrukciu stredovekej bitky, šermiarske turnaje, dobové remeslá a množstvo inej zábavy. Pre deti bude pripravená detská aréna, pre milovníkov prírody sokoliarske vystúpenie a večer bude koncert dobovej kapely. Okrem turnaja skupín či jednotlivcov budú historickí nadšenci medzi sebou zápoliť pri hraní stredovekej hry soule.

Bratislavský dobový piknik 2018

A v Sade Janka Kráľa na chvíľu ostaneme a navštívime Celomestský dobový piknik v duchu prvej polovice minulého storočia, čiže éry medzi rokmi 1900 až 1950. Deky po babičke, piknikové košíky, termoska s kávou, bedminton či hlinené guľičky – pre mnohých z nás už dávno zabudnutá nostalgia minulosti, keď sme ešte mali „na všetko čas“. A práve v čase sa chcú vrátiť organizátori druhého Bratislavského dobového pikniku, ktorý zasadili do obdobia prvej polovice minulého storočia a do krásneho prostredia jedného z najstarších parkov v Európe, Sadu Janka Kráľa. Ak prídete dobovo oblečení, alebo aspoň dobovou módou inšpirovaní, dotvoríte sami čarovnú atmosféru tohto pikniku. Mobilné telefóny či tablety skúsme v tento deň nechať doma a zabaviť sa opäť raz analógovo, ako za starých čias. Nezabudnite deťom zobrať drevené hračky, kolky alebo domino. Piknik sa uskutoční dňa 1. júla v čase od 12:00 do 23:00 hod. Viac na www.bratislavaweb.sk.

16. ročník Korunovačných slávností 2018

V dňoch 22.-24. 6. 2018 sa uskutočnia Korunovačné slávnosti kráľa Leopolda II., ktoré sa konali v Bratislave dňa 15. 11. 1790. Podujatie sa koná v posledný júnový víkend. Každý rok sa približuje korunovácia iného panovníka alebo jeho manželky v poradí, ako nasledovali. Výnimkou je Mária Terézia, ktorej korunováciu si pripomínajú každých päť rokov, nakoľko jej obdobie vlády bolo zlatým obdobím Bratislavy. Môžete si zadovážiť dobové šaty z daného obdobia, ak by ste sa chceli aktívne zúčastniť korunovačného sprievodu. Viac sa dozviete na stránke www.korunovacie.sk.

Chrenovské stánky a Dožinkové slávnosti 2018 Nitra

Počas medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstavy Agrokomplex sa každoročne konajú tradičné Chrenovské stánky a Dožinkové slávnosti. 16. až 19. 8. 2018 sa v areáli Agrokomplexu predstavia okolití remeselníci a o občerstvenie sa postarajú stánky s lokálnymi tradičnými

mi i netradičnými pochútkami. Viac sa dozviete na stránkach mesta na www.nitra.sk.

Dni majstrov ÚLUV 2018 Bratislava – 28. ročník

28. ročník festivalu tradičných remesiel a ľudových výrob Dni majstrov ÚLUV sa uskutoční 25.-26. augusta 2018 v historickom centre Bratislavy. Organizuje sa už od roku 1990 a širokej verejnosti predstavuje tradičné remeslá z celého Slovenska. Je tiež príležitosťou pre každoročné udeľovanie čestných titulov Majster ľudovej umeleckej výroby. Festival láka deti i dospelých. Jeho neoddeliteľnou súčasťou sú hudobno-tanečné vystúpenia, tvorivé dielne, detská zóna, ale aj ochutnávka gastronomických špeciálov. Bližšie informácie o spolku a jeho podujatiach nájdete na www.uluv.sk.

XXVI. Pukanské remeselnícke trhy 2018 – festival ľudových remesiel, folklóru a tradičnej gastronómie

Obec Pukanec usporiada v termíne 6. až 8. 7. 2018 Festival ľudových remesiel, folklóru a tradičnej gastronómie XXVI. Pukanské remeselnícke trhy, v rámci ktorého sa uskutoční v sobotu 7. júla na námestí jarmok ľudových remesiel. Popularitu a veľký záujem návštevníkov si získali ukážky ľudovej výroby a stánky s pochútkami. Bližšie informácie získate na stránkach obce www.pukanec.sk.

Beckovské slávnosti 2018

Prídte sa v dňoch 13. až 15. 7. 2018 zabaviť na Beckovské slávnosti plných úžasnej hudby, jedla a iných zážitkov v príjemnom prostredí, priamo pod hradom Beckov. Romantic-

ké kúzlo bude dýchať z každej uličky. Akoby švihnutím čarovného prútika sa vrátite v čase o pár storočí, keď udatní hrdinovia nasadzovali životy za prchavé prejavy priazne urodzených dám. Bludní rytieri skrížia zbrane a zmierajú si svoje sily. Atmosféra bude napätá ako tetiva na luku. Nechajte sa zasiahnúť šípom nezabudnuteľných okamihov. Najlepší remeselnícki majstri prekvapia svojimi umeleckými kúskami. Voňavé špeciality a lahôdky pritiahnu každého gurmána. Majstrovstvá sveta v hode vidlami VIDLOMET sú už dlhoročnou tradíciou. V Aréne sa môžete tešiť na množstvo diskusií na aktuálne i neobyčajné témy. V nedeľu večer boje utíchnu. Znepriatelené armády si podajú ruky a pripijú na mier. Rinčanie zbraní vystrieda detský smiech a jasot. Najmladší si prídu na svoje v nafukovacom kráľovstve. Nafukovací hrad, trampolíny, šmykľavka vyčaria úsmev na tvári každého šarvanca. Viac sa dozviete na stránkach usporiadateľa www.doubleagency.sk/beckovske-slavnosti/.

RemesloFest 2018 Vlkolíneč

Ak by ste nestihli prehliadku vlkolínského muzikálneho umenia, nezúfajte! Každú sobotu a nedeľu v dňoch 30. 6. až 2. 9. 2018 sú pre Vás v meste pripravené ukážky ľudových remesiel. Viac o turistických možnostiach v okolí ponúka webová stránka obce na www.vlkolinec.sk.

150 rokov Múzea mesta Bratislavy

Múzeum mesta Bratislavy, založené v roku 1868, oslavuje tento rok významné jubileum – stopäťdesiat rokov nepretržitej existencie. Človek nemá šancu dožiť sa takého veku. Avšak celé generácie múzejníkov práve toľko zostali dodnes v pamäti múzea cez svoju prácu. Múzeum mesta Bratislavy (MMB) sa za 150 rokov rozrástlo nielen o historicky vzácne zbierkové predmety, ale aj o objekty, v ktorých najvýznamnejšie zbierky predstavuje. Uchované kultúrno-historické dedičstvo je dôkazom života predošlých generácií, ich príbehov a historických udalostí. MMB sa skladá z desiatich tematických múzeí so špeciálnymi expozíciami. Osem je v historickom jadre Bratislavy, po jednej v Devíne a v Rusovciach. Oslavy začínajú 20. januára 2018 cyklom Venujte 30 minút slávy Múzeu mesta Bratislavy o 14:30 hod. vo Faustovej sieni v Starej radnici. Programový cyklus Venujte 30 minút slávy Múzeu mesta Bratislavy je zárukou populárneho priblíženia a spoznania našich významných expozícií. Návštevníci sa stretnú s konkrétnym umelcom, ale zároveň aj s múzejníkmi. Spolu predstavujú každé múzeum. Zblízka ho preskúmajú a „dotknú“ sa vybraných zbierkových predmetov. Medzi pozvanými hosťami sú zvučné mená ako Marián Labuda ml., Iveta Malachovská, Patrícia Garajová Jarjabková alebo Adela Vinczeová. Presný program je k zhladnutiu na www.visitbratislava.com.

Devín pozýva na tradičné aj netradičné podujatia

Na hrade Devín sa v lete uskutoční hneď niekoľko zaujímavých podujatí. Prvým je výstava *Magická osmička v dejinách Slovenska*, ktorá potrvá do 31. 10. 2018. Výstava mapuje dejiny územia Slovenska od roku 828 až do vzniku Slovenskej republiky v roku 1993. Ďalším opakovaným

podujatím je *Rytierom na jeden deň*. Tovarišstvo starých bojových umení a remesiel pozýva aj tento rok na svoje tradičné nedele, vždy na začiatku mesiaca. Návštevníci si môžu vyskúšať strelbu z luku, zmerať si svoje sily pri tréningu rytierskych obratností a vo výučbovom stane sa dozvedia zaujímavosti z histórie. Podujatie sa uskutoční v termínoch 5. 5.; 2. 6.; 7. 7.; 4. 8.; 1. 9. 2018, vždy v čase od 10:00 do 18:00. Cyklus *Devínske povesti* ponúka v termínoch 8. 5.; 20. 5.; 3. 6.; 17. 6.; 8. 7.; 12. 8.; 2. 9. a 16. 9. 2018 sériu zaujímavých predstavení, ktoré sa opakujú o 15:00, 17:00, 17:00. Zabávať bude všetkých šibalský šašo Vigand a roztržitý Ján Tabančič, ktorí zahrajú a vyrozprávajú divákovi, čo všetko na Devíne zažili. Príďte do príjemného prostredia nabráť síl a vnoriť sa do okúzľujúcich povestí o hrade Devín.

Hrad poskytuje aj ďalšie zaujímavé akcie, ktoré sme pre Vás zhrnuli:

- Noc múzeí a galérií, Hradná pátračka 19. 5. 2018 – podujatie v rámci Noci múzeí a galérií – ukryté symboly v areáli hradu Devín čakajú na objavenie a rozlúštenie.
- Prichádzajú kaukliari 21. 7. 2018 – Kočovní kaukliari prichádzajú na hrad Devín s kúskami, aké sa len tak nevidia.
- Zaži prácu archeológa 25. 8. 2018 – Počas jedného dňa si vyskúšate zaujímavú prácu archeológa.
- Vedecké chodníčky na Devíne 13. 5., 24. 6., 15. 7., 19. 8. 2018 – Návštevníci zažijú jedinečnú prehliadku hradu s archeológom, geológom, botanikom a ornitológom.
- Stredoveké hradné zamestnania 15. 9. 2018 – Návštevníci sa dozvedia, aké práce boli nevyhnutné pre zabezpečenie fungovania stredovekého hradu.

Slovenské národné múzeum:

Klenoty z múzea. Ako sa zbiera hudba

Profilová výstava SNM – Hudobného múzea, ktorá odkrýva hudobné bohatstvo, krásu nástrojov, nezvyčajnosť a vývoj nosičov hudby v čase. Cez vzácne pamiatky fondu múzea predstaví hudobnú kultúru na Slovensku od stredoveku po 20. storočie. Ako posledný zo série nosných projektov SNM v tomto roku sú *Klenoty z múzea* výstavou plnou „nazbieranej hudby“, ktorú vo forme vzácnych zbier-

kových predmetov múzeum spravuje už viac ako štvrté storočie. Vypovedajú o hudbe a hudobnom živote v rôznych historických obdobiach vo vzťahu k Slovensku. Prostredníctvom osobných pozostalostí výstava prezentuje hudobných skladateľov moderne orientovanej generácie, napríklad Alexandra Moyzesa a Eugena Suchoňa, osobnosť Jána Cikkera, Jána Levoslava Bellu, jednotlivé pramene k tvorbe Mikuláša Schneidra-Trnavského a významnú bratislavskú rodinu hudobného skladateľa Alexandra Albrechta (1885-1958). S rodinou Albrechtovcov – Alexandrom a jeho synom Jánom – sa spája tradícia pestovania komornej hudby v prostredí domácej intimity, tzv. domáce muzicírovanie, ako známy fenomén v živote európskych meštianskych rodín. Dom Albrechtovcov bol po desaťročia mekkou umelcov a intelektuálov a rodinní priatelia (Béla Bartók, Ernő Dohnányi a ďalší slovenskí skladatelia, interpreti a nadšení amatéri) našli v rodine platformu konfrontáciu vlastnej tvorby. Pozoruhodnou inštaláciou na výstave je autentický Albrechtovský hudobný salón, prevzatý z ich domu na Kapitulskej ulici v Bratislave.

Zbierka hudobných nástrojov múzea sa radí k väčším zbierkam tohto typu v strednej Európe. Jej veľkú časť tvorí systematicky budovaná zbierka ľudových nástrojov. Na nich sa hrávala hudba podľa ucha a tradície. Z nedávnych akvizícií je pozoruhodná pozostalosť džezenia Josefa „Doda“ Šošoku a jeho mimoeurópske nástroje. Výstavu nájdete v sídelnej budove SNM, na Vajanského nábřeží 2, Bratislava. Ponuku autorských a odborných sprievodcov nájdete na www.snd.sk.

(MM)

KNIŽNÉ TIPY NA LETO

Monika Macháčková: Zlodejka otcov

(2018, MAFRA Slovakia a. s.)

Príbeh o láske s kvapkou tajomstva, nečakaným zauzlením, troškou pátrania a koncom, aký možno na začiatku nikto nečakal. Manželstvo je dobrý koncept. Aj v dlhoročnom vzťahu, ktorý nie je potvrdený na úrade, sa dá žiť kvalitne. Ten kúsok papiera a vedomie, že máme jedno meno, že sme jedna bunka, je dôležitý. Dáva pocit istoty a pokoja. Dá sa namietat, že mnohí si to tiež mysleli, a dopadli zle. Lenže vravíme o manželstve, ktoré vytvorí tí správni ľudia. Čo k sebe naozaj patria.

Dominik Dán: List zo záhrobia (2018, Slovart)

V roku 1990 sa začína nová éra v dejinách nášho štátu, staré socialistické štruktúry sa rúcajú, nastupuje demokra-

cia so všetkými kladnými aj zápornými dopadmi na bežných ľudí, policajtov nevynímajúc. VB – Verejná bezpečnosť sa pretransformovala na Policajný zbor, ale otázka, kto ho bude tvoriť, vyriešená nie je. Stanú sa zo všetkých príslušníkov zo dňa na deň policajti? Čaká funkcionárov a politicky aktívnych príslušníkov odchod do civilu? Doplatia na nové zmeny aj skúsení renomovaní kriminalisti, ako je komunista Eduard Burger, alebo ich nový režim omilostí? Dilemu vyrieši osudové rozhodnutie novozvoleného prezidenta. Uvedie sa neuvážaným, krátkozrakým činom – vyhlási širokú amnestiu. Nočné ulice Násho Mesta sa presýtia ľudským odpadom, novodobí detektívi dostanú šancu poupratovať, dokázať spoločnosti svoju opodstatnenosť. Všetko sa mení, nová demokratická doba prináša nové vraždy, ktoré svojou brutalitou a beštiálnosťou ďaleko prevyšujú staré socialistické. No všetko so všetkým súvisí, tieň minulosti sa vznáša nie len nad detektívmi, ale

aj nad vrahmi. Na otázku, komu svitá na lepšie časy, zatiaľ nevie odpovedať nikto, všetko ukáže budúcnosť. Dominik Dán je pseudonym autora najúspešnejších slovenských detektívnych románov. Ide o kriminalistu, ktorého identitu pozná len najbližšia rodina, vydavateľ a jeho kolegovia. Úspešne si ju stráži aj z profesionálnych dôvodov.

Olga Feldeková: *Minútové romány* (2018, Ikar)

Známa prozaička Olga Feldeková vie vyčariť príbeh zo zážitkov a slov. Najkrajšie sú jej historiky s oravskými motívmi, ale aj ako Bratislavčanka vie rozosmiať i rozosmútiť pekným rozprávaním. V 89 minirománoch sa predstaví brilantná štylistka s vycibreným citom pre prozaický i poetický detail. Naozaj, keby chcela, vedela by svoje miniatúrne príbehy rozšíriť na hrubú knihu, ale stačí takto. Človek má pri jej krátkom útvare pocit, že prečítal obsažný román. Olga Feldeková sa narodila 28. marca v roku 1943 v Martine. Vyrastala v Tvrdošíne a po maturite na Jedenástročnej strednej škole v Trstenej rok pracovala v Tesle v Nižnej, potom študovala žurnalistiku na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rokoch 1977-1983 bola redaktorkou *Nového slova mladých*, potom pracovala ako scenáristka a dramaturgička Slovenského filmu. Okrem vlastnej tvorby sa tiež venovala prekladaniu z poľštiny. S manželom má päť dospelých detí a v minulosti sa pravidelne objavovala v humoristickej relácii *Sedem* (TV JOJ) a *Sedem s. r. o.* (TV Markíza). Prechodne žila v Prahe, v súčasnosti žije v Bratislave.

Zora Mintalová-Zubercová: *Ako sme kedysi žili* (2018, Slovart)

Kniha o živote našich starých a prastarých rodičov nadväzuje na publikáciu *Tradície na Slovensku* (2015). Pútaivé rozprávanie v slede ročných období opisuje život v južných oblastiach aj severných regiónoch Slovenska a približuje, na čo sa my súčasníci možno ešte pamätáme, ale i to, na čo sme sa už našich starkých nestihli opýtať. Ako kedysi vyzerali mestá, dediny, obydlia? Aké boli všedné i sviatočné dni našich predkov, aké práce ľudí zamestnávali okolo domu i mimo neho, ako trávili voľný čas, ako vyzeralo ich vzdelávanie, oblečenie či hygiena?

Táňa Keleová-Vasilková: *Mama* (2018, Ikar)

Helga všetko, čo robí, robí s plným nasadením. Kolotoč jej života bol naplnený túžbou byť dobrou manželkou, mamou aj starou mamou. Podarilo sa jej to. Rodine vytvorila bezpečný prístav, naplnený láskou a pochopením. A hoci syn i dcéra sú už dávno dospelí, majú svoju rodinu a svoje deti, nič sa na tom nezmenilo. Vždy je ochotná pomôcť, vypočuť si, poradiť. Nečakala odmenu, no nerátala ani s chladom a kritikou... Ako si s tým poradiť? Helgu a Olda som si pri písaní veľmi obľúbila. Sú pre mňa vzorom. Manželská dvojica, ktorá ani po desaťročiach nezabudla na lásku... tak by to predsa malo byť. Svet by bol v okamihu krajší. Táňa Keleová-Vasilková (* 1964) – vl. menom Taťjana Vasilková – je najpredávanejšou slovenskou spisovateľkou. Po štúdiách žurnalistiky pracovala ako novinárka, od roku 1994 je spisovateľkou v slobodnom povolaní. Žije a tvorí v Bratislave.

Jana Pronská: *Diablova zajatkyňa* (2018, Slovenský spisovateľ)

Najnovší román prvej dámy slovenskej historickej romance ponúka dramatický príbeh lásky odbojného rytiera a krás-

nej kňažnej, inšpirovaný povestami o Spišskom hrade i skutočnými historickými udalosťami. Keď rytier Roland Geregy povstane proti krutej vláde županovho synovca Michala Balašu, podarí sa mu obsadiť kráľovský hrad a stane sa pánom celého Spiša. Verní druhovia ho presvedčia, aby zajal dcéru poľského kniežata Kiovskeho Annu a pýtal za ňu bohaté výkupné. Rytier, ktorého život naučil nenávidieť ženy, Anninou prítomnosťou na hrade doslova trpí a nechce si pripustiť, že krásna a múdra kňažná ho očarila na prvý pohľad. Anna sa postupne dozvedá pravdu o Rolandovej minulosti a začne sa naňho dívať inými očami. Dokáže však presvedčiť Diabla zo Spiša, že ak bude mať v sebe vieru a nádej, všetko je možné? A akú cenu budú musieť obaja zaplatiť, aby sa naučili veriť láske, čo im vzkĺčila v srdci?

Kristína Farkašová: *Som nový človečik* (2017, Ikar)

Som nový človečik je špeciálny zápisník pre vášho nového človečika, z ktorého mu môžete vytvoriť naozajstnú knižku. O ňom, o vás, o krásach, kruhoch pod očami či o počte nočných vstávaní. Je to nežná, vtipná, dojímavá záležitosť, aká samotnej autorke (ktorá, ako iste viete, je mama) chýbala na trhu. Bez gýčov a fotiek spiacich detičiek, ktoré s realitou nemajú veľa spoločného, prichádza na trh knižka, ktorá bude pre vášho nového človečika celoživotným bohatstvom. Autorka od vás nechce žiadne dlhé vypisovačky ani slohové práce, takže sa nemusíte báť, že sa na materskej narobíte ešte viac. Stačí zaškrtnúť, zakrúžkovať, kde-tu dodať slovo a všetky krásy sveta ukryť do jednej knižky v slávnostnej škatulke, na ktorú dokonca môžete špeciálnymi nálepkami napísať meno malého človečika.

Igor Daniš: *Idyla* (2018, Marečin PT)

Nežijeme v najlepšom z možných svetov? Ekonomike sa darí, demokracia kvitne a ľudia konzumujú s radosťou, čo im príde pred oči. Politici sú pyšní, kam spoločnosť dovedli. Pred voľbami sľubujú pokračovanie raja a hlásajú spásu na dosah. A jedno, či ich idey a riešenia sú pravicové alebo ľavicové, hlavne aby zabrali. Vysokoškolský učiteľ Miro je žiadaný na trhu a stane sa jedným z tajných scenáristov predvolebného boja. Niektorým sa darí, niektorým nie, ale hlavne, že republika prekypuje zdravím. Pred voľbami nastáva klasický galimatyáš: ľudia obviňujú politikov z korupcie, hádajú sa o zásadných otázkach, intelektuáli burcujú, politici sa hádajú a predvádzajú, médiá poľujú, ale nakoniec všetkých spoja noví národní hrdinovia a všetko oslávia v celonárodnom šou. A čo Miro? Bude jeho snaha odmenená?

Boris Filan: *Hodina človečiny* (2018, Slovart)

Hodina človečiny je pokračovanie série *Zabíjačka a iné rozkoše a Po vtákoch*. Sú to krátke poviedky, úvahy a fejtóny o tom, čo ma oslovilo, potešilo alebo nahnevalo. Teraz mi v hlave rozkvitli čudné úvahy o Ludovítovi Štúrovi aj nádherné stretnutia vo vlakoch plných vášní a neuveriteľná história slovenských drotárov. Mnohé príbehy v knihe sú aperitívne a vyvolávajú podobné spomienky. Červené sári Indiry Gándhiovej a skokanská veža, na ktorej stojí Angela Merkelová. Legendárny nožiar Lasky a nebezpečné lásky môjho syna Mareka. Minule sme sa bavili s Veronou Šikulovou, že najväčšia odmena je, keď človeku skáču myšlienky ako ohnivé blchy. Vtedy je radosť písať tak, aby to pre vás bolo ako prázdniny u starej mamy – zábavné, vzrušujúce a pohodové. Boris Filan je známy slovenský textár,

cestovateľ, scenárista, dramaturg, moderátor a spisovateľ. Jeho texty si spievame v pesničkách od Elánu, nezabudnuteľné sú však aj jeho knihy. Cestoval po svete a svoje zážitky opísal v šiestich knihách série *Tam Tam*. Je držiteľom prestížnej ceny E. E. Kischea za publicistiku. V televízii mal svoju talkshow *Gala-Gala*, v rozhlase pätnásť rok vysielal rozhlasovú *Pálenicu*, program pre tých, ktorým to páli. (DMN)

AKTUALITY

Protesty proti vláde pokračujú

Po úkladnej vražde Jána Kuciaka a jeho snúbenice sa po celom Slovensku a tiež v zahraničí rozpútali protestné akcie, aké podľa pozorovateľov Slovensko naposledy zažilo v roku 1989. Tieto protesty úspešne žiadali odstúpenie premiéra Róberta Fica a ministra vnútra Róberta Kaliňáka. Protesty sa konajú nadalej takmer každý týždeň a nebude tomu zrejme inak ani v budúcich týždňoch. Organizátori z iniciatív Za Slovensko, Hnevám sa, V teniskách, Teraz a Nedôverujem budú na protestoch žiadať predčasné voľby a v mestách dobrovoľníci zbierajú petičné hlasy za nové voľby. „Ján Kuciak by sa 17. mája 2018 dožil 28 rokov, keby ho spolu s jeho priateľkou Martinou Kušnírovou nezavraždili. Ani po niekoľkých mesiacoch sa nič nevyšetřilo. A neposunuli sme sa ani vo vyšetrení politických káz o ktorých Ján písal,“ informuje stanovisko organizátorov. Ján Kuciak bol in memoriam ocenený Nadáciou otvorenej spoločnosti za svoju investigatívnu prácu, ktorá bola zároveň motívom jeho zavraždenia. Prácu zavraždeného novinára ocenil aj americký veľvyslanec na Slovensku Adam Sterling. Akadémia Axela Springera v Berlíne udelila Jánovi Kuciakovi ocenenie za vynikajúcu prácu mladého žurnalistu mimo nemecky hovoriaceho priestoru. Na spomienkovom podujatí „Koncert pre Jána a Martinu“ v Skalici, ktorý sa uskutočnil v deň ich plánovanej svadby, sa zúčastnilo približne 120 ľudí.

Generálny štáb (GŠ) má nového náčelníka

Minister obrany Peter Gajdoš (SNS) vymenoval do funkcie náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl SR Daniela Zmeka. Podľa Gajdoša je Zmeko legislatívno-právne, odborné a vzdelanostne pripravený splňať túto funkciu. „Som presvedčený, že je to perspektívny generál. Mám aj taký tajný tromf z hľadiska možnej pozície predsedu vojenského výboru, či v NATO, alebo EÚ. Ak zabojujeme, mohli by sme získať aj takúto pozíciu,“ povedal. Iný názor zastáva bývalý minister obrany a opozičný poslanec Národnej rady SR Ľubomír Galko. Podľa neho vymenovanie spôsobilo odchod mnohých vojakov z rezortu: „Mám informá-

ciu o ďalších ľuďoch, ktorí chcú na protest odísť z ozbrojených síl,“ podotkol. Gajdoš personálnu poddimenzovanosť v armáde hodlá v rezorte obrany riešiť aj koncepciou štátnej služby profesionálneho vojaka a tvorby nového zákona. „Bude to komplexné riešenie aj z hľadiska spravodlivejšieho oceňovania. Verím, že sa nám podarí dostať viac ľudí do ozbrojených síl,“ dodal. Opätovné zavedenie povinnej vojenskej služby sa zatiaľ nezvažuje.

Slovenské zdravotníctvo je zadlžené, platy sestier sú nedostačujúce

Dlh v zdravotníctve vzrástol v minulom roku o 143,89 milióna eur. Pohľadávky po lehote splatnosti dosiahli ku koncu vlaňajšieho roka rekordnú sumu 791,13 milióna eur. Najväčšiu čiastku, 679,24 milióna eur, dlhuje rezort na nezaplatených faktúrach a odvodoch štátnych univerzitných a fakultných nemocníc. Vyplýva to z informácie ministerstva zdravotníctva pre vládu. Celkové podlžnosti štátnych zdravotníckych zariadení minulý rok vzrástli o 123,52 milióna eur. To činí medziročný nárast o 20,15 milióna eur. V informácii ministerstva zdravotníctva sa dočítame, že „za hlavné dôvody neustáleho rastu zadlženosti možno považovať pokračujúce generovanie prevádzkových strát v nemocniciach. V týchto zariadeniach sa uskutočňuje najväčší rozsah finančne náročných výkonov poskytovanej zdravotnej starostlivosti. Situáciu komplikuje vysoký podiel a nárast osobných nákladov v pomere k výnosom od poisťovní a významný podiel nákladov na lieky a zdravotnícky materiál na celkových nákladoch zdravotníckych zariadení. V roku 2017 výnosy od zdravotných poisťovní opäť nepokryli ani skupinu osobných nákladov a skupinu spotreby liekov a zdravotníckeho materiálu. Došlo k nárastu osobných nákladov oproti roku 2016 o 23,4 mil. eur, v spotrebe liekov bol zaznamenaný pokles o 3,7 mil. eur a spotreba špeciálneho zdravotníckeho materiálu bola nižšia o 2,9 mil. eur.“

Ministerka zdravotníctva Andrea Kalavská (Smer-SD) uviedla, že prioritou zdravotníctva je jeho oddlženie, no zároveň hrajú úlohu aj iné faktory, ktoré majú prispieť k „upratovaniu“ v zdravotníctve. Ministerstvo za týmto účelom zriadilo Úrad pre riadenie podriadených organizácií. Má za úlohu sledovať podriadené inštitúcie, ktorých je 108. „Zdravotníctvo je podfinancované. Za posledných desať rokov sa nič neurobilo. Zásadným problémom je cenotvorba,“ vyjadrila sa členka Výboru NR SR pre zdravotníctvo Zuzana Šebová (Sme rodina). Rezort zdravotníctva pracuje na stratifikácii nemocníc, a teda vysokošpecializované pracoviská budú ponúkať úkony, ktoré sa naopak odoberú malým, všeobecným pracoviskám. Šebová dodala, že zdravotníctvo na Slovensku je v takom neúnosnom stave, že sú s ním hrubo nespokojní nielen pacienti, ale aj zdravotné sestry, lekári a personál. „Zdravotníctvo funguje a malo by fungovať pre pacienta, a preto je aj taký veľký dlh. Na konci nášho snaženia by mal byť pacient a všetci by sme sa mali spojiť a nekritizovať jeden druhého. Ja sa chcem vrátiť do nemocnice ako lekárka a chcem vidieť, že sa to zlepšuje,“ nechala sa počuť ministerka zdravotníctva.

Prezident Kiska nebude kandidovať

Prezidentské voľby, ktoré by sa mali konať na jar budúceho roka, sa tentokrát budú musieť zaobísť bez kandidatúry

úradujúceho prezidenta SR Andreja Kisku. Po mesiacoch neistých náznakov o tom, či bude Kiska kandidovať, prišlo nie veľmi prekvapivé rozhodnutie proti. Dôvodom prezidentovho rozhodnutia je jeho rodina: „Čas strávený s najbližšími, s rodinou, s deťmi je nenahraditeľný.“ Zároveň dodal: „Slovensko potrebuje aj zmenu vládnutia. Cítim osobnú zodpovednosť za to, aby som takejto zmene pomohol. Politický zápas, ktorý som začal v roku 2014, nepovažujem za skončený.“ Prekvapil teda vyhlásením, že po konci vo funkcii prezidenta v politike nekončí. Chce využiť čas na to, aby sa rozhodol, ako čo najlepšie využiť autoritu a dôveru časti verejnosti. „Aby som aj po ukončení svojho pôsobenia v úrade prezidenta pomohol k začiatku novej éry na Slovensku,“ nechal sa počuť prezident.

Iniciatíva Spoznávaj EÚ ponúka mladým cestovanie zadarmo

V čase od 12. do 26. júna sa mládež v EU, teda aj na Slovensku, môže uchádzať o bezplatné cestovanie po Európe v rámci iniciatívy Spoznávaj EÚ. V prvom kole sa môžu prihlásiť len držiteľia občianstva členských štátov, ktorí dosiahnu 1. júla 2018 18 rokov. Výhercovia, ktorí budú notifikovaní začiatkom júla, budú môcť vycestovať na minimálne jeden deň a maximálne na 30 dní do štyroch rôznych krajín. Všetky cesty musia prebehnúť medzi júlom a septembrom a mladí ľudia môžu cestovať individuálne alebo v skupine maximálne piatich osôb. Akcia sa týka najmä cestovania vlakovými spojmi, avšak v špeciálnych prípadoch ako napríklad pre zdravotne postihnutých či v oblastiach s obmedzeným prístupom je možné využiť aj ostatné spôsoby prepravy.

Európska komisia na projekt vyčlenila 12 miliónov eur, ktoré sú určené pre 15 000 Európanov. V druhom kole sa bude počet účastníkov odvíjať od zostávajúceho rozpočtu a tiež od spätnej väzby zo strany prvej série účastníkov programu. Program má mladým ľuďom umožniť spoznávať európsku rôznorodosť, lepšie spoznať jeden druhého a dozvedieť sa viac o krajinách EU.

Vedec Robert Mistrík jedným z prezidentských kandidátov

Po tom, ako prezident Andrej Kiska vylúčil svoju kandidatúru v budúcich prezidentských voľbách, ohlásil svoj plán kandidovať vedec Robert Mistrík. Mistrík, ktorý je bývalým členom klubu Sloboda a Solidarita (SAS). Chce kandidovať ako neustraní, no zároveň sa teší tichej podpore strany SAS. Strana chce definitívne zverejniť meno kandidáta,

ktorému vyjadrí podporu, po zasadnutí májovej Republikovej rady. Kandidatúru na prezidenta zatiaľ ohlásili Radvan Znášik, bezpečnostný analytik Juraj Zábojník, politický analytik a pedagóg Eduard Chmelár a predbežným záujem prejavil aj sudca Najvyššieho súdu SR Štefan Harabin. Finančník Imrich Béreš, ktorý kandidatúru ohlásil, podľa vlastných slov nakoniec kandidovať nebude.

Kauza únosu vietnamského funkcionára

Slovenská diplomacia sa už 9 mesiacov pokúša o objasnenie prípadu uneseného vietnamského funkcionára. Bývalý vietnamský funkcionár Trinh Xuan Thanh bol vo Vietname odsúdený na doživotie pre korupciu. K jeho únosu malo dôjsť z Nemecka cez Bratislavu do Moskvy a následne do jeho domoviny. Prepravu z hlavného mesta do Ruska vraj zabezpečil slovenský vládny špeciál. Okrem diplomacie sa o prípad zaujíma aj polícia, čo okrem samotného ministerstva vnútra potvrdila aj Generálna prokuratúra. Kauza sa podľa nej týka troch trestných skutkov, v ktorých už poskytovala a naďalej poskytuje právnu pomoc pre nemecké justičné orgány. Slovenským pridelencom v Nemecku je Ľudovít Bíró, bývalý riaditeľ Úradu hraničnej a cudzineckej polície. Ministerstvo vnútra, pod ktoré Úrad hraničnej a cudzineckej polície spadá, potvrdilo, že Thanh sa v špeciálu na trase Bratislava – Moskva nachádzal, no zoznam pasažierov odmietol zverejniť. Podľa dohadov mohol unesený cestovať špeciálom na falošné doklady, ktoré mu mala vyhotoviť vietnamská tajná služba. Nemecká strana sa domnieva, že práve ona mala zorganizovať celý únos. Prešetrenie kauzy pokračuje a slovenská strana je podľa ministerstva v kontakte s nemeckou stranou.

KULTÚRA

Noc literatúry Bratislava 2018

Podujatie Noc literatúry sa uskutočnilo dňa 16. 5. 2018. Sériu večerných čítaní z kníh európskych autorov sa odohrala na štrnástich miestach v okolí Štefánikovej ulici v Bratislave. Ukážky z kníh súčasných európskych autorov prečítali známi slovenskí herci. Okrem Bratislavy sa čítalo aj v ďalších 17 mestách na Slovensku, a to v Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Kežmarku, Košiciach, Liptovskom Mikuláši, Martine, Modre, Nitre, Piešťanoch, Poprade, Považskej Bystrici, Senci, Trenčíne, Trnave, Žiline a Levicech. Tento rok čítali Juraj Hríčka, Krištof Zachar, Martin Melo, Richard Stanke, Jakub Uriček, Ľubomír Paulovič, Ondrej Kovaľ, Lucia Hurajová, Richard Autner, Ivo Gogál, František Kovár, Roman Blumaier a Robert Roth.

(DMN)

Postrehy zo Slovenska

Nitriansky samosprávny kraj

Topoľčany

Návraty¹

Ing. Rastislav Kukla, riaditeľ maloobchodu, Spoločnosť Decodom Topoľčany, známa osobnosť nábytkárskeho priemyslu v Topoľčanoch a na Slovensku²

Pán riaditeľ, história výroby nábytku v Topoľčanoch siaha pred 1. svetovú vojnu, menovite do roku 1912; prelom vo výrobe nábytku v Topoľčanoch nastal vznikom ČSR 1918; rozvojové štádiá nábytkárskeho priemyslu v Topoľčanoch pokračovali aj v rokoch po 2. svetovej vojne v obnovennej ČSR 1945 a vyústili do roku 1999; nové vlastnícke vzťahy, ktoré nastolila demokratická revolúcia 17. novembra 1989 predurčili v roku 1999 založenie Spoločnosti Decodom – veľkokapacitného výrobcu nábytku v Topoľčanoch a na Slovensku; Spoločnosť Decodom Topoľčany

v súčasnosti je producentom značkového tovaru, ktorý poznajú spotrebiteľia nielen na Slovensku, ale aj v štátoch Európskej únie. Môžete pomenovať historické reálie nábytkárskeho priemyslu v Topolčanoch?

Decodom: Nábytok a výroba nábytku neodmysliteľne patria k Topolčanom. Samotná poloha mesta, ktoré obklopujú pohoria bohaté na drevíny a následná výhodná poloha voči veľkým mestám tiež výrazne prispeli k rozvoju nábytkárstva. Výrazný a takmer hmatateľný genius loci sa nachádza práve v priestoroch dnešných výrobných priestorov spoločnosti Decodom. Je naozaj pozoruhodné, že na tomto mieste sa nábytok vyrába nepretržite už viac ako sto rokov. Sme si vedomí, že nesieme istú zodpovednosť za zachovanie tejto tradície a preto si ju ctíme a snažíme sa ju obohatiť našou prácou. Preto neustále inovujeme a napredujeme vo výrobe nábytku. Chceme aby výroba nábytku v Topolčanoch mala vysokú úroveň. Navyše je Decodom slovenská spoločnosť so slovenskými majiteľmi.

Pán riaditeľ, počas vojnovnej Slovenskej republiky (1939-1945) sa v Topolčanoch pred fašistami ukrývala významná osobnosť protifašistického hnutia na Slovensku Štefan Dubček (1982-1969), člen 3. ilegálneho vedenia KSS – ďalšími členmi boli Ján Osoha a Jozef Lietavec (1942); ako popredného bojovníka proti fašizmu na Slovensku sa gestapu podarilo Štefana Dubčeka zaistiť a prežil skľučujúce utrpenie vo väzniciach Slovenska v Bratislave a Nitre a v Nemecku v Mauthausene; Štefan Dubček – otec Alexandra Dubčeka (1921-1992), najvýznamnejšieho politika a štátnika na Slovensku a v Československu v 2. polovici 20. storočia, humanistu, demokrata, osobnosti svetovej politiky; Štefan Dubček po oslobodení Slovenska a Československa žil v Topolčanoch a pracoval v topolčianskych dielňach na výrobu nábytku (1945-1952); Alexander Dubček v knihe Nádej zomiera posledná v tejto súvislosti píše: „Zostal v Topolčanoch a až do dôchodku v roku 1952 pracoval vo veľkom miestnom nábytkárskom podniku, kde využil svoje zručnosti a skúsenosti ako šikovný stolár“³; Štefan Dubček, naslovovzatý odborník – stolár výrazne obohatil výrobu nábytku v Topolčanoch po stránke technologickej, priemyselnej; Štefan Dubček pracoval v dielňach na výrobu nábytku v Amerike, menovite v Chicagu; v medzivojnovom období v Sovietskom zväze, v meste Gorkij; v uvedených zahraničných továrňach si osvojil modernú techniku priemyselnej výroby nábytku a túto tvorivým spôsobom zavádzal vo výrobe nábytku v Topolčanoch; výrobcom nábytku v topolčianskej Spoločnosti Decodom sú zaiste hrdí na to, že v ich pôvodnom podniku pred 73. rokmi pracoval Štefan Dubček, významná postava novodobých dejín Slovenska a Československa, a to ako zručný majster – stolár. Aký je Váš úsudok o tejto otázke?

Decodom: Každú spoločnosť, aj tú výrobnú či pracovnú tvoria ľudia. Oni jej dávajú charakter a vytvárajú jej obraz. Sme radi, že ste nás oboznámili s príbehom Štefana Dubčeka. Tradícia výroby nábytku tak získala nový rozmer. Nielen materiálny, ale aj ľudský. V topolčianskom regióne patríme k najväčším zamestnávateľom. Decodom patrí k spoločnostiam, ktoré sú rodinného rázu aj napriek vysokému počtu zamestnancov (cca. 1300 zamestnancov). Zamestnané sú u nás takmer celé rodiny a mnohí zamestnanci pracovali v priestoroch výroby ešte pred vznikom Decodomu. Pre zamestnancov je vytvorená Nadácia Decodom,

ktorej hlavnou úlohou je pomoc zamestnancom, ktorí sa ocitli v neľahkej životnej situácii. V neľahkej situácii bol iste aj Vami spomínaný Štefan Dubček. Jeho historická prítomnosť je preto pre nás podnecujúca.

Pán riaditeľ, Spoločnosť Decodom je tradičným výrobcom nábytku na Slovensku; patrí medzi najvýznamnejšie značky, dosahuje vysoký štandard produkcie; projekt priemyselnej výroby nábytku Spoločnosti je založený na moderných technológiách a materiáloch, nadovšetko sem patrí ľudský činiteľ – teda človek práce, jeho odborná spôsobilosť, um a talent; fenoménom projektu Spoločnosti ako výrobcu je domáci a zahraničný trh, sféra odbytu; trh určuje dimenzie výroby produktov, sortiment výroby i čoraz náročnejšie typy nábytku. Môžete charakterizovať výrobný program Spoločnosti, cykly rozšírenej reprodukcie, čiže zretáženie vzájomne prepojených fáz, ktorými sú výroba – vývoj – maloobchod?

Decodom: Hlavným trendom vo vývoji nábytku je poskytnúť univerzálne riešenia v oblasti dizajnu aj materiálu a individuality zákazníka – teda zariadiť celé bývanie na jednom mieste a od jedného výrobcu. Tomuto cieľu a požiadavkám zákazníkov je podriadená aj výroba Decodomu. Už pri návrhu nového modelu nábytku sa berie ohľad na to, že k nemu bude potrebné dodať aj ďalšie doplnky, napr. stolík, regály, police a podobne. Firma sa snaží o to, aby si zákazník mohol zakúpiť z jej ponuky nábytok od každej izby na jednom mieste a nebol nútený hľadať vhodný doplnok u konkurencie.

Kuchyne patria medzi naše „top“ výrobky a ich vývoju sa venuje samostatné oddelenie. Vyrábať kuchynský nábytok na mieru si vyžaduje precíznu prípravu a následne kvalitné technické a technologické spracovanie. V súčasnosti má Decodom v ponuke 21 modelov kuchýň Decoplan v 295 farebných vyhotoveniach predných plôch. Všetky kuchyne sa vyrábajú na základe špeciálnych požiadaviek zákazníka, ktorý tak dostane originálnu kuchyňu, odzrkadľujúcu jeho individualitu. V maloobchodnej sieti je vystavených v predajniach 390 kuchýň Decoplan. Vybrať si tú správnu je pre zákazníka veľmi príjemným zážitkom.

Pán riaditeľ, maloobchod Spoločnosti patrí do Vašej kompetencie; je to nenahraditeľný fenomén rozšírenej reprodukcie, procesu, ktorého obsahom je výroba nábytku; Vaša Spoločnosť má na Slovensku 22 maloobchodných pracovísk; sú to miesta, kde sa realizujú finálne produkty, uzatvárajú dohody dodávateľov a odberateľov produktov; sú to spätné väzby v rovine výroba – trh. Môžete bližšie špecifikovať organizáciu maloobchodu, respektíve túto problematiku? Môžete uviesť prepojenia maloobchodu Vašej spoločnosti na Českú republiku a Rakúsku republiku?

Decodom: Sieť maloobchodných predajní je rozdelená na dva koncepty. Vlastné predajne, ktoré prevádzkuje spoločnosť Decodom a frančízové predajne, ktoré predávajú s licenciou Decodomu. Týmto modelom pokrývame takmer každý región Slovenska. Pre koncového zákazníka je tento koncept nerozoznateľný, pretože v oboch platia tie isté kritéria. Najdôležitejším z nich je samozrejme spokojnosť zákazníkov. Pre tento účel svojich zamestnancov neustále školíme a motivujeme. Podporou pre maloobchodnú sieť je účasť Decodomu na výstavách nábytku, propagácia v odborných médiách a účasť v televíznych reláciách.

Maloobchodná činnosť je tohto času aktívna len na území Slovenska. Naš nábytok si však môžete kúpiť aj Čechách alebo Rakúsku. Avšak prostredníctvom našich obchodných partnerov, ktorí lepšie poznajú špecifiká svojho trhu. Naopak pre potreby rozvoja slovenského trhu, čerpáme inšpiráciu zo zahraničia.

Pán riaditeľ, vývoj priemyselnej výroby nábytku v Spoločnosti vyžaduje stálu inováciu rozšírenej reprodukcie; zložitou ekonomického pohybu vo Vašej Spoločnosti je nepretržitá odbornovo-vzdelávacia starostlivosť o stolárov, technikov, o celý personál Spoločnosti; jedná sa o to, aby pracovníci Vašej spoločnosti boli spôsobilí uplatňovať novú technológiu a materiály vo výrobe nábytku; súvisí s tým aj otázka úspešnej konkurencie Vašej produkcie na trhoch a v konečnom štádiu dosahovať vyššiu technologickú úroveň výroby. Aký je Váš pohľad na túto otázku?

Decodom: Ako príklad technologických inovácií uvediem laserovú technológiu, ktorú používame ako jediný výrobca na Slovensku. Výhodou laserového opracovania je bezchybný spoj, ktorý okrem vysokej dizajnovnej hodnoty, prináša aj praktický význam. Spoj je vodotesný, kompaktný, odolný voči teplu a preto mu nehrozí odlepenie ani pri umiestnení v blízkosti elektrospotrebičov alebo tepelných zdrojov. Nová technológia zaujala aj odbornú verejnosť a na výstave Nábytok a bývanie v Nitre 2016 získala kuchyňa Tilia, opracovaná laserovou technológiou, cenu veľtrhu.

Za zmienku stojí aj fakt, že Decodom začal medzi prvými vyrábať metamericky dofarbený nábytok. To znamená, že jednotlivé časti nábytku (dvere, korpus, okrasné lišty atď.) sú pri rôznych zdrojoch svetla (LED, žiarivka, denné svetlo) farebne zhodné. Je to dôležité z dôvodu rozličných povrchových úprav jednotlivých prvkov, ako aj z hľadiska výrobcov povrchových materiálov.

Inováciami ponúkame našim zákazníkom kvalitu a kvalita je zárukou ich spokojnosti.

*Vážený pán riaditeľ, ďakujem Vám za prijatie a rozhovor.
Univ. doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.
Topoľčany – Bratislava – Viedeň, 2018*

Poznámky:

¹ Príspevok je druhou časťou o Topoľčanoch, nadväzuje na prvú časť, ktorá bola publikovaná v Klube pod názvom doc. JUDr. Marián Veliký, CSc., (Viedeň) – Ing. Peter Baláž, primátor (Topoľčany) Spoločenské premeny Topoľčan, in: Kulturní klub, časopis Čechů a Slováků v Rakousku 36, 2016, č. 1-2, s. 58-61; uverejňujeme druhú časť pod názvom doc. JUDr. Marián Veliký, CSc., (Viedeň) – Ing. Rastislav Kukla, riaditeľ maloobchodu, Spoločnosť Decodom (Topoľčany), o utvorení a vývoji Spoločnosti Decodom, o výrobe nábytku a systéme maloobchodu v Topoľčanoch a na Slovensku.

² Predstavitelia Spoločnosti Decodom Topoľčany, Ing. Vladimír Šrámek, Ing. Roman Gejdoš, Ing. Rastislav Kukla, Ing. František Kollár prezentujú tím, ktorý dáva do pohybu veľkokapacitnú výrobu, vývoj a maloobchod Spoločnosti Decodom s cieľom rovnomerne dosahovať efektívnosť a celkový vzostup spoločnosti. V tíme Spoločnosti má svoje miesto aj Tomáš Masaryk, vzdelaný, talentovaný publicista, šéfredaktor interného periodika Decodom; mediálno-propagačná úroveň časopisu je pôsobivá, nad-

štandardná; v časopise sa premietajú – život, výroba, práca tvorivých ľudí, produkujúcich prvotriedne nábytky.

³ Dubček, A.: *Nádej zomiera posledná. Z pamätí*, Bratislava: Nová Práca, 1993, s. 70.

Literatúra:

Decodom. Najväčší výrobca nábytku na Slovensku; in: Superbrands 2013, s. 26-27.

Dodatky:

Štefan Dubček (23. 8. 1892, Uhrovec – 31. 5. 1969, Bratislava)

Alexander Dubček (27. 11. 1921, Uhrovec – 7. 11. 1992, Praha)

Bratislava, 1963-1969 (časový úsek spomienok Mariána Velikého na Štefana a Alexandra Dubčeka bude v najbližšom období publikovaný vo forme výňatkov z jeho spomienok).

Štefan Dubček

Z prednášok o dejinách Slovenska a Československa na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave som nadobudol poznatky o tom, že Štefan Dubček bol významnou postavou protifašistického hnutia na Slovensku; ako člen 3. ilegálneho vedenia KSS spolu s Jánom Osomom a Jozefom Lietavcom (1942) presadzovali koncepciu politických a organizačných príprav na ozbrojené vystúpenie ľudu Slovenska s cieľom zvrhnúť nacistickú vládu.

Alexander Dubček – 1. tajomník ÚV KSS (apríl 1963 – január 1968), 1. tajomník ÚV KSČ (5. január 1968 – 17. apríl 1969), predseda FZ ČSFR (28. december 1989 – 2. jún 1990). Alexander Dubček po svojom zvolení za 1. tajomníka ÚV KSČ 5. januára 1968 začal koncipovať východiská pre zásadné revolučné zmeny v ČSSR. Tento proces je nazývaný Pražskou jarou. Pozitívny vývoj v roku 1968 bol násilne prerušený inváziou armád Varšavskej zmluvy: ZSSR, NDR, PLR, MLR, BLR, čo malo pre národy Československa tragické následky.

Poslanci Mestského zastupiteľstva v Topoľčanoch, najmä Ing. Peter Baláž, primátor, vedúca politická osobnosť mesta s humánnym myslením, pôsobia na podnikateľskú sféru tak, aby v ich činnosti sa premietala sociálna funkcia v duchu odkazu Alexandra Dubčeka; ako je všeobecne známe, Alexander Dubček presadzoval koncepciu trhovo-sociálnej ekonomiky na Slovensku a v Československu; môže byť v tomto ohľade príkladom Jozef Ďurko, drobný podnikateľ predaja spotrebného tovaru; Jozef Ďurko výrazným spôsobom realizuje vo sfére predaja spotrebného tovaru sociálne aspekty.

Do kontextu Topoľčan patrí tiež: Rudolf Sivák (1955), univerzitný profesor, Dr.h.c., teoretik ekonómie, investícií a základných fondov.

V rámci Literárnych večerov v Nitrianskej Strednej odbornej škole a mládež dediny diskutovali aj o osobnostiach literárnej histórie: Jiří Wolker, Július Fučík, Peter Jilemnický, Fraňo Král.

*doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.
Topoľčany – Bratislava – Viedeň, 2018*

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie **PÍBÍLOVÁ**,
tel. 330 97 87
s. Irena **FLORIÁNOVÁ**,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Blíže informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odběžená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steirnergasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steirnergasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI
Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
Středa	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steirnergasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení rodičů s dětmi
	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

XVI. všesokolský slet Praha 1.-6. července 2018

Předběžný program sletového týdne

neděle, 1. července

10:00 sletový průvod Prahou
14:00 mše v Chrámu svatého Víta
18:00 pódiová vystoupení, TD
19:00 slavnostní zahájení sletu v Národním divadle, divadelní představení Naši furianti

pondělí, 2. července

10:00 prohlídka budov ND
10,14,16:00 představení sokolských loutkových divadel, DK
14:00 pódiová vystoupení
18:00 pódiová vystoupení, TD
19:00 přehlídka pěveckých sborů, Nová scéna ND

úterý, 3. července

10,14,16:00 představení sokolských loutkových divadel, DK
14:00 pódiová vystoupení
15:00 divadelní představení souboru Podiva, Nová scéna ND
19:00 Sokol Gala: přehlídka sokolských sportů, O2 Aréna

středa, 4. července

10:00 prohlídka budov ND
10,14,16:00 představení sokolských loutkových divadel, DK
14:00 pódiová vystoupení
15:00 pódiová přehlídka lidových souborů, piazzetta ND
18:00 pódiová vystoupení, TD
19:00 přehlídka lidových souborů, Nová scéna ND
21:00 generálka I. vystoupení hromadných skladeb, Eden Aréna

čtvrtek, 5. července

14:00 generálka II. vystoupení hromadných skladeb, Eden Aréna
14:00 pódiová vystoupení
21:00 I. program hromadných skladeb, Eden Aréna

pátek, 6. července

14:00 II. program hromadných skladeb a slavnostní zakončení sletu, Eden Aréna
18:00 společenské setkání účastníků na závěr XVI. všesokolského sletu s programem, TD
DK = Divadlo Kampa
ND = Národní divadlo
TD = Tyršův dům

www.sokol.eu

Sokolský Oetz

Čtyřicátý pátý sokolský Oetz organizovala o letošních svatodušních svátcích župa Švýcarská. S obavami jsme sledovali předpověď počasí, které se však nad Sokoly slitovalo, až na krátký déšť během sobotního odpoledne.

Naše vídeňská skupina dorazila do překrásné horské osady Piburg nad obcí Oetz v Tyrolích v pozdních pátečních hodinách. Radostné vítání s milými přáteli z několika evropských zemí nebralo konce dlouho do noci.

Tradičně vozíme do Piburgu náš velký stan i volejbalové hřiště, a tak hned v sobotu dopoledne se naši chlapci spolu se Švýcary pustili do příprav pro sobotní a nedělní sportovní program na louce. Jen organizátoři vědí, co to obnáší. Postavit stan, hřiště, stožár pro sokolskou vlajku, jednotlivé stanice pro četné soutěžní hry. Pro děti připravili Sokolové ze Švýcarska Piburgskou olympiádu, dospělí se přihlašovali k mnoha soutěžím, volejbalisté nahlašovali svá družstva pro volejbalový mix-turnaj, jiní zase fasovali startovní čísla pro tradiční běh kolem Piburgského jezera.

Přesně ve 14:30 hodin v sobotu odpoledne se na louce rozezněly fanfáry Sukova pochodu *V nový život* a na stožáru zavlála před nastoupenými účastníky sokolská vlajka.

Náčelnice s. Lída Čarnecká se úspěšně zhostila zahájení a zanedlouho se již s velkým nasazením rozběhl volejbalový mix-turnaj, který se protáhl až do nedělních večerních hodin. Jinde na louce zatím probíhala dětská olympiáda a další soutěžní disciplíny. Byl zapálen první sokolský táborový oheň s opékáním vuřtů a za zvuku lidových písní folkové skupiny z ČOS. Účastníky srazu pozdravila také starostka ČOS Ing. Hana Moučková a pozvala je do Prahy na XVI. všesokolský slet.

Později, po setmění, se ve velkém stanu „zabydlela“ čtyřčlenná hudební skupina ze Švýcarska, která nám zpívala a vyhrávala dlouho do noci. Vídeňští Sokolové se zatím pilně starali o uhašení žízně všech účastníků čepováním českého piva. Letos přidali k nabídce i dobrou kávu.

Nedělní sportovní program pokračoval za velmi příjemného počasí volejbalovým turnajem přerušeným pouze odstartováním běhu kolem jezera. Zájemců bylo hodně – muži, ženy i děti, dokonce ty nejmenší. A v cíli byli všichni nadšeně vítáni náležitým potleskem. Na letošním setkání přítomný bývalý velvyslanec České republiky v Rakousku Ing. Jan Sechter překvapil výborným výkonem nejen v běhu kolem jezera, nýbrž také jako hráč vídeňského volejbalového týmu, který v celkovém pořadí skončil na krásném 3. místě s bronzovou medailí.

U nedělního táboráku byly jako obvykle vyhlášeny výsledky všech soutěží, rozdány medaile, diplomy a poháry. A skupina vytrvalců opět setrvala u táboráku se zpěvem za doprovodu kytary dlouho do noci.

Pondělí patří vždy vzpomínce na zakladatele Sokola dr. Miroslava Tyrše. Začíná polní mší svatou, po níž následuje vystoupení folklórní skupiny vyslané Českou obcí sokolskou. A závěr patří sokolskému průvodu s historickými prapory k místu, kde u divoké řeky Achy položí Sokolové věnce ke třem pamětním deskám. K místu, kde dr. Tyrš

roku 1884 zahynul. A tímto slavnostním aktem za zpěvu české a slovenské hymny setkání Sokolů oficiálně končí. S přáním dobrého návratu do svých domovů a těšením se na opětné setkání o rok později se účastníci rozcházejí. Letos se však mnozí z nich sejdou ještě začátkem července v Praze u příležitosti XVI. všesokolského sletu. Také vídeňští Sokolové pilně nacvičují a do Prahy se chystá téměř šedesátičlenná skupina.

A co vy ostatní? Nepřijedete se na nás alespoň podívat?
nš

K historii:

O svatodušních svátcích se tradičně již po čtyřicáté páté pořádá v tyrolském Oetzu setkání Sokolů. Zde tragicky zahynul v tamní řece Ache v roce 1884 jeden ze zakladatelů Sokola dr. Miroslav Tyrš, který vypracoval sokolské řady, vytvořil české tělocvičné názvosloví a v díle *Základové tělocviku* formuloval odborné zásady pro sokolskou činnost.

6. února 1884 byl Tyrš jmenován profesorem na filozofické fakultě, ale současně úřad poslal do Prahy přepis, v němž stálo: „Pokud chcete být profesorem, musíte ihned a navždy zanechat všech funkcí v Sokole.“

Ocitl se tak před nejtěžší životní zkouškou, která trvala několik měsíců, neboť se rozhodl až koncem května, kdy v šestém čísle časopisu *Sokol* oznámil, že odchází z funkce náčelníka a také opouští redakci...

Tak nečekaný krok vyvolal v české společnosti a v sokolském hnutí bouřlivou odezvu. Za této situace se Tyrš cítil ještě sklesleji, takže zřejmě proto opustil v červenci Prahu. Odjel vlakem do Oetzu, horské obce v Tyrolsku, a ubytoval se v hostinci, odkud podnikal vycházky do okolí. Do Prahy psal o své osamělosti a smutku. Manželka se mu v dopisech snažila nálady vylepšovat a počátkem srpna se za ním chystala jet; z dopisů je patrné, že se na shledání oba těšili.

Jenomže k němu již nedošlo. Osmého srpna se jako obvykle vydal do hor. V noci z 8. na 9. srpna jej na lesní mýtině uviděla místní žena, a poté ho již nikdo nespatriil. Když 9. srpna přijela paní Tyršová, její muž byl nezvěstný.

Několikatýdenní pátrání bylo marné. Jeho tělo se našlo až 21. srpna v řečišti dravého toku Aachy. Horalé poté cizince pohřbili 23. srpna na oetzském hřbitůvku. To byl však pouze první smuteční obřad...

Manželství Tyršových trvalo dvanáct let a za tu dobu se z paní Renáty stala díky její inteligenci a sebevzdělávání osobnost, jež manželovi pomáhala v práci. Hledala a třídila mu tisíce stran podkladů, které mohl snadněji zpracovávat. Dodejme, že jeho práce z dějin antického umění, politiky a architektury mají platnost i dnes. Bezdětná Renáta se již nevdala, desítky let se věnovala odkazu manželova díla, psala o výtvarném umění a podílela se na vývoji českého dívčího školství. V roce 1931 jí byl udělen čestný doktorát filozofie na Univerzitě Karlově. Zemřela 22. února 1937.

SPORT

Krasobruslařská dvojice Dušková - Bidař končí

Nadějná sportovní dvojice Anna Dušková a Martin Bidař končí. Každý z krasobruslařů chce trénovat jinde. Juniorští mistři světa z roku 2016 byli velkou nadějí českého krasobruslení. Při loňském debutu na seniorském mistrovství Evropy byli sedmí a letos navzdory partnerčině zranění kolena skončili čtrnáctí na olympijských hrách a jedenáctí na mistrovství světa.

Veslaři připomněli staré voraře a sv. Jana Nepomuckého

Pětice veslařů včetně olympijského medailisty Václava Chalupy se vydala na plavbu po Vltavě z Českých Budějovic, čtvrtý den večer dorazila do Prahy. Svojí téměř 200 kilometrů dlouhou plavbou připomínají historii vorařství a zároveň 625. výročí úmrtí Jana Nepomuckého. Poutní plavba Po stopách vltavských vorařů byla jednou akcí letošního 10. ročníku Svatojánských slavností Navalis, která se v metropoli uskutečnila v polovině května. Na závěr své plavby veslaři propluli pod čtvrtým obloukem Karlova mostu, tedy pod místem, odkud byl Jan Nepomucký svržen do Vltavy.

Veslaři cestu absolvovali na skifech určených pro plavbu na moři. Lodě jsou proto kratší, ale zároveň o něco pomalejší než závodní veslice. Jsou stavěné do extrémních podmínek, a proto jsou velmi stabilní. Bývalý reprezentant ve veslování Chalupa, účastník šesti olympiád, třinácti mistrovství světa a trojnásobný vítěz světového poháru, před začátkem zdůraznil, že nejde o žádné závody, ale poutní plavbu.

Praha bude v roce 2020 hostit evropský šampionát judistů

Praha bude v roce 2020 hostit podruhé v historii mistrovství Evropy v judu. Šampionát se uskuteční v O2 areně. Českému svazu pořadatelství přidělila Evropská unie juda. Evropský šampionát se do české metropole vrátí po devětatdvaceti letech.

Ondra jako první přešel dvě nejtěžší cesty v Rumunsku

Český lezec Adam Ondra jako první na světě přešel dvě nejtěžší skalní cesty v Rumunsku. Cesta Black Cobra v sektoru Cascada Vanturatoarea má obtížnost 9a. Cesta Stone Butterfly dokonce 9a+. Druhá jmenovaná se stala nejtěžší vylezenou cestou celého Balkánu.

Přelety Ondra absolvoval v průběhu natáčení cestopisu *Balkánem nahoru a dolů*, na kterém spolupracuje s Českou televizí. Ondra dlouhodobě patří k nejlepším sportovním lezcům na světě. Je trojnásobným mistrem světa a v poslední době se věnuje hlavně lezení v přírodě.

Kanoista Fuksa vyhrál na SP v Szegedu i pětistovku

Kanoista Martin Fuksa vyhrál v úvodním dílu Světového poháru v Szegedu po sobotním závodě na 1000 metrů také závod na trati 500 metrů. Pěťadvacetiletý český reprezentant tak prodloužil svou nadvládu na této neolympijské distanci, na níž je úřadujícím dvojnásobným mistrem světa a Evropy.

Stupně vítězů unikly o necelé dvě desetiny čtyřkajaku, jenž v novém složení Jakub Špicar, Daniel Havel, Jakub Zavrěl a Radek Šlouf obsadil pátou pozici.

Češi jsou opět bez medaile, podleli USA 2:3

Pro české hokejisty skončil světový šampionát v Dánsku stejně jako v předchozích dvou letech už ve čtvrtfinále, v němž prohráli s USA těsně 2 : 3. Stejně dopadli Finové, které poslali překvapivě domů Švýcaři. Výsledek 3 : 2 naopak znamenal postup Švédska přes Lotyšsko. Souboj dvou tradičních rivalů Kanady a Ruska se rozhodl až v prodloužení, po vítězství 5 : 4 slavila Kanada.

Kouč Josef Jandač cítil zklamání, ale ocenil mužstvo i realizační tým za maximálně odvedenou práci. „V žádném případě se nehrouíme. Nemyslím si, že bychom se měli stydět za to, co jsme odvedli na turnaji. Mužstvo si postupně sedalo,“ podotkl Jandač. Nejdleší medailový půst hokejové reprezentace v historii samostatné České republiky trvá a prodlouží se minimálně do příštího mistrovství světa v Bratislavě a Košicích už na sedm let. Posledním

úspěchem tak zůstává bronz z MS v roce 2012 ve Stockholmu a Helsinkách. „Je to hodně nepříjemné. Víme o tom, že před námi byla generace, která většinou postupovala do boje o medaile a většinou vozila i zlato. Bohužel teď jsou trochu jiné časy. Budeme se to snažit každý rok zvrátit a dělat pro to úplně všechno,“ řekl brankář Pavel Francouz. Zkušený útočník Tomáš Plekanec ukončil po utkání reprezentační kariéru.

Hejduk prodává dům v Coloradu i s hokejovým hřištěm a rolbou

Olympijský vítěz z Nagana Milan Hejduk nabízí k prodeji svůj dům v Coloradu. Za 5,2 miliónu dolarů (zhruba 112 miliónů korun) lze pořídit sídlo bývalého hokejového útočníka v městě Parker, jehož součástí je kryté hokejové hřiště i s rolbou. Rodák z Ústí nad Labem Hejduk žije v Coloradu od roku 1998, kdy začal hrát za klub NHL Avlanche a po skončení aktivní dráhy v roce 2014 v tomto americkém státě zůstal. Slibně rozjetou kariéru mají i jeho čtrnáctiletá dvojčata Marek a David, které spolu s bývalým spoluhráčem a dalším českým reprezentantem Janem Hejdou trénuje Hejduk v celku Colorado Thunderbirds. A právě i kvůli tréninku svých synů se vítěz Stanley Cupu z roku 2001 zbavuje domu. „Asi bychom to někdy nabídli k prodeji tak jako tak, ale cesta do haly, kde v současnosti Thunderbirds trénují, není moc příjemná. Je to asi hodinu cesty, takže by bylo fajn být trochu blíž,“ vysvětlil Hejduk prodej luxusního sídla listu *Denver Post*.

Nyní dvačtyřicetiletý Hejduk patří k legendám Avlanche, za které odehrál čtrnáct sezón. Letos v lednu vedení klubu slavnostně vyřadilo číslo 23, jež se už v tomto týmu na jeho počest nebude smět používat. V základní části NHL Hejduk nastoupil k 1 020 zápasům a s 805 body a 375 brankami je třetím nejproduktivnějším Čechem a třetím nejlepším českým kanonýrem v historii. V obou kategoriích jsou před ním jen Jaromír Jágr a Patrik Eliáš.

JUBILEA

Před 130 lety, a to **11. 6. 1888**, byl ustaven Klub českých turistů, počátek organizované turistiky v Čechách.

Jan Veselý (17. 6. 1923 – 10. 2. 2003) – cyklistický závodník, vítěz Závodu míru v roce 1949

Ovládl největší etapový závod své éry. Takový, jaký neměl mezi amatéry na obou stranách železné opony období. Nikdy nevyhrál Tour de France, Giro d'Italia nebo Vuelta. Neměl šanci, professionalismus byl prohnulý. Mohl jet jen závod, který bojoval za celosvětový mír. A tak se stal jednou z legend Závodu míru, z něhož se časem stala Tour Východu, ale také výkladní skříň socialistického sportu. Nikdy nevzdal, byť mnohokrát dojel rozbitý. Ale přišel rok 1957. Na startu Závodu míru, který se jel na trati Praha – Berlín – Varšava, stál poosmé, byť už nechtěl. Bylo mu skoro čtyřiatřicet a pomýšlel na závěr závodní dráhy, nebyl ve formě. Když vzdal, vzali to tehdejší funkcionáři jako provoka-

ci a český nejlepší závodník se ocitl v nemilosti. Skandálně byl vyhnán z cyklistiky a přišel o tituly. Přesto zůstal cyklistickou legendou, která i ve stáří rozdávala, věrna svému jménu i naturelu, úsměvy a dobrou náladu.

V roce 2000 byl vyhlášen českým cyklistou století.

Čeněk Junek, vlastním jménem Vincenc Junek (25. 5. 1894 – 15. 7. 1928) – bankéř, československý automobilový závodník

Čeněk Junek byl manželem úspěšné automobilové závodnice Elišky Junkové. Zahynul při Velké ceně Německa (Nürburgring) v roce 1928 ve voze Bugatti Typo 35B v. Na jeho počest je v Dolní Čermné od roku 1999 pořádána jízda historických vozidel pod názvem Memoriál Čenka Junka.

3. 7. 1938 byl v Praze zahájen X. všesokolský slet.

1918-1968 in Österreich und Tschechien

Österreich und Tschechien weisen viele Gemeinsamkeiten auf. Es geht nicht nur um die beinahe fünfhundert Jahre unter den Habsburgern, oder, wie immer wieder auf beiden Seiten behauptet wird, die verwandte Mentalität. Parallel werden auch die Jubiläen der Entstehung und des Endes der Ersten Republik im Jahre 1918 beziehungsweise 1938/39 in Erinnerung gebracht.

Gemeinsame Jubiläen bedeuten aber nicht gemeinsame Interpretationen der Ereignisse. Der Weg von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik Österreich verlief unter anderen Voraussetzungen als in Tschechien. Die Republik wurde am 12. November 1918 gegründet. Die erste verfassungsgebende Sitzung fand am 21. November 1918 statt, als 208 Abgeordnete aus dem Kernland und den vorwiegend deutschsprachigen Gebieten Böhmens und Südtirols zusammentrafen. Man sprach damals von der Republik Deutsch-Österreich. Der offizielle Name Republik Österreich wurde erst am 21. Oktober 1919 eingeführt. Die Ansprüche auf Südtirol und Deutsch-Böhmen, wie auch der Anschluss an die Weimarer Republik wurden von den Siegermächten, da sie ein starkes Großdeutschland vermeiden wollten, abgelehnt. Übrigens – die Deutschen waren mit sich selbst so beschäftigt, dass sie keine Annektion anstrebten und unverzüglich die Republik Österreich auch offiziell anerkannt hatten. Viele Österreicher haben an der Existenzfähigkeit der Republik gezweifelt. Es wurden Schuldige für den Zerfall der jahrhundertlang existierender Monarchie gesucht. Und wer sucht, findet auch. Die Tschechen waren es...!, hieß es in der Boulevardpresse. Viele Österreicher haben sich dieses Klischees bedient, das offenbar bis heute funktioniert.

In Wirklichkeit haben die tschechischen Exilpolitiker lange Zeit nur die Autonomie im Rahmen der Monarchie angestrebt. Als Kaiser Karl am 16. 10. 1918 in einem Völkermanifest einen Bundesstaat mit weitgehender Autonomie für einzelne Nationen angekündigt hatte, war es bereits zu spät.

Anders war die Situation in Tschechien. Dank der in Böhmen und zum Teil auch in Mähren konzentrierten Industrie, entwickelte sich das Land viel schneller als die vorwiegend agrarisch orientierten Teile der Monarchie. Das war auch der Grund, warum ein Großteil der Bevölkerung Böhmens und Mährens in dem Vielvölkerstaat eine sichere Zukunft sah, und nach dem Motto „Lieber einen Spatz in der Hand, als eine Taube auf dem Dach“ dachte und handelte.

Erst die Angst um die Zukunft nach dem, wie sich bereit abzeichnete, verlorenen Krieg und vor allem das unermüdliche Wirken der Exilpolitiker führte zum Umdenken. Die alliierten Mächte Frankreich, England und die USA sahen in der Existenz der kleinen Nationalstaaten ein Mittel zur Schwächung Deutschlands und natürlich Österreichs und boten den sich formierenden Kleinstaaten moralische aber auch materielle Unterstützung. Die Tschechen im Ausland konstituierten

bereits am 5. Februar 1916 den eigenen Nationalrat, aus dem dann die Exilregierung entstand. Gesprochen wurde aber immer nur von einer Föderation.

Ein entscheidender Schritt auf dem Weg zur Unabhängigkeit war die Gründung der tschechoslowakischen Legionen in Frankreich, Italien und vor allem in Russland, die auf der Seite der Alliierten gegen die Zentralmächte kämpften. Es handelte sich um Freiwillige, die aus den Auslands-Tschechoslowaken, Kriegsgefangenen aber auch fahnenflüchtigen österreichischen Soldaten rekrutiert wurden. Am stärksten waren mit etwa 60 000 Mann die Einheiten in Russland, die aber kaum auf der Russischen Front eingesetzt werden konnten. Nach der Oktoberrevolution 1917 wurde vom Lenin und Trotzki im März 1918 der demütigende Frieden von Brest-Litowsk mit Deutschland ausgehandelt, womit die Ostfront praktisch nicht mehr existierte und die dort bis dahin gebundenen deutschen Einheiten die Westfront verstärken konnten.

Die Tschechoslowaken, die unter dem Kommando der Alliierten standen, sollten sich nach Wladiwostok durchkämpfen, von wo aus sie am Schiffen der Alliierten an die Westfront in Frankreich gebracht werden sollten. Der Transfer nach Wladiwostok zeigte sich als äußerst schwierig. Andauernde Kämpfe, vor allem mit den Roten Garden, aber auch anderen, auf eigene Faust operierenden Einheiten, wie auch die nicht ausreichenden Kapazitäten der zur Verfügung stehenden Schiffe, verzögerten den Transport so stark, dass die Mittelmächte am 11. November 1918 kapitulierten und die Tschechoslowaken gar nicht zum Einsatz kamen. Es dauerte dann noch rund zwei Jahre, bis die letzten Soldaten aus Wladiwostok in ihre Heimat zurückkehrten. Während der Kämpfe für fremde Interessen in einem fremden Land starben mehrere Tausend Tschechen und Slowaken. Das war auch die Legitimation für die Zugehörigkeit zu den Siegermächten, die dann am 28. Juni den Friedensvertrag von Versailles unterzeichneten. In dieser Zeit vollzog sich die Bildung einzelner nationaler Identitäten aus politisch-strategischen Gründen.

Ähnlich unterschiedlich reagierten die Tschechen und die Österreicher auf die Ereignisse des Jahres 1938/39. In Österreich wurde der Einmarsch der Deutschen Wehrmacht von einem beträchtlichen Teil der Bevölkerung mit Begeisterung begrüßt. Die katastrophale wirtschaftliche Situation des Landes hat die Menschen regelrecht in den Schoss der nationalsozialistischen Doktrin getrieben. Die Skeptiker bezüglich der Eigenständigkeit Österreichs, die Deutsch-Nationalen sowie die illegalen Nationalsozialisten, haben Oberhand gewonnen. Die meisten sahen im Anschluss die einzige Chance für den wirtschaftlichen Aufschwung. Die weiteren Entwicklungen und besonders der Zweite Weltkrieg, brachte eine weitgehende Ernüchterung mit sich, die sich nach dem Krieg zu einer bisher nie da gewesenen Bejahung der österreichischen Staatlichkeit verwandelte.

Anders in der Tschechoslowakei. Die Zerschlagung der letzten Demokratie in Mitteleuropa und die Errichtung des Protektorats Böhmen und Mähren wurde von den meisten Tschechen als eine weitgehende Katastrophe eingestuft. Trotz des wirtschaftlichen Aufschwungs, der durch die Einbindung der heimischen Industrie in die gesamtdeutsche Wirtschaft entstand, gab es keine nennenswerte Sympathisantenfront mit der aufgezwungenen politischen Konstellation. Nicht einmal der im Vergleich zum deutschen Kernland relativ hohe Lebensstandard im Protektorat und die Tatsache, dass tschechische Männer nicht der Wehrpflicht unterlagen konnte hier den Zustand einer gewissen Befriedung hervorrufen.

Das nächste Jubiläum, das Ende des Zweiten Weltkrieges im Jahre 1945, zeigte wieder die nach dem Zerfall des Vielvölkerstaates entstandene Kluft zwischen den sich sonst so nahe stehenden Nationen.

Die Österreicher, mittlerweile von der Begeisterung für Hitlers Deutschland geheilt, begrüßten das Ende des Krieges, betrachteten dies aber nicht als Sieg, sondern im besten Fall als eine Befreiung. In der russischen Zone war auch dies wegen den Übergriffen der Soldaten an ziviler Bevölkerung, vor allem an Frauen, in Frage gestellt. Trotzdem setzte sich nach dem Krieg der Aufbauwille durch, und die Lebensbedingungen verbesserten sich von Jahr zu Jahr.

Anders in der hauptsächlich von der Roten Armee befreiten Tschechoslowakei. Zuerst die Enttäuschung über den Verrat der Alliierten (England und Frankreich) bei den Verhandlungen mit Hitler während der Münchner Konferenz 1938, bei der die Annektion der mehrheitlich deutschsprachigen Grenzgebiete der ČSR an das Deutsche Reich bestätigt wurde, und dann die tatsächliche Befreiung von der verhassten Herrschaft der Nationalsozialisten durch die Rote Armee verursachten eine politische Wende in Richtung der Sowjetunion. Der Höhepunkt dieser Entwicklung war der kommunistische Putsch im Februar 1948. In den Fünfzigerjahren herrschte in der ČSR ein eisiger Wind aus dem Osten, dem kaum jemand standhalten konnte. Die Macht im Lande befand sich zur Gänze bei den Stalinhörigen Kommunisten. Daher überrascht es nicht, dass die langsame Liberalisierung im Land eine interne Angelegenheit war, die aus dem Zentrum der kommunistischen Partei hervorging. Im Jahre 1968 bekam diese Bewegung, trefflich Prager Frühling genannt, eine derartige Dynamik, dass sie die Grenze der Verträglichkeit für die konservativen Führungen in den „Bruderstaaten“ und vor allem der Sowjetunion überschritten hatte.

Die Okkupation der Tschechoslowakei durch die Staaten des Warschauer Paktes am 21. August 1968 war die absehbare Konsequenz dieser Entwicklung. Sie war für die überwiegende Mehrheit der Tschechen und Slowaken eine sehr schmerzhaft Erfahrung. Ihr folgte eine zwanzigjährige Phase, die im Jahre 1968 selbst als bereits überwunden gegolten hatte. Nebenbei bedeutete der 21. August 1968 auch den Todesstoß für die

meisten Kommunistischen Parteien Westeuropas. Der „Eurokommunismus“, als Alternative zur sowjetischen Hegemonie, verlor an Bedeutung. Der einzige Nutznießer dieser Entwicklung waren die Moskauer Kreise um Leonid Breschnew, der die „brüderliche Hilfe“ in eine schnell gebastelte „Breschnew-Doktrin“ eingepackt hat. Die Hauptthese dieser Proklamation vom 12. November 1968 lautet: „Die Souveränität der einzelnen Staaten findet ihre Grenze an den Interessen der sozialistischen Gemeinschaft“. Wann, wie und wo ein solcher Verstoß gegen die Interessen der sozialistischen Gesellschaften geschah, entschied natürlich einzig und alleine die UdSSR.

Zurück zu den Jubiläen. Von 1969 bis 1989 erinnerten die gleichgeschalteten Medien in der ČSSR die Geschehnisse entweder mit keinem Wort, oder huldigten untertänig die brüderliche Hilfe als Beispiel der internationalen Solidarität. Der Begriff Konterrevolution fehlte in solchen Berichten nie, ebenso wie „ernsthafte“ Überlegungen, ob die politische Rezession nicht den dritten Weltkrieg hervorrufen hätte können. Abschließend wurde immer wieder der Dank der Tschechoslowakischen Bevölkerung an die UdSSR und die Bruderstaaten übermittelt. Zu dieser Zeit waren es die österreichischen Medien, die jedes Jahr die Ereignisse des Jahres 1968 in der Tschechoslowakei zur Sprache brachten. Vor allem der ORF sendete immer wieder Dokumentaraufnahmen, auf die das tschechoslowakische Publikum wartete, um es aufzunehmen und weiter kolportieren zu können. So ist der ORF auch heute noch für große Gebiete in Tschechien und der Slowakei eine wichtige Informationsquelle. Hier hat sich die Schere nach hundert Jahren wieder geschlossen. Die hiesigen Medien interpretieren politische Ereignisse im vollem Einklang mit den Ansichten der meisten Betroffenen in der Tschechischen Republik.

Im Jahre 1978 hat sich im Zusammenhang mit dem zehnjährigen Jubiläum in Wien eine merkwürdige Koalition gebildet. In dieser trafen sich Vertreter politischer Parteien, der Religionen und verschiedener anderer politischer Gruppierungen, wie zum Beispiel die Maoisten und die Revolutionären Marxisten, um eine Reihe von Erinnerungsaktionen vorzubereiten, die dann wochenlang im ganzen Österreich präsentiert wurden.

Heute, fünfzig Jahre nach dem Prager Frühling, kann man ein Phänomen beobachten. Die Tendenz, sich mit den Ereignissen des Jahres 1968 auseinanderzusetzen, ist in Westeuropa und besonderes in Österreich größer als in Tschechien selbst. Dort wird das historische Ereignis bagatellisiert, als naive Spinnerei, die so enden musste wie sie geendet hat, beziehungsweise als ein Beweis der Naivität der kommunistischen Protagonisten. Tiefgreifende Veränderungen muss man anders vorbereiten und durchführen – sagen die neoliberal angehauchten „Vertreter des Volkes“, ohne nur in Andeutung zu versuchen, etwas zu verändern, was nicht in ihrem eigenen Interesse liegt.

Milan Ráček

Dušan Jurkovič – slovenský architekt v Čechách a na Moravě

To byl název pořadu, který při příležitosti 150. výročí Jurkovičova narození připravil dne 24. dubna 2018 na půdě Českého centra ve Vídni Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a který do jeho prostor přilákal nezvyklý počet posluchačů. Autor pořadu, prof. Jan Tabor, česko-rakouský

Prof. Jan Tabor

architekt, teoretik architektury, kulturní publicista a kurátor četných výstav, koncipoval svůj pořad pro mnohé návštěvníky netradičně, tak jak to odpovídá naturelu přednášejícího. Více než hodinová přednáška představila Dušana Jurkoviče, jak ho neznáme – jako autora četných významných objektů na Slovensku, na Moravě, které bývají často „zapomenuty“ vedle oněch populárních staveb inspirovaných folklórem, jež vznikly na počátku jeho činnosti na „objednávku“. Prof. Jan Tabor představil bohatý dokumentační fotografický materiál, který „otevřel“ před posluchačem nejen Jurkovičův profesní, ale i privátní svět a takto detailně doložil jeho odbornou i morální velikost. Pozorné publikum odměnilo přednášejícího dlouhotrvajícím potleskem.

mb (foto: Eva Zemanová)

Spolkový ministr Gernot Blümel zval zástupce národnostních menšin

Spolkový ministr Gernot Blümel zval začátkem května 2018 zástupce národnostních menšin na setkání ve větším rámci do spolkového kancléřství. Představil svůj nový tým a pohovořil se všemi přítomnými. Mj. byl představen nový časový harmonogram při podání žádosti o subvenci, což bude mít vliv na zrychlení obdržení subvence.

Po odchodu do důchodu dlouhodobé úřednice, příslušné pro národnostní menšiny, paní Mag. Dr. Christy Achleitner, byla na její místo dosazena Mag. Dr. Susanne Pfanner.

Jak jsme již informovali, členové českého poradního sboru na čtyřleté období jsou: Mag. Richard Basler, BSc.,

Spolkový ministr Gernot Blümel v hovoru se zástupci slovenské národnostní menšiny, v pozadí čeští zástupci: dr. Věra Gregorová, ing. Karl Hanzl a Mag. Richard Basler, BSc.

Spolkový ministr Gernot Blümel a jeho tým, vlevo Mag. Dr. Susanne Pfanner, Dr. Alexander Klinkenbrunner a Mag. Alexander Schallenberg

Mag. Zuzana Brejcha, dr. Věra Gregorová, ing. Karl Hanzl a Mag. Pavel Rodt. Političtí zástupci: Petr Baxant (SPÖ), Christian Hursky (SPÖ), Ricarda Berger (FPÖ), Anton Mahdalik (FPÖ), zástupce katolické církve dr. Tomáš Blažek.

Fota: Andy Wenzel, BKA

J. E. dr. Ivana Červenková, Dr. Heinz Fischer, Pavel Kohout, dr. Mojmír Jeřábek

Dr. Heinz Fischer, Pavel Kohout, dr. Mojmír Jeřábek

Vzpomínkový večer k událostem roku 1968

Vzpomínková večer věnovaný událostem roku 1968 v Československu a v Rakousku proběhl v Mramorovém sále Velvyslanectví ČR v Rakousku dne 17. května 2018. V jeho úvodu promluvila velvyslankyně J. E. dr. Ivana Červenková o 50. výročí pražského jara 1968, niterné osobní vzpomínky na tyto události přinesly výpovědi dvou aktérů večera – Dr. Heinze Fischera, bývalého rakouského prezidenta, a českého spisovatele Pavla Kohouta. Večer, který moderoval ředitel Českého centra ve Vídni dr. Mojmír Jeřábek, zaujal početné publikum.

mb (fota: ZÚ)

Duchovní obnova s otcem Filipom 15. apríla 2018

Čas sa nedá veru zastaviť, čas uteká veľmi rýchlo; aj teraz to tak bolo a my sme sa prehupli do Veľkonočného obdobia času, keď všetko sa znova rodí, príroda sa prebúda, všetko v prírode sa zelená a krásne kvitnú a rozvoniavajú stromy.

V tretej Veľkonočnej nedeli sme privítali v kostole Najsvätejšieho Vykupiteľa na Rennwegu 63 nášho hosťa brata Filipa Čierneho OFM, ktorý nás prišiel duchovne povzbudiť počas sv. omše a diskusie v kláštorňoch. Chceme Vám ho krátko predstaviť: pracuje ako františkán, jeho civilne meno je Andrej Čierny a reholné meno si zvolil po svätcovi Filipovi Neri, ktorý je patrónom humoristov a duchovným formátorom. Čo nám prezradil, že má na starosti pastoračiu povolání. „Stal som tiež vikárom nášho kostola a duchovným správcom Gymnázia Angely Merici, dostal som na zodpovednosť františkánsku mládež a som aj člen nášho misijného tímu. Pôsobil som ako diakon v Hlohovci a čakal na rozhodnutie predstavených o mojej kňazskej vysviacke. Potom som pôsobil v Galambě pri Fiľakove.“ Tam sa venoval chudobným a bezdomovcom, v tejto dobe pôsobí v novom pôsobisku v Trnave.

Spolu z pátrom Ludwigom odslúžili omšu, ktorá sa viedla v duchu Veľkej Noci, lásky, milosrdenstva a porozumenia, celou svätou omšou nás sprevádzal zbor Jacquin, ktorý ma už vo Viedni 18 ročnú tradíciu. Brat Filip hovoril o živote matky a dcéry, ich spolužití, o tom, keby nás niekto vedel tak milovať ako Ježiš, ktorý nás miluje bezhranične, takých, aký sme, a to si pripomíname práve v tomto Veľkonočnom období. Hovoril, prečo je pre nás katolíkov tak dôležitá Veľká noc, že je najstarším a najvýznamnejším sviatkom kresťanského cirkevného roka, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista, ale tiež to, že sa môžeme zúčastniť každý deň sv. omše.

Celou omšou brat Filip nás svojim slovom povzbudzoval a potešoval, vravel nám do duší a snažil sa nám ukázať, že Boh je, že Boh je medzi nami nepretržite! Že sme jeho deti a patríme k nemu, len treba naplniť svoje srdce láskou. Po jeho prednáške v kostole pokračovala spoločná omša a po skončení omši sme sa presunuli do priestoru farnosti kostola, kde sme mohli debatovať naďalej s bratom Filipom pri otvorenom rozhovore o otázkach, ktoré zaujímali veriacich. Diskusia trvala do 14:00 hod. Brata Filipa je najlepšie zažiť naživo, nedá sa všetko opísať slovnou...

Z debaty nám ostali krásne spomienky a na duši krásne čaro, ktoré bude nám ešte dlho znieť, veríme, že každý, kto tam bol, mal obohatenie a dostal nové povzbudenie na to, aby mal odvahu ísť ďalej a nebáť sa toho, čo ho čaká. Ďakujeme pátrovi Štefanovi a pátrovi Ludwigovi, ktorí nám umožnili zorganizovať duchovnú obnovu v kostole, tak isto ďakujeme organistovi Jožkovi, ktorí nás sprevádzal počas celej omši. Tiež ďakujeme zboru Jacquin, ktorý dokázal spríjemniť celú duchovnú obnovu spevom a hudbou, a Vám všetkým, ktorí ste sa zúčastnili.

Zu-Ja

Literárny večer s Pavlom Kohoutem

Literárny večer se spisovatelem Pavlem Kohoutem se konal 18. května 2018 v Českém centru ve Vídni ve spolupráci s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku. Ohlášený titul večera – Literárny večer – nenabídl návštěvníkům čtení z autorových prozaických či dramatických děl, v moderaci ředitele ČC dr. Mojmíra Jeřábka byl jakousi rekapitulací nejen tvůrčích fází spisovatele, ale i jeho osobního života. Realizaci pořadu inicioval Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tak jako řadu předchozích pořadů a diskusí se spisovatelem Pavlem Kohoutem na půdě Čes-

Pavel Kohout

Ředitel ČcV Mojmír Jeřábek, spisovatel a dramatik Pavel Kohout, Marie Brandeis, Helena Basler, obě Klub

Druhá zleva spisovatelka Jelena Mašíňová, manželka Pavla Kohouta, malířka Eva Vones, manželka syna Pavla Kohouta Ondřeje, malíř a scénograf Ondřej Kohout

kého centra ve Vídni, tentokrát však byl pořad výjimečný, neboť byl věnován nadcházejícímu životnímu jubileu spisovatele. V závěru večera potom předsedkyně Kulturního klubu ing. Helena Basler a zástupkyně Kulturního klubu dr. Marie Brandeis poděkovaly spisovateli Pavlu Kohoutovi za jeho dlouholetou vstřícnou spolupráci s Kulturním klubem a předaly mu dárky.

mb (fota: Richard Mautner)

Slavnostní akt na radnici ve Vídni

V sobotu 19. května 2018 zněla ve Volkshalle vídeňské radnice převážně čeština, neboť právě zde proběhl slavnostní akt při příležitosti 50. výročí od událostí pražského jara 1968 v Československu. Velvyslanectví ČR v Rakousku ve spolupráci s Rakousko-českou společností pojalo tento slavnostní akt jako formu poděkování rakouskému státu a městu Vídeň za přijetí emigrantů z Československa po okupaci republiky vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968. V úvodu večera přivítala velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. dr. Ivana Červenková četné hosty, ale i sponzory večera, a v krátkém proslovu osvětlila tehdejší situaci. Speciálně pro tuto akci připravená krátká filmová ukázka České televize a ORF dokumentovala ve zvuku i obraze dramatické chvíle okupace. Projev předsedy Sněmovny ČR Radka Vondráčka, který v zastoupení přednesla velvyslankyně dr. Ivana Červenková, bohužel ne zcela objektivně nastínil

Volkshalle vídeňské radnice

Cimbálová skupina Harafica

tehdejší situaci Čechů ve Vídni, která vedla k tomu, že si vlna emigrace musela vytvořit vlastní platformu. Pod vedením Mag. Přemysla Janýra byl například založen Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, který byl nejen významnou oporou pro vlnu emigrace 1968, ale i následně pro chartisty v roce 1977.

Spontánní bylo vystoupení dr. Michaela Häupla, starosty Města Vídeň a zemského hejtmana, současně i prezidenta Rakousko-české společnosti. Slovo se dostalo i dvěma dobovým účastníkům (Zeitzeuge): bývalému vyslanci Rakouska v Československu – Dipl. Kaufmann. Karl Peterlikovi a jednomu z českých emigrantů, kterým je dnes prof. Jan Tabor, česko-rakouský architekt, teoretik architektury, kulturní publicista, kurátor četných výstav. V rámci slavnostního aktu vyznamenal dr. Michael Häupl zakládajícího člena Rakousko-české společnosti komerčního radu Eduarda Haranta, který právě v tento den slavil své 88. narozeniny, udělením vyznamenání „Goldene Rathausmann“.

K zhlédnutí byly také výstavní panely k událostem roku 1968. O harmonickou náladu večera se po oficiálních částech večera postarala moravská cimbálová kapela.

mb (fota: ZÚ)

Vzpomínka na Karl Stejna: Krátké ohlédnutí za Akademickým spolkem 2003-2013

„Tvůrčí síla je energií, která pochází od boha.“
J. G. Herder

Patnáct let uplynulo od úmrtí mag.iur. Alfreda Klein Watryce (8. 5. 2003), který psal pod pseudonymem Karl Stejn. Jeho tvorba je velmi pestrá. Je autorem povídek, básní a aforismů, které jsou současně malými filozofickými úvahami. Napsal nesčetně mnoho básní, ve kterých se inspiroval světovou literaturou a filozofií. V Akademickém spolku nás dvakrát potěšil vlastním pořadem, ještě v období předsednictví pana D. I. Oty Česky, tedy před rokem 2002, kdy nás pan inženýr, bývalý předseda A. S. a Menšinové rady, navždy opustil.

Některé básně Karl Stejna zhudebnil Pavel Koutník a společně s Vladimírem Stejskalem uspořádali pestré pásmo se sólistkou Lisou Rombachovou a houslistou Eliášem Klimem. Bylo to k desetiletému výročí úmrtí básníka. Pořad byl kompletně natočen na DVD. Hudební skladatel Pavel Koutník a Vladimír Stejskal se tak zasloužili o dokument, který věrohodně zachycuje atmosféru českých pořadů ve Slovanské besedě.

Tomuto představení předcházelo pásmo, pořádané Vladimírem Stejskalem a docentem Janem Králem z Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, kteří si básníka vážili, jeho veršům rozuměli, a proto je dovedli také dobře interpretovat a hudebně doprovázet.

Vedle básnické a prozaické tvorby se spisovatel zajímal živě o hudbu a své zájmy, především hudební, přenesl na svého syna Alfiho.

Karl Stejn má také velký podíl na varhaní přípravě Rybovy mše, která se hraje a zpívá každoročně v českém kostele na Rennwegu.

Přes rozsáhlou tvorbu básníka vyšly tiskem pouze čtyři sbírky, v německém a českém jazyce: *Fasety života*, *Třpytivé kameny*, *Nálady a inspirace* a *Mozaika poezie*. V období, kdy básník vyjednával o konečné podobě vydání několika sbírek v nakladatelství Vindobona, zastihla ho náhlá smrt, při vyjíždce na Semmering.

Jeho rychlý odchod byl hlubokým zářezem do mého života a děkuji členům naší menšiny, především panu dr. Janu Petříkovi, paní doktorce Věře Gregorové, místopředsedkyni A. S., a Františkovi Kalouskovi seniorovi, že mne v tomto období projevíli důvěru a navrhli do funkce předsedkyně Akademického spolku. Tento návrh byl výborem A. S. v květnu 2003 přijat. Spolek byl pro mne celých deset let velkou duševní oporou.

V úspěšné spolupráci s VSL a jejich redaktorkou, paní Mgr. Hanou Herdovou, jsme mohli v roce 2008 kromě jiného vydat brožurku *140 let Akademického spolku ve Vídni*. Tato se může stát jistě dobrým podkladem pro další bádání o Akademickém spolku. Za desetiletou spolupráci ji do datečně velmi děkuji...

Chtěla bych ještě vzpomenout na jednu smutnou událost. Na přípravě oslav ke 140. výročí A. S. se intenzivně podílel také jednatel spolku, pan Petr Gregory. V průběhu oslav nás zastihla zpráva o jeho nečekaném úmrtí. Byla to pro nás velká ztráta.

Vážení krajané, děkuji Vám za pozornost, kterou jste věnovali čtení tohoto článku. Poněvadž ale jeho hlavním obsahem měla být vzpomínka na básníka Karlstejna, musím prozradit malý příběh, který se pojí k jeho pseudonymu. Motivací pro toto jméno byla malá událost, která se odehrála v roce 1975 na hradu Karlštejn.

Ale to už si domyslíte sami.

dr. Helena Klein-Watryczová, Akademický spolek

Procházka centrem Vídně 26. května 2018: Se zastavením u budov spojených s osobnostmi T. G. Masaryka a Josefa Hlávky

Akademické gymnázium - Beethovenplatz, pamětní deska TGM byla slavnostně odhalena v roce 2005

Gymnázium bylo založeno již v roce 1553, a je tudíž nejstarším gymnáziem ve Vídni. Nynější budova v novogotickém stylu – historismu je prací architekta Friedricha von Schmid, který je také architektem Vídeňské radnice. Budova byla postavena v letech 1863-1866. Stavitelem by měl být Josef Hlávka.

V roce 1872 zde maturoval T. G. Masaryk. Gymnázium navštěvovali např. Franz Schubert – rakouský skladatel, Alexander von Bach – ministr (Bachův absolutismus), Johann Nestroy – rakouský divadelník, herec, operní zpěvák, dramatik a satirik, představitel lidového vídeňského dramatu (předkové pocházeli ze Slezska a byli českého, polského i německého původu), Hugo von Hofmannsthal – spisovatel, dramaturg (měl česko-židovské předky), Franz hrabě Thun a Hohenstein, od roku 1911 kníže Thun (2. 9. 1847, Děčín – 1. 11. 1916, Děčín) rakouský a český šlechtic, dlouholetý místodržitel v Čechách a ministerský předseda Předlitavska Cisleithanien), Leo Przi-bram, zemřel v Terezíně, byl zakladatel experimentální biologie v Rakousku (rodíče z Čech). Rakušan Otto Koloman Wagner, nejznámější vídeňský a světový architekt, pedagog, jeden z hlavních představitelů vídeňské secese a moderny. Jeho spolupracovníci a žáci byli Josef Maria Olbrich (původ Slezsko), Josef Hoffmann-Morava, Koloman Moser, malíř Gustav Klimt (otec zlatník z Čech), jeho nejznámějším českým žákem byl zakladatel české moderní architektury Jana Kotěra.

Po maturitě studuje Masaryk na filozofické fakultě Vídeňské univerzity, v roce 1876 promuje. Do Vídně se vrací

v dubnu 1878 a v roce 1879 získává docenturu na Vídeňské univerzitě. V roce 1882 se s rodinou stěhuje do Prahy, kde získal místo soukromého docenta na české univerzitě.

Státní opera

Novorenesanční budova tehdejšího c. k. Dvorního divadla – Státní Opery je projekt dvojice architektů Augusta Sicarda ze Sicardsburgu a Eduarda van der Nüll, stavitelem byl jejich žák Josef Hlávka. Za tuto práci byl Hlávka vyznamenán titulem císařský stavební rada a obdržel stříbrné zednické náčiní použité při zahájení stavby, které je uchováváno v Lužanech. 25. května 1869 bylo Dvorní divadlo otevřeno operou od W. A. Mozarta *Don Giovanni*. V roce 1955 byla Státní opera slavnostně znovuotevřena představením *Fidelia* Ludwiga van Beethovena.

Opera pojme na 1 079 diváků.

Pamětní deska Josefa Hlávky na domě na Opernring 6

Pamětní deska Josefa Hlávky na domě na Opernring byla odhalena 6. června 2016. V době Josefa Hlávky se ve Vídni bouraly hradby a výstavba nové vznikající třídy Ringstrasse poskytovala možnosti obrovské stavební činnosti. Budovaly se zde nejen paláce šlechty a bohatých měšťanů, ale i významné úřady a instituce. Hlávka, který se již při studiu zaměřil na stavby v novogotickém slohu, se hned v počátcích své činnosti účastnil výstavby vídeňské radnice podle projektu Friedricha Schmidta a spolu s Heinrichem von Ferstlem vypracoval plány na výstavbu Votivního chrámu. Později byl stavitelem novorenesanční paláce arcivévodv Viléma postaveného podle projektu arch. Theophila van Hansena (Ringstrasse 8) a budovy burzy a rakouské banky. Stavby velkých reprezentačních sídel podél okružní třídy zařadily Hlávku mezi spoluvůrce slavné vídeňské Ringstrasse. Na délku má vídeňská Ringstrasse 5,3 kilometrů a v roce 2015 slavila 150 let.

Archivní prameny uvádějí, že Hlávka během třinácti let postavil ve Vídni 142 staveb od reprezentačních veřejných budov až po ekonomicky úsporné činžovní domy. V tehdy nově budovaném třetím okrese stavěl Josef Hlávka převážně podle vlastních projektů činžovní domy. Dochovaly se jen některé z nich, Kegelgasse 29, dům v Hetzgasse 33 a zejména dům v Löwengasse 22, kde v nárožním bytě v prvním poschodí sám bydlel. V této čtvrti Josef Hlávka postavil i kostel sv. Othmara na náměstí Kolonitz podle projektu architekta Friedricha Schmidta.

Pamětní deska T. G. Masaryka na rohu náměstí Petersplatz – Jungferngasse, iniciovaná Kulturním klubem. Slavnostně byla odhalena v roce 1982 tehdejším spolkovým kancléřem Dr. Bruno Kreiským. Autorem je prof. Josef Symon (exulant roku 1968).

Arkadenhof

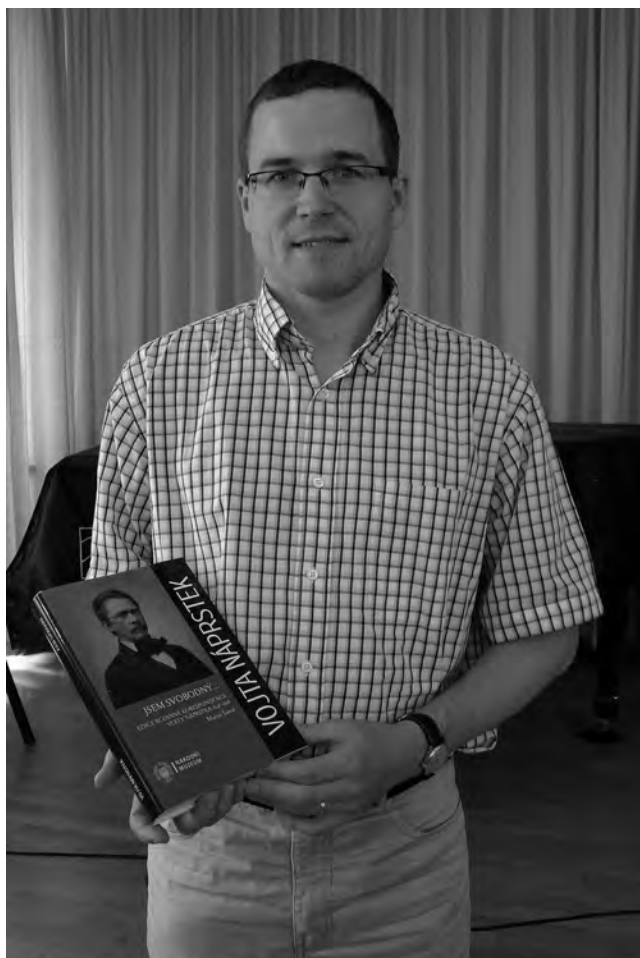
Architekt nynější budovy Vídeňské univerzity je Heinrich von Ferstel. Arkadenhof – od roku 1888 se tohoto prostoru využívá pro pamětní desky a busty významných vědců. Od roku 1966 se zde nachází i busta T. G. M. od umělce Vincenta Makovského. Nacházejí se zde také pamětní desky vědců, kteří se narodili v Čechách a na Moravě, např. Karel Rokitanský, patolog, politik a filozof, Theodor Egon Oppolzer, astronom, Josef Škoda – Joseph Ritter von Škoda, lékař, Ferdinand Karl Franz Ritter von Hebra, dermatolog, Jan Kollár ad.

Po dopolední prohlídce centra Vídně se zastavením u budov spojených s osobnostmi Tomáše Garrigua Masaryka a Josefa Hlávky pokračoval odpolední program pro hosty z Prahy (Americký klub dam – Náprstkovo muzeum) a z Bratislavy (Spolek přátel Čechů na Slovensku) a místní publikum ve 14 hodin za podpory Českého srdce v místnostech Slovanské besedy v Drachengasse. Zde se uskutečnily dvě přednášky: první o nejnovější knize dr. Martina Šámala s názvem *Vojta Náprstek – Jsem svobodný* a druhá o jubilantech v roce 2018.

Posлуhače přivítala předsedkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku Helena Baslerová, která poté krátce nastínila minulost a současnost hotelu Post a spolku Českého srdce a také poděkovala za možnost uskutečnění tohoto programu zde, ve Slovanské besedě. Jako prv-

ni přednášející se ujal slova dr. Martin Šámal a seznámil posluchače s obsahem své knihy *Vojta Náprstek – Jsem svobodný. Edice rodinné korespondence Vojty Náprstka 1848-1858*. Kniha přibližuje osobnost Vojty Náprstka na základě osobní korespondence z let 1848-1858.

Vojta Náprstek (1826-1894) je znám jako zakladatel Českého průmyslového muzea, podporovatel českých krajanů v zahraničí, propagátor vzdělávání žen či progresivní komunální politik. V mládí byl především upřímný vlastenec, který se během svých vídeňských let podílel na organizaci kulturního života vídeňských Čechů a v roce 1848 se aktivně zapojil do revolučního dění. Koncem roku 1848 odešel do Ameriky, kde strávil deset let (1848-1858).

„Vzduju se od Vás, bratři Češi a Moravané ve Vídni, vzdaluji se sice od drahé vlasti mé, ale při všem, cokoliv podniknu, budu myslet na Vás, na drahou otčinu, při všem budu jedině jen k tomu směřovati, abych se tím po návratu svém prospěšným státi mohl národu svému. Neb neznám jinou ctižádost než tu státi se užitečným svému milovanému národu.“

Poté se chopila slova organizátorka zájezdu, předsedkyně Amerického klubu dam, historička dr. Secká, která posluchačům představila a připomněla jubilanty v roce 2018. Nacházela se mezi nimi známá jména, která není potřeba představovat, jako Jan Nepomuk hrabě Harrach (1828, Vídeň – 1909, Vídeň), český šlechtic z rodu Harrachů, politik, mecenáš a podnikatel. Byl stoupencem českého státoprávního programu, aktivně působil při rozvoji českého kulturního i politického života, mj. během budování Národního divadla v Praze. Jako předseda Společ-

nosti muzea Království českého (dnešní Národní muzeum) se zasloužil o rozmach této instituce a náleží mu i spoluúčast na vybudování monumentální muzejní budovy na pražském Václavském náměstí. Ve Vídni v součinnosti se Slovanskou besedou, v jejímž čele stál, a spolkem Komenský založil první českou školu a vymohl konání bohoslužeb v českém jazyce. Bernard Bolzano (1781-1848), matematik, filozof (jeho přednášky navštěvoval T. G. Masaryk), František Palacký (1798-1876), historik, politik, Josef Kajetán Tyl (1818-1856), dramatik, herec, František Ladislav Rieger (1818-1903), právník, politik, zeť Františka Palackého, Zdenka Braunerová (1858-1934), malířka, Josef Myslbek (1848-1922), sochař, pedagog, Jaroslav Čermák (1831-1878), malíř, Luděk Marold (1865-1898), malíř, Svatopluk Čech (1816-1908), literát, Josef Hlávka (1831-1908), stavitel, mecenáš, Václav Bolemír Nebeský (1818-1882), novinář, básník, literární kritik, přítel spisovatelky Boženy Němcové, Anna Fingerhutová-Náprstková (1788-1873), podnikatelka, mecenáška, panímaminka od Halánků a matka Vojtěcha Náprstka, ale i jména, která nám vypadla z paměti, nebo jsme je ani neznali.

Například Jan Valerián Jirsík (1798-1883), český katolický duchovní, spisovatel, vlastenec a národní buditel. V letech 1851-1883 působil jako čtvrtý biskup českobudějovický a z titulu své funkce zasedal na Českém zemském sněmu a Říšské radě. Vybudoval českobudějovické českojazyčné školství, když mimo jiné založil první českojazyčné gymnázium v Českých Budějovicích a pozval do města notredamky, aby zde zřídily klášterní dívčí školu. Václav Vladivoj Tomek (1818-1905), český historik, archivář, konzervativní politik a pedagog, svého času hned po Františku Palackém největší uznávaná autorita mezi českými historiky. František Kaván (1818-1896), regenschori, hudební skladatel, pedagog, spoluzakladatel Matice české. Bohuslav Kroupa (1838-1912) vystudoval v letech 1853-1860 výtvarnou akademii a po jejím ukončení začal cestovat po celé Evropě. Přispíval svými články a ilustracemi do celé řady tuzemských časopisů, úzce se přátelil s Vojtou Náprstkem. Jeho šest kreseb ozdobilo i první vydání *Máje* Karla Hynka Máchy. V sedmdesátých letech 19. století se vydal přes oceán do severní Ameriky, kde se v Kanadě stal členem expedice prozkoumávající doposud nepoznanou divočinu. Kreslil i psal pro tamější listy, později se přesunul na jih do Panamy, kde mapoval život indiánů, cesty jej zavedly i na Kubu. Získal státní občanství USA, vrátil se do Evropy a vyučoval kresbu na několika britských univerzitách. Od roku 1905 žil trvale v Čechách, konkrétně na Královských Vinohradech. Kroupova dobrodružství zachycuje i kniha Otto Janky *Zloděj snů*, vydaná nakladatelstvím Albatros v roce 1984. Svůj značný majetek odkázal na dobročinné účely.

Jan Gebauer (1838-1907) český jazykovědec a literární historik. Spolu s T. G. Masarykem a Jaroslavem Gollem měl Jan Gebauer velkou zásluhu na prokázání nepravosti rukopisů Královédvorského a Zelenohorského, a to i přesto, že byl zpočátku jejich zastáncem. Otakar Feistmantel (1848-1891) byl český geolog a paleontolog, autor cestopisů z Indie. Josef Jireček (1825-1888) byl český etnograf, literární historik, vydavatel staročeské literatury a politik. V roce 1871 byl ministrem kultury a vyučování Předlitavska, zavedl rovnoprávnost národních jazyků v rakouských zemích.

Josefa Křížová-Náprstková (1838-1907), manželka a pomocnice Vojtěcha Náprstka, zakladatelka rozsáhlé sbírky lidové výšivky, členka mnoha spolků a zakládající členka Amerického klubu dam.

Poznámka: Více se můžete o Josefě dozvědět v knize Mileny Secké *Jen Náprstková, prosím...: Neobyčejný život v dobových pramenech*, vyšla v roce 2016 (Národní muzeum, www.nm.cz).

Emanuel Salomon Friedberg-Mírohorský (1829-1908), český voják v rakouské armádě a všestranně činný intelektuál – spisovatel, překladatel, malíř, ilustrátor a dramatik, ale také propagátor abstinence a vegetariánství.

Josef Kořenský (1847-1938) cestovatel, pedagog a spisovatel, povoláním učitel a později ředitel Dívčí školy na Smíchově, v ulici, která se dnes jmenuje po něm – Kořenského. Stýkal se se společností kolem Vojty Náprstka. Ve své době se na jeho počest se pořádaly lampiónové průvody a křtily se po něm lázeňské prameny. Projel celý svět, napsal kolem padesáti knih a několik set článků, uspořádal stovky přednášek. Dnes ale Josefa Kořenského nezná téměř nikdo.

Vídeňskou rodačku Rosu Holubovou (1865-1958), manželku známého cestovatele dr. Emila Holuba, není třeba představovat, i když je poněkud skryta ve stínu svého slavného manžela. On sám její přínos při druhé africké cestě, kde ho doprovázela, mimořádně oceňoval. Od císaře Františka Josefa I. získala Kříž za zásluhy s korunou (Verdienstkreuz mit Krone). Lidé v jejím okolí však na ní oceňovali především její skromnost, vytrvalost, vlídnost a smysl pro realitu. Zemřela ve věku třiadvadesáti let a v závěti odkázala zbylé věci po manželovi městu Holice. Je pochována spolu s Emilem Holubem v Vídni. V roce 1964 byl v Holicích slavnostně otevřen Památník dr. Emila Holuba – Africké muzeum.

Spokojení, unavení (polední procházka za velmi slunečného a teplého počasí) a neradi opouštěli návštěvníci Slovanskou besedu. Dík za podařené odpoledne také patří všem pomocníkům, kteří se obětavě starali nejen o duchovní občerstvení.

Fota: Mag. Eva Zemanová, Richard Basler

Poznámka: Americký klub dam byl první český ženský spolek. Působil v letech 1865-1948, znovu obnoven byl v roce 1996.

PhDr. Milena SECKÁ, CSc., vystudovala v letech 1975-1981 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy obory etnografie – historie. Již za studia se věnovala výzkumu etnických procesů v českém pohraničí 20. století se zá-

jmem o jednotlivé menšiny. Jako vědecký pracovník Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV (1974 - 1993) v tomto studiu pokračovala, především se zájmem o Čechy a Slováky žijící mimo území své vlasti. Od roku 1993 je zaměstnána v Národním muzeu – Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur, Sbírkové oddělení. V roce 1996 obnovila při Náprstkově muzeu činnost Amerického klubu dam, jehož je předsedkyní.

PhDr. Martin ŠÁMAL (* 1980) vystudoval obor archivnictví a pomocné vědy historické na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 2008 je archivářem v Národním muzeu – Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur. Ve své badatelské činnosti se věnuje kultuře a společnosti 19. století (srov. Martin Šamal: *Vojta Náprstek – Jsem svobodný. Edice rodinné korespondence Vojty Náprstka 1848-1858*, Praha: Národní muzeum, 2017, ISBN 978-80-7036-540-3).

Vivaldi mezi Vídni a Prahou

Tradiční Májový koncert Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku v prostorách Velvyslanectví České republiky ve Vídni 23. května 2018

Májový koncert, který tradičně připravuje Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, přilákal ve středu 23. května 2018 do Mramorového sálu Velvyslanectví ČR v Rakousku početné publikum. V jeho úvodu pozdravil posluchače v zastoupení velvyslankyně ČR v Rakousku JUDr. Ivany Červenkové ředitel Českého centra ve Vídni dr. Mojmír Je-

Robert Hugo – cembalo; Marie Rosová, Zuzana Šalšová – soprán; Stanislav Boldižár – bas; Lucia Ročkaiová – hoboj; Bohumila Bidlová – housle; Libor Mašek – violoncello

řábek. Za Kulturní klub promluvila krátce k tematice koncertu dr. Marie Brandeis.

V letošním roce osmičkových jubileí se koncert tematicky zaměřil sice také na osmičku v letopočtu, ale nasměroval program do doby baroka. Titul koncertu *Vivaldi mezi Vídní a Prahou* zpřítomnil hudbu Antonia Vivaldiho a spojil Itálii (rodné Benátky) s Prahou a Vídní. Studenti a profesori Akademie staré hudby při Institutu hudební vědy na Masarykově univerzitě v Brně výtečnou interpretací děl Antonia Vivaldiho i skladatelů z českých zemí (Adam Michna, B. M. Černohorský) doslova vtáhli posluchače do barokní doby. Výkony všech účinkujících pod hudebním vedením dr. Roberta Huga sklidily obdiv. Zazářili nejen vokalisté – Marie Rosová, Zuzana Šalšová – soprán, Stanislav Boldižár – bas, stejně tak instrumentalisté – Lucia Ročkaiová – hoboj, Bohumila Bidlová – housle, Robert Hugo – cembalo, Libor Mašek – violoncello. Dlouhotrvajícím potleskem odměnili posluchači účinkující, kteří svým uměním okouzlili všechny návštěvníky.

mb

Naša legenda medzi nami – Štefan Kvietik

Slovenská stálica, naša herecká a divadelná legenda, nás prišla krátko poctiť svojou prítomnosťou a prišla nás navštíviť do spolku vo štvrtok 17. mája 2018.

Je to rozprávko krásne dotknúť sa hviezdy, ktorá má veľkú charizmu, pokoru a skvie sa úspešnou kariérou. Poznáme ho z viac ako 50 filmov a divadelných inscenácií. Máme veľkú česť napísať o malom kúsku zo života veľkého herca a pretvoriť to do písomnej formy o tom, čo nám prezradil v rozhovore v májový štvrtok náš herec Štefan Kvietik.

Narodil sa 10. mája 1934 v Dolných Plachtinciach v okrese Veľký Krtíš. Plachtince sú známe aj tým, že sa tu narodili tiež osobnosti ako Ctibor Filčík, Július Pántik, Milan Kňažko. V roku 1957 Kvietik absolvoval štúdium herectva na VŠMU v Bratislave, kde neskôr pôsobil ako pedagóg. Svoju hereckú dráhu začínal v Armádnom divadle v Martine, kde účinkoval dva roky po skončení školy. V roku 1959 sa stal členom činohry Slovenského národného divadla. Do povedomia širokej verejnosti sa zaradil nielen ako divadelný herec, ale aj vďaka postavám vo filmoch a v televíznych inscenáciách. Je ich veľa, čo nás všetkých teší, každý si nájde ten svoj obľúbený kúsok. Spomeniem tieto: *Vždy*

možno začať (1961), *Boxer a smrť* (1962), *Prípad pre obhajcu* (1964), *Majster kat* (1966), *Jeden deň pre starú paniu* (1966), *Živý bič I-II* (1966), v tomto filme môžeme vidieť krásne zábery Tatier, *Medená veža* (1970), televízna trilógia *Červené víno* (1972), *Hriech Kataríny Padychovej* (1973), *Kto odchádza v daždi...* (1974), *Mŕtvi učia živých* (1983), bol Samo Pichanda v *Tisícročnej včele* (1983) a kapitán Kornet v *Sedím na konári a je mi dobre* (1989). Medzi Kvietikove posledné filmové diela patrí *Tábor padlých žien* (1997), televízny seriál *Horská služba* (1998), naposledy hral vo filme *Rozhovor s nepriateľom* (2007).

S úžasom sme čakali na každé slovo a hlboko sme si vážili, čo nám prezradil, čo zažil, jeho pocity, s vďakou sme počúvali každé jeho slovo. Bol dojatý pozvaním k nám, ľudia chcú byť s ním aspoň trochu v objatí slov a veselých i smutných príhod a zážitkov. Hovoril nám o prírode a hore, ktorej sa nevie nasýtiť, sadne si len tak v lese a započúva sa do spevu kukučky, je to jeho oáza, pohladenie duše, únik pred ruchom a hlukom veľkomesta. Ten rytmus, ktorý má príroda, nik nezmení, má svoj kolorit a má svoje zázraky. Zo športov je aktívny v plávaní.

Je to skoro 20 rokov, čo nevystupuje na verejnosti, a pomaly 40 rokov, ako plne účinkoval v Národnom divadle. Prezradil nám, že napísal knižku spolu so spisovateľom Jánom Čomajavom *Život bez opony*, keď nám povedal „opona je otvorená, všetko je tam“. Nájde tam všetko, čo mu život priniesol aj odniesol. Jeho slová: „Čítil som, že nado mnou je ochrana z neba, čokoľvek sa dialo v mojom okolí a samozrejme vec ani môj život občiansky ani herecky nebol len krásny ako Jadran bol sprevádzaný, všetkým tým čo patrí k ľudskej bytosti ale ani na chvíľu nikdy som sa bolestinsky nevracal k môjmu osudu. Málomktorý z hercov mal toľko šancí a príležitostí v tom čase stáť na javisku alebo pred filmovou kamerou ako ja, čiže žiadne bolestinstvo, ale naopak veľká vďaka Pánu Bohu za to. Chcem sa podeliť o ten kúsok lásky s Vami. A veľká vďaka Vám, ktorých som za tých 40 rokov stále vnímal z javiska večer čo večer a potom to veľké množstvo listov. Som neskonale vďačný, bolo to veľké povzbudenie pre mňa ako herca, veď aká môže byť odmena pre herca? Ako pozornosť a láska divákov, ktorí povedia, bolo to fajn, mali sme zážitok, aj sme si poplakali, aj sme sa zasmiali. Takýto pocit som mal, keď som odložil flintu do žita a skončil som s herectvom, vedieť odísť je kumšt a skúsil som vnímať životnú realitu.“

Týmito slovami začal na úvod pán Kvietik. Porozprával nám zážitky z obdobia, keď bol absolventom štúdia. Prezradil nám, že ak sa ho niekto spýta, na ktorý film alebo inscenáciu rád spomína, odpovie: „Nezáležalo, akú rolu hral, ale ani na tom, či bola tá rola veľká a akú mala sledovanosť ale čo obnášalo to v kolektíve, s kým robil na tej postave, kto bol partner, kto ho obklopoval, kto bol kameramanom, produkčným, osvetlovačom, lebo vybrať toho najlepšieho je veľmi ťažké, každý bol svojím spôsobom ľudsky výnimočný.“

Jeho veľkým vzorom bol Karol Machata, preňho znamenal veľmi veľa. Mal takú disciplínu a talent, naučené texty s veľkou brilantnosťou, obdivoval na ňom úctu k sebe a zodpovednosť k profesii, umelecký prednes, artikuláciu, očný kontakt, dokázal hrať komédiu, ale aj tragédiu. Čokoľvek bol bravúrny, mal brilantnú hereckú techniku, on sa s herectvom maznal, vedel dokonale text a vyvolával emócie. Udivovala ho jeho zodpovednosť, on zahral akú-

kolívek rolu a rôznych ľudí a akokoľvek bol zamaskovaný parochňou, fúzmi, maskou, ale tá jeho danosť bola vždy typická len pre Karla Machatu, hovoril, že herec by nemal strátiť seba a svoju ľudskú tvár. V tej dobe ho diváci chceli vidieť v divadle, či to bol už piatykrát *Hamlet*, 7× postava Lakomca, 5× *Král Lear* lebo zvedavosť, ako zahrá, bola pridaná hodnota.

Musí mať okolo seba tých správnych ľudí, inak je herec stratený. Spomenul nám aj zahraničných hercov, s ktorými spolupracoval – famózne a jedineční český herci Radek Brzobohatý, Bohušek Zahorský, Ladislav Pešek, ruský herec Nikita Michalkov, maďarská herečka Marika Terecik či nemecký herec Manfred Krug.

Pospomínal na krásne listy od divákov, v ktorých bolo veľa príbehov, čo život napísal.

Pán Štefan Kvietik ukončil rozprávanie slovami: „Mal som profesiu, ktorá ma naplňala, ktorú som miloval a v ktorej som stretol mnoho významných a vzácných ľudí. Bol tam čas aj na priateľstvo, lásku, kolegiálnu a tolerantnosť... Priestor na vzájomnú úctu a rešpekt.“

„Hovoril som o sebe, o svojich zážitkoch, čo som zažil ja a čo ma oslovilo, pohladilo. Ako človek, ktorý netají, že mu dobre padne podanie ruky, pohladenie, porozumenie, krásny úsmev, dobré slovo a stretávanie ľudí, ktorý vyrastali na filmoch, v ktorých som hral. Vždy to vie človeka pošešiť.“

Zu-Ja

Učiteľka

Za prítomnosti hlavnej predstaviteľky filmu *Učiteľka*, slovenskej herečky Zuzany Mauréry, byl promítnut v pondelí 14. května v kinosále českého velvyslanectví česko-slovenský snímek *Učitelka* režiséra Jana Hřebejka a scenáristy Petra Jarchovského. Za tuto roli obdržela Zuzana Mauréry v roce 2016 od poroty karlovarského festivalu Křišťálový glóbus za nejlepší ženský výkon.

Mauréry v tragikomicky pojatém vyprávění odehrává jím se v roce 1984 ztělesnila navenek milou třídnicí, která sofistickovaně terorizuje své svěřence – žáky druhého stupně bratislavské základní školy. Pokud jdou jejich rodiče „soudružce Dražděchové“ na ruku, mají jejich potomci výborný prospěch. Pokud se někdo vzbouří – jako letištní účetní Kučera odmítající doručit buchty učitelčině sestře do Moskvy – stane se neviný žák terčem zlovolných útoků a manipulací. Poté, co se talentovaná Danku Kučerová pokusí o sebevraždu, iniciuje ředitelka školy schůzku, na níž se rodiče ostatních žáků mohou připojit ke stížnosti Kučerových. Nepřítomná Dražděchová ovšem v rodičích vyvolává takový strach, že se od podpisu vesměs distancují. Zatímco divák filmu se v retrospektivách postupně seznamuje s událostmi uplynulého školního půlroku, setkání dospělých se mění ve zkoušku upřímnosti a statečnosti...

Snímek byl přijat diváky plně zaplněného sálu vesměs pozitivně, někteří si i připomněli svoje mládí a šikanování podobného druhu. S čím ale diváci nebyli spokojeni bylo, že se rozhovor, který vedli ředitelka SI a ředitel ČcV se sympatickou představitelkou učitelky herečkou Zuzanou Mauréry, přesunul na začátek filmového představení, že i sama herečka poznamenala, na co se že se mají diváci ptát, když film ještě neviděli.

Snímek byl odměněn potleskem.

Bedřich Smetana a jeho dopisy ve Vídni

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s pražským Národním muzeem, Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě a nakladatelstvím KLP – Koniasch Latin Press připravil dne 13. června 2018 na půdě Českého centra ve Vídni prezentaci knihy *Bedřich Smetana: Korespondence, I (1840-1862)*.

Pořadu se zúčastnili editoři knihy PhDr. Olga Mojžíšová, Ph.D., PhDr. Milan Pospíšil, CSc., a PhDr. Jiří K. Kroupa. Po uvítání ředitelem ČcV dr. Mojmírem Jeřábkem se moderace večera ujal Mag. Richard Basler (Kulturní klub). Poté představila kurátorka a vědecká pracovnice Muzea Bedřicha Smetany dr. Olga Mojžíšová vznik Muzea Bedřicha Smetany, založeného v roce 1926 Sborem pro postavení pomníku Bedřichu Smetanovi. Osvětliila, že Smetanovo muzeum spravuje rovněž rozsáhlé sbírkové fondy, jejichž základem je Smetanova pozůstalost zakoupená v roce 1928. Kromě ní jsou to rozsáhlé ikonografické sbírky, notový archiv, tisková dokumentace, knihovna a fonotéka, které dokumentují nejen Smetanův život a tvorbu, ale i jeho dobu a šíření a recepci jeho děl. V pořadí již třetí stálá expozice v historii Smetanova muzea byla zpřístupněna v roce 1998 (jedním z autorů je Olga Mojžíšová) a jsou v ní vystaveny v kopiích ukázky ze Smetanovy korespondence, deníků a notových rukopisů, množství dobových vyobrazení a dalších dokumentů. V originálech jsou tu portréty Smetany a dalších členů rodiny, některé jeho osobní památky a čestné dary, které dostal od svých ctitelů, a klavír ze Smetanova majetku. Upozornila také, že Muzeum Bedřicha Smetany spravuje i Památník Bedřicha Smetany v Jabkenicích.

Poté se ujal slova mj. spoluzakladatel Smetanova festivalu a mezioborového symposia k otázkám historie a kultury 19. století v Plzni, zakládající člen Meyerbeer-Institutu e.V. se sídlem v Thurnau, bývalý vědecký a výzkum-

Zleva: Olga Mojžíšová, Milan Pospíšil, Richard Basler, Jiří K. Kroupa

Editoři knihy s Helenou Baslerovou a Mojmírem Jeřábkem

Moderátor večera Richard Basler s prezentovanou knihou

ný pracovník Muzea Bedřicha Smetany dr. Milan Pospíšil, který v současnosti pokračuje v odborném zpracování smetanovské korespondence jako vědecký pracovník Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě. Dr. Pospíšil nastínil problémy při edičním zpracování dopisů – zastaralá gramatika, dnes již skoro neznámé výrazy, chybná němčina a čeština apod. Ujistil přítomné, že se editoři rozhodli nepoužít žádných oprav a zkrášlování ani krácení, jak bylo při podobných vydání korespondence Bedřicha Smetany doposud zvykem, ale použili pouze originální materiál bez úprav.

Předseda správní rady Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě, historik a spolueditor knihy dr. Jiří K. Kroupa představil zpracování smetanovské korespondence pomocí online textově-obrazového databázového systému, který slouží nejen pro badatelské a ediční práce, ale i ke zpřístupnění zpracovávaných dokumentů širší veřejnosti. Cílem rozsáhlého projektu je vydat veškerou Smetanovu korespondenci ke dvoustému výročí narození tohoto hudebního skladatele v roce 2024.

V průběhu pořadu byly přečteny krátké ukázky z korespondence a nebylo zapomenuto ani na hudební ukázky z díla Bedřicha Smetany. I přes velká horka přilákal pořad dostatečný počet posluchačů, kteří odměnili autory za slouženým potleskem a zahrnuli i četnými dotazy.

Knihu *Bedřich Smetana: Korespondence, I (1840-1862)* je možno objednat za zvýhodněnou nakladatelskou cenu mailem u vydavatele (KLP – Koniasch Latin Press, koniasch@gmail.com), nebo přímo u Kulturního klubu.

Fota: Mag. Eva Zemanová

Bedřich Smetana: Korespondence, I (1840-1862)

Eds. Olga Mojžíšová – Milan Pospíšil – Jiří K. Kroupa
Praha: KLP – Koniasch Latin Press – Národní muzeum – Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě, 2016

Ediční řada: Smetaniana, vol. I

ISBN: 978-80-87773-3-7, 978-870-7036-475-8

Vázané, rozměr: 245 × 175 mm, hmotnost: 1650 g, 880 stran

Obrazová příloha, notové ukázky a fotografie vybraných dopisů v textu

Veškeré dopisy jsou uveřejněny v originálním jazyce (česky a německy) a doplněny v paralelní české a anglické mutaci s krátkým obsahem.

Ukázka:

Smetana, Bedřich – Smetanová, Bettina
Rotterdam – Praha, 15. XI. 1861

Einziggeliebte, theuere Betti!

[...] Von Köln bis Rotterdam war ich trotz des Regens über die fruchtbaren Landschaften erfreut. Die ganze weite Ebene biethet eine immerwährende Abwechslung dar. Fruchtbare Äcker, Wiesen mit dem frischesten Grün wie im Frühling, durchschnitten von schnurgeraden Wassergräben so weit das Auge reicht, eingesäumt von niedrigem und hohem Gebüsch, Alléen mit Sand bestreute Wege, dichte Haine und Wälder, Alles das fliegt Einem bei der schnellen Fahrt vorüber, und gibt den Wunsch, das im Sommer ruhig genießend durchwandern zu können. Ja, ich glaube, wenn man als Landwirth nicht zu Hause sein könnte, man hier in Holland sich wohl fühlen müßte. Besonders wimmelt es von Gärten bei Arnheim und bei Utrecht, wo die Dächer der Ortschaften aus dem Laub so herausgucken, wie Köpfe junger Vögel aus dem dichten Gefieder ihrer sie schützenden Mama. Schaaf und Rinder des besten Schlags sind weidend über alle die weiten Auen zerstreut, und beleben die Landschaft. Überall presentirt sich ein Wohlstand und eine Nettigkeit, die etwas sehr anheimelndes hat. Man ruft aus: „Hier mochte ich wohnen!“ Nein, dort, dort ists schöner! „O nein, da! Und da! u. s. w.“ Man fährt durch einen Garten; wie muß es im Sommer schön sein? Schade, daß die fremde, garstige Sprache das Bild verdirbt, und beweist, daß man doch nur fremd bliebe in all' der reizenden Landschaft. Mit diesen Gefühlen kam ich in Rotterdam an. Welche Enttäuschung! – – –

Hier gelangt man in eine alte Stadt, welche ebenso schmutzig ist, wie alle andern Städte, dabei ist das Volk hier roh, voll Seeleute, Tagelöhner, und Gesindel. Die breiten Kanäle, die bei hohem Wasserstande in alle Häuser eindringen, wie gerade jetzt, erzeugen eine immerwährende Feuchtigkeit, und Husten und Schnupfen ist allgemein, ausgenommen ich. Alle Häuser stehen auf Piloten, und sind noch dünner gebaut, als in Schweden. Meine Überraschung, als ich in das sogenannte Hôtel Cologne eintrat, war piramidal! Dieses Hôtel ist ein Eckhaus des kleinen Marktes, eigentlich ein Thurm, auf jeder Seite einige Schritte breit, sehr hoch, ohne Hausflur (nur private Häuser reicher Leute sollen hier, wie man sagt, Hausfluren haben) man tritt aus der Gasse gleich in das Gastzimmer, aus diesem auf einer beinahe senkrechten, so schmalen Stiege, daß Dein Fuß kaum einen Stützpunkt finden könnte, und man einander nicht ausweichen kann, (der Eine

muß warten, bis der Andere herunter kommt) also auf einer Leiter geht es rechts und links durch stockfinstere Löcher in die verschiedenen Étagen. Ich wohne in der 4t Etage, da Alles besetzt war, in einem Loche, einfache Fenster, ein 2 Schuh hoher eiserner Ofen, ein Bett, ein Tisch, ein Waschtisch, 1 Spiegel und 2 Stühle sind das Meublement, und Alles schmutzig, nur die Betten sind reinlich. Die Kost ist noch schlechter, als ich sie auf der ganzen Reise hatte. Schweden erscheint Einem im rosigen Lichte gegen diese Rotterdamer Einrichtungen. – Jetzt komme mir aber Jemand noch, und schimpfe über Böhmen, dem schlage ich sein Maul noch breiter! O Gott, was sind das für Leute auf dieser Welt! Ich begreife nicht, wie die Paar Böhmen, die hier im Orchester sind, hier leben können? [...]

Představujeme a doporučujeme film *Tlumočník / Der Dolmetscher*

Ve středu 20. června byl v Stadtkino Vídeň premiérově představen slovensko-česko-rakouský film *Tlumočník (Der Dolmetscher)* za přítomnosti jednoho z hlavních představitelů, a to rakouského herce Petera Simonischeka a slovenského režiséra Martina Šulíka. Večer moderoval Stefan Grissemann.

Poznámka: Oscarový režisér Jiří Menzel se bohužel nemohl premiéry zúčastnit, je hospitalizován už přes 200 dní, absolvoval kvůli pneumokokové meningitidě operaci mozku, potom pobýval na Rehabilitační klinice na pražských Malvazinkách a v rehabilitaci pokračuje v Rehabilitační beurovské nemocnici.

Podle slovenského režiséra snímku Martina Šulíka zachránil Jiří Menzel film, když se dva týdny před začátkem natáčení během 48 hodin rozhodl, že se zhostí hlavní role. „Původně měl tu postavu hrát Juraj Herz, jehož život se s ní v mnohých bodech kryl,“ říká Šulík o roli stárnoucího slovenského tlumočníka Aliho Ungára, jehož rodiče zahynuli během holocaustu. Herzovi se podle něj role velmi líbila a už ji začínal zkoušet, když mu doktor řekl, že má zdravotní problémy a náročné natáčení by nemusel vydržet. „My jsme byli dva týdny před natáčením a mysleli jsme, že to budeme muset zabalit. Tehdy, myslím, právě (producenta) Rudu Biermanna napadlo, abychom oslovili Jiřího Menzela,“ líčí pětapadesátiletý režisér. Točit filmy o druhé světové válce a holocaustu je podle Šulíka dnes snad ještě důležitější než dříve. Rychle totiž ubývá přímých svědků tehdejších událostí, a navíc dnešní doba přeje snadno se šíří-

Peter Simonischek a Jiří Menzel ve filmu *Tlumočník / Der Dolmetscher*

cím lžím na internetu a sociálních sítích. „Co se dnes děje, je to, že se minulost znovu začíná manipulovat nebo revidovat,“ zdůrazňuje s tím, že ještě před pár lety by si to nedokázal představit.

Hlavními hrdiny svérázné roadmovie jsou dva staří páni, kteří cestují napříč Slovenskem, aby poznali pravdu o vlastní minulosti. Během cesty se dostávají do bizarních situací, potkávají rozmanité lidi a postupně si skládají mozaikovitý obraz světa, který se navenek mění, ale v hloubce ukrývá nevyřešené konflikty. Díky poznání života toho druhého začínají chápat vlastní činy a přehodnocují i svou identitu.

Tlumočník

Drama / Komédie / Road movie

Slovensko / Česko / Rakousko, 2018, 113 min.

Režie: Martin Šulík, scénář: Martin Šulík, Marek Leščák, kamera: Martin Štrba, hudba: Vladimír Godár

Hrají: Jiří Menzel, Peter Simonischek, Zuzana Mauréry, Réka Derzsiová, Anna Rakovská, Eva „Evelyn“ Kramarová, Attila Mokoš, Karol Šimon, Judita Hansman, Igor Hrabinský, Anita Szvrcsek

Film je možno ve Vídni zhlédnout od 22. června 2018.

www.filmladen.at

Ohlédnutí

■ **11. 4.** při slavnostním aktu věnoval hejtman Jihomoravského kraje Školskému spolku Komenský ve Vídni dar – šek na milion korun (cca 40 000 EURo) na potřeby školy.

■ **3. 5.** se konala v Malém slavnostním sále Vídeňské univerzity konference na téma Vícejazyčnost v dunajském regionu před a po roce 1918, spolupráce Slovenského institutu ve Vídni, Maďarského institutu pro Historický výzkum ve Vídni, Collegium Hungaricum Wien, Institutu für Österreichische Geschichtsforschung (Universität Wien) a Institutu für den Donaauraum und Mitteleuropa. Posluchače přivítali slovenský velvyslanec Peter Mišík a maďarský velvyslanec dr. János Perényi.

Referenti: András F. Balogh, Eötvös Loránd Universität, Budapest – *Relative Mehrsprachigkeit. Überlegungen zum städtischen Sprachgebrauch im Alltag und in der Poesie vor und nach 1918 in zentraleuropäischen Zentren*; Iván Bertényi, Institut für Ungarische Geschichtsforschung, Wien – *Vorteil oder Nachteil? Mehrsprachigkeit in dem Nationalstaat Ungarn vor dem Ersten Weltkrieg*; Anna Fundárková, Institut für Geschichte der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, Bratislava – *Meine Kinder sollen die sehr nützliche ungarische Sprache erlernen. Das Phänomen der Mehrsprachigkeit in der ungarischen Aristokratie in der Frühen Neuzeit*; Roman Holec, Comenius-Universität und Institut für Geschichte der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, Bratislava – *Mehrsprachigkeit in der adeligen Familie Friesenhof im langen 19. Jahrhundert*; Petr Maťa, Institut für Neuzeit- und Zeitgeschichtsforschung der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien – *Der böhmische Hochadel im 17. Jahrhundert – eine mehrsprachige Gesellschaft*; Jozef Tancer, Comenius-Universität, Bratislava – *Weder Mythos noch Wirklichkeit. Zum Phänomen des dreisprachigen Bratislava nach 1918*; Karl Vocelka, Institut für Geschichte und Institut für Österreichische Geschichtsforschung, Uni-

versität Wien – *Sprache des Hofes – Sprachen der Völker. Die Habsburger und ihre Sprachkenntnisse als Herrscher eines multinationalen Reiches*, který také moderoval druhý panel. První panel moderoval Univ. Prof. Dr. Thomas Winkelbauer. O přestávce bylo možno ochutnat unikátní zdravou slovenskou kávu – Štrbské Presso (www.strbskepresso.sk).

■ **3. 5.** večer zval Rakúsko-slovenský kultúrny spolok na literárny večer „Dado Nagy a jeho hosť Arpád Soltész“ do Otto Bauer Gasse, 1060 Vídeň.

■ **6. 5.** proběhla v bývalém koncentračním táboře Mauthausen vzpomínková akce, která připomněla 73. výročí osvobození koncentračního tábora americkou armádou. Slavnostního pietního aktu (bylo přítomno více než 10 000 lidí) se za rakouskou vládu zúčastnil mj. spolkový prezident Alexander Van der Bellen, kancléř Sebastian Kurz, NR prezident Wolfgang Sobotka ad. Pietního aktu v Mauthausenu se zúčastnila také, vedle dalších diplomatů z různých zemí, velvyslankyně České republiky v Rakousku Ivana Červenková, přidělenec obrany pro Rakousko se sídlem v Bratislavě generál Ján Gurník a zástupci Krajského vojenského velitelství v Českých Budějovicích. Velvyslanectví České republiky ve Vídni uctilo památku českých obětí rovněž položením věnců a květin v Simmering Saurer Werke (12. dubna), Ebensee (5. května), Gusenu (5. května), Melku (7. května), Steyru (7. května) a Attnang-Puchheimu (8. května).

Koncentrační tábor Mauthausen sehrál tragickou roli při likvidaci českého protinacistického odboje. Na podzim 1942 a na jaře 1943 zde nacisté zavraždili stovky členů rodin a příbuzných československých parašutistů, kteří se podíleli na atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Zde byl 22. prosince 1941 umučen i známý český písničkář, herec, textař, skladatel, spisovatel, scenárista, dramatik a režisér, Rytíř české kultury in memoriám Karel Hašler. Jeho pamětní deska se nachází pod oknem v krematoriu.

■ **23. 5.** dopoledne se konala v Diplomatické akademii pódiová diskuse na téma 25 let samostatnosti Slovenské a České republiky. Jak došlo k beznásilnému rozdělení Československa? – debata dvou vrcholných politiků devadesátých let Václava Klause a Vladimíra Mečiara. Oba pánové si důvody, proč k rozdělení Československa muselo dojít, byli neochvějně jisti. Každý z nich vyzdvihl jiné důvody, oba se ale vzájemně doplňovali a vyměnili si slova chvály a respektu. Československo mělo asociační dohodu s Evropskou unií, kde bylo podmínkou, že pokud rozdělení proběhne pokojně, Evropská unie přijme oba státy a bude se k nim chovat rovnoprávně. „My jsme si nevybrali dobu, ve které jsme působili, ta doba si vybrala nás. Vytvořili jsme něco, co pomáhá jedněm i druhým. Dnes můžeme říct, že jsme se si daleko bližší a nemáme žádné zásadní problémy mezi sebou. Ale tuto perspektivu přejeme i jiným. A Evropa bude potřebovat na toto odpověď. Právě proto, že je konfrontována s mnohými podobnými problémy, ale nemá podobná řešení,“ uzavřel Mečiar. Expremiéři se shodli, že v současnosti by světové velmoci, v roce 1992 oslabené a zaměstnané svým vlastním překotným vývojem, mírumilovné rozdělení československého státu přinejmenším zkomplikovaly.

■ V priestoroch Slovenského inštitútu vo Viedni bola **23. 5.** otvorená výstava obrazov výtvarníka Martina Lалуha *Zem hlavolamov*. Podujatie sprevádzalo hudobné vystúpenie skupiny Longital, ktorá interpretuje zaujímavú alternatívnu hudbu.

■ **24. 5.** vystoupil v divadelním sále školy Komenský folklorní soubor Marjánka.

■ **24. 5.** Lesungen Rhea Krčmářová – Christine Pitzke: *Panta rhei oder Das erste Meer ist Sprache* – Lesungen, Gespräche. Rhea Krčmářová (Wien) liest aus *Böhmen ist der Ozean. Erzählungen* (Kremayr & Scheriau Verlag, 2018) – Christine Pitzke (München) liest aus *Wir stehen unter Schöpfung. Roman* (müry salzmann Verlag, 2018). Einleitungen und Moderation: Annalena Stabauer Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9

■ **25. 5.** uspořádal ve Slovanské besedě pěvecký sbor Lumír první celovečerní vystoupení nazvané Jarní koncert. Umělecké vedení převzali Veronika Hagenhofer, Jana Reichová, Johannes Schwarz, pořadem provázel Paul Koutník. Program byl z části složen z lidových písní z Moravy, Slezska, Slovácka a Chodska a skladeb *Ondráš* – L. Janáček, *Intrada a capella* – H. O. Millsby, *Sadaj slunko* – B. Čumpeľík, *Píseň máje* – Th. Morley, *Krajina posedlá tmou* – Jiří

Suchý, *Jada* – B. Carleton a zakončeno skladbou Jaroslava Ježka *Život je jen náhoda*.

■ **28. 5.** V priestoroch Slovenského inštitútu vo Viedni sa konala už tradičná tlačová konferencia „Bratislava žije kultúrou“, ktorú pripravuje Slovenský inštitút vo Viedni v spolupráci s Magistrátom mesta Bratislavy, BKIS a SND ako plnenie bilaterálnej zmluvy MZVaEZ SR a Magistrátu mesta Bratislavy.

■ **5. 6.** zvala do Hofmobiliendepotu Internationale Donau-philharmonie na komorný koncert z děl skladateľů W. A. Mozarta, G. Bizeta, Z. Kodályho, H. Carmichaela, V. Montiho a skladby v úpravě M. Biháryho. Tři ze sedmi sólistů a taktěž kapela Jazz Funk Brothers (M. Biháry, Marek Taraj a Dávid Juraj Raši) pochází ze Slovenska. Žánrově se kapela pohybuje na ploše od jazzových standardů Milesa Davisa, Oscara Petersona, Chicka Coreya a jiných až po funky či groove, anebo ve vlastní úpravě klasické hudby a v neposlední řadě i vlastní kompozice.

■ **6. 6.** nabízela rakouská Penzijní pojišťovna ve Friedrich-Hillegeist-Strasse 1, 1021 Vídeň, společný rakousko-český poradní den.

■ **6. 6.** uspořádala umělkyně a krajanka Regina Renzowa Jürgens, ve Slavnostním sále MBA3 benefiční koncert Letno-silvestrovská slavnost – slavnost u knížete Orlovského (koncertantní verze II. aktu operety *Netopýr*) ve prospěch Sterntalerhof-hospitz pro nevyléčitelně nemocné děti.

■ **6.-8. 6.** proběhly Slovenské dny, na které zval Institut slavistiky Vídeňské univerzity, zakončené exkurzí do Bratislavy s návštěvou Danubiana Meulensteen Art Museum (Muzeum moderního umění nacházející se asi 15 km jižně od Bratislavy poblíž obce Čunovo). Muzeum bylo otevřené 9. září 2000. Jeho zakladatelé jsou holandský podnikatel, sběratel a mecenáš umění Gerard Meulensteen a Slovák Vincent Polakovič.

■ **8. 6.** se uskutečnila na českém velvyslanectví maturitní oslava studentů Komenského školy.

■ **11. 6.** na pozvání Akademického spolku, Českého srdce ústředí a sboru Lumír vystoupila ve Slovanské besedě česká herečka, zpěvačka a divadelní partnerka Jiřiny Suchého Jitka Molavcová.

■ **13. 6.** byl na půdě Diplomatické akademie promítnut film *Dubček / Short Spring, long Winter* (2018, Slovensko, Česko, 86 min.). Režie: Laco Halama, scénář: Viliam Klimáček, Luboš Jurík, Juraj Fábry, kamera: Peter Kelíšek, hudba: Lubica Čekovská. Hrají: Adrian Jastraban, Táňa Radeva, Vladimír Hrabal, Jiří Zapletal, Radoslav Šopík, Peter Trník, Ivo Novák.

14. 6. proběhla na půdě Maďarského velvyslanectví kon-

ference na téma „150 let zákona pro rovnoprávnost národů v Transleithanien – kritický rozbor s minulostí a jejími nevyřešenými problémy“. Organizátorem akce byla Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut /ARGE.

■ **16. 6.** vystoupili ve Vídni Kubačákovci

■ **22. 6.** uspořádal spolek České srdce československá sociální péče v Rakousku oslavu na počest 100. výročí založení. V sále Kammeroper v Drachengasse 1 vystoupili Cordial String Quartet, Třebíč, folklórní soubor Marjánka, Vídeň, Vlastenecká omladina, Vídeň, Pěvecký sbor Lumír, Vídeň, Karolína Žmolíková, Praha (soprán), Pavel Koutník, Vídeň, pořadem prováděl český moderátor Václav Žmolík. Spolek České srdce, československá sociální péče v Rakousku vznikl jako dobročinný, nepolitický a sociální spolek. Jedním z jeho hlavních zakladatelů byl básník a spisovatel Josef Svatopluk Machar, který žil ve Vídni od roku 1889 a pracoval zde jako bankovní úředník. V době největší válečné bídy vydal výzvu *Pomozme českým hladovějícím dětem ve Vídni*. Krátce po založení spolku v Praze (1917) proběhla začátkem roku 1918 ustanovující schůze i ve Vídni.

■ **1. 7.** zvala jednota Máj na Letní slavnost s hudební skupinou Bohemia a Petrem Janochem ve Waldmüllerzentrum, Hasengasse 38, Vídeň X.

Český dirigent Tomáš Netopil opět ve Vídeňské státní opeře

Premiéra 11. června a reprízy 14., 17., 20., 25. a 28. 6. Orkán „búúú“ se snesl na hlavu režiséra po premiéře Weberova *Čarostřelce* ve Vídeňské státní opeře, kterou dirigoval Tomáš Netopil. Český divák se zuřícím publikem soucítí, už kvůli četným vazbám *Čarostřelce* na české prostředí. Dlužno dodat, že (jak už to bývá) při děkovačce se režisér bučením opájel, zjevně potěšen tím, jak šošákům v publiku zcizil jejich klasiku. Zcizeně, chladně ovšem působily i všechny výkony, které tak nic nezachránily.

Čarostřelec bývá považován za zakladatelské dílo operní romantiky, jakož i německé národní opery. Příběh mystického mládence Maxe, jenž si s pomocí přítele Kašpara, spřáhnutého s temnými silami, odlije čarovné kulky, jen aby obstál ve střelecké zkoušce, Weber vybavil melodickým půvabem a líbeznou naivitou. Dodal mu však též hlubokou oduševnělost a existenciální podtóny, které výsledek vzdalují biedermeierovskému kýči. Ostatně *Čarostřelec* uctíval i Richard Wagner. Českou stopu lze vysledovat už v místě děje, jímž jsou Čechy v době po třicetileté válce, ale především v autorově vztahu k Praze. Weber byl v le-

Tomáš Netopil

tech 1813-1816 kapelníkem Stavovského divadla a i později se sem vracel, dokonce tu *Čarostřelce* sám dirigoval. Navíc se touto operou Bedřich Smetana roku 1866 ujal vedení Prozatímního divadla.

Režisér Christian Rāth ve Vídni všechnu romantiku popřel, což jistě není zločin, jenže do intelektuálního přediva, jímž se dílo snažil omotat, zapletl sebe i diváky. Z hlavního hrdiny udělal skladatele (snad ne přímo Webera, jehož obraz vizí na stěně, ale není to tak úplně jisté), který místo správné mušky marně hledá inspiraci. Hned v první scéně, v níž sbor lovců oslavuje nečekaného krále střelců, jímž se místo Maxe stane sedlák Kilián, sedí Max za klavírem, snaživě komponuje a diriguje sbor, jenž sedí v divadelních křeslech jako publikum na scéně. Rāth asi chtěl prolnout skutečnost s fantazií, jenže už po minutě se ukazuje, že koncepce nefunguje ani sama o sobě, natož ve spojení s hudbou a mluvenými dialogy. Původní příběh je naprosto potlačen, ale nějaký jiný režisér vůbec nevystavěl, takže inscenace se rozpadá do myšlenkového a následně i jevištního chaosu. Koncepce o sobě dává vědět jen občas, to když Max zamýšleně cosi zapisuje nebo když vzduchem poletuje notový papír.

Ze všech postav se staly komické, ploché figury bez uvěřitelných pohnutek. Scéna ve Vlčí roklí, v níž Max s Kašparem odlijí za asistence „černého lovce“ Samiela (ten visí hlavou dolů jako netopýr či alter ego – jediný skutečný nápad) sedm kulek, Max konečně najde onu kýženou inspiraci v podobě černých múz s havraními hlavami. Pekelný oheň vzplane v klavíru, což je samo o sobě efektní, ale zároveň tím obrazně definitivně shoří celá rábdobý idea – vždyť co lze v umění považovat za pomoc nečistých sil? Nejspíš vykrádání cizích námětů, ale to géniové neměli zapotřebí a jejich často rozhárané duše a životy přece nelze považovat za paralelu vědomé smlouvy s ďáblem. A proč je Maxovi – po přímlově moudrého poustevníka, jenž se v inscenaci na jevišti snese v lustru – nakonec odpuštěno? Z toho, jak Max nakonec sklesle sedí u klavíru, lze soudit, že pochopil, že je lepší zůstat průměrným, ale spokojeným umělcem. Pokud to mělo být poselství Weberova *Čarostřelce*, tak na jevišti světové scény vyhlíží velmi podivně.

Je samozřejmě vždycky otázka, nakolik demotivující je pro hudební stránku produkce extrémně špatná režie. Což lze vztáhnout i na orchestr. Tomáš Netopil, pro nějž

byl *Čarostřelec* první samostatnou produkcí ve Vídeňské státní opeře (dosud tam dirigoval obnovené inscenace) v rozhovoru pro časopis vydávaný divadlem uvedl, že by v hudbě chtěl zdůraznit ryzí, „klasickou“ romantiku z počátku 19. století, muzicírovat ve světlých, lehkých barvách a oprostít dílo od masivního zvuku, který se začal prosazovat později.

Upřímně řečeno, tento záměr mu při premiéře vyšel tak napůl, člověk si rozhodně zapamatoval vitalitu a orchestrální brilanci, méně pak vláčnost a niternost. I tu však Netopil v míře vrchovatě nedávno předvedl s Českou filharmonií při Smetanově *Mé vlasti* nebo zase na jiných autorech loni při pražském hostování s Essenskými filharmoniky, jímž šéfuje. Třeba se mu ve Vídni ještě podaří doladit a změkčit aspoň hudební obraz *Čarostřelce* v dalších reprízách. Ostatně na oněch čtyřicet procent produkce „dosáhla“ hlavně díky základní souhře a nezpochybnitelné kvalitě orchestru a také sboru.

Věra Drápelová (redakčně zkráceno)

Ein Gespräch mit Miroslava Svolikova

Iwona UBERMAN: *Du hast drei Stücke geschrieben: die hockenden (2015), Diese Mauer fasst sich selbst zusammen und der Stern hat gesprochen, der Stern hat auch was gesagt (2016) und europa flieht nach europa (2017). Seit wann schreibst du und warum fürs Theater?*

Miroslava SVOLIKOVA: Ich habe sehr früh mit dem Schreiben begonnen, mit acht oder neun Jahren. Bei uns wurde immer sehr viel gelesen, der Bezug zu Text war immer da. Das Schreiben begleitet mich seit damals. Ich habe dazwischen auch ganz viele andere Sachen gemacht, mein Philosophiestudium z.B. aber irgendwann bin ich über eine Ausschreibung ins Theater gerutscht, das war 2014/15, noch während meines Kunststudiums und ziemlich unerwartet.

Und sehr erfolgreich – du bist sofort auf der Bühne des Burgtheaters gelandet.

Ich habe den Retzhofer Dramapreis für die hockenden gewonnen, der gleich mit einer Inszenierung an einem großen Haus verbunden war. Das mit dieser konkreten Aufführung hat sich dann erst bei der Preisverleihung rausgestellt, und auch, dass alles gleich so eine Resonanz hatte dadurch. europa flieht nach europa wird im Herbst ebenfalls am Burgtheater aufgeführt.

Um aber wieder zur ursprünglichen Frage zurückzukommen, am Theater mag ich, jetzt aus der Perspektive des Autors, dass man für jedes Stück eine andere Form suchen kann, und eigentlich sehr frei ist, und dass man trotzdem nicht ganz abgekapselt ist, weil das Theater immer ein Ort des Austausches ist.

Spielt für dich deine Zweisprachigkeit für das dramatische Schreiben eine Rolle? Du schreibst Theaterstücke auf Deutsch, lassen sich dabei vielleicht in einer tieferen Schicht Assoziationen oder Metaphern finden, die dem Slowakischen näher sind?

Ich bin mit mehreren Sprachen aufgewachsen, habe eine englische Schule besucht, tschechische Märchen geschaut, mit meinen Eltern spreche ich slowakisch, sozialisiert bin ich auf Deutsch, meine Diplomarbeit vom Philosophiestudium ist zur Hälfte auf Französisch. Ein bisschen Schwedisch habe ich einmal gelernt und ein kleines bisschen Russisch. Ich weiß auch gar nicht, ob es die eine Sprache oder die Bilder der einen Sprache sind, die die andere

beeinflusst, und nicht vielmehr die Sensibilität für die Eigenheiten einer Sprache, weil man daraus auch zurücktreten kann, von außen draufschauen. Jede Sprache hat ihre Eigenheiten. Ich liebe Sprachen. Wäre ich nicht Autorin geworden, dann vielleicht Übersetzerin. Mit dem Slowakischen verbinde ich zB. sehr viele Diminutive, Verniedlichungsformen, und weil ich es nur in der Familie kenne, ist es für mich eine schöne Sprache, um mit Kindern zu sprechen, man kann aus allem etwas Kleines und Beseeltes machen, es gibt unglaublich lustige Wörter, wenn man es vom Deutschen her denkt. „popolnik“ habe ich meinem Freund beigebracht, der „Aschenbecher“, das klingt für einen rein deutschsprachigen schon wie eine Märchenfigur! Das Deutsche wieder erlaubt sehr viel Freiheit über die Konstruktion, über die Satzstellungen, aber auch Worterschöpfungen. Die Bildschätze dieser indoeuropäischen Sprachen sind aber nicht so weit voneinander entfernt, letztlich gibt es durch die Verwandtschaft in der Tiefe etwas Gemeinsames.

Redakčně zkráceno

Freud se vrátil na svou univerzitu

4. června 1938 nastoupil dvaosmdesátiletý Sigmund Freud, na nuceném útěku před nacisty, na vídeňském Westbahnhofu do vlaku směrem Londýn. Přesně na den, o osmdesát let později se zakladatel psychoanalýzy vrátil na vídeňskou univerzitu. Sedící Freud z bronzu se tak od pondělí 4. června nachází před rektorátem Lékařské univerzity v Spitalgasse 23.

„Tímto aktem chceme na jedné straně projevit uznání profesních úspěchů Sigmunda Freuda a zároveň přiznat naši odpovědnost jakožto Lékařské univerzity ve Vídni za vyhnání tohoto významného vědce,“ uvedl rektor Lékařské univerzity ve Vídni Markus Müller ve svém projevu.

Návrh sochy, která byla nově odlita, vytvořil chorvatský umělec Oscar Nemon (1906-1985), který musel stejně jako mnozí uprchnout v roce 1938 z Vídně. Umělec, pocházející z židovské rodiny, vytvořil již v roce 1931 dřevěnou bustu Freuda u příležitosti jeho 75. narozenin. V roce 1936 byl sochař pověřen vytvořením sedící sochy Freuda,

Lord David Freud: „Vítejte zpátky, pradědečku“

která měla být určena pro Vídeňskou psychoanalytickou společnost, kvůli připojení Rakouska k Německu nemohla být již realizována.

Lord David Freud, pravnuke Sigmunda Freuda, který byl přítomen slavnostnímu odhalení, ocenil velkorysost rodiny Nemonových, která poskytla původní formu k výrobě nového odlitku. Těší ho, že po všech těch letech je socha konečně ve městě, pro které byla původně zamýšlena.

Rudolf Habsburský a Národní divadlo

V létě 1881 došlo ke sňatku korunního prince Rudolfa s belgickou princeznou Štěpánkou – po svatbě měli novomanželé přijet do Prahy a účastnit se otevření Národního divadla.

Rudolf už předtím pobýval v Praze v době své vojenské služby a byl zde uvítán jako budoucí český král. Divadlo sice nebylo ještě dokončeno, a tak se našlo řešení – v přítomnosti vzácných hostů proběhne oficiální otevření, potom se divadlo uzavře a budou provedeny poslední dokončovací práce.

Rudolfova návštěva se nakonec nevydařila. Pro zdravotní problémy korunní princezny se měnil termín příjezdu a slavnostní představení Smetanovy *Libuše* pak navštívil pouze Rudolf. Jak je známo, k definitivnímu otevření divadla pro požár nedošlo. Císař s císařovnou okamžitě telegraficky poukázali 20 000 zlatých a korunní pár dalších 5 000 zlatých. Je tedy zřejmé, že císařova materiální i morální podpora Národního divadla byla při jeho budování důležitým faktorem.

Řada publikací líčí Rudolfa Habsburského (21. 8. 1858 – 30. 1. 1889), syna císaře Františka Josefa I. a jeho ženy Alžběty, jako poněkud zdegenerovaného aristokrata, kterého charakterizují náruče hereček, obskurní šantány, alkohol a drogy a jehož tragický skon provázejí nejrozodivnější pověsti. Historička Brigitte Hamann korunního prince vykresluje především jako člověka, který pění učitelů, předních evropských vzdělanců a díky své touze po vzdělání a úctou k vědění získal v dospívání nejen mimořádné znalosti, ale osvojil si i životní postoje, jež se v průběhu času příliš neměnily. Vyhraněná světonázorová stanoviska, jež Rudolf rozvíjel ve studentských pracích a až do posledních dnů v množství novinových (ovšemže anonymních) článků, v jiných publikacích, osobními kontakty i různými prohlášeními, představují následníka habsburského trůnu, tradičně konzervativního a klerikálního, ve značně překvapivém světle. Zaujetí pro liberální uspořádání společnosti, svobodu, lidská práva, humanitu a pokrok a s tím související odpor k nevzdělané aristokracii, nacionálním projevům, ke klerikalismu a antisemitismu Rudolfa sblížily s představiteli měšťanské – často židovské – inteligence a neodvratně ho vzdálily od císařského dvora. Byl bez politického vlivu i oficiálních informací, a přece se houževnatě angažoval pro mnohonárodnostní rakousko-uherskou monarchii, jejíž další existenci spatřoval v odmítnutí militaristického Německa a ve spojení s Francií a Ruskem. Nerealnost následnickových cílů, nenaplněný soukromý život, nemoc a jistě i přemíra šampaňského s koňakem a morfiem nakonec vedly k devastaci kdysi tak zářivé osobnosti. V loveckém zámečku Mayerling však nezazněl jen jeden výstřel. Rudolf vzal s sebou na smrt i sedmnáctiletou milující Mary Vetserovou...

Výuka českého jazyka (jako mateřského jazyka) pro žákyně a žáky 1.-4. tříd | Muttersprachlicher Tschechischunterricht für VS-Kinder

Školská rada města Vídeň (Stadtschulrat für Wien) nabízí zdarma výuku češtiny jako mateřského jazyka pro žákyně a žáky 1.-4. tříd vídeňských škol (Volksschule). Kurz se koná, pokud je přihlášeno minimálně 12 dětí.

Jak se přihlásit: V případě zájmu o výuku mateřského jazyka prosím kontaktujte vyučující (kontakt viz níže), která Vám poskytne další informace ohledně kurzu i přihlášky. Přihlašovací formulář můžete vyplnit a nechat potvrdit ve škole, kterou Vaše dítě nyní navštěvuje (nebo kterou bude navštěvovat v příštím školním roce) již teď. Přihláška je předběžně zcela nezávazná a slouží ke zjištění zájmu o výuku a zajištění financování kurzu.

Termín výuky: Pro lepší plánování odpoledních aktivit je termín výuky předběžně ustanoven na středu odpoledne ve VS Stubenbastei (Stubenbastei 3, 1010 Wien).

Informační schůzka: Pro rodiče nových účastníků kurzu se koná schůzka v prvním školním týdnu za účelem získání informací a seznámení se.

Kdy? – První týden šk. roku 2018/2019 – pravděpodobně středa 5. září 2018 odpoledne.

Kde? – VS Stubenbastei 3, 1010 Vídeň.

Žáci a žákyně, kteří se budou pravidelně účastnit kurzu, dostanou na pololetní a závěrečné vysvědčení v nepovinném předmětu „Muttersprachlicher Zusatzunterricht“ potvrzení „Teilgenommen“.

Kurz vyučuje Mag. Lenka Newerkla, e-mail: lenka.newerkla@aon.at.

Další informace: <http://www.schule-mehrsprachig.at/index.php?id=9>

Přihláška: http://www.sfz-wien.at/images/sfz_img/download/mu/tschech.pdf

Výuka českého jazyka (jako mateřského jazyka) pro žákyně a žáky vídeňských gymnázií | Muttersprachlicher Tschechischunterricht an Gymnasien

Školská rada města Vídeň (Stadtschulrat für Wien) nabízí zdarma výuku češtiny jako mateřského jazyka pro žákyně a žáky vídeňských gymnázií. Třída se bude otvírat v příštím školním roce 2018/2019, pokud se přihlásí minimálně 12 dětí. Školská rada chce proto zjistit Váš zájem a prosí o to, abyste Vaše dítě přihlásil/a už teď.

Jak se přihlásit: V případě zájmu o výuku mateřského jazyka vyplňte přihlašovací formulář a odevzdejte jej už teď na škole, kterou Vaše dítě nyní navštěvuje nebo kterou bude navštěvovat v příštím školním roce. Přihláška je předběžně zcela nezávazná a slouží pouze ke zjištění zájmu o výuku. Ostatně je možné se na kurz přihlásit i ještě na začátku školního roku.

Na začátku září 2018 potvrďte prosím mailem (tschechisch.ahs@jazyk.at) vedoucí kurzu Váš zájem. Do konce září 2018 se musí Vaše dítě definitivně rozhodnout, jestli se chce účastnit kurzu po dobu celého školního roku. Do té doby je stále možnost se z kurzu odhlásit.

Termín výuky: Pro lepší plánování odpoledních aktivit je termín výuky ustanoven už teď: vždy ve čtvrtek od

16:10 do 17:50 na škole Komenský (Schützengasse 31, 1030 Wien). První vyučovací hodina se bude konat 20. září 2018.

Informační schůzka: Pro nové účastníky kurzu slouží schůzka k získání informací a seznámení se.

Kdy? – čtvrtek, 13. září 2018, 16:10

Kde? – pRg Komenský, Schützengasse 31, 1030 Vídeň

Žáci a žákyně, kteří budou pravidelně docházet na kurz, dostanou na pololetní a závěrečné vysvědčení potvrzení „Teilgenommen“.

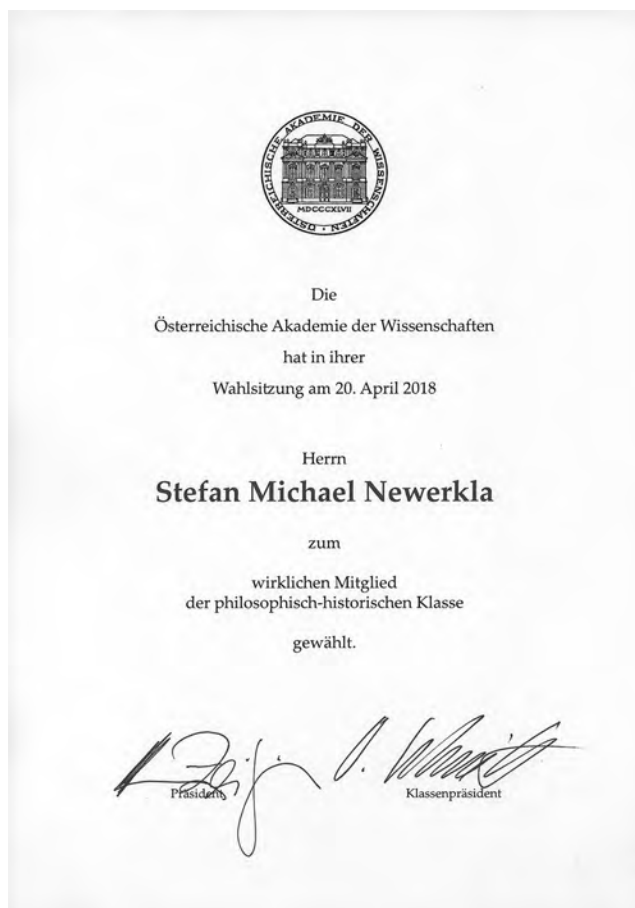
Novinka: Do výuky jsou zváni jak žákyně a žáci z HTL ve Vídní anebo v Dolním Rakousku, tak i gymnazistky a gymnazisté z Dolního Rakouska. Tyto žákyně a žáky nelze bohužel započítat k počtu 12 žákyň a žáků, který je potřeba pro otevření kurzu. Navíc nemůže Školská rada těmto žákyním a žákům zaručit, že od své školy dostanou na vysvědčení potvrzení „Teilgenommen“ za jejich účast, i když to je velmi pravděpodobné. Tyto žákyně a tito žáci postupují při přihlašování jinak, a sice dají vědět svůj zájem o kurz vedoucí kurzu mailem (tschechisch.ahs@jazyk.at) a donesou přihlašovací formulář do první vyučovací hodiny.

Kurz bude vyučovat paní Mag. Julia Kotrbeletz, e-mail: tschechisch.ahs@jazyk.at

Bližší informace: <http://www.schule-mehrsprachig.at/index.php?id=9>

Stefan-Michael Newerkla členem ÖAW

Univ.-Prof. Mag. Dr. Stefan-Michael Newerkla byl zvolen řádným členem (wirkliches Mitglied) filosoficko-historické třídy Rakouské akademie věd.

Die Österreichische Akademie der Wissenschaften (ÖAW) begrüßt 29 neue Mitglieder in ihren Reihen. Bei der jährlichen Wahlsitzung am 20. April 2018 wurden 16 Forscherinnen und 13 Forscher aus unterschiedlichsten Fachdisziplinen der Geistes-, Sozial- und Kulturwissenschaften sowie der Mathematik, der Natur- und Technikwissenschaften aufgrund ihrer herausragenden wissenschaftlichen Leistungen und ihres fachlichen Ansehens in die Akademie aufgenommen.

Neben der Wahl von zwei wirklichen Mitgliedern, 14 korrespondierenden Mitgliedern und zehn Mitgliedern der Jungen Akademie heißt die ÖAW auch drei neue Ehrenmitglieder willkommen.

Univ.-Prof. Mag. Dr. Stefan-Michael Newerkla

Prof. Newerkla, Institut für Slawistik, wurde erneut in die Akademische Versammlung der Tschechischen Akademie der Wissenschaften gewählt.

Stefan-Michael Newerkla wurde am 17. April 2018 als eines von 25 Mitgliedern in der Kategorie „Bedeutende einheimische und ausländische Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler“ von Präsidentin Präsidentin Eva Zažímalová ernannt. Die Funktionsperiode geht von 2018 bis 2022.

Gratulujeme!

Užitečné informace pro Čechy žijící v zahraničí

Podnět Senátu a konkrétně Stálé komise Senátu PČR pro krajany žijící v zahraničí byl vyslyšen a je zde konkrétní informační kanál, který byl dne 1. 6. spuštěn pro veřejnost, a to webové stránky „Užitečné informace pro Čechy žijící v zahraničí“, které jsou na webu MZV:

https://www.mzv.cz/vienna/cz/rakousko/cesi_v_rakousku/uzitecne_informace_pro_cechy_zijici_v.html

Dík patří všem členům Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí a také některým členům Konzultativní rady, kteří se informačně podíleli na vzniku těchto stránek. Samozřejmě že největší poděkování patří panu zmocněnci pro krajanské záležitosti Jaroslavu Kantůrkovi a tajemnici Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí Janě Půlpán Khekové.

Na stránkách www.ceskadiaspora.cz máte prostřednictvím formuláře možnost sdělit podněty a dotazy, které jsou předávány Meziřesortní komisi pro Čechy žijící v zahraničí.

Nová otevírací doba Českého centra Vídeň:

Po, St, Čt: 10:00-17:00; Út: 10:00-18:00; Pá: 10:00-16:00
Polední přestávka: 12:00-12:30

Během rakouských svátků je České centrum Vídeň zavřeno.

Spolek Česká škola bez hranic (spolu)pořádá na přelomu července a srpna 2018 v Praze

1) Týden češtiny ve světě, od 30. 7. do 3. 8. 2018 – týden vzdělávacích kurzů a seminářů pro vyučující českých škol v zahraničí. Jeho součástí je dvoudenní Jubilejní X. mezinárodní konference Českých škol bez hranic a spolupracujících škol.

2) X. jubilejní mezinárodní konference bude zahájena na Slavnostním setkání Čechů žijících v zahraničí u příležitosti 100. výročí založení republiky dne 1. 8. 2018, které pořádá Stala komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí se spolkem Česká škola bez hranic jako odborným partnerem. Záštitu na tomto gala večeru převzal místopředseda Senátu pan Jaroslav Kubera.

3) Doprovodný kulturní program:

A) Slavnostní večer s večerí v Centru současného umění DOX, 2. 8. 2018

B) Národní muzeum, jeho výstavy, komentovaná prohlídka výstavy *Keltové* a Nové budovy Národního muzea; to vše v pátek 3. 8. 2018 odpoledne.

NÁRODNÍ MUZEUM

Modrotisk tradiční a netradiční (15:00-18:00)

Výstava věnovaná modrotisku, látce vyrobené ručně speciální tradiční technikou a jejím různorodým podobám.

Národopisné muzeum Národního muzea
Letohrádek Kinských, Kinského zahrada 98, 150 00 Praha 5

Spojení: Tram. 9, 12, 15, 20, zastávka Švandovo divadlo, bus 176 stanice Kobrova

Hříšné radosti Antonína Dvořáka (15:00-17:00)

Náruživý kuřák, hráč karetní hry darda i milovník dobrého jídla – výstava ukazuje Antonína Dvořáka z jiného pohledu. Muzeum Antonína Dvořáka, Ke Karlovu 20, 120 00 Praha 2

Spojení: Metro C, st. I. P. Pavlova, tram. 4, 6, 10, 22, 23, zastávka I. P. Pavlova či Štěpánská

Ta kniha patří mně! Historie českého exlibris do roku 1945 (15:00-18:00)

Výstava v Národním památníku na Vítkově provede návštěvníky zajímavou historií českého exlibris.

Výstavu doplňuje zajímavý doprovodný program. V pracovním koutku si zájemci mohou podle návodu navrhnout vlastní exlibris.

Národní památník na Vítkově, U Památníku 1900, 130 00 Praha 3

Spojení: od křižovatky Ohrada (tram, bus) parkem po rovině cca 1 400m – Florenc (bus 175, 133) – stanice U památníku zpět k muzeu AČR a vzhůru do kopce (náročná) – Florenc (bus 175, 133) – stanice Tachovské náměstí, vzhůru vlevo cestou kolem tunelu do Karlína (nejkratší cesta).

Keltové (komentovaná prohlídka)

15:30-16:15

16:30-17:15

Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, 110 00 Praha 1

Spojení: Tram. č. 11, 13 – st. Muzeum Metro A, C – st. Muzeum

Nová budova Národního muzea (komentovaná prohlídka)
15:00-15:45

16:00-16:45

17:00-17:45

Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, 110 00 Praha 1

Spojení: Tram. č. 11, 13 – st. Muzeum Metro A, C – st. Muzeum

Registrační formulář naleznete na www.csbh.cz.

Konference „Krajané v době globalizace“

Národní muzeum Praha, 27.-28. září 2018

čtvrtek 27. září 2018

8:00 registrace

9:00 zahájení, předání Ocenění za dlouholetou činnost pro krajské komunity

10:00 přestávka

10:30 Tomáš Grulich: Co se podařilo za poslední léta udělat pro zahraniční Čechy

10:50 Stanislav Brouček: Historie setkávání zahraničních Čechů

11:10 Dagmar Hájková: Úloha exilu při vzniku Československa

11:30 Petr Bísek: Krajané a politika

11:50 Jan Cholínský: Češi v zahraničí a osmičková výročí (1918, 1938, 1948, 1968)

12:10 Jan Rieger: Projekt CZEXPERTS

12:30 Radko Kubičko: Česko a Evropa

13:00 přestávka na oběd

14:00 odpolední program

16:00 přestávka

16:30 odpolední program

18:00 závěr, společenské setkání

pátek 28. září 2018

10:00 návštěva výstavy archiválií v Národním archivu, Archivní 2257/4, Praha 4

14:00 návštěva rekonstruované budovy Národního muzea (v jednání) nebo jiné pamětihodnosti

17:00 zakončení programu

Program bude postupně aktualizován na www.zahranicnicesi.com.

Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů, K Zahradkám 1289/4, 155 00 Praha 5, ČR

email: info@zahranicnicesi.com

OHLEDNUTÍ

1. května 2018 bylo ve vídeňském sále rakouského rozhlasu ORF RadioKulturhaus oceněno 15 sociálně inovačních projektů cenou SozialMarie. První cenu dotovanou 15 000 euro letos získal český projekt Rapid Re-Housing Brno (Bydlení především). Koncept projektu Bydlení především je zaměřen na osoby, které potřebují intenzivní sociální podporu, aby byly schopné opustit situaci bezdomovectví.

2. května 2018 přivítala velvyslankyně České republiky v Rakousku Ivana Červenková na půdě velvyslanectví předsedkyni rakousko-české parlamentní skupiny a poslankyni Národní rady za dolnorakouský volební obvod Waldviertel Angelu Fichtinger. Diskuse se zaměřila na otázky přeshraniční spolupráce a výhled na rakouské předsednictví v Radě EU. Hovořilo se mimo jiné o zdravotnické záchranné službě, o spolupráci v oblasti zdravotní péče včetně spolupráce mezi nemocnicemi, připravované dolnorakouské zemské výstavě a výuce českého a německého jazyka ve školách na obou stranách hranice.

Sedm rakouských generálů a další prominentní hosté přijali pozvání do Hotelu Sacher, aby u společného oběda neformálně a otevřeně pohovořili s předsedou Vojenského výboru NATO generálem Petrem Pavlem. Diskuse se věnovala aktuálním bezpečnostním výzvám a související adaptaci NATO i roli aliančních partnerů při hledání společných odpovědí. Akci uspořádalo dne 17. května 2018 české Velvyslanectví ve Vídni v rámci svého působení jako Kontaktní ambasáda NATO. Skutečnost, že se pro věc podařilo získat nejvyššího vojenského představitele NATO a že se těšila takovému zájmu ze strany rakouské generality, jasně svědčí o významu, který obě strany přikládají vztahu Rakouska s Aliancí.

18. května 2018 navštívil předseda vlády Andrej Babiš Rakousko a jednal se spolkovým kancléřem Sebastianem Kurzem. Diskutována byla řada témat od spolupráce v oblasti dopravní infrastruktury a energetiky přes vzájemný obchod až po otázky spojené s nadcházejícím předsednictvím Rakouska v Radě EU.

Předseda vlády Babiš a spolkový kancléř Kurz ocenili intenzitu česko-rakouského politického dialogu a růst obrátu vzájemného obchodu. Shodli se na potřebě pokračovat ve snahách o zlepšení infrastrukturního spojení mezi oběma zeměmi.

Při prohlubování vztahů mezi oběma zeměmi se osvědčily rozličné formáty spolupráce jako například setkávání ministrů zahraničních věcí a hejtmanů příhraničních regionů ve formátu 2+6, Česko-rakouské diskusní fórum či Slavkovská spolupráce mezi Českou republikou, Rakouskem a Slovenskem.

S výhledem na nadcházející předsednictví Rakouska v Radě EU ujistil předseda vlády Babiš spolkového kancléř

Městys Štěkeň pořádá:

SEMÍNÁŘ

- kudy chodil spisovatel Šumavy Karel Klostermann

pátek 13. 7. 2018 od 17h - zámek CJ

Průřez jeho dílem a životem z Haagu do Štětkně, nově objevená rodová linka na Strakonice, soubory jeho knih, ilustrace Jana Olejníka, výstava obrazů ze Šumavy - knihovna Plzeň ...
Hosté ze Šumavy, Nalžovských Hor, Rakouska, Německa, Francie ...

170 95

13.2.18

16.7.1925

Štěkeň (CZ)

Haag am Hausruck (A)

ře Kurze o české podpoře. Obě země mají velmi blízký pohled na otázku migrace a reformy azylové politiky. Prioritou musí být ochrana vnějších hranic EU. Česká republika chce úzce spolupracovat s Rakouskem rovněž na přípravě příštího rozpočtu EU. O investičních prioritách a alokaci peněz by z pohledu České republiky měly rozhodovat členské státy.

Během své návštěvy Rakouska poskytl předseda vlády Babiš rozhovor stanici ORF a renomovanému deníku *Die Presse*.

Důstojníci Velitelství pozemních sil ve Štýrském Hradci se seznámili s opatřeními, která přijímá Severoatlantická aliance k posílení své funkce obrany a odstrašení.

V politickém a společenském klimatu po skončení studené války oslabil důraz Severoatlantické aliance na schopnost odstrašit, případně ubránit území členských států proti případnému nepříteli. Teprve anexe Krymu přitáhla pozornost zpět k těmto ústředním úkolům a poukázala na potřebu adaptace NATO k získání potřebných vojenských schopností.

Na semináři, který dne **23. května 2018** uspořádal ZÚ Vídeň v roli Kontaktní ambasády NATO, měli posluchači možnost seznámit se s přijímanými opatřeními v oblasti obrany a odstrašení, včetně zapojení ČR. Dále vyslechli prezentaci aliančního experta ke konceptu Posílené přítomnosti (eFP) NATO v Pobaltí. O konkrétních zkušenostech s vedením mnohonárodního bojového uskupení (BG) pak diskutovali s kanadským velitelem BG/eFP v Lotyšsku, do něž by se výhledově měl zapojit též český kontingent.

28. května 2018 se v prostorách velvyslanectví ČR v Rakousku uskutečnila odborná konference věnovaná spolupráci zdravotnických záchranných služeb (ZZS) ČR a Rakouska. Jednalo se o projekt ekonomické diplomacie organizovaný Obchodně-ekonomickým úsekem velvyslanectví za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva obrany ČR. Jeho cílem bylo přiblížit české i rakouské veřejnosti tuto unikátní přeshraniční spolupráci, kvalitu českých ZZS a představit výrobce jejich vybavení. Akce se zúčastnilo více než 90 hostů z ministerstev zdravotnictví ČR a Rakouska, jihočeského, jihomoravského a Kraje Vysočina, Dolního Rakouska a dalších spolkových zemí, jejich krajských, resp. zemských organizací ZZS a výrobců prostředků pro ZZS. Akce sklídila velký úspěch i díky širokému mediálnímu pokrytí.

Východiskem pro uspořádání akce bylo uzavření Rámcové smlouvy o přeshraniční spolupráci mezi ČR a Rakouskem v oblasti ZZS v lednu 2016. Tato smlouva vytvořila právní rámec pro přeshraniční zásahy výjezdových skupin ZZS jednoho státu na území druhého a pro posílení spolupráce přeshraničních krajů.

Celý článek najdete na stránkách ZÚ ČR.

Ing. Martina Tauberová, vedoucí Obchodně-ekonomického úseku Velvyslanectví ČR v Rakousku

Ministr zahraničních věcí České republiky Martin Stropnický udělil dne **8. 6. 2018** ve Velkém sále Černínského paláce v Praze Cenu Gratias agit významným osobnostem a organizacím, které se zasloužily o šíření dobrého jména České republiky v zahraničí a které nezištně prohlubují zájem

o naši zemi a napomáhají jejímu zviditelňování a příznivému obrazu ve světě.

Cena Gratias agit je udělována od roku 1997 a není spojena s finanční odměnou. V letošním roce převzali cenu v podobě diplomu a křišťálového globu od akademického malíře Zdeňka Petra tyto osobnosti a organizace:

- Watheq Al-Qsous, lékař, Jordánsko
- Hartmut Binder, literární vědec, Německo
- Jana Bratinková, předsedkyně Klubu občanů České republiky na Slovensku, Slovensko
- Jaroslav Havelka, předseda Besedy Slovan, Švýcarsko
- Estanislao Kocourek, architekt a stavitel, mecenáš krajan-ských aktivit, Argentina
- Jaroslav Mařík, lékař, USA – cenu převezme v zastoupení
- Josef Opatrný, významný český iberoamerikanista, Česko
- Jana Reichová, organizátorka krajan-ského života v Austrálii, propagátorka české kultury, Austrálie
- Jiří Šíma, hydrogeolog, Etiopie
- Otakar Štorch, básník a iniciátor krajan-ského života ve Švédsku, Švédsko – cenu převzal v zastoupení
- Kateřina Vlasáková, lektorka českého jazyka, překladatelka a propagátorka české kultury ve Španělsku, Španělsko
- Památník Lidice, Česko
- Pařížský Sokol, Francie/France
- Skupina „Osmi statečných“, Rusko – cenu převzal Viktor Fainberg, Pavel Litvinov a Taťána Bajevová.

Česká oficiální účast byla v červnu poprvé součástí veletrhu Electrify Europe 2018, který je zaměřen na oblast energetiky a elektrotechniky a svým pojetím navazuje na jiné dvě významné události v této oblasti – veletrhy DistribuTECH a POWER-GEN. Veletrh se konal ve dnech **19.-21. 6. 2018** ve Vídni.

České firmy se veletrhu účastní již tradičně za podpory Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky a jsou zastoupeny Sdružením dodavatelů investičních celků SDIC. Cílem tohoto veletrhu s doprovodnou konferencí je vytvořit prostor pro setkání významných hráčů na poli energetiky a elektrotechniky. Návštěvu české expozice a podporu českým firmám přislíbila vedoucí obchodně-ekonomického úseku Velvyslanectví ČR ve Vídni paní Martina Tauberová a vedoucí rakouské kanceláře CzechTrade pan Vladimír Degtár.

Ve Vídni se vedle sdružení SDIC představilo osm českých firem. Mezi nimi firma ETD Transformátory a. s., výrobce výkonových a speciálních transformátorů a generátorů, firma Fans, a. s., dodavatel investičních celků, služeb a produktů pro energetiku a průmysl, firma JSP, s. r. o., výrobce a dodavatel v oboru měření a regulace, firma Královopolská, a. s., dodavatel jeřábů a aparátů pro chemický a petrochemický průmysl, firma Mavel, a. s., výrobní a inženýrská společnost, která se specializuje na turbíny a příslušná zařízení a technologii pro vodní elektrárny, firma Sigma Group a. s., zaměřující se na výzkum, vývoj a výrobu středních, těžkých a unikátních čerpadel a čerpacích soustrojí pro průmyslové využití, firma Žďas, a. s., výrobce tvářecích strojů, zařízení pro zpracování válcovaných výrobků, produktů metalurgie a lisovacích nástrojů a firma ZVZ-Enven Engineering, a. s., realizátor kompletních projektů a dodávek zařízení na odlučování a odprašování tuhých a plyných znečišťujících látek z technologických a energetických plynů.

Zdroj: ZÚ

Podujatie „V4 Startup“ a kampaň Campus Global Tour 2018

Podujatie V4 Startup, ktoré sa konalo na Velvyslanectve Maďarska vo Viedni v spolupráci so zastupiteľskými úradmi Slovenska, Česka a Poľska dňa 24. mája 2018, bolo sprievodným podujatím najväčšieho startupového festivalu Pioneers Festival 2018, každoročne organizovaného v lete na zámku Hofburg. Akcie sa zúčastnilo 36 zástupcov rakúskych inštitúcií, startupových komunit, techhubov, ako aj zástupcov štátnej správy.

Kolektívna účasť Slovenska na veľtrhu Intertool/Smart Automation

ZÚ Viedeň v spolupráci s Bratislavskou SOPK a Spiš View Trading (realizátor expozície) zrealizovali prostredníctvom Projektov ekonomickej diplomacie spoločný stánok slovenských firiem na medzinárodnom veľtrhu Intertool, ktorý sa konal v dňoch 15.-18. mája 2018 vo Viedni.

Medzinárodná výstava venovaná seniorom vo Viedni

Zastupiteľský úrad SR vo Viedni informuje podnikateľskú verejnosť, že v dňoch 24.-27. 10. 2018 sa vo Viedni uskutoční medzinárodná výstava pre seniorov „Lebenslust“.

Zdroj: *Velvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni*

ISA 28. Mezinárodní letní akademie 12.-26. srpen 2018

Z programu:

Zámek Reichenau 18. srpna, 19:30
20 Jahre UNESCO Welterbe

Die besten jungen Interpretinnen der ISA 18

Zámek Reichenau 25. srpna, 20:00

Prag! Moskau! Paris! Kammermusik

www.isa-music.org

Tickets www.oeticket.com

Kultur.Sommer Semmering 2018

bis 2. September 2018, Südbahnhotel

www.kultursommer-semering.at

+43 2664 / 20 025

100 Beste Plakate 17

Deutschland / Österreich / Schweiz

Eine Kooperation des MAK und des Vereins 100 Beste Plakate e. V.

Ausstellungsort: MAK DESIGN LABOR, MAK, Stubenring 5, 1010 Wien

Ausstellungsdauer: 27. Juni – 23. September 2018

Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00 Uhr, Mi – So 10:00-18:00 Uhr

Výstava „Karl Marx ve Vídni“

K 200. výročí narodení Karla Marxe byla otevřena výstava ve Waschsalonu, na adrese jedné z neznámějších komunálních staveb vídeňských socialistů Karl-Marx-Hof. Výsta-

va v kresbách zobrazuje vídeňský pobyt revolucionářského teoretika v roce 1848. Historické dokumenty a předměty z desetidenního pobytu tehdejšího šéfredaktora *Nových rýnských novin* (*Neue Rheinische Zeitung*) ve Vídni v roce 1848 jsou ale vzácné a ani žádná z pouze patnácti dochovaných fotografií ho nezachycuje ve Vídni. Kurátorky Lilli Bauer a Werner T. Bauer se proto přiklonili k neobvyklému způsobu vytvoření této výstavy. O vizualizaci historického obsahu byl požádán Peter M. Hoffmann, ilustrátor a spisovatel z Lipska, který pracuje pro noviny jako *Die Zeit*, *Falter* nebo *Süddeutsche Zeitung*. Výstava potrvá do 20. prosince.

Waschsalon č. 2 v komplexu budov, pojmenovaném po Karlu Marxovi, je místem konání dlouhodobé výstavy *Das rote Wien*.

Jelena Kopanja: *Neki drugi svijet / Some other world / Eine andere Welt*

Galerie auf der Pawlatsche

Inst. f. Slawistik

Universitätscampus

1090 Spitalgasse 2-4/Hof3

bis 30. 9. 2018

Jelena Kopanja wurde 1981 in Banja Luka (damals Jugoslawien, heute Bosnien-Herzegowina) geboren. Während des Krieges in Jugoslawien (1991-1995) zog die Familie in die Vereinigten Staaten. Sie hat ein Master-Studium aus Journalistik und Lateinamerikanische Studien an der Universität New York absolviert. 2010 übersiedelte sie nach Wien.

Jelena Kopanja ist an Themen interessiert, die mit Vertreibung, Erinnerung, Zugehörigkeit, imaginierte Heimat.

Situationsplan: <https://slawistik.univie.ac.at/lageplan/>

Výstava „300 let vídeňské porcelánové manufaktury“

Vídeňská porcelánka byla založena v květnu 1718 udělením císařského privilegia pro výrobu porcelánu Claudiu Innocentiovi Du Paquierovi. Za vlády Marie Terezie se manufaktura dostává do císařského vlastnictví, v klasicismu získala světovou proslulost. Po vídeňském kongresu (1814/15) se filigránské figury dostaly do královských a císařských dvorů Evropy a do domů buržoazie. Průmyslová revoluce způsobila pokles řemeslné výroby, který skončil v roce 1864 uzavřením továrny. Teprve v roce 1923 se na

zámku Augarten znovu otevírá porcelánová manufaktura a od té doby umožňuje současným umělcům, aby zde ožili jejich porcelánové návrhy.

Od svého založení opatruje MAK – Rakouské muzeum užitého umění/současného umění majetek druhé nejstarší evropské manufaktury a věnuje se studiu porcelánu. Výstava *300 let vídeňské porcelánové manufaktury* (16. 5. – 23. 9. 2018) nabízí působivý přehled vídeňského vývoje a je rozšířena o mezinárodní a privátní výpůjčky, které nebyly ve Vídni ještě vystaveny.

Kurátor výstavy: Rainald Franz, kustod MAK, sbírka Sklo a keramika.

Výstava je v MAK otevřena do 23. 9. 2018.

Věčně krásný. 300 let vídeňského porcelánu

Další výstava u příležitosti 300. výročí porcelánové manufaktury představuje Muzeum porcelánu v Augarten. Jubilejní výstava *Věčně krásný. 300 let vídeňského porcelánu* bude přístupná do 15. 10. 2018. V centru je dialog mezi návrháři a uživateli vídeňského porcelánu. Představeny jsou vybrané exponáty inovativních umělců a návrhářů příslušné epochy – obdivuhodná díla baroka, zábavné předměty rokoka, zlatožlutý porcelán klasicismu, jednoduché kousky období biedermeieru, jemné výtvořky art déco, pestře postavy z padesátých let a současné předměty. Součástí prezentace budou designéři, kteří v současné době spolupracují s manufakturou Augarten a zapojují se do tvorby výstavní plochy.

Post Otto Wagner. Von der Postsparkasse zur Postmoderne

30. května byla ve vídeňském sídle MAK otevřena výstava připomínající architekta Otto Wagnera. Zaměří se na jeho vztah se současníky i žáky a připomene umělce, kteří se k Wagnerovi později hlásili. Přehlídka bude k vidění do 30. září.

Anlässlich des 100. Todesjahres von Gustav Klimt (1862-1918)

präsentiert das MAK noch bis 7. Oktober 2018 einen Höhepunkt der MAK-Schausammlung Wien 1900 im Kontext einer filmischen Virtual-Reality-Erfahrung: Auf Basis von hochauflösendem Bildmaterial reinszeniert Frederick Ba-

ker die in neun Teilen erhaltenen Entwurfszeichnungen von Gustav Klimt für den Mosaikfries im Speisesaal des Brüsseler Palais Stoclet (1910/1911) und schafft eine immersive virtuelle Szenerie. Dabei inspirierte den Künstler die visuelle Dramaturgie der architektonisch angelegten Erzählung von Erwartung und Erfüllung. Die Elemente von Klimts Flächengestaltung kombiniert Baker mit modernster Technologie zu einem neuartigen Zusammenspiel von Bild und Raum. BesucherInnen haben die Möglichkeit, sich über Virtual-Reality-Headsets auf eine interaktive filmische Reise zu begeben.

Salons als Orte der Emanzipation

Židovské muzeum ve Vídni od 30. května nabízí zrekonstruovanou atmosféru někdejších vídeňských uměleckých salónů Fanny Arnstein, Josefiny Wertheimstein, Bertly Zuckerkandel (v jejím salónu byla založena secese a zde se seznámila Alma Schindler s jejím budoucím manželem dirigentem a skladatelem Gustavem Mahlerem), které hrály zásadní roli v emancipaci žen 18. a 19. století.

Berta Zuckerkandel

Židovská komunita k tehdejšímu rozvoji kultury i vědy ve Vídni podstatně přispěla. Právě zámožní židé také nakupovali mnoho uměleckých děl.

Výstava je otevřena do 14. 10. 2018.

Es lebe unsere gerechte Sache!

Seit 29. Mai läuft an der Fachbereichsbibliothek Zeitgeschichte die Ausstellung *Es lebe unsere gerechte Sache!* Der Slowakische Nationalaufstand 29. August bis 27. Oktober 1944.

Die Ausstellung ist bis 14. August 2018 zu sehen.

Die Stadt ohne

Výstava k výročí republiky – do 30. 12. 2018
 Metro Kinokulturhaus, denně 15:00-21:00
 Johannesgasse 4, 1010 Wien
www.filmarchiv.at

**Byzanz & der Westen:
1000 vergessene Jahre**

do 11. 11. 2018
 Schallaburg
www.schallaburg.at/de/ausstellung

Oberösterreich: Die Landesausstellung 2018

Die Rückkehr der Legion: Römische Erbe
www.landesausstellung.at

Praha 1848-1918

Výstava Muzea hlavního města Prahy
 13. 6. 2018 – 24. 2. 2019
 Hlavní budova muzea, Na Poříčí 52, Praha 8

Výstava představuje významné okamžiky zejména druhé poloviny 19. století a počátku 20. století, kdy v Praze došlo k dramatickým událostem, jež stály za proměnou provinčního města Prahy v moderní metropoli. Významná data 1848 i 1918 slaví letos 170. a 100. výročí, čímž se výstava připojuje k oslavám vzniku první Československé republiky. Vystavena budou realistická vyobrazení z muzejních sbírek, dobové plány a fotografie ilustrující obecný rozvoj Prahy. K výstavě jsou připraveny doprovodné programy pro veřejnost i pro školy. Zároveň v rámci výstavy vychází i nová publikace.

Autoři výstavy: Tomáš Dvořák, Bohuslav Rejzl, architektonické řešení: Tomáš Bílek, grafické řešení: Jiří Sušanka
 Kontakt pro bližší informace: www.muzeumpraha.cz

Janáček Brno 2018

Program festivalu Janáček Brno 2018 je věnován 100. výročí vzniku Československé republiky. Uvedeno bude kompletní jevištní dílo Leoše Janáčka v inscenacích světových tvůrců, jakými jsou Ivo van Hove, Robert Carsen, Kornél Mundruczó nebo Alvis Hermanis. Za dirigentským pultem se objeví Tomáš Hanus, Tomáš Netopil či Marko Ivanović.

Dramaturgie koncertní řady představuje orchestrální a komorní koncerty, koncertní provedení opery, sólové a pěvecké recitály a koncert sborový. To vše v programu celkem patnácti koncertů s vynikajícími interprety, jakými jsou Thomas Adès, Jan Jiraský, Martin Kasík, Jitka Čechová, Simona Houda-Šaturová či Pavel Haas Quartet.

Vstupenky jsou v prodeji.

Více informací: <http://www.janacek-brno.cz/>.

**KULTUR
brücke
FRATRES**

Museum Humanum

Kulturbrücke Fratres
 Fratres 11, A-3844 Waldkirchen/Thaya

**sommer-programm
2018**

Tel./Fax: 0664/1508282
 E-Mail: p.coreth@aon.at
 Websites: www.kulturbruecke.com
www.museumhumanum.com

Letní program 2018

11. srpna 15:00 Dvůr Fratres:

Sklářské umění v trojmezí. Hledání stop a nové pohledy
 Výstava: Ursula-Maren Filz, Petr Stacho, Leoš Smejkal, Florian Lechner

Výstava: Sklárna Apfelthaler

Přednáška: Inges Wagner

Jak vznikají nové tóny: Skleněná hudba Floriána Lechnera

Prezentace knihy: Hermine a Hubert Grabenhoferovi

Přednáška: Petr Nový: Evropa, srdce skla

8. září 15:00 Dvůr Fratres

1918 v Čechách, na Moravě, v Rakousku. Co tehdy končilo a začalo

Referát Guduly Walterskirchen: Moje vlast je zničena

Představení violoncellisty France Bartolomeyho, emeritního sólového violoncellisty Vídeňské filharmonie

Referát: Miroslav Kunštát

Projev: Niklas Perzi

Diskuse s publikem na téma rok 1918

THEATERFEST TICKET-LINE

Eintrittskarten* für alle
Veranstaltungen des
THEATERFEST Niederösterreich
erhalten Sie unter

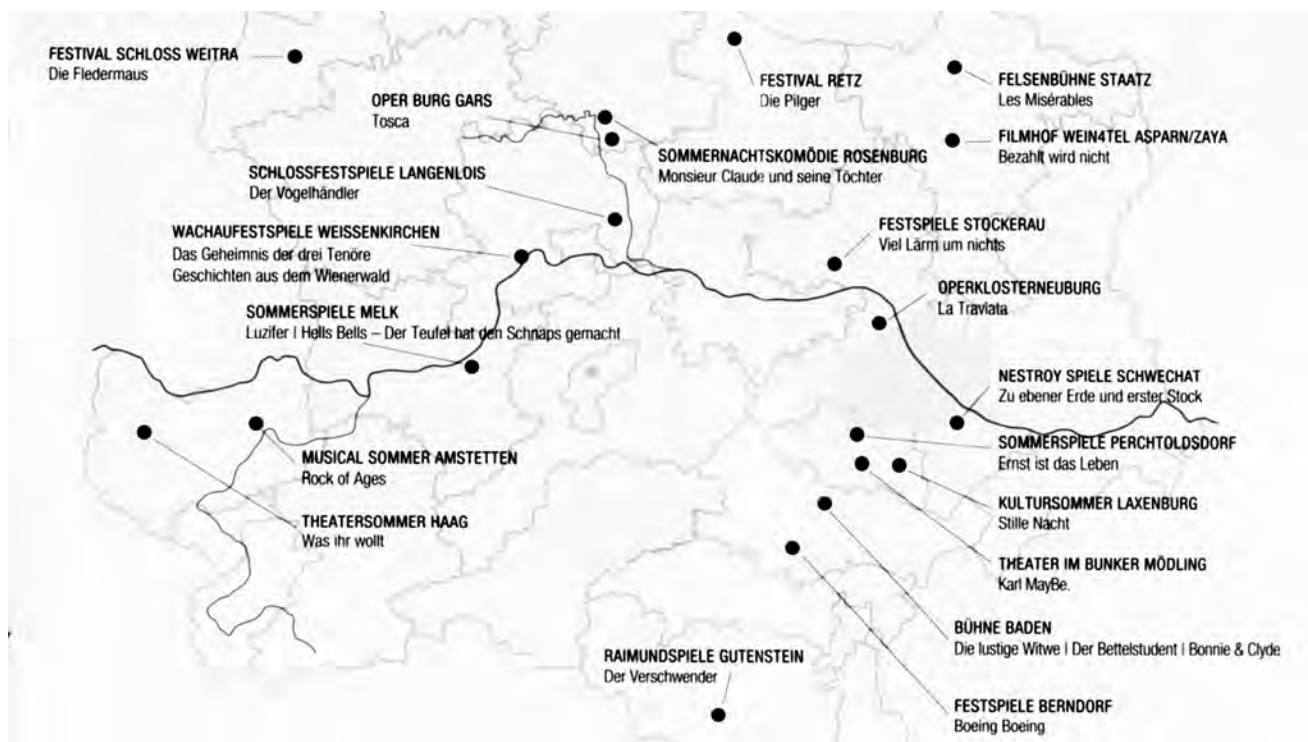
+43 (0)1 96096-111

sowie

www.theaterfest-noe.at

* zuzüglich Versand- und Bearbeitungsgebühren

**KULTUR
NIEDERÖSTERREICH**

Sommerkino 2018 – Niederösterreich

Juni – September
www.sommerkino.at

Kino unter Sternen

bis 21. 7. Karlsplatz Wien
www.kinountersternen.at

Filmfestival Wien Rathausplatz

30. 6. – 2. 9. ab cca. 20.....30
filmfestival-rathausplatz.at

Frameout-Filmfestival IM MQ

7. 7. – 26. 8. Museumsquartier
www.frameout.at

Prezentácia pamätnej mince k výročiu plavby parníka Carolina Viedeň – Bratislava 1818

V Múzeu dopravy v Bratislave sa 22. mája konala výstava a prezentácia pamätnej striebornej mince, ktorú vydala Kremnická mincovňa pri príležitosti 200. výročiu plavby parolode Carolina z Viedne do Bratislavy. Mincu registruje Národná banka Slovenska k významnému roku výročí 1918-2018.

Kardinál Duka slavil 75. narodeniny

Po tomto termínu musí podľa kanonického práva podat demisi do rukou papeže. Papež môže demisi prijať, môže sa ale také rozhodnúť arcibiskupovi mandát predĺžiť. Duka má pro své setrvání ve funkci podporovatele včetně prezidenta Miloše Zemana, část českých katolíků by raději viděla nového pražského arcibiskupa.

Kramářova vila bude do října otevřena pro veřejnost každou sobotu

Úřad vlády letos zpřístupní své historické budovy veřejnosti podstatně častěji než v minulých letech. Kramářovu vilu mají návštěvníci možnost navštívit vždy o sobotách od dubna do října s výjimkou 7. července a 27. října. Příležitost pro návštěvu sídla prvního československého premiéra budou mít také v neděli 20. května v rámci festivalu Open House a o státních svátcích v pátek 6. července, v neděli 28. října a v sobotu 17. listopadu. Benešova vila v Sezimově Ústí je otevřena ve spolupráci s Národním muzeem od dubna do října vždy oba víkendové dny s komentovanou prohlídkou.

Na Hradě vystavují obálku s posledními slovy TGM

Na Pražském hradě je k vidění zapečetěná obálka, do které Jan Masaryk uložil zapsaná poslední slova svého otce Tomáše Garrigua Masaryka. Zveřejnit její obsah bude možné až v roce 2025, obálku samotnou si ale mohou už nyní prohlédnout návštěvníci výstavy, která se koná v Císařské konírně Pražského hradu ke 100. výročí vzniku československého státu.

Výstava s názvem *Labyrint dějin českých zemí* se věnuje sedmnácti hlavním tématům českých a československých dějin a v jejich rámci představuje konkrétní příběhy, které formovaly stát od 10. do 21. století. Návštěvníci si tak mohou prohlédnout originály či faksimile archiválií i trojrozměrné exponáty, které přibližují jednotlivá období vývoje státu.

Moučková: Slet sokolů připomene výročí vzniku Československa

Letošní 16. všesokolský slet na začátku července připomene 100 let od založení Československa. Nabídne dva různě sestavené programy s celkem třinácti hromadnými tělocvičnými skladbami. Na stadionu v pražském Edenu se jich zúčastní zhruba 15 000 cvičenců, což je o několik tisíc víc než na předchozím sletu před šesti lety. Kromě toho se bude konat také řada kulturních a společenských akcí. Slet

začne v neděli 1. července slavnostním průvodem centrem Prahy a potrvá do pátku 6. července. ČTK to řekla starostka České obce sokolské (ČOS) Hana Moučková. Na slet se zatím přihlásilo také 1 500 zahraničních účastníků, kteří se většinou zapojí i do hromadných cvičení. Přijedou například z Ameriky, Švýcarska, Kanady či Rakouska. Menší skupiny přiletí třeba i z Brazílie či Austrálie.

Členská základna Sokola v posledních letech stále více mládne. V současnosti má tato organizace zhruba 160 000 členů. Jejich celkový počet sice za posledních deset let poklesl přibližně o 20 000, přibývá mezi nimi ale děti a mládež. Zatímco v roce 2008 bylo v Sokolu kolem 63 000 žáků a dorostenců, teď je jich asi o 11 000 víc. Vyplývá to ze statistik České obce sokolské (ČOS). Podle starostky ČOS Hany Moučkové jsou dvě třetiny členů Sokola děti a mládež do 26 let. Sokol stále patří mezi nejpočetnější občanská sdružení v Česku. Nabízí asi osmdesát sportovních odvětví.

Začal jubilejní ročník festivalu Smetanova Litomyšl

Koncertem České filharmonie pod vedením Petra Altrichtera začal 60. ročník festivalu Smetanova Litomyšl. Na úvod zazněly česká a slovenská hymna. Program zahajovacího koncertu díly Bedřicha Smetany, Josefa Suka a Leoše Janáčka připomněl 100. výročí vzniku Československa. Jubilejní ročník nabízí rekordní počet 41 pořadů. Hlavní hvězdou festivalu bude mexický tenorista Javier Camarena.

Zemřela herečka Gabriela Vránová

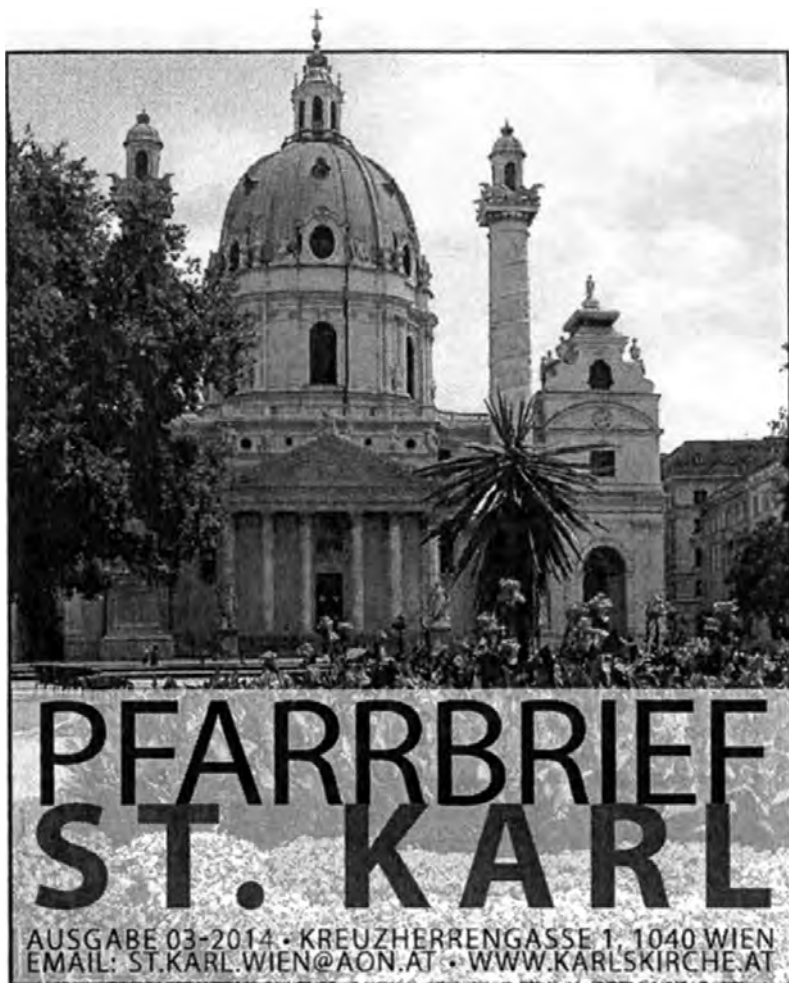
Po delší nemoci zemřela herečka Gabriela Vránová. ČTK to oznámili její syn, režisér Ondřej Kepka a Herecká asociace. Dlouholeté členice Divadla na Vinohradech bylo osmasedmdesát let. Hrála v řadě televizních inscenací a filmů. Díky svému specificky zabarvenému hlasu ji posluchači znali z rozhlasových her a pohádek. Neopomenutelná je rovněž její práce v dabingu, za který obdržela Cenu Františka Filipovského. Řadu rolí vytvořila v televizi. Hrála například v seriálech *My všichni školou povinni*, *F. L. Věk*, *Sňatky z rozumu* či *Jak vytrhnout velrybě stoličku*.

Festival Re:publika

Přesně před devadesáti lety do Brna dorazily bezmála tři milióny lidí, aby oslavily 10. výročí republiky na velkolepé výstavě, kvůli které vyrostlo i výstaviště. Město nechalo vyspravit fasády domů, v ulicích od nádraží po výstaviště nesměl být vidět jediný žebrák, železniční zaměstnanci a strážníci se kvůli příjíždějícím cizincům učili francouzštinu. Naproti budově hlavního nádraží postavili Informační kancelář podle projektu architekta Oskara Pořisky.

Letos při 100. výročí chce Brno na tehdejší slávu navázat. Festival Re:publika zahájili premiéři Česka a Slovenska Andrej Babiš a Peter Pellegrini.

Nedávno *Slovanská epopéj* uchvátila Japonsko a úspěch nyní sklízí také v Brně. Stala se totiž hlavním lákadlem třítydenního festivalu Re:publika. Výstava Alfonse Muchy zůstane na výstavišti i po skončení festivalu až do konce roku.

HEILIGE MESSE

Montag bis Freitag 18:00 Uhr,
Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zpověď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
Sa 8:30-19:00 Uhr, So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
eMail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
mit der Pfarrkanzlei

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2018 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2018 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2018 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otiskujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: **AT03 1200 0006 8303 5901**
SWIFT: **BKAUATWW**
účel: **inzerce**

Kontakt:

- Tel.: **+43/(0)699/195 440 77**
Fax: **+43/(0)1/7988454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

✦ Offen für alle

Anmeldung der neuen Schüler ab sofort
 Auch Erwachsene sind willkommen
 Flexible Unterrichtszeiten (auch Samstags)
 Elternfreundliche Preise

Kreuzherrenmusikschule Wien
 Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
 (hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 1 504 61 87 / +43 681 103 077 41
E-Mail: info@khms.at **Web:** www.khms.at

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN
Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Galerie auf der Pawlatsche
 Institut für Slawistik
 Universitätscampus,
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
 www.univie.ac.at/pawlatsche

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
 theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
 Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
 Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
 Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00
tel./fax: ++43-1 53 54 057
 www.mzv.sk/sivieden,
 si.wien@gmx.at

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

Tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00
 (Polední přestávka 12:00-12:30)

**Každou první sobotu v měsíci
 otevřeno pro veřejnost
 od 10:00 do 15:00 hodin!**

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNÝ SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30,
 čt 18:00-19:30

Otto-Bauer-Gasse 23/11,
 1060 Wien

tel. +43-1-596 13 15

fax +43-1-595 57 99

rsk@slovaci.at

www.slovaci.at

Obchodní právo a nemovitosti

Adresa právníka / právničky
 v redakci
 tel., fax a záznamník:
 01 79 88 454 (od 11:00)

Předám do dobrých rukou
 z důvodu odchodu do důchodu
zavedenou restauraci
 v 5. okrese na dobrém místě.

Kontakt: S. Powidl
 tel.: 0043 1 586 09 67

VESELÁ ŠKOLA s celodenní péčí

MŠ / Česká škola / doučování
 7:00-17:00 hodin, 0-15 let
 Barichgasse 21/4, 1030 Wien
 Tel.: 0650 33 23 579

PATROVÝ DŮM NA PRODEJ
 Nepomuk – náměstí, okr. Plzeň jih,
 ca. 2 × 200 m², patro prázdné,
 přízemí nebytové zčásti pronajaté.
 Kontakt: jledvin@cesnet.cz

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

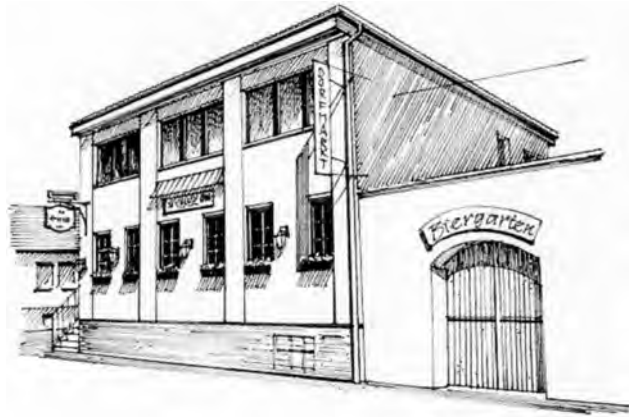
BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

**Familie Karl Kolařík
 seit 1920**

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

BÖHMISCHER HOF

Restaurace
privátní pokoje

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-RÜCKERSDORF

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

KLP

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel.: +420-603 256 618
koniasch@gmail.com

TISKARNA
SLADEK ZNOJMO

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Täglich ab 11:00 bis 23:00
ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien – Margaretenstraße 60 – Tel. (0222) 586 09 67

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant Dinner Theater Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-23:00, otevřeno po celý rok

Die Künstlerwirtsleut' Tamara Trojani – Konstantin Schenk

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor

Tel.: +43 1 8134229, 0664 2244849, Karten: +43 660 63 63 200

www.schoenbrunnerstoeckl.com www.dinnertheater.wien

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zdarma

	Danica KORECOVÁ majiteľka fa. Korec Veľké Uherce 310 Slovensko	Ubytovanie Restaurácia Grill Evičiareň Sauna Fittness Parkovanie	Danica Korecová fa. Korec tel./fax: 038-7486 159 Info v reštaurácii Pressburg
		TEL./FAX: 038/7486 159 VEĽKÉ UHERCE Č. 310	

Petr Sís:**Zed' (Jak jsem vyrůstal za železnou oponou)**

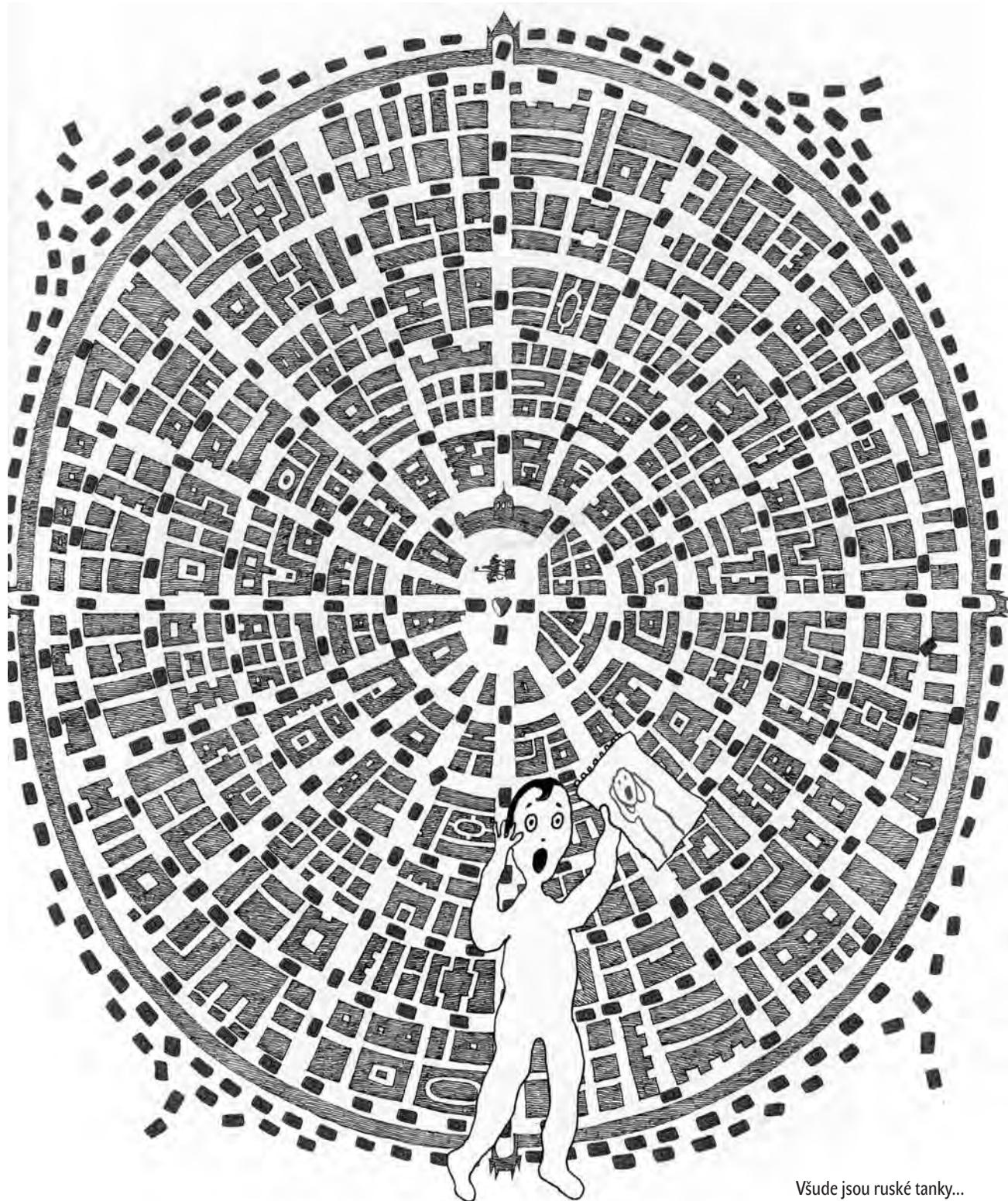
„Když přišel ze školy můj tehdy desetiletý syn Matěj a zeptal se mne, zda patřím k hodným, nebo ke zlým americkým usedlíkům, rozhodl jsem se, že svým dětem musím vysvětlit, odkud jsem vlastně přišel. Pokusit se vyprávět jim o absurditě režimu, v němž jsem vyrůstal. Je to nesmělá snaha, jak dnes dětem přiblížit dobu, která je tak daleko, že je už vlastně nezajímá.“

Naše minulost ale zůstává v nás a je stále živá. *Zed'* je zcela ojedinělou knihou, která dětským čtenářům (i jejich rodičům) přibližuje léta 1948-1989, dobu komunismu a socialismu, kdy za „železnou oponou“ v Československu žili, pracovali a snili obyčejní lidé...

UKÁZKA

Leden 1968

Dubček je zvolen prvním tajemníkem strany. Ve svém projevu mluví o svobodě.

Všude jsou ruské tanky...

Únor 1968

Dostávám stovky odpovědí na můj dopis z rubriky čtenářů v Record Mirror (londýnský časopis). Musím všem odepsat, každý týden píšu spoustu dopisů. Sháním mapu Evropy... Jet stopem je jediná možnost.

Březen 1968

Shromáždění na podporu Dubčeka. Všichni ho jdem podpořit. Žádá „socialismus s lidskou tvář“.

Květen 1968

Cenzura je zrušena! Můžeme mít dlouhé vlasy a nosit džíny! Spolužák Hutka se stal předsedou ve škole. Ředitel si ale stěžuje na anarchii. Náš školní časopis Hyde Park je zrušen.

Červen 1968

Naučil sem se batikovat košile. Jde mi to docela dobře. Batikuji všechno, co mi přijde pod ruku, i trenýrky.

Otevřeli státní archivy. Nevěděl jsem, že můj prastrýc Vladimír zemřel v komunistickém táboře v Leopoldově. Zabili ho bachaři. Rodiče to před námi tajili. Na hlavním školním schodišti pořádáme básnická čtení! Mám cestovní pas, doložku a vízum do Anglie. Jupí! Vlakem pojedou do Paříže, pak přes kanál La Manche a budu stopovat do Londýna a Liverpoolu... Možná se setkám s Beatles? Sovětský

svaz plánuje na léto velké manévry na území celého Československa.

Léto 1968

Odjíždím do Anglie! Vrátím se koncem srpna s deskami, plakáty a obrázky...

A pak byl najednou všemu konec...

11. 8. 1948 se narodil Jan Palach,

student, který se upálil na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy 21. 8. 1968. Zemřel 19. 1. 1969. Při příležitosti 70. výročí jeho narození jsme vybrali fejeton spisovatele a dramatika Pavla Kohouta, který napsal pro Palachův večer na nové scéně ND 16. ledna 2015.

Když poslanec Vilém Nový rok po okupaci Československa armádami Varšavského paktu obvinil pět občanů, že namluvili Janu Palachovi existenci falešného ohně, který ho nepopálí, nemohli tu lež stvrdit mlčením. Protože novináře už dávaly roubíky, zbyl civilní proces. Žalovali student Holeček, šachista Pachman, dramatik Kohout, satirik Škutina, jehož přivedli z vazby, a mnohonásobný olympijský vítěz v bězích Zátapek. Právě on vyvolal paniku nových vládců. „Emil“ byl miláčkem všeho lidu, a za vpádu armád přemlouval v uniformě důstojníka dobrou ruštinou okupanty, aby nemařili úsilí zdejších soudruhů zachránit socialismus pomordovanými zločinci.

Politické „Pražské jaro“ bylo už mrtvé, ale pořád hrozilo, že šok, který připravila národu Palachova oběť, zažehne požár. Soudní síň ještě neobsazovali estébáci, pronikli do ní i západní novináři. Předsedkyně užila trik, který jí asi nařídili: pro jakousi formální chybu jednání odročila.

Zpráva o procesu však díky Zátokovi obletěla svět a nešlo jej už nekonat. Nové stání bylo vyhlášeno překvapivě brzy a podezřelá byla i laxní kontrola diváků. Obviněný poslanec se tvářil zpupně a divně se choval atlet, který došel poslední a spojence v lavici žalobců nepozdravil. Sotva soudkyně zahájila líčení, vrhl se k obžalovanému a pumpuje mu pravici chrllil omluvy. Nato oznámil, že on žalobu stahuje, neboť si uvědomil, jak by pošpinila zasloužilého soudruha i samu stranu, jejíž těžkou situaci nehodlá zhoršit.

Ostatní žalobci prokázali, že si Vilém Nový bezpečný oheň vymyslel sám, aby upřel Palachovu činu etickou hodnotu, načež byla žaloba zamítnuta bez odvolání. Zátapek se vytratil, satirika odvezli zpět za katr a zbylí tři vstoupili do nebytí psanců. Tisk odsoudil, že slavný sportovec byl k žalobě sveden, ne-li přímo donucen.

Hrdina si moc nepřilepšil. Vlastenectví ze srpna 1968 mu vyneslo trvalou nedůvěru dogmatiků, takže když za pár let prvně potkal dramatika s přáteli, na zradu nevzpomněl, ale žaloval, jak se mu odvděčuje vlast, kterou zlatými medailemi povznesl nad ostatní. Nato pronesl spisovatel Alexandr Kliment slitovný výrok – „Ale vždyť on má všechno v nohách.“

Nikdy jindy jsem nezažil zblízka, jak se dospělý muž sám v sobě zhroutí jako dům zasažený bombou tak, že stát zůstane jen obvodové zdi, v daném případě známá tvář. Škoda, že film *Ohnivý keř* tu klíčovou scénu, při níž v Československu skončila solidarita, nahradil krotkým dějem.

O půl století později vyvstává otázka: Měla strašná smrt ohněm určená kacířům a čarodějnicím v té dobrovolné podobě smysl? Citlivý mladý muž, jemuž ještě život nestačil ukázat své hodnoty, které navíc čerstvě a zdálo se navždy rozdrtily pásy tanků, to pochopil jako biblický armagedon vedoucí k záhubě Dobra vinou netečných. Ústupky vládnoucí elity okupantům i vlastizrádcům měly dominový dopad na celou společnost a Jan Palach jej chtěl zastavit tím, že se ve varovnou pochodeň promění sám.

Hořící muž jménem Jan vyvolal srovnání s Husem, jehož „Neodvolám!“ provází národ šest set let. V roce 1969 Jana Palacha nepohřbívaly jen statisíce lidí v Praze, ale i další milióny v zemi. Pak ale došlo k onomu soudu, kde nemužný běžec předvedl Velkou Kapitulaci, kterou postupně přijala většina lidí. Položená otázka cílí k podstatě: Byla oběť Jana Palacha příbuzná Husově? Jan Hus však vyčerpával všechny prostředky, když se vydal do rukou nepřátel, aby se jim v obhajobě své pravdy postavil přímo. I tím vyvolal celonárodní odboj proti zpustlé církvi, který zahájil její obnovu. Ohnivý apel Jana Palacha nepohnul k odchodu jediného okupanta, ani nepřesvědčil většinu občanů, aby se vzepřeli. Státisíce se stáhly do soukromí, desetitísíce změnilý názor, aby udělaly kariéru, a jen pár tisíc se rozhodlo zaplatit za vnitřní svobodu živořením.

Dá se odhadnout, jak by byl žil Palach dál. Jako jeho nejlepší vrstevníci by zřejmě současně s poznáváním životních hodnot objevoval i způsoby, jak o ně zápasit zažíva, a proto zamířil do disentu. Pokud by se nestal signatářem Charty, byl by motorem některé z iniciativ. Po zákazu studia by se jako skladník, měřič vody nebo noční hlídač vzdělával sám a třeba začal psát. Přitom by se zamíloval do dívky s podobnou potřebou života v pravdě, jezdil s ní na Hrádeček za Havlem a petici za jeho propuštění rozvážel už se ženou kočárkem.

Po klíčobití by byl třeba mluvčím Občanského fóra, po jeho rozpadu pilným socialistou nebo konzervativcem a jeho touha po demokracii by ho možná donutila vzdát se původních plánů i klidného soukromí tím, že se stane politikem. To už by dávno věděl, že boj za demokracii nekončí ani v ní samé a je naopak těžší, když pravda i lež mají tolik podob.

Letos 11. srpna by poslanec, nebo senátor, či snad i prezident republiky Jan Palach oslavil sedmašedesát let. A zažil by vše, co jeho vrstevníci – s výjimkou Palachova týdne v roce 1989. Poslání této řeči? Při vši účtě k jeho činu: Neumírat předčasně!

*Pavel Kohout pro Palachův večer
na Nové scéně ND – 16. ledna 2015*

Pan Walter Schmidt aneb S poctivostí nejdál dojdeš!

Člověk je studnicí pokladů a muzeem zároveň. Celý život ukládá do této pokladny různé zkušenosti, celý život v ní kumuluje bohatství svých skutků, zvyků a myšlení, až se tak sám stane jakýmsi příbytkem mnoha cenných položek duchovního charakteru. Když se nám ostatním občas podaří proniknout do života jiného člověka, je to, jako bychom objevili nový svět. To, co bylo samozřejmě pro nás, druzí třeba vůbec nezažili, to, co formovalo nás, bylo u jiných zcela opomenuto, a naopak, to, co vytvářelo toho jiného, je zároveň čímsi, co jsme my sami nikdy nezažili.

To, co mne tolikrát fascinuje na jiném člověku, je jeho síla a schopnost poprat se se životem, žít jej smysluplně a naplno, a to i navzdory tomu, že se s ním život nemazlí, že musí jít často cestou utrpení a strádání, polykat mnoho křivd a falešných obvinění, a přesto nikdy nezatrpnout a nepodlehnout sebelítosti či závisti, že neměl v životě tolik štěstí jako jiní.

Na své klinice jsem nedávno během každodenních terapií trvajících někdy více než měsíc potkal člověka s krásným, typicky rakouským jménem Walter Schmidt. Ale když jsem s ním první den na začátku terapie mluvil, zaslechl jsem v jeho němčině český přízvuk. Řekl jsem si, že se určitě mylím, že přece není možné, aby to byl Čech. Když ale přišel druhý den a já jsem tam ten akcent znovu cítil, odvážil jsem se ho zeptat na jeho původ: „Pane Schmidte, promiňte mi, že se ptám. Máte tak krásné německé jméno i příjmení, ale mám takový dojem, že tam kdesi v hloubi vaší řeči slyším i češtinu. Je to možné?“ Pan Schmidt se rozzářil a plynou, perfektní češtinou mi odpovéděl: „Opravdu nejsem Čech, jsem Rakušan. Narodil jsem se v roce 1940 ve Vídni, můj otec i matka byli typičtí Vídeňáci, ale osud mne pak zavál do Čech, kde jsem absolvoval jak základní, tak také střední školu s maturitou, a mám tedy to štěstí, že jsem se naučil nejen plyně česky, ale také rusky, protože za komunismu tam byla ruština povinná.“ Tato odpověď samozřejmě mnohonásobně vystupňovala mou zvědavost, takže jsem si troufl, povzbuzen jeho zářícíma očima i radostí sršící z celé jeho bytosti, položit další otázku, následovanou jinými v příštích dnech, kdy došlo i na soukromé setkání ve známé kavárně u Stephansplatzu v centru Vídně. Jeho vyprávění mne opravdu nadchlo.

Pan Walter se narodil v době, kdy bylo Rakousko součástí Hitlerova Německa, kdy sice hodně Rakušanů s Hitlerovou ideologií a okupací nesouhlasilo, na druhé straně ale mnozí, dá se dokonce říci, že většina, Hitlerovi fandila. Mladí Rakušané byli verbováni do Hitlerjugend, odváděni do Wehrmachtu a do jednotek SS. Tento osud stihl i Walterova otce, kterého Walter vlastně vůbec nepoznal. Byl příliš malý, a když ho na konci války snad mohl poznat, nestalo se tak. Když se německé jednotky stahovaly domů, nákladní vojenské auto, ve kterém seděl také jeho otec, havarovalo. Spadlo do jámy po vybuchlé bombě. Mnoho vojáků při nehodě zahynulo, také on. V té době již odpor Rakušanů vůči nacistickému Německu silně vzrostl a lid se začal stydět za to, že se s Hitlerem paktoval. Mezi občany, které Hitler v Rakousku rád neměl, patřila i tehdejší česká

vídeňská menšina, pocházející z generací Čechů a Moravanů, kteří se ve Vídni usídlili v dobách monarchie. Tito lidé si zaslouží náš dodatečný respekt za to, že nikdy nesplynuli s těmi, kteří s Hitlerem sympatizovali. Jak známo, dva vídeňské okresy, desátý a třetí, měly začátkem 20. století v dobách monarchie označení „české“, protože většinu jejich obyvatel tvořili právě Češi, kteří ve Vídni pracovali v různých fabrikách, obzvláště v cihelnách, ale také jako kuchaři a kuchařky či v jiných oborech. Dnes, mimochodem, Čechů a Moravanů ve Vídni rapidně ubylo, desátý okres je „balkánský“, s obyvateli ze zemí bývalé Jugoslávie, hlavně Srbska, a jiným okresům se říká zase „turecké“. Ale vraťme se k panu Walterovi.

Matka pana Waltera sama měla předky z Čech, ale nikdy se nenačila mluvit česky. Věděla však o tom, že česká menšina byla proti Hitlerovi. Seznámila se s mužem českého původu, a jelikož v té době, až do roku 1948, kdy nastoupil v Československu komunistický režim, byly hranice otevřené, rozhodli se přestěhovat se do Čech, do místa poblíž Českých Budějovic. Tam se jim narodily tři další děti, dvě dcery a syn, a tam také chodil pan Walter do školy. Po několikaletém manželství se jeho rodiče rozvedli, a jelikož matka nikdy neztratila rakouské občanství, chtěla se i se všemi dětmi vrátit do Rakouska. U Waltera šlo vyřizování potřebných dokumentů poměrně rychle, byl již plnoletý a měl po maturitě, ale pro matku nastaly problémy. Československý soud totiž rozhodl, že si může vzít se sebou do Rakouska jen dvě neploleté dcery, kdežto neploletý syn má zůstat v Československu. Na to Walterova matka nemohla přistoupit. Čeština jí šla pořád špatně, i když to s ní bylo po několikaletém pobytu v Čechách lepší, ale nedokázala se smířit s tím, že by její děti žily nadále odděleně. A tak přijala rozhodnutí československého soudu, který jí svěřil všechny děti do péče pod podmínkou, že zůstane trvale bydlet v ČSSR. Přestěhovala se s dětmi do Břeclavi, aby alespoň byla blíže k Vídni. Walter se v roce 1959 do Vídně trvale vystěhoval, zatímco matka žila až do své smrti v roce 1974 s ostatními Walterovými sourozenci v Břeclavi, kde je také pohřbena.

Walter to měl zpočátku ve Vídni velice těžké. Nevychodil zatím žádné německé školy a německy téměř neuměl. Musel začít pracovat jako dělník. Měl však štěstí, že v té době ještě žila jeho babička, matka jeho matky, a různí další příbuzní, kteří mu poskytli ubytování a ostatní potřebné věci. Postupně se vlastní pílí dostal na vysokou školu, opustil práci dělníka a měl pak velice dobré, i když náročné zaměstnání. Bylo to období tzv. studené války, znalosti ruštiny i češtiny byly tehdy z různých důvodů vyhledávané a strategicky důležité a on měl možnost tyto vědomosti ve svém oboru plně využít.

Tolik alespoň pár základních faktů ze života pana Waltera. Již toto vyprávění samo je zajímavé, protože naznačuje, jak bývá život komplikovaný, osudy lidí promíchané a propletené v důsledku válek či jiných závažných událostí.

Ona četná setkání s panem Walterem a jeho vyprávění mi naskicovala obraz člověka, který není navenek vlastně ničím zajímavý. Podobných lidí potkáme v životě tisíce. Kdybyste ale jako já pana Waltera poznali blíže, odhalili byste v něm vzdělaného, kultivovaného, skromného, sympatického a nesmírně přátelského člověka. Má-li člo-

věk to štěstí a nahlédne trochu pod roušku tajemství, která halí každou bytost, naskytne se mu ne zcela běžný obraz člověka, který si prošel v životě množstvím smutných situací.

Někdy se říká, že mnoho lidí je jakoby „vykolejených“, protože neví nic o svých předcích, neví, jací to byli lidé, neumí posoudit, co je formovalo. Nevědí, proč jsou zde, proč žijí, jaké je jejich poslání na Zemi. Jsou to „ztracené bytosti“. Vzdělání, školy, univerzity jsou velice důležité, ale stejně, ne-li víc, je důležité vědět, jací byli naši rodiče, k čemu nás vychovávali a vedli, jakým osobním příkladem nám svítili na cestu, protože to vše pak nosíme v sobě jako jakousi základnu, na které se pak buduje vše ostatní. Pan Walter zdědil něco ve svých genech po otci, kterého nikdy nepoznal, ale také po matce, která ho milovala a chtěla pro něho vždy jen to dobré. Doba byla v tehdejší Československu padesátých let, kdy moc převzali komunisté, tvrdá, začaly brutální monstrprocesy s cílem zstrašit obyvatelstvo, bujelo pronásledování, šikana, špiclování, vymývání mozků. Ale ani v Rakousku nebyla situace o moc lepší. Byla to země zdevastovaná následky války, hlavně bombardováním spojeneckých vojsk, zničena byla celá města i Vídeň sama. A pak přišlo období jakési katarze, očištění, procitnutí, kdy si Rakušané najednou začali uvědomovat, že nejsou jen obětmi války, ale také spoluaktéry onoho hrůzostrašného zabíjení.

Pan Walter měl možná veliké štěstí, že byl od přírody, můžeme také říci od pána Boha, obdarován, tak jako vlastně všechny děti, čistou, bezelstnou duší. Byl a je upřímný, čestný a pravdomluvný, přičemž toto bohatství jemnosti jeho duše sílilo a vzkvétalo pod vlivem matky, babičky a dalších příbuzných. Takové štěstí bohužel mnohé děti nemají.

Měl tolik možností zatrpknout, zhořknout, začít lamentovat, stěžovat si, obviňovat jiné, závidět... Ale neudělal to. A jeho matka! Když viděla, že život s mužem, kterému porodila tři děti, není z určitých důvodů nadále možný, rozhodla se od něho odejít. Obětovala všechno pro svoje děti. Mohla se vrátit do Vídně, neboť po rodičích tam měla byt, ten, do kterého se později nastěhoval Walter. Když jí však úřady nechtěly dát všechny děti, tak s nimi raději zůstala pro jejich dobro v cizí zemi. Do konce svého života zde byla cizinkou. Ale její děti na ni nedají dopustit, protože byla jejich milující mámou. A jak víme, děti, když jsou malé, toho opravdu mnoho nepotřebují: trochu jídla, domov, laskavou ruku, která umí pohladit či obejmout, úsměv a někoho, kdo si s nimi umí hrát na jejich krásný pohádkový svět...

Poznat blíže pana Waltera pro mne bylo velkým zážitkem. Po našem posledním posezení v původně české kavárně AIDA u Stephansdomu jsme si domluvili další schůzku. Na závěr dodávám, že jsem diskrétně pozměnil jeho jméno i příjmení, místa pobytu v Čechách i na Moravě a vynechal mnoho dalších detailů, například zaměstnání, která pan Walter v Rakousku vykonával. Je již dávno v penzi. Kdysi byl oceněn prezidentem Havlem za zásluhy pro rozvoj přátelských vztahů mezi Českem a Rakouskem, ale je to skromný člověk a nepřeje si zveřejňovat různé podrobnosti. Všechno ostatní odpovídá skutečnosti.

Peter Žaloudek,
Vídeň začátkem roku 2018

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt
všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund-
und Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PÉČE PRO SENIORY

Mgr. Jana BABINCOVÁ
jvagentur@gmail.com
tel.: 00420 605 216 748

Ing. Jana VÍTKOVÁ
Ratschkygasse 57/2/13
1120 Wien
jvagentur@gmail.com
tel.: 0650 540 0072

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel.: + 43 (0)676 37 62 117
+ 43-1-515 28-444
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
http://www.deutsch-tschechisch.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/2
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SPRÁVA
Duchovní správce krajanů
P. Ing. Dr. Jiří Šindelář, CSsR
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien;
http://maria-am-gestade.redemptoristen.at/
GSM: +43 6776 1418 232
Tel.: +43 1533 9594 202
E-Mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.
**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola
Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
Ředitelka:
Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.rgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit
případnou změnu adresy!

